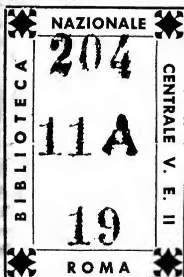
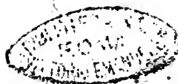

NAZIONALE
204
11A
19
ROMA
BIBLIOTECA
CENTRALE V. E. II

R. P.

MAXIMILIANI SANDÆI

E Soc. IESV Doct. Theol.

ADMIRANDA PVRGATORII

Sermonibus Sacris declarata

AD

Sereniss.mum & Reuer.mum

MAXIMILIANVM HENRICVM

Vtriusque Bauariæ Ducem

COADIVTOREM COLONIENSEM

COLONIÆ AGRIPPINÆ.
Apud IOANNEM KINCHIVM
sub Monocerote.

ANNO M. DC. XLIII.

Permissu superiorum, cum Priuileg. S.C. Majest.

MAXIMILIANO
HENRICO
Seren.mo ac Reueren.mo
PRINCIPI
COMITI PALATINO RHE.
DVCI
VTRIVSQVE BAVARIÆ
ARCHIEPISCOPATVS
COLONIENSIS
COADIVTORI
SODALITATIS MARIANÆ
PRÆFECTO
MAXIMILIANVS
SANDAEVS
SOCIET. IESV

Vi *Tibi*, Serenissi-
me MAXIMILIA-

MAXIMILIANVS HENRICVS BAVARVS COADVTOR COLONIENSIS.

NE HENRICE, *qui sibi, Tui gratiâ, qui Ecclesiæ, propter Te, gratulantur hoc tempore, ij, tristibus amandatis, tanquam malè ominosis, non nisi læta & amœna occinunt, ac comprecantur. Ego contrà, in tam publicâ communiq; lætitia, Archidiœcesis, cuius nuper Electus legitimè* COADIVTOR, *Pontificia auctoritate nunc es Confirmatus,* GEMITVS *offero* ANIMARVM PVRGATORII: *& ta-*

& tamen officio congratulantis melius me fungi existimo, quàm lætantium quemquam: memor temporis, quo viuimus, luctuosissimi, memor vallis lachrymarũ, in quâ degimus, memor oneris Tibi impositi, Angelicis humeris formidabilis, sub quo gemes, ni humeros subducere volueris, quod auertat, qui imposuit, DEVS.

GRATVLOR *equidem Tibi maximoperè,* Prin-

ceps Serenissime, *non tam ob nouam dignitatem in Ecclesia* DEI, *&* *Imperio Eminentissimã, recèns adeptam; quàm, quod ea sis iudicatus dignus, tum maximorum virorum suffragiis, tum Cæsareo, Pontificioque calculo, tum bonorum applausu: non enim id potest non esse magnæ virtutis in annis iuuene testimonium.*

GRATVLOR *mihi, & Societati, in quâ viuo,*

quod

quod electus sit is, qui nũquam ex institutione nostrâ spem fefellit, nec fallet, ut meritò speramus de indole tali, in posterum.

GRATULOR *Imperio Romano-Germanico, cuius interest, ut non destituatur, vel ad momentum, Principe omnibus dotibus naturæ gratiæq; cumulatissimo Electoralis dignitas.*

GRATULOR *Ecclesiæ Catholicæ, quæ tot agitata pro-*

ta procellis, in nouo SIDERE *exoriente, nouam Serenitatem ſibi ſpondet.*

GRATVLOR *Eccleſiæ Colonienſi, quæ Sponſi iam dudum exoptati, vt noua Sponſa ſponſionem gratanter accepit. Et qualem, DEVS bone! Sponſum? à ſanguine, virtute, ſapientia excellentiſsimum: non dilato ſingula, ſat nota, & ne modeſtiæ conuicium faciam. Talem eſſe decebat,*

bat, qui designaretur in successorem FERDINANDI, Principis incomparabilis, & ad salutem Archiepiscopatus Coloniensis nati, antequam is denasceretur: ne illius occasu, Sol, vel momento, non illustrasse orbem nostrum diceretur. Es enim, MAXIMILIANE Princeps, idem qui ipse, vel, quoniam unicus ipse, ut orientalis Gemma, Tu Alter ipse, natalibus, &

FERDINANDVS BAVARVS *Archiepiscopus, Elector Coloniensis*

quantum ætas tua fert, virtutũ, ac ſapientiæ apparatu: quodq́ omnibus anteponẽdũ, adfectus in DEVM, eiuſq; puriſsimã Religionẽ, quam cũ lacte materno ſuxiſti, germanitate.

VERVM, *quamuis tam ſincerè, tot nominibus Tibi gratuler, tamen in gratulationis teſſerã dono GEMITVS (vtinã & lacrymas poſſem!) ſic miſceo lætis triſtia, quod admodũ eſt ſalutare: imò*

Prin-

Principibus, inter assentatorũ, ad omnia applaudẽtium greges agentibus necessariũ. LIBELLVS est, quẽ do in manus, & quidẽ SVPPLEX ex remotissimis oris trãsmissus: dignus qui legatur ab omnibus, sed Principibus maximè, cùm in eo perscribatur ex purgatricibus flãmis, stylo igneo, quã grauiter, quãtoq; tẽpore in Purgatorij ergastulis luantur minima à
 maxi-

S. Severinus Epis. Colon.
Baron. ad An. 1062. ex Petro Damian. Epist. 4. ad Desid. Abb.
Sap. vi. 7.

maximis, nullo personarum discrimine, nulla acceptione: nisi quod Potentes potēter tormēta patiantur. *In eo nomen suum habet SEVERINVS* Archiepiscopus Coloniensis, *omnibus religionis Sacro-sanctæ officijs mirè deditus, vnicam tamen ob noxiam negligentiæ, in persoluendo tempore suo, horariarum precum penso, igni traditus, ac dirè cruciatus, & gemens.*

IBI-

IBIDEM *memoratur LVDOVICVS PIVS Cæsar, Bauarici sanguinis Princeps, qui filio suo LVDOVICO, Germaniæ Regi, cùm is Regni negocia per quadragesimam, pro more, seposuisset, vt Pietati opportunius vacaret, apparens nocte intempesta, dixit cum gemitu:* Obtestor te, & adiuro per Christum, vt me hisce supplicijs quantocyus eximas, vtque tandem e- LVDOVICVS PIVS. *Baron. Tom. x. An.* 874.

 man-

mancipatus his vinculis perenni perfruar libertate. *Ingemuit filius Rex ſub diademate: & mox litteras exarauit, & ad regni ſui cœnobia vniuerſa tranſmiſit, vt animæ parentis, titulo, ac re* Iuſti,*qui à triginta iã annis obierat, oblato Sacrificio, precibuſq; ſuccurrerent. Quod factum à Cœnobitis.*

Eodem *fine exaratus eſt LIBELLVS iſte SVPPLEX, quẽ vides, in quo con-*

continetur GEMITVS ANIMARVM Sodalium in Purgatorio, vt à Sodalibus in vita relictis petatur subsidiũ. Quibus TV, Sereniss. *MAXIMILIANE, praeesse Coloniæ in sextum annũ nõ es dedignatus, omnia, PRÆFECTI* laudatiss. *munia promptè obiens, siue Diuina Sacramenta frequẽtiùs participando, siue in Congregatione Tui copiã faciẽdo, siue supplicatum per* tem-

templa, cū Sodaliū cœtu, quot annis pedes eundo, siue Consultationibus rem Marianam promouendo, siue principali munificentia, eandem augendo, siue publicè cohortando. Quod post S. ANNONEM, infula Coloniensi dignissimum, quem memorant Præsulem primum Sodalitatis istiusmodi, rarissimè vsurpatum, si tamen vnquam aliàs, à summis Principibus, renouauit

Sere-

Sereniſsimus FERDINANDVS, & MAXIMILIANO HENRICO ſucceſſori olim ſuo præiuit. Quare haud dubium eſt, lectũ iri eum Codicillum à Te per ocium, penſitaturumque Te diligenter, ac cogitaturum de ſubſidio, quod Animæ illæ Sanctæ, ſed nondum plenè expiatæ lamentabiliter à Sodalibus, quos ducere, quò vis, potes, verbo & exemplo, efflagitant, curando

do Sacrificia, indicendo preces, dispertiendo eleemosynas, imperando supplicationes, præscribendo satisfactiones voluntarias, hortando ad corporis afflictationes.

QVÆ *ut curentur, haud est alienum à pietate, & quæ illã comitatur, cõmiseratione erga afflictas illas animas Principũ* BAVARORVM. *Inter quos superest, qui Te præit ætate, ad quam, faxit temporũ*

Mo-

Moderator, ut in Principatu peruenias, Sereniss.us *ELECTOR BAVARIÆ MAXIMILIANVS, à quo Tibi MAXIMI* magnum geminumque nomen *ÆMILIANI. Eius pietatem in hoc genere dũ memoria recolo, menti obuersatur Cœtus ille, Monachij ab eo erectus, captusq; Anno M.DC. xv. titulo*, Archifraternitatis Fidelium animarum, *quæ Pontificijs*

MAXIMILIANVS BAVARVS *Elector*

In-

Indulgentijs aucta, ac tribus Aris Piacularibus, siue Priuilegiatis honorata, etiãnũ floret. Operãtur istic sacris quotidianus viginti aut triginta Sacerdotes. Neque tantùm à pijßimo illo Sodalitio, sed eius imitatione, à compluribus eodem loco multa eiusmodi Sacra curantur. Res mira, & alibi inducenda. Peracta sunt Anno M.DC.XXVII. septem millia, ducenta & decẽ.

Anno

Anno deinde M. DC. XXVIII. à Ianuario vsque ad Decembrem (eo toto propter Aduentus Dominici officia propria excluso) dicta Sacra piacularia quingenta ac nouendecim supra quinque millia.

Eodem adfectu Sereniss.us & Reuerendiss.us FERDINANDVS BAVARVS, Archiepiscopus & Elector Coloniensis, defuncta piè in Domino, haud ita pridem

MARIA MEDICÆA *Anno* 1642. 3. *Iul. moritur Colonia.*

dem Coloniæ MARIA MEDICÆA Christianißima Galliæ & Nauarræ Regina, gloriosæ memoriæ, quæ vrbem eam, ob loci sanctitatem, sacrarum Reliquiarum copiam, & plurima Diuorum Tutelarium patrocinia, extremæ quietis suæ, atque ex hac vita felicioris emigrationis sibi sedem delegerat, sex Missarum millia, statim à Reginæ obitu, præter alia magno numero

per omnes Ciuitatis amplissimæ Ecclesias, ad animæ illius solatium fieri mandauit.

Quantũ hoc subsidiũ, tum pro Vna, tũ si nõ egeat ipsa, pro alijs Animabus piè functis, quantus fruct⁹, quãta inde è Purgatorijs cruciatibus liberatarum multitudo? Nam, vt verissimè dixit M. Papa Gregorius: Multum solet animas etiam post mortẽ sacra oblatio hostiæ salutaris ad- Lib. IV. Dial. cap. 55.

adiuuare. *Cur non ergo simile quid in Sodalitate Mariana tentetur?*

De affectu ad id tuo, Sereniss. Princeps, *haud ambigo, certus annorum illorum, quibus præclarissimè* Sodalitatis Præfecturam *gessisti, experientiâ, nihil tibi posse accidere gratius, quàm omnibus, & maximè Sodalibus D. Virginis, cui totum Te tradidisti ab incunabulis, prodesse. Quare illis nihil posset esse*

eſſe optatius, quàm TE PRÆFECTO PERPETVO *frui. Quod quoniam rationes alterius Adminiſtrationis ampliſsimæ non permittunt, voluerunt ſaltem per me relinquere hoc Præfecturæ promptiſsimè ſuſceptæ, ac diligentißimè adminiſtratæ ſuæq; gratitudinis, ac humillimi erga Serenitatem Veſtram, obſequij monumentum ſempiternum.* DEVS *ac* DEI

PARA, Patrona, Opt. Max. felix anni inchoati exordium, ac illius & multorum subsequentium fælicem æquè decursum, & fælicissimum vitæ totius, post temporis longiss. incolumitatẽ, exitũ Serenissimo MAXIMILIANO HENRICO largiatur.

Id optant, vouent, precantur SODALES MARIANI omnes.

LIBELLVS

SVPPLEX

ANIMARVM E PVRGATORIO

Ad

SODALES MARIANOS

In vita mortali relictos.

Sodales optimi.

ODALES ſuimus, qui ſupplicamus, dimidiâ noſtri parte ſuperſtites, alterâ apud vos depoſitâ. Sumus, qui fuimus, *Sodales Veſtri:* & erimus, quippe æternum DEIPARAE cultum profeſsi. Non quidem

cõuenîmus in vnum; quot Dominicis, vt ſolebamus. Impedit hoc Chaos magnum, quod inter nos & Vos. At vtinam! conueniendi vel ſemel fieret nobis poteſtas, vt ſtatum noſtrum exponeremus coràm. Nemo credit, quid patiamur, & quantum: ſi crederent Mortales, ſubuenirent, quà poſſunt, ocyſsimè. Nos experimur. & quoniam aliter nõ poſſumus, ex-

pri-

primere tribus voculis conamur, *miris*, sed *veris modis*.

Et propter quę patimur? Hîc iterum fides humana vacillat. Discessimus à Vobis penè securi, ac quadantenus certi, de Cœlitum consortio mox adeundo. At, qui *scrutatur Ierusalem in lucernis*, reperit, quod nos detineret. Acuto ille est visu, plus quàm *Caprea*. Vidit, quæ videri non posse

Sopho. 1. 12.

S. Ber. ser. LV, in cān.

existimabamus, punctulis minutiora. Pro-
ccl.xxiii 26. fectò, *Oculi Domini multo plus lucidiores sũt super solem circumspicientes omnes vias hominum, & profundũ abyssi, & hominum corda intuentes in absconditas partes.*

eb. iv. Omnia nuda & aperta fuerũt oculis eius. In tenebris nostris videbat. Tenebræ nostræ non obscurabantur ab eo: & nox sicut dies il-

lumi-

luminabatur. Sicut tenebræ eius, ita erat lumen eius. Oculus eius ſcrutabatur renes noſtros, & corda noſtra: ipſaq; cogitatio noſtra confitebatur ei. Nihil inſcrutatum reliquit oculus Cardiognoſtes:[a] nihil indiſcuſſũ Παντόπτης.[b] Pſal. cxxxviii. Pſ. Lxxv.

a Cordium inſpector.
b Omnia intuens.

Animaduertimus, quod, dum viueremus, in neruo poſuiſſet pedes noſtros; & conſideraſſet greſſus noſtros, & obſeruaſſet oẽs ſemitas Iob. xiii.

nostras. Intelleximus ex interrogatis, ad quæ nobis erat respondendum illicò, DEVM Iudicem, cuius oculi erant,
Apoc. 1. 14. Dan. x. 6. *tanquam flamma ignis* & vt *Lampas ardens*, ima terræ viscera penetrasse, omnes mundi angulos, cubilia, lectos, stragula, antra, cauernas, latibula, specus, fossas, hiatus peruidisse: dicta, facta, cogitatus nostros, nobis incomprehēsibiles, acie acer-

rimâ

rimâ conſpexiſſe. Notauimus, quod diu noctuq; ſuper cuſtodiam noſtrã vigilaſſet: quod ſicut vno oculi iactu totum ſimul perfectè cõſiderarat, ſic ſingula quælibet licet diuerſa, perfectè ſimul, totaque totus cõſpexerat viſus eius: quod ſicut omnia, ſic vnum: & ſicut vnũ, ſic ſingula totus ſimul ſine diuiſione, vel commutatione fuerat intuitus; perpetuus inſpe-

S. Aug. ſolilo. c. 14.

ctor omnium cogitationum, intentionum, delectationum & operationum noſtrarum. Nihil horum inſcrutatum reliquit.

Sic deprehenſi, ſtetimus trepidi. Intereà *Lucerna Scrutatoris*, quæ eſt ipſa eius mens omniſcia, intellectus infinitus, ſapiētia æterna diſcreuit bonum à malo: in bono, apparēs à vero, inane à ſolido, fucatum à ſincero, dubium

bium à certo: aurum à ſcoriâ, oleum ab amurcâ, vinum à vappa, paleã à tritico: Nõ defuit hic Ventilabrum excutiẽs paleam, & Scopa purgans aream: tum Gladius anceps, perſpicacia diuina & Verbum Dei efficax, diſcretor cogitationum, ac intẽtionis cordis; denique, Libra bilancibus aſcendentibus & deſcendentibus nihil non ponderans. Sic vniuſque noſtrum

opus factum est manifestum, nobis, & Angelis.

Hac censura didicimus aliam esse justitiã, alia judicia Dei, alia hominum. Non secundũ visionem oculorum judicare Dominum, sed arguere in judicio quẽlibet. Verè, non esse acceptionem personarũ apud Devm. In eo judicio non dari veniã corvis, vexari columbas; suspẽdi furunculos, co-

Isai.

ronari

ronari latrones; detineri innoxios, dimitti nocentes; opprimi imbelles, euadere potentes. Omnium ibi sors ęqua, ac secundum merita, æqualis. Omnibus ibi Iudex est idē: magnus, potens, terribilis, qui non adquiescit cuiusquam precibus, nec suscipit pro redēptione dona plurima. Qui non scelerum tantum est Quæsitor, sed & virtutum, non criminum Prou. 6.

maximorum, ſed defe-
ctuum etiam minimo-
Pſ. Lxxiv. 3. rum, qui quicquid ab
vllo commiſſum, ſuis
explorat, & æſtimat ar-
gumentis. Ibi apparuit
à ſeueriſſimo Cenſore
juſtitias judicari. Ibi
plus valuerũt pura cor-
S. Bern. ep. ad Rober. Abbat. da, quàm aſtuta verba,
& conſcientia bona,
quàm marſupia plena.
Ibi experti fuimus ve-
riſſimum eſſe, illa nobis
olim decantata, ſed mi-
nus quàm oportebat
æſti-

æſtimata. *Væ laudabili vitæ hominum, ſi remota pietate judicetur.* Ante terribilis Iudicis ſubtile atque incomprehenſibile examen, nõ ſolùm mala, quæ commiſeramus, ſed ipſa etiam, ſi qua à nobis erant benè geſta, verebamur. Nam culpa eſſe deprehendebatur, quod virtus ante judicium putabatur: & vnde expectabatur magna merces retributionis, inde ſequebatur ſup-

S. Greg. lib. 29. moral.

S. Greg. lib. 3. mor.

supplicium graue vltionis.

S. Ber. ser. 55. in Cāt. Profectò, in subtilissimo illo examine multæ justitiæ nostræ, æstimatione humana, peccata apparebant. Facti eramus ad conspectum illius Solis, *vt immundi omnes nos: quasi pannus menstruatæ justitiæ nostræ.* Isa. 64. Quidam qui lotus fuerat *quasi aquis niuium*, Iob. 9. & fulserant, velut mūdissimę, manus eius, sordibus fędatus arguebatur. Nemo excusa-

tionē vllā prætexebat, ſciens quod coram eo ſtaret, qui in Angelis ſuis repererat prauitatem: In cuius conſpectu nō juſtificatur omnis viuens: Qui nō parcit delinquenti. Itaq; palpitabant omnes, & omnia tuta timebant, & Miſericordiam, Miſericordiam implorabant.

Sententia Iudicis ſeuera, & iuſta.

TANDEM, lata eſt ſententia, ſeuera illa quidē, ſed quod negare nemo poterat, iuſtiſſima, cui tamen

tamen mixtũ fuit misericordiæ haud parum. Omniũ vox fuit: *Iustus Dominus & iustitias dilexit : æquitatem vidit vultus eius.* *Iustus es Domine & omnia iudicia tua iusta sunt. Iudiciũ sine misericordia illi qui nõ fecit misericordiã. Superexaltat autẽ misericordia iudiciũ. Misericordia & Veritas obuiauerunt sibi. Iustitia & pax osculatæ sunt.*

Psal.x.8. Tob.III.2. Iacob.2.13 Psal. Lxxxiv.2

Interim, ducimur ad locũ tormẽtorum. Hîc

ſumus in flãmis. flãma vorat, ſed non abſumit. veſtrates oẽs flãmulæ, pictarũ inſtar ſunt, ac fictarũ, ad hãc verè realẽ. Hic Iudex idẽ qui Vindex. *Igne cõflat*, & *quaſi herba fullonũ* emũdat. Ah! quàm duriter! ſedet ipſe cõflans & emundãs argentũ: & purgat filios Leui, & colat eos, quaſi aurum, & quaſi argentum, donec excoquat ad purum ſcoriam noſtram, & auferat omne Malach. 3.

ſtan-

ſtannum noſtrum. Emundamur, purgamur, colamur. At eheu! quã
Iſa. 1. 25. acri incendio. Maculæ quæ adhæſerunt nobis exterguntur. Sed velut herba aut ſulphure fullonũ. Exprimimus veſtris vocabulis per metaphoram, quod abſq; figura ſentimus.

Concipite pannum ſubtilibus maculatum næuis, & vix viſibilibus ſuſpenſum in pertica in ſublimi, fullonum herbis

bis in vnum densè confertis, velut dentatis aculeatè pectinibus, tantùm non laniari. Concipite telam lineam super niuem in fundo dealbatam, superficietenus tamen subnigricantem, in lebete ignito, aquæ bullienti immersam fasciculo herbæ fullonicæ demaculari. Concipite sulphure stridente interulam tenuissimam, vel cuticulam vestram lustrari,

vt à

vt à notulis, per ſudorẽ inductis, emundetur; & aliquam, licet vix vmbratilem, habebitis, eius, quod nos patimur indeſinenter, imaginem. Ipſe idem Iudex colat nos quaſi aurum. Ite ad officinam aurifabri aut diſtillatoris, videbitis illum pauxillatim ſtillatimq́; aurũ, oleum, vinũ, lac per orificiũ vaſis anguſti, vel linteolũ trãsfundere, vt quod purũ eſt tranſeat,
quod

quod crassum & impurũ excludatur. Iterũ ad conceptionẽ veniendũ est, nã experientia caretis. Concipite Animas, ignis vi acerrima, quam Deus indidit, vt potuit ad spiritus penetrantẽ, liquefieri. (horrorem verbũ illud ingerit) ac guttatim, velut aurum cõflatũ, transmitti per angustissimi oris vas æneũ, aut foraminosũ, vt quod purũ putũque, exstillet, quod impurũ, ac fæcu-

fæculentum, excernatur.

Vas æneum dum nominamus, conceptioni vestræ deseruimus, & imaginationi obijcimus quidpiam, quod ruditer adumbret instrumentũ, quo distillamur. Est autem nobis id aliter ineffabile, vobis nisi hac imagine inconceptibile. Nolite errare Consodales nostri, *Ignis conflans & emundans non pertinet ad*

Gennadius Patriarcha Constantinopol in Ex-

ad Beatos in Cœlo vtpote mundißimos nec ad damnatos in gehenna, vtpote inemundabiles, & inemendabiles, ergo pertinet ad animas Purgatorij: In eo igitur eſt ignis conflans & emundans animas juſtorum à leuibus & venialibus maculis. At quid opus argumentatione? nos quod ſentimus, ſimpliciſsimè, quia fideliſſimè referimus. Illationibus flexuoſis noſtra non nititur narratio.

poſitione. Conc. *florent. cap.* 8.

Ad nos *cùm venitur* (& conueniunt penè quolibet momẽto millia millium:) *si quis multa opera bona & parum aliquid iniquitatis* leuioris *attulerit illud parum tanquam plumbum igni resoluitur & purgatur, & totum remanet aurum purum. At siquis plus illuc plumbi detulerit plus exuritur, vt amplius decoquatur. Vt etsi parum aliquid sit*

Orig. hom. vi. in Exod

auri,

auri, purgatum tamen resideat. Quid ſi aliquis totus plũbeus veniret? nõ veniet vllus: præcluſus eſt iſtiuſmodi aditus; ſi tamen adueniret aliquis, audiret: *Demergatur in profundum tanquã plumbũ in aqua validiſsima* damnationis.

Ignis conflans purgat *filios Leui* nimirũ Sacerdotes ſpirituales, qui Deo victimas bonorũ operũ orationis, cõpũctionis, eleemoſynę obtuierunt, genus electũ, *Malach. 3.*

regale ſacerdotũ, gentẽ
ſanctã, ſed nõnihil maculatã: purgat Ezechieles, purgat Danieles: nã
& hi per ignem examinantur, vt expiati cantent: Tranſiuimus per
Pſal. Lxv. 11. ignem & aquam, & eduxiſti nos in refrigerium.

Admirandam vim apud nos habet Ignis, qui quicquid fidei Chriſtianæ ſuperædificatũ
9. Corin. 3. eſt, ſiue aurum, ſiue argentum, ſiue lapides pre-

preciosos, siue lignum, fœnum, stipulam, manifestum facit, ac probat, si cuius opus manserit, quod superædificauit, mercedem accipit: si cuius opus arserit: detrimentum patitur ædificator ipse: nihilominus fit saluus; sic tamen quasi per ignem.

Hîc metaphoram Apostoli intelligimus, de qua tricantur mortales. Videmus enim peccata venialia carita- *S. Thom. in 4. d. 21. q. 1. art. 2.*

ti adiuncta pæna ardoris consumi. Et quia quãto aliquod peccatũ est grauius, tãto difficilius purgatur (in peccatis autẽ venialibus inuenitur alterũ altero grauius) eorũ diuersitas signatur per diuersitatẽ eorũ, quæ facilius & tardius cõsumuntur ab igne. Quædã sunt grauissima in genere venialium, & difficillimè purgabilia, & hæc per lignũ signãtur: quædam minima,

quæ

quæ per ſtipulam, quædam media, quæ per fœnum.

Vt autẽ noxarum ita pœnarum eſt diſcrimẽ: quod tamẽ non facit, vt hic minima ſit maior quã vlla apud vos maxima. Veriſſimè dixit Auguſtinus antequam experiretur quod nos: an ſit expertus deinde neſcimus, nõdũ taliũ arcanorũ cõſcij, ſed lumine fidei vel reuelationis illuſtratus hæc protulit.

In ps. XXXVII. *Grauior erit ille ignis quàm quicquid potest homo pati in hac vita: Et nostis quanta hic passi sunt mali, & possunt pati: tanta tamen paßi sunt, quanta potuerunt pati & boni: Quid enim quisque maleficus, latro, adulter, sceleratus, sacrilegus pertulit legibus, quod non pertulit Martyr in confeßione Christi? Ista ergo, quæ hic sunt mala, multo faciliora sunt.*

Vul-

Vultis aliquid amplius? *Ignis Purgatorij est nobis durior, quam quod poßit pœnarum* apud vos in vita mortali *aut accidere aut ſentiri, aut cogitari.* Ita dixit aliquando Cæſarius Arelatenſis : nos probamus : illudq́ue Anſelmi: *Minimum* ex tormentis noſtris *maius eſt quam maximum quod* à vobis *in vita excogitari poteſt.* Et quid non poteſt excogitare ho- *Cæſar. Arel. Hom. 8.* *Anſel. in Elucid.*

minis libera ad cõcipiẽ
dũ quidlibet facultas?
Ep.S. Aug. 206. Carthusian. lib. de ind. anim. c. 14
Qui nos torquet ignis, nõ minoris est efficaciç, quam inferni. vnde pæna æq; grauis, in nos deriuatur, nõ æq; diuturna, quia aliquando finienda. At donec finiatur, doloribus inferni cruciamur: digni, haud dubiè commiseratione vestra, digni subuentione.

S. Bern.
Illud scitote, Sodales, quia post vitam ipsam

in Purgatorij locis centupliciter, quæ fuerunt neglecta in vita, reddũtur vsque ad nouissimum quadrantem. Qui nobis perpetuo hæret in animo: semperque audire videmus personantem tubã. *Non exies inde donec etiam nouißimũ minutum reddas.*

Ser. de obitu Humberti.

Matt. v.

Luc. xii.

Hinc illæ aspirationes nostræ nunquam interruptæ. Quando tandem erit finis?

Aug. lib. ſpir. & animæ.

Quando videbo ciuitatem illam? O Ciuitas ſancta! Ciuitas ſpecioſa! de longinquo ſaluto te, ad te clamo, te requiro. Deſidero enim videre te & requieſcere in te. O Ciuitas deſiderabilis!

Quando videbo diem illam? O dies præclara, in qua audiam: Intra in gaudium Domini tui! O gaudium ſuper gaudium! gaudium vincens omne gaudium!

extra

extra quod nõ eſt gaudium! quando intrabo in te, vt videam Dominum meum qui habitat in te: O carcer! ô ergaſtulũ! ô fornax ignea! ſed magis ô mora! quã longũ mihi es martyrium! ô Mare infinitorũ bonorum quando me ſubmerſam videbo in profundo dulcedinum tuarum! O vtinã tẽpus volaret! horæ feſtinarent, momẽta currerẽt, vt citò illud adſit tẽpo-

ris punctulum, in quo ſub vmbra Domini requieſcam, quẽ amaui, quem quæſiui, quem opto videre millies vt ſine timore perdendi eum poſſideã. At quid eſt quod me detinet? Heu me! quamdiu dicetur mihi, expecta, reexſpecta? Et quam diu erit exſpectatio mea? reſponſum cuilibet datur Categoricum: donec reddas nouiſſimũ quadrantem. At hoc igno-

ignoratur : nec adjungitur in reſponſo, ô cruciatus ingẽs incertitudo liberationis! Inuenimus hîc quoſdam, quos ante nos multis annorũ centurijs vitam mortalẽ reliquiſſe ſatis cõſtat, neq; eſt vllum indicium abitus. Tormenta voluuntur in orbẽ vt rota, & nullum eſt refrigeriũ, quãdo ſiſtetur, ignotum eſt Patienti; ſuggeritur, ſiquis ſciſcitatur. *Nõ eſt veſtrum noſſe tempora aut momenta quæ Pater* Act.1.3.

posuit in sua potestate.

Videmus hic animas quorundam Sodalium nobis notissimorum, quibus pauci tũc erãt, cùm viuerẽt inter mortales comparandi, apud nos hinc inde, quasi tẽpestatis impetu iactari. Nimirum cũ vim feruoris immensi tolerare nequeãt, prosiliunt miseræ in medium frigoris infesti, & cũ ibi quoque quidpiam requiei non inueniant, resiliunt rursus

V. Beda li. 5. ca. 13. de Drithelmo

sus

ſus in medium flãmarum, & quidẽ ſine vlla quietis intercapidine. ſic in regione noſtrâ, *Ad nimium calorẽ trãſitur ab aquis niuium.* Iob. xxiv. 19.

An non hæc ſatis magna cauſſa ad Vos recurrendi? Heu! heu! Excoquimur, aſſamur, vociferamus, opemq́ue poſcimus. Sed maximè omnium id dolet, quod à Diuini vultus jucundiſſima contẽplatione tam diu diſtinemur. Id plane Henr Suſo in Dia c.21

plane animum, cor, sẽ-
ſuſque pondere premit
intolerabili: Iuuate So-
dales.

Poteſtis, ſi vultis, Ora-
tionibus sãctæ Eccleſię,
& ſacrificio ſalutari, &
eleemoſynis, quæ pro
S. Aug. ſer. 32. de ver. Apoſ. ho. 10 ſpiritibus piè defuncto-
rum erogantur, non eſt
dubitandum mortuos
adjuuari. Hoc enim à
Patrib. traditũ, vniuer-
ſa ſeruat Eccleſia. Hæ-
S. Aug. ep. 118. cap. 1. retis? profectò inſolen-
tiſſimæ inſaniæ eſt, vel
diſpu-

diſputare contra id, aut ambigere, quod tota per orbem frequentat Eccleſia.

Eccleſia DEI *viui, Columna & firmamentum veritatis*. Non hæretis, quippe inter fideles ſelecti. Eia igitur ad opus quod facillimum, ſi nõ placet ſupra tumulos Conſodaliũ veſtrorum ſpargere violas, lilia, floreſq; purpureos, quod nõ expetimus fauillam noſtram, & oſſa arida, elee-

2. Timoth. 3. 15.

S. Hier. ep. ad Pammach. de obitu Vxor.

eleemoſynæ balſamis rigate. His pigmentis atque odoribus fouete cineres quieſcentes. Nam reuera. *Sicut aqua extinguit ignem, ita eleemoſyna peccatum.*

Addite oblationem Sacrificij Chriſtiani, per vos, per alios. *Multum ſolet animas etiam poſt mortem ſacra oblatio hoſtiæ ſalutaris adjuuare.* Orate. *Si hic juſtorũ Orationes, & ſecundum hanc vitam, quantò magis*

S. Greg. li. iv. Dial. cap. 55.

S Dionyſ. Eccl. Hierarc. c. vlt.

magis post mortem in illis qui digni sunt sacris orationibus operantur: Accumulate suffragia; *Quæ magis acceptantur pro mortuo, quàm pro viuo: quia magis indiget; cùm non poßit sibi auxiliari sicut Viuus potest.* S. Tho. supplem. 3. p. q. 71. ar. 5. ad 3.

Ferte opem, Fratres, sumus enim germanitate tales, quippè Mariano omnes sinu excepti ac geniti: *Quæcunque vultis vt faciant vobis*

vobis homines , quod velletis vobis fieri , si flammis inuoluti exire non possetis, & vos facite nobis. Id postulat inita inter nos societas, id leges Marianæ exigunt, id titulus amicitię requirit, id liberalitas vestra dictat, id iustitia quadantenus præscribit. Itaque quò peruenire prohibemur, ignitis constricti vinculis, litteras transmittimus, omnium signatas la-

chry-

chrymis, vt totidem gemmis. ſingulorum eſt ſubſcriptio breuis, gemituum infinitorum epitome: *Miſeremini mei, miſeremini mei ſaltem vos amici mei.* Benè valete, ſapite, ac Nouiſſima prouidete.

Datum

Ex ergaſtulis ſubterraneis,

Vbi

Ad nimium calorem tranſitur ab aquis niuiũ

Kalend.

Kalend. Ianuar. Anno CHRISTI Iuſti Iudicis M.DC.XLIII.

Veſtri memores inter flammas Defuncti in Domino

SODALES *Purgatorij, quos præmiſiſtis, ſequuturi.*

MAXIMILIANI SANDAEI COMMENTATIONES DE PVRGATORIO.

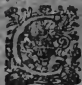
DISCEPTATIO.

AN PVRGATORIVM SIT locus Iuſtitiæ potius, quàm Clementiæ, vel Miſericordiæ.

SERMO I.

Purgatorij certitudo, & delineatio.

Concilium Tridentinum ſeſſione xxv.

Vm Catholica Eccleſia Spiritu Sancto edocta ex Sacris litteris, & antiqua Patrum traditione in Sacris Concilijs, & nouiſſimè in hac Oecumenicâ Synodo docuerit, Purgatorium eſſe; animas ibi detentas fidelium ſuffragijs, potiſſimùm verò accep-

tabili Altaris sacrificio iuuari: præcipit S. Synodus Episcopis, vt sanam de Purgatorio doctrinam, & à S. Patribus, & à Sacris Concilijs traditam, à Christi fidelibus credi, teneri, doceri, & vbique prædicari diligenter studeant.

Purgatorij delineatio. EST locus aliquis in hoc vniuerso, à mortalium oculis subductus, in quo, tanquam in cæco carcere, & nullis amœni luminis facibus illustrato specu, delitescunt fidelium demortuorum animæ illæ, quæ vel in hac vitâ à lethalibus expiatæ noxijs, sed subobscuris quotidianarum imperfectionum maculis nondum planè elutis; vel culparum, quà grauium, quà leuium omni fœdâ labe erasâ, at satisfactionis debitæ niueo nondum planè exornatæ, hinc discesserunt: ideoque ad plenam semel dealbatæ cycladis, olim in Sacramēti latice emundationem, in hac, veluti Iustitiæ diuinæ fullonicâ perpurgantur. Siue hoc fiat vindicatrice crepitantium flammarum acrimoniâ, siue sulphureo vndarum putentium cruciatu, siue intoleran-

tolerando mortalibus acerrimi frigoris rigore, siue flagellorũ vi diuinâ incussorum diuerberatione, siue alijs quibuscumque, nobis non omninò cognitis, sed in Diuinis oraculis, per ignem, tenebras, vermes, vincula, stridorem dentium, frigus, ac similia apud mortales vsitata suppliciorum instrumenta, satis indicatis.

ESSE autem istiusmodi animarum receptaculum, non est ex nouitio alicuius malè sani cerebri commento, recens dogma; vt comminiscebantur hæretici VValdenses, apud Guidonem Carmelitam. Non est figmentum Romanensium Christianorum, vt iactabant Albigenses, de quibus Sanctus Antoninus. Non est error Occidentalium, vt Orientalium quidam Græculi spargebant: quod constat ex Concilio Florentino. Non est Papistarum terriculamentum, vti sentiunt cum suo Patriarcha Lutherani. Non sunt fabulæ suauiter delirantium, vt cum pessimo doctore, haud melior discipulus calumniatur Beza, ac Bucerus. Non est exitiale Satanæ commentum,

Hæreticorum dicteria in Purgatorium. *Guido Carm. V. VValdens. Gualt. in Tab. Chro. S. Antoni. 4. p. Sum. tit. 11. ca. 7. §. 3. Conc. Flor. Bellar. de Purg. lib. 1. ca. 2. & 6.*

quod Christi Crucem euacuet: quod contumeliam non ferendam Misericordiæ diuinæ irroget: denique, quod fidem nostram labefaciat, & euertat, vti, tanquam è tripode pronunciat, Purgatorij hostis iuratus Ioannes Caluinus.

Dogma fidei Purgatorium esse.

Sed est dogma fidei Christianæ, erutum ex Scripturæ diuinæ effatis, sancitum Apostolicarum litterarum decretis, acceptum traditione per manus maiorum, cuius est immemorabile exordium: stabilitum decisione Conciliorum œcumenicorum, quæ regente Diuino Spiritu cum Capite suo errare non possunt: confirmatum Constitutionibus Ecclesiasticis: declaratum grauissimorum Patrum, non minus Græcorum, quam Latinorum) fide dignis, luculentissimisque assertionibus: roboratum subtilissimis Scholasticorum disputationibus: fundatum in ipsis naturæ legibus: denique à mille sexcentis annis in Ecclesiâ orthodoxâ ab Euangelij Præconibus, in templis populariter ad vulgi persuasionem, ac motum, in gymnasijs

sub-

ſubtiliter ad fidei declarationem, & intellectus, in obſequium fidei captiuati, illuſtrationem, explicatum. At noſtris infelicisſimis temporibus, ab hominibus quibuſdam tam ellebori, quàm ignis purgatione indigis, ad morum diſſolutionem inducendam, & Eccleſiaſticam omnem diſciplinam eneruandam in dubium vocatum.

Origo Purgatorij mendaciter recens apud Nouatores.

QVI inprimis pernegant antiquam eius originem. Nam errorum magiſtros ſequuti in Gallia Marrommiſtæ adſcribunt illam Sarbonicis ac Monachis. Lambertus Danæus Odiloni Abbati Cluniacenſi, qui ſub Dagoberto Rege vixit. *Hic Abbas*, inquit, *primus docuit, quaſdam eſſe pœnas Purgatorij.* Lucas Loſsius Germanus commentario in libros Alcuini de Trinitate audacter peierat, quod perſuaſio de Purgatorio principium ſumpſerit ex apparitionibus ſpirituum, qui tempore Gregorij Magni ſe videndos exhibuere. Alius quidam tenebrio recentisſimæ memoriæ, qui nomen ſuum quattuor litteris occulit, M. D. L. M. in littera, quam vocat Myſticam

Mammoriſtæ. Inſtruct. p. 6.
In Enchiri. Fran. Feuarden. in Theomachiâ Calui. lib. 11. c. 2.
Libellus de vltima cōſpiratione in Comitem Mauritiū Leidæ impreſſus anno 1602.

 ſticam

ſticam diuinam iuſtitiam, quæ in Purgatorio exercetur, deridens, carcerem illum ſubterraneum animarum appellat Odilonis Aethnam, cuius os vnum pateat in Hibernia, aliud in Sicilia, tertium Puteolis: Balneum incenſum Gregorij: Chimæram Alcuini: locum Bedæ incognitum.

Purgatorium variè nominatur

ERRATIS falſitatis patroni, temporis noſtri Luciani, & erronum mancipia. Purgatorium, quod (vt vmbratile vocis certamen declinemus) appellare poſſumus, *Lacum*, in quo non eſt aqua, ex Zachariæ Prophetæ Vaticinio: vel nouiſsimi quadrantis exſoluendi carcerem, ex Verbi diuini enunciato apud Matthæum, & Lucam: vel expectantium hoſpitium, vt loquitur vir ſapientia cœleſti excellentiſsimus Gregorius Nazianzenus: vel Sacramentum eluens, vt habet antiquiſsimus ſcriptor Origenes: vel Fluuium igneum, vt exprimit Emiſſenus: vel igneum animarum Baptiſmum, vt illud deſcribit Gregorius Theologus: vel, ſi ma-

Zach. 9. 11.

Matth. 5. Luc. 12.

Naz. orat. ad Cæſari.

Orig. hom. 14. in Luc.

Emiſſ. ho. 3 de Epiph.

Naz. orat. in SS. lumina.

ſi magis placet, Fornacem emendatoriam: auri bonorum fidelium impuri Conflatorium: ſperantium, in altera vita, ad quem adhæreant, ſcopulum: ſpirituum excruciatorias Thermas: animarum Balneum purgans: Gehennæ viciniam; PVRGATORIVM dico, non eſt inuentio humana, ſed conſtitutio diuina, cuius fides ad ſalutem eſt neceſſaria.

QVOD cum anno ſuperiori ſatis ſuperque à nobis ex hoc eodem loſit demonſtratum, aliò ſermonem conuertemus hoc tempore, diſputabimuſque, quod inquiſitione noſtrà, & attentione veſtrâ dignum inprimis videtur, *An Purgatorium Iuſtitiæ potius, quàm Clementiæ ſeu Miſericordiæ, ſit appellandum tribunal?* Quæ quæſtio, quamuis diſceptatio ni ſcholaſticæ videri poſſit accommodatior, quàm parœneſi, ideoque in ſcholarum ſubſellijs ad concertationem agitanda potius, quàm in exedrâ ſacrâ ad exhortationem explicanda; tamen ita illius difficultatem ſubtilitatemque

Argumẽtum diſceptationis ſacra.

NOTÆ.

totius rei, facilitate proponendi, & dicendi simplicitate temperabo, vt spes sit, non minus quæstionem intellectui, quàm parænesim voluntati; aut potius parenæticam quęstionem vtrique, ideoque institutioni Christianæ fore peraccommodatam.

NOTÆ.

AVCTORES nomino, qui ex professo Purgatorij fidem stabiliuerunt. Robertus Bellarminus, & Gregorius de Valentia in Controuersijs fidei. Franciscus Suarez *Tom. 4. in 3. part. Disputat. 45. 46. 47. de Purgatorio.* Henricus Henriquez *lib. eod. tit.* Aegidius Coninck *de Sacr. disputat. 11. de Purgator.* Ioannes Præpositus *Tit. de Pœnit. quæst. 13.* quæ est *de Purgatorio.* Adamus Tannerus *3. part. disputat. 6. quæst. 8.* Præter hos legentur vtiliter Dionysius Carthusianus *de quattuor nouissimis.* Libellus, MARIA *Patrona fidelium animarum*, Rodericus

Quæ-

Quæstionum Regular. *tomo* 2. *q.* 91. Liber, cuius titulus, *Rogus damnatorum*. Roas *de Purgatorio*. Ioan. Eusebius Nieremberg *tractatu de Purgatorio*. Pinellus *lib. de altera vita*. Alexius de Salo *in Triumpho*. Stephanus Binet *de statu animar. Purgat.* Aduocatus *Animarum* Bonnyers. *Libellus inscriptus, Modus se citò ditandi.* Iudoci Andries, *Purgatorium* Catholicè assertum, cum incitamentis, ac methodis suffragandi. Antonius Dauroultius *in Cathechismo histor. cap.* 5. Bellarminus Opusc. *de Gemitu Columbæ*, Leonardus Lessius *lib.* 13. *de Perfectionibus* DEI, qui est *de Iustitia & Ira* DEI *cap.* 17. Iacobus Salianus *lib.* 7. *de Timore Dei, cap.* 11.

(∴)

SERMO II.

Purgatorium videri Iustitiæ tribunal.

IVSTVS *es Domine, & omnia iudicia tua iusta sunt.* Tob. III. 2.

Quattuor loca subterranea ad recipiẽdas demortuorum animas.

VT expeditior sit de quæstione grauissimâ, ac vtilissimâ dijudicatio, præmitto, quod apud Catholicos inconfesso est: Quattuor esse in telluris intimo recessu, animarum hinc emigrantium receptacula: vnum pro æternùm damnatis: alterum pro temporariè expurgandis: aliud pro infantibus sine vndâ salutari decedentibus: vltimum pro iustis, qui ante Christi Passionem debitum mortalitatis exsoluebant, olim multitudine incolentium frequens, ac populosum, desertum modò. Primum appellatur *Infernus*, secundum *Purgatorium*: tertium, *Limbus puerorum*, quartum, *Limbus Patrum*. Præter hæc est Beatorum sedes, quam Cœ-

Cœlorum nomine designamus. In omnibus his Iustitiæ Misericordiæque consociationem quandam reperiri certum est, ita tamen, vt quæ, in quibusdam imperij prærogatiuâ excellat, haud sit difficile discernere.

In cœlis Misericordia.

IN coelis Misericordiæ solium Iustitiæ throno iunctum esse nemo dubitat, ita tamen, vt multis gradibus Misericordiæ sella emineat. Nam si Angelos contemplere, opus fuit Misericordiæ, illos creatos esse in gratia: Misericordiæ officium, propria voluntate, diuino fauore nixa ac firmata, perseuerasse in gratia: Misericordiæ fætus, confirmatos esse in gratia. Iustitiæ quædam pars, sed non absque Misericordiæ nutu vnicâ actione mercedem obtinuisse nunquam interituræ gloriæ. Si hominum in coelis agentium habeatur ratio, agnoscunt illi Misericordiam in dilectione electioneque æterna: deprædicant eandem in prædestinatione gratuitâ: suspiciunt in vocatione: Quia *non est volentis, neque currentis,*

sed miserentis DEI. Romanor. IX.16. *Vocauit nos vocatione sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, & gratiam.* 2. Timoth. I3. Venerantur Misericordiam in Iustificatione. Sunt enim *iustificati per gratiam ipsius.* ad Roman. 3.24. Iustitiam exosculantur, sed Misericordiæ nexam in glorificatione: Est enim vita æterna laborum merces copiosa, Matthæi V. 12. certaminis brauium, pugnantium corona Iustitiæ. II. ad Timoth. IV. 7. At ô! quam misericors est Iustitia, vt momentaneæ tribulationi *æternum gloriæ pondus* retribuatur II. Corinth. IV. 17. Vt detur mensura bona, conferta, coagitata, superefluens? Lucæ. VI. 38. Profectò, tam misericors est hæc Iustitia, vt mutatã penè natura, non in sororis tantùm suæ ius, sed & appellationem concessisse videatur. Si quidem, quæ Iustitia, eadem est gratia. Ita Paulus indicat ad Romanos VI. 23. *Stipendia peccati mors*, en Iustitiam: *Gratia*

In cœlo Iustitia.

In cœlo eminet Iustitia.

tia autem DEI *vita æterna*. Cùm poſſet Paulus dicere, & rectè dicere, inquit in hac materia verſatiſsimus Auguſtinus, libro de gratia & libero arbitrio cap. 9. *Stipendium autem Iuſtitiæ eſt vita æterna*, maluit tamen dicere, Gratia autem DEI vita æterna; vt intelligeremus, non pro meritis noſtris, nimirum, noſtræ naturæ ſolius, DEVM nos ad æternam vitam, ſed pro ſua miſeratione perducere: quia eius miſeratione opera facimus, quibus corona reddetur. Verè enim *coronat nos Dominus in miſericordia, & miſerationibus*. pſal. CII. 4. id eſt, propter opera facta ex eius miſericordia. *Domine in cælo Miſericordia tua!* Pſalmo XXXV. 6. *Magna eſt ſuper cælos Miſericordia tua!* pſalmo CVII. 5. *Exaltata eſt ſuper cælos Miſericordia tua!* Eſt igitur Cœlum Miſericordiæ ac Clementiæ magis, quàm Iuſtitiæ regia.

In Inferno Iuſtitia regnat.

OPPOSITVS autem Cœlo locus eſt *Infernus*, damnatorũ carnificina. Hîc Iuſtitiæ potiſsimùm eſt Imperium, mixtum tamen cum Miſericordiæ decretis;

cretis; sed supereminet Iustitia. Cuius est à gloriâ æterna reiectio, segregatio ab electis, reprobatio, seuera punitio, atrox supplicium. Interuenit nihilominus Misericordia, cuius ille est fauor, vt citra cōdignū puniātur, qui grauiori pœna digni sunt: vt nō statim vitales flāmæ totū hominem inuoluāt: corpori etenim aliquot annorū vel mil libus, vel centurijs parcitur: vt anima penitus, in antiquum ex quo olim extracta fuit nihili chaos non relabatur: relaberetur, quia meruit, annihilationis interitum, nisi Misericordia aduocationē ante Iustitiæ tribunal præstaret. Bona patrocinatrix Misericordia, quæ vbique clientibus præsto: nunquam, ac nullibi deserit. *Quò ibo à Spiritu tuo, & quò à facie tua fugiam! Si ascendero in cœlum tu illic es, si descendero in infernum, ades.*

Psal. CXXXVIII 8.

Limbus PP. vacuus

In Limbo puerorum Misericordia & Iustitia.

Limbum Patrum antiquorum exhausit Misericordia. In puerorum non lustratorum domicilio residet Iustitia. Vnius ob noxam, & plus æquo vxorij hominis momentaneas delitias, tot millia nepotulorum æternū m de-

inens,

tinens & castigans, quid horremus? Sic meruêre patres. Sed non sinit Misericordia ijs, qui propria nō sunt lapsi voluntate sensitiui doloris, magnique mæroris flagellum incuti.

PVRGATORIVM superest, de quo hæreo, nec facilè dixerim, cuinam potissimùm, tanquam propria sedes, adiudicandum sit. Sunt enim graues pro Iustitia, pro Misericordia fortasse haud leniores rationes, quæ hanc causam dubiam, perplexamque faciunt. Et sanè Iustitiam hic imperare, eamque rigidam & immotam, illud imprimis indicio est, quod in Purgatorio de amicis, ac domesticis, addo, de filijs & heredibus pœnæ sumantur: quod non nisi in proprio Iustitiæ regno contingere passim creditur. Exteros ad pænam vocare, aut rapere, inimicos tormentis subijcere, hostes pro demeritis plectere, malefactoribus aduersarijs supplicia irrogare, cuiuslibet est, potestatem in Republica aliquam, aut domi suæ habentis. At amicis, boni publici & iustitiæ amore, dicam scribere, in familiares manus

In Purgatorio regnat Iustitia.

I. *Quia meo puniuntur Amici. Domestici Filij. Heredes.*

hoc cogitaret, cetera Principi suo permitteret.

Quid ille? animi æger & saucius, filium ad se vocatum primò examinauit, tum confessum pessimis verbis, minisque acceptum dimisit. Et mox minas in rem contulit: ac triduo post, cùm aliquamdiu in pectore Patris ac Principis, Filius & Iustitia pugnassent, hac vincente, fauces Mustafæ neruo arcus iussit confringi, ac morte filij Iustitiæ æquè ac Pudicitiæ litari. Factum bonum Iustitiæ asserendæ, sine quâ, ferarum more, in Republica viuitur. Sed hoc factum nemo Misericordiæ adscripserit, cuius mitiora in filium & heredem fuissent haud dubiè placita.

Mustafam filium strangulari iubet.

Lipsius lib. 2. Exemp. cap. 8. §. 8.

VIDIT & horruit parentum nostrorum ætas haud dissimile seueritatis paternæ, sed iustæ à Principe Christiano exemplum. Quando Magnus in orbe nostro & alio, Rex filium vnicum, sed non vni regno educatum: at iuuenem acrem, vehementem, & supra modum, vt ferebant, ambitiosum ac imperij cupidum ante tempus, nouandis

Philippus II.

NOTÆ.

dis rebus intentum, & de patre è medio tollendo ſuſpectum, in carcerem domeſticum conijci, tũ legitimè Iudicum ſententijs damnatum, clam, vt regij nominis maieſtati conſuleretur, propinato in iuſculo veneno vita mandauit priuari. Sic enim interijſſe Carolum Philippi II. Regis Catholici tunc vnigenitum plurimi ſcribunt, & fuit creditum: verò-ne an falsò noſtrum non eſt aſſerere. Illud adiunxiſſe ſatis habeam: hoc facto longè lateque per populos ſparſo, magnum terrorem de ſe iuſtiſsimum Regem cunctis ditionis ſuæ gentibus incuſsiſſe: domeſticis etiam, nullam in eo diſsimulationis prauæ ſpem collocantibus, qui proprio filio non pepercisset. Quo nomine magnoperè à Pio V. Pont. Max. Philippum Regem laudatum fuiſſe perhibent eius temporis ſcriptores.

Qua perſonæ torquentur in Purgatorio NOTÆ.

IAM verò hic Iuſtitiæ rigor in Purgatorio viget, in quo nullus torquetur, niſi DEI amicus, familiaris, domeſticus, filius, heres.

Non me latet opinationem fuiſſe Ori-

genis Adamantij inimicos etiam DEI, nec homines modò, sed & cacodæmones purgatricibus flammis vstulari. Nimirum, ille intempestiuè contra Iudicis æterni decretum misericors, omnes tandem, Inferno euacuato, à pœnis liberandos contendebat. Quod etiamnum somniant Iudæorum Rabbini aliqui, inter quos recentissimè in Hollandia, vbi est malè sentientium ac docentium confluges istiusmodi, *Menasseh Ben-Israel*, in Problematis de creatione, problemate 17. apertè scribit, animas impiorum aliquando pœnis, & cruciatibus liberatum iri, quia eorum tormenta non sunt perpetua. At, quo id Scripturę diuinę testimonio probat? Quia sapientissima Abigail placare volens Dauidem, dicit: *Erit anima Domini mei custodita quasi in fasciculo viuentium apud Dominum DEVM tuum*: id ex, perpetuò viuet vnita DEO in paradiso: *porro, inimicorum tuorum anima rotabitur quasi in impetu, & circulo fundæ*, 1. Reg xxv. 29. hoc est, animæ hominum malorum ac impiorum nunquam quietis fient participes, sed semper inquietabuntur,

Amstelodami An. 1635.

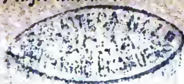
buntur, haud aliter, quam in funda lapillus antequam eijciatur, nunc huc nunc illuc agitatur: nam sursum ascendere conantes destituuntur alis virtutis, ac bonorum operum; & ad corpus redire cupientes non inueniunt illud. Quoniam tamen, inquit, eiusmodi animæ nondum sunt abiectæ in locum longinquum, & remotum, sicuti petræ funda proijci solent, sed sine emissione quasi in fundo & centro fundæ hærent, vsque dum vitia eluerint, & purgauerint, æternùm non punientur.

Ridicula probatio, Rabbinico digna cerebro, quasi non semper in funda, aut alicubi, tanquam in fundâ: nam hoc comparatio solùm exigit, manere possint & volare iugiter: id est, perpetua inquietudine, & turbatione assidua vexari, instar Sisyphi & Tantali, quos ipse ex Homero in Odyssea nominat. At solidius. non est ibi de animabus iustis & iniustis, puris ac impuris cum respectu ad alterius vitæ præmium, vel pænam sermo: Sed de Dauide, & eius aduersarijs. Dicit igitur facunda

cunda Oratrix, ſumptâ metaphorâ ab Agricolis, qui deciſas arbore virgulas, ſeu ſurculos colligunt in faſciculum, & aquam infundunt, ne areſcant: Mi Rex, videris in hoc tuo exilio, veluti ramus ab arbore auulſus; non deſpondeas animum, diuina prouidentiæ cura in vita conſeruaberis, & ab hoſtibus, te ad necem quærentibus defenderis. Illi autem profugi ac vagi diſsipabuntur, & diſpergentur, vt lapides, quos fundâ circumacta longè à nobis proijcimus. Sed omiſsis iſtis, qui ne impiorum pœnas æternas faciant, eorum animas, remittunt denuo in mūdum & in corpus, per μετεμψύχωσιν, ſeu tranſmigrationem, vt apud Hebræos Cabaliſtæ nugantur.

Nos Chriſto, cui Sacramentum diximus, fidem adhibemus, cuius ſeuera ſententia aliud ſonat: *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt Diabolo & Angelis eius*, Matthæi XXV. 41. Et ne fortè excipias, ignem eſſe æternum, ſed non manſionem in igne, concludit Dominus verſu 46. *Et ibunt hi in ſupplicium æternum, iuſti autem in vitam æternam.*

Quid

Quid etiam clarius illo Apocalypsis xx. 9. *Diabolus, qui seducebat eos; missus est in stagnum ignis & sulphuris, vbi & Bestia, & Pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum?*

Errores circa Purgatorij incolas.

QVIBVS alijsque in Sacro Codice expressis enunciatis cõuelluntur quoque illorum persuasiones vanæ, qui censebant, non quidem Diabolum Purgatorio ad cruciatum perferendum, ac persoluendas pœnas contineri; tamen hominum omnium, quamuis grauissimorum peccatorum, pœnas, post vitam hanc purgatorias esse. Pro quo errore extat liber Stanislai Anabaptistæ, qui inscribitur *Philanthropia diuina.* Quod quidam asserebant solum de Christianis, siue hæreticis, siue Catholicis. Alij sentiebant, de omnibus, qui aliquando Catholici fuissent. Ergon' de flagitiosis Catholicis nõ intelligitur, quod de omnibus asseueranter pronunciat Apostolus? *Qui talia agunt, regnum DEI non possidebunt.* Galaticæ v. 21. Nonnulli opinabantur de eis, qui in fide perseuerassent. Hos enim quamuis pessimè vitam transegissent,

Vide August. lib. 21 de ciuit. cap. 18. 24.

August. ibid. cap. 19. & 25.

Cap. 20. & 25.

gissent, volebant Purgatorium solùm sustinere, ac saluos fieri quasi per ignē, Verùm, de perseuerantibus in fide, non in pietate, ac malè viuentibus lego: *Paleas comburet igne inextinguibili.* Matthæi III. 12. De ijsdem immisericordibus: *Ite in ignem æternum,* Matthæi XXV. 41. Lib. 21. cap. 25. & 26.

Statutum est à DEO iudice decreto nunquam mouendo, quod Legislatoris mandato promulgauit fidelibus Paulus, fidelis præco: *An nescitis, quia iniqui regnum DEI non possidebunt? Nolite errare. Neq; fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque auari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum* DEI *possidebunt.* 1. Corinthior. VI. 9. 10. An non hæc multorum in Christum credentium sunt crimina?

NON defuerunt, qui de ijs arbitrabantur id intelligendum, qui eleemosynis largiendis in vita fuissent eximij: hos enim omnes per ignem purgatorium saluandos aiebant, licet in sceleribus ad mortem vsque perseue- Refellit S. Aug. in Enchirid. cap. 75. lib. 21. de ciuit. cap. 22. 27

seuerassent. Sed notum est vel ex catecheticis institutionibus, plura, quàm eleemosynam ad sanctificationem, sine qua nemo salutem consequitur, postulari. *Si pænitentiam non habueritis, omnes simul peribitis*, inquit ipse Saluator Lucæ XIII. 3. *Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest*. I I. ad Corinth. XIII. 3. Qualem autem caritatem habet ille, qui DEVM offendere non veretur, aut postquam offenderit, non quærit per media conuenientia reconciliationem?

Diuersa parte, nimis austeri nonnulli, existimabant in Purgatorium ablegari omnes, & tam malos, quàm insignitè probos, vno dempto, Christo, pænas luere. Horum caperatam seueritudinis tyrannicæ frontem contudit Concilium Florentinum, cuius est ista definitio: Aliquas animas in infernum, aliquas in Purgatorium, aliquas in cælum mox recipi post mortem. Quò migrare paruulos lustrali vndâ tinctos, si subitò hinc abripiantur; itemque Martyres, & ab omni labe criminis,

nis, pœnæque reatu liberos Orthodoxorum est consensus. Atque ideò Purgatorium ijs destinatum esse, qui cum nullius lethiferi criminis sibi sint conscij, & quod inde sequitur, DEO per gratiam sanctificantem cari, ac non amici solùm, sed in sortem filiorum adoptati, culpis longè minoribus, aut nondum plenè expiatis maioribus, hanc castigationem sunt promeriti.

ERAT DEO de proximo amicus Paschasius Apostolicæ Sedis Diaconus, vir miræ sanctitatis, si Papæ Gregorio credimus narranti, cultor pauperum, contemptor sui, eleemosynarum maximè operibus vacans, & quod mirandum, ope post mortem præstita, ac miraculis clarus. At Purgatorij carnificinam, quam in balneis angularibus sustinuit, Patre iudice, acerbissimam sensit. *Paschasius Diaconus. S. Greg. lib. 4. Dial. cap. 40.*

Erat DEI domesticus SEVERINVS Coloniensis Episcopus, omnibus religionis sacrosanctæ officijs mirè deditus: sed hunc subterraneum carcerem, Patre DEO iustitiam administrante, subire, meoque tormentis excruciari *Seuerinus Col. Episc. Baron. ad An. 1062. ex Petro Damiani epist. 14. ad Desidor. Abb.*

B diris-

dirissimis debuit, antequam ad conspectum genitoris admitteretur.

Benedictus VIII. PP. Dam. Epist. cap. 4. Specul. exemp.

Non erat DEO inuisus Benedictus VIII. Pontifex Max. Christi in terris Vicarius, quem Cardinalis Sanctus Petrus Damiani epistola ad Dominicum, ab Episcopo, qui Capreis praeerat, post mortem equo nigro, quasi corporaliter insidentem, seque infelicem ob grauia Purgatorij tormenta dicentem, visum, auditumque scribit: addentem insuper, posse se eleemosynarum largitionibus liberari. Nam à se in vita factas, quoniam de rapinis, iniustisque bonis erant, nihil profuisse.

Iustus Mona. S. Greg. l. 4. Dial. cap. 55. S. Ber. in vita Malach. In vita S. Ber. Ditelmus.

Filius erat Iustus Monachus, apud D. Gregorium: filia DEI quae S. Malachiae apparuit apud S. Bernardum: heres DEI caelique Religiosus, qui Abbati Bernardo, discipulus, qui Anselmo, Ditelmus apud Bedam, & tot alij è claustris, post vitam sanctissimè actam ad tribunal incorrupti Iudicis rapti, & ad lacum sine aqua, vt est apud Zachariam condemnati, verè experti sunt iustissimum

ſimum meritò haberi, qui filijs & heredibus ſine affectu, vel aſpectu iuſtitiam adminiſtrat. An non hæc conuincunt Iuſtitiam in Purgatorio præ Miſericordia regale ſolium fixiſſe?

II. *Quia ſeuorè puniuntur ob leuia, peccata.*

Cvi adſtipulatur, quod non in filios solùm ſe exerat, ſed in eos filios, qui leuiſsimorum erratorum ſunt rei: hos enim ſeuere punire, incorruptam planè Iuſtitiam, eamque ſolam, penè amandata Miſericordia, arguit. Qui filium parricidij conuictum necat, vt ſuperiori ſeculo Soleimannus Muſtafam è Boſphorana interemit, & Baiazitum è Roxolana ſuſceptum interficere voluit: qui ablegat poſt fratris confeſſam cædem, vt Abſalonem Dauid: qui domo eijcit poſt turbas in familiam inuectas: qui carceri mancipat ob inſidias ſibi factas, Iuſtitiæ commendationem meretur, ſed ſeueriſsimus non audit. At qui ob verba minus decentia, riſum non ita, vt mo-

Lipſius lib 2. Exemp cap. 5. n. 11

deſtiæ canon exigit, temperatum, leuitatem in geſtu corporis, ſub tam iracundiæ motiunculam in filium inſurgeret, famulis aut mancipijs, detracto ornatu, fuſtigandum traderet, immò carnificem aduocaret, & infami caſtigatione, defectum luere, abſque remiſsione vellet, mandaret, exequeretur, næ ille clementiæ penè oblitus, auſteræ, rigidæque, ſiue Iuſtitiæ ſanguinem præproperè eficientis, ſiue crudelitatis, & furoris inſimularetur.

Peccatorum venialium in Purgatorio punitorum index.

NVNC autem conſtat in Purgatorio filiorum peccata plecti, neque grauia vnquam, niſi iam remiſſa, neque multa ſemper, ſed ea, quæ leuia, aut à remiſsionis facilitate, venialia vocitare ſolemus: quorum non rarò vnum aliquod, quod è vita abeuntem macula deformauit, expiandum eſt. Quantula, ſodes, res illa fuit, vrbis ac prouinciæ ampliſsimæ Hierarcham, infinitis penè negocijs in gregis ſibi commiſsi ſalute procuranda diſtentum, ac penè obrutum, Eccleſiaſticas preces, non quidem

quidem omisisse, sed temporum stata interualla non accuratè obseruasse? Ob hac tamen paleas comburendas in Purgatorij clibanum quauis calcaria magis ardentem missus fuit SEVERINVS Antistes. Cui non lego vitio datum, à quo maximè abhorrebat, subiectos sibi populos indignis vetitisque modis diuexasse: priuatis magis, & familiæ aut cognatorum commodis, quàm publico Ecclesiæ bono, cum gregis iniuria, studuisse: superfluis reditibus, & pauperis CHRISTI patrimonio extremè egentes, petentesque suppliciter non subleuasse: denique, potationibus diurnis, ac nocturnis, voluptati, libidini, & improbis cupiditatibus sacra & profana posthabuisse. Nam hoc ferrum non adlambet Purgatorij ad tempus, sed igniet Inferni æternùm animata flamma.

QVANTVM, quæso te, scelus est, Sacerdotem leui vel sarcàsmo, vel cachinno ridiculè excepisse? & se maiori digniorique parumper, animi caussa, illusisse? Sed ob hanc stipulam bo-

norum operum argento, & caritatis auro mistam igne absumendam in Purgatorij camino rotari debuit fæmina, quæ D. videndam se præbuit Malachiæ. Cuius culpæ non erant, quæ hoc tempore plurimorum: Clericis, Sacerdotibus, Religiosis infamiæ notas mẽdacissimis detractionibus inussisse; illorum vitam, religionemque fœdissimis narratiunculis apud plebem & optimates traduxisse, ipsorum necessitatibus, ac commodis insidias malignè struxisse. Hæc æternarum in inferno flammarum, non temporariæ in Purgatorio pyræ fomenta fore nouimus.

QVANTVLA illa, precor, censenda noxia, Romanæ Sedis Diaconum Cardinalem in Pontificis electione, proprij iudicij, sententiæque tenacem, ceterornm suffragantium calculis minus se fauentem præbuisse? Ob hanc tamen scoriam, fuluo præclarissimarum virtutum metallo adhærentem decoquendam Paschasius Purgatorij sulphureis vndis exæstuante labro

bro non paruo tempore merſus hæſit. Cui minimè fuit obiectum, cuius criminis non fuit conſcius ſibi ille, vtinam non eſſent alij, Eccleſiaſticæ dignitatis ambitioſum prenſatorem, Simoniacum emptorem, venditoremque, violentum inuaſorem, libidinoſum, auarumque inſeſſorem fuiſſe, aut ſimilibus opitulatum. Hæc enim Inferni ſempiternis cruciamentis adſeruantur.

DENIQVE, quantum iſtud piaculum, Eccleſiaſtem, Doctorem, Magiſtrum, Patrem-familias, non quidem falſa, & à fide orthodoxa aliena auditoribus ſuis proponere, & inculcare; Sed, cùm ſuperædificat fundamento, quod eſt CHRISTVS, & vera fides, aurum, argentum, lapides precioſos, id eſt, tum doctrinam vtilem & ſalutarem, tum opera bona, admiſcere interdum, vt fit, aliqua vel incogitantia, vel ſocordia culpabili, lignum, fænum, ſtipulam, hoc eſt, non omninò falſa, diſtorta, praua, ſed

ſuperuacanea, inutilia, verba ocioſa, riſum immoderatum, dicta factaque abſque honeſto fine iocoſa, ſimiliaque peccata, vt vocamus, venialia. Et tamen opus hoc ex ligno, fæno, ſtipula iſtiuſmodi compactum ignis probabit: ac ſi arſerit, detrimentum patietur. Architectus quidem illius fabricæ ſaluus erit, ſic tamen quaſi per ignem, vt loquitur Paulus in priori ad Corinthios tertio capite. Inflammabit emendatoria purgantis carceris fornax fænum, lignum, ac ſtipulam, videlicet leuia errata, illosque etiam ad purum excoquet, qui culpis omnibus remiſsis, reatum pœnæ aliquem ſecum detulerint, illi tamen tandem ſalutem conſequentur.

HIC inſerenda eſſent exempla eorum, qui ob leuiſsima quædam negligenter commiſſa, Purgatorio fuere addicti, nullo perſonarum diſcrimine. Subiungantur ex maximo numero aliquot.

Viſio S. Gertrudis. Relatu imprimis dignum eſt, quod ex libro quinto Inſinuationis diuinæ pietatis S. Gertrudis capite VIII. quod inſcri-

inscribitur, *de animabus quàm exactè purgata sint pro negligentijs*, narrat Religiosissimus Abbas Ludouicus Blosius in Monili Spirituali cap. XIII. Cum quædam Virgo monasterij S. Gertrudis, post iuuenilem ætatem in virtutibus sanctæ Religionis peractam defuncta esset, vidit eam Gertrudis in magna luce & vario ornatu astare IESV CHRISTO. Quæ tamen, tanquam Sponsa verecunda vultum demittens, nitebatur se subducere, non ausa leuare oculos ad gloriam diuinæ Maiestatis. Hinc Gertrudis zelo pietatis ducta dixit ad Dominum: *Eia benignissime* DEVS; *quare hanc filiam tuam non suscipis inter suaues amplexus tuos, sed eam, tanquam alienam tibi adstare permittis?* Ad quæ verba Dominus videbatur blandissima serenitate extendere dexteram suam, tanquam amplexaturus animam. At illa cum delicata quadam reuerentiâ subtrahebat se. Quod multum admirans Gertrudis aiebat animæ: *Quare subducis te amplexibus Sponsi tam amabilis?* Cui illa; *quia nondum plenè purgata sum;*

Blosius in Conclaui animæ p. 2. Monil. cap. 13.

sed adhuc maculæ aliquæ me incompositam reddunt. Etiamsi mihi omnino liber accessus ad DEVM *pateret, ego tamen, dictante Iustitia, memet ipsam sponte subtraherem, cum sciam me tam glorioso Sponso nondum conuenire.* Tum Getrudis: *Et tamen videris iam quasi glorificata.* Ad quam Anima: *Illam beatitudinis gloriam, quam Sancti ex visione & fruitione Diuinitatis cum plena remuneratione obtinent, nulla anima meretur accipere, donec ab omni macula perfectè purgata intret in gaudium Domini sui.*

Quid Sanctimonialis illa commiserit cur in Purgatorio fuerit detenta, non scribitur, facile autem colligi potest, fuisse minimos quosdam in religiosæ vitæ cursu defectus, cum dicatur iuuenilem ætatem in virtutibus transegisse, & paullo post mortem tanto decore fulgens comparuerit. Alibi peccati genus exprimitur, cuius fortasse ab adolescente religioso non habita fuit ob sui exilitatem ratio.

RETVLIT Humbertus vir grauissimus, Ordinis Prædicatorum Magi-

ſter, duos eiuſdem gentis iuuenes ſtudioſos, religioni ſacræ ſe conſecraſſe, & in ea benè ac deuotè coram DEO & hominibus vixiſſe. Cum autem alter eorum in extremis conſtitutus de vita periclitaretur, ſocius lacrymabatur dicens, quod in terra aliena deſertus relinqueretur. Quem æger bono animo eſſe iuſsit, & conſolationis vice adiunxit, fore, vt, ſi DEVS id permitteret, illũ poſt mortem inuiſeret, certiorem facturus de ſuo in altera vita ſtatu. Annuit votis Numen; mortuus oranti ſocio ſe videndum dat vultu mærorem præſe ferens. Quærit ille cauſſam. Cui defunctus, ſe nullam aliam ob culpam pati pœnam Purgatorj, quàm quod, cum darentur noui ſocci, veteres retinuiſſet, & in lectica abdidiſſet, vbi etiam num hærerent. Itaque rogare, vt illos domus moderatori deferret, quem oraret, vt eum de hoc ipſo in capitulo abſolueret. Quo facto apparuit illi lætiſsimus, ac ſplendidiſsimus liberationis dans indicium.

Specul. Exem. diſt. 9. Ex. 43.

SED quid de illo dicã, qui inter ſuos

Chron p.2. lib.5 7. Dauroultÿ Catechis. Histor cap. 5.tit.26. ex.6.

velut Angelus habitus, & verè Angelicam vitam duxerat, DEO tamen Iudice ad Purgatorium fuit damnatus? Nihil fingo. In Chronicis S. Francisci par 2. lib. 4. cap. 7. c. Fuisse Fratrem lego, cuius vita Angelica potius quam humana putabatur. Eo vita functo, cum eiusdem Monasterij Lector tres Missas pro defunctis legi solitas pro eo non legisset, quod ijs eum non indigere arbitraretur, defunctus Lectori apparuit, officij admonens, quippe qui ad Purgatorium cõdemnatus summoperè ijs se egere diceret: subiungensque pœnas quas pateretur, sermonem clausit epiphonemate: *Nemo facilè credat, quam strictum sit* DEI *iudicium, quantoque rigore peccata castiget.* Omitti alia, quibus ob noxas minimas Purgatorij commoratio fuit decreta.

SIT ita, inquis, leuia peccata purgentur, & decutiantur hi flocci à nũptiali fideliũ amicorũ toga, sed leui flãmarũ flabello: hoc non tã indicat Iustitiam in Purgatorio, quã Clementiam præsidere. Quid enim? Clementis est ac misericordis, pœnam, quam de minutis

tis etiam exigit delictis moderari. Verum enimuero si vllo ex capite, ex hoc maximè, Iustitiæ regnum in Purgatorio stabilitur. Iustitiam deprædicamus in Principe, si illam absque personarum respectu seuerè ab omnibus exigat, & erga omnes administret: suos & alienos culpæ conuictos æquè damnare in more habeat; etiam in paruis rebus, aut iniurijs. Hoc fecisse Andronicum Comnenum Imperatorem Constantinopolitanum historici mirè commendant.

Andronico Theodorus erat, ex aulicis imprimis ipsi carus. Hunc detulerant agricolæ diuertisse ad se cum famulorum caterua, nec in discessu quicquam soluisse. Res erat, quam vbique ferè Palatini, vt milites, vsurpāt, rati fortasse dominorum esse, quicquid in subditorum fundo nascitur. Imperator tamen ad agrestium querelas iussit domesticum illum suum statim corripi, fuste duodecies in publico cędi: tum agricolis damnum largiter rependi. Tam grauis poena gratioso, nobili, ac equestris ordinis viro infli-

Iust. Lip. in Exemp. lib. 2

infligitur? Ita Iustitiæ rigor imperat.

Lip. ibid. Magis admirandum quid in hoc genere audite. Balduinus Septimus, Comes Flandriæ Petrum virum nobilem, & celebris oppidi toparcham ob duos boues pauperculæ viduæ reclamanti abductos, re ad ipsum delata, subitò abripi mandauit, & atroci morte puniri. Forte lebes aquæ bullientis in medio Brugensi foro erat monetario puniendo collocatus. In hunc sine mora, conijcitur, vt erat vestitus, ocreatus, gladio accinctus. Id calidè factum, quis neget? rigidè etiam haud dubie, fortasse rectè, ac salubriter, vt non nemo opinatur; nam inquisitio præcesserat, & culpæ conuictus abigeus factum haud negabat. At adeò minutæ rapinæ tam grauem pœnam imponere? Sic recti iustique tenax seueritas præscribit. Quæ militi pedem ex orbitâ protrudenti, glandem è sclopo sine iussu emittenti, ensem stringenti, alitem vnam ex agrestium corte harpaganti restem inijcit, gulamque frangit.

SED hæc mera Clementiæ exempla sunt,

ſunt, ſi cum Purgatorij exacta ſeueriſſimaque punitione conferantur. Nam cum leuiculæ omnium conſenſu culpæ eo in loco excoquantur, & ſatisfiat pro peccatis grauioribus, quæ in vita mortali remiſſa fuerunt, animabus in ignem coniectis, ſupplicium tamen tam eſt atrox, vt nullum fuſtuarium, nullæ cruces, nulli ſuper ignitos carbones ſuſpenſi labetes, nulli forcipes, rotæ, lanienæ, nullus vitæ huius cruciatus cum loci illius tormento in aliquibus comparari valeant: niſi ignis in pariete depicti cum carbonibus in fornace crepitantibus ſit æqua collatio. Tritum eſt illud D. Auguſtini in pſalmum XXXVII. *Quamuis ſaluus fiat per ignẽ, grauior tamẽ erit ille ignis, quam quicquid poteſt homo pati in hac vita.* Verumque habetur iudicium Papæ Gregorij in pſalmum octauum pœnitentialem: *illum tranſitorium ignem omni tribulatione præſenti exiſtima intolerabiliorem.* Addit V. Beda commentario in eundem pſamum, nulla eſſe ſupplicia Martyrum, vel latronum cum illis purgatorijs pœnis conferenda. Idemque

que habent B. Anselmus expositione sua in priorem ad Corinthios 3. & S. Bernardus sermone de obitu Humberti.

QVÆ si vera sunt, & cur non tantis viris fidem adhibeamus? maior nobis cura esse deberet, vt Purgatorij pœnas, quàm, vt quaslibet huius vitæ euaderemus. Quàm solicitè autem peccati genus aliquod vitaremus, si committenti illud, sciremus certo certius grauissimum, quodque vel auditione sola acceptum horrorem incutiat supplicium imminere? Narrabo vobis eius generis aliquot recentis memoriæ, vt vetera omittamus, quibus si diriora sunt quæ in Purgatorio perpetiuntur animæ, vt DEO Iudici iustè iudicanti satisfaciant, vos dijudicate, num eo in loco Iustitiæ tribunal stabiliendum sit.

NOTÆ. VIDIT Gallia, & horruerunt ciues Parisienses ad spectaculum Iustitiæ. Henricum IV. Regem Christianissimum audaci facinore, cultro in pectus adacto interemerat homo Gallus, patria Engolismensis, qui supplicium

Anno 1610

pertu-

pertulit, quod in pœnam parricidij sanciuerat Senatus-consultum, hac ferè formulâ. Præmissa corā primaria Ecclesiæ Parisiensis porta traductione supplici ac stigmatica, in plateam supplicio destinatam ducatur, ibique in tabulato forcipibus candentibus, māmæ, brachia, femora, ac suræ illi inurantur. Manus dextera parricidij cultrum tenens igne sulphureo concremetur. In partes forcipibus inustas plumbum liquefactum, oleum feruēs, resina accensa, ceraque simul cum sulphure liquefacta inijciantur. Quibus peractis, corpus eius à quattuor equis distrahatur: membra cum corpore igne consumantur: in cineres redigantur: cineres in ventum dispergantur. Hæc si tibi perpetienda essent ob iocosa aliquot mendacia, ob dicta scurrilia, ob verba minus decentia, ne dicam turpia, ob pœnitentiam in hac vita non cōpletam quæ in Purgatorio certissimè luenda sunt & peragēda, nisi in hac vita expientur ac perficiatur, quam caueres diligenter ne committeres neve pœnitentiam differres? Et ta-

Quæ omnia reus sustinuit Anno 1610 27. Maij.

tamen Patrum Sanctissimorum consensu, maius est Purgatorij, quam quod descripsimus, supplicium.

Anno 1610 aut 11. Nicol. Trigautius in Annuis.

EXCIPITE nunc aliud. Eodem anno, quo istud sumptum est in Gallia, apud Sinenses fuit quidam, qui ex coëmptorum puerorum sanguine, quos clam mactabat, pharmaca composuerat, ad vitam producendam, vt commemorabat, idonea. Ea res foras erupit. comprehensus igitur, scelerisque conuictus fuit: ac tandem à diu dubijs Magistratibus, quâ pœna tantum scelus expiarent, hoc supplicio addictus est: vt ad palum alligati viuum corpus resectis nouaculâ ter mille carnis frustulis laceraretur: quâ in carnificina quoad fieri posset, vitæ parceretur. Ad Regem delato iudicio, rescripsit, eam pœnam sibi imparem tanto crimini videri, sed quoniam maiorem nullam inueniret, sibi arridere. Itaque nocens innocentum sanguinem tam diu luit, quam diu toto in corpore locus aliquis vulneri patuit, inter mil-

le

le frusta discerptus. At verò nec hoc tormentum cum Purgatrice flammâ conferri potest, qua leiuiusculæ noxæ post hanc vitam punientur.

QVOD sequitur dedit Hollandia, cùm Guilhelmus Nassouius, Orangij Princeps tumultuum Belgicorum choragus Delphis ab adolescente Burgundo breuioris tormenti globulis catena ferrea iunctis traiectus, & vtroque globo per tergum ac vitalia transeunte concidit, post semihoram mortuus. Comprehensus enim in flagranti iuuenis in partem carceris deterrimam spurissimamque fuit coniectus, nullo cibi nec potus exhibito solatio. Postero die coram iudicibus, post varias interrogationes vestes ponere iubetur. Quo facto, equuleo impositus, vrinaque veteri repletus, ventri insultabat tortor. Tum equuleo eductum ex duobus manuum pollicibus, è pensili trabe suspenderunt, centum plumbi libras pollicibus pedum alligantes: addidere pendenti fla-

Anno 1584. 10. Iulij.

NOTA.

flagra ac virgas, vt ex vniuerso corpore affatim sanguis deflueret. E trabe deposito, sub vtriusque manus digitorum ac pollicum vnguibus longas profundissimè infixerunt acus: addiderunt sub vtriusque brachij axillis anserina oua tosta: brachia compressere, donec exustis axillis, sanguis abundanter efflueret. At nondum finis.

12. *Iul.* Die insequenti aduocato tonsore, crines ei è corpore omnes tolli iusserunt, dicentes magicis ideum artibus moliri, vt insensibilitatem induceret: deinde foco candenti eum admouerunt, nouis calceis aruina probè infectis indutum: contrahebatur interim crudum pingueq; corium paullatim, vt tandem pedes eius vna cum calceis è lineari forma in circularem, seu globum verterentur; ruissetque in terram, nisi sustentatus, alijs etiam punctionibus & vellicationibus fuisset reseruatus, donec lassati tortores operam detrectare inciperent.

Tandem ad supremum supplicium productus fuit quarto decimo Iulij, hora

hora diei vndecima. Erat in summo foro Delfensi; scena ædificata lignea amplissima. In hac eminebat scamnum oblongum, latumque, & ab altero latere aliud, in quo ferreum plaustrum ignitis carbonibus plenum. Adstabant duo carnifices ferreum forcipē amplum, in quo liba cancellata, aut azymæ placentæ coqui solent; aliosque minores forcipes manu tenentes, quibus in igni relictis donec candérent, adductus Adolescens, & a carnificibus sustentatus, quòd contracti pedum nerui eum stare non permitterent palo alligabatur. *VVafelen.*

Tum iussus, manum qua Principem traiecerat, laminæ candenti inferiori imposuit: mox carnifex inferiori adducta summa vi eam inclusit, carnemque cum neruis, partemque ossium, ita ignitum ferrum absumpsit; vt fumus, nidorque penè forum compleret. Deinde, brachia, crura, femora, tergum, scapuli, ac pectus ignitis minoribus forcipibus misere excarnificata horrorem videntibus incusserūt. Hinc cum bombardula, qua facinus patra-

patrarat, caput eius crudeliter verberaſſent, illam deinde ferreis malleis ruptam hinc inde diſiecerunt. Denique carnifices poſt tot tormenta iuuenem maiori ſcamno impoſuerunt, ac ventre, cultello, quo porci iugulantur, ſenſim aperto, cor raptum, eductumque in faciem coniecerunt, inteſtina igne combuſſerunt: in quattuor partes ſectum corpus quatuor portis ſuſpenderunt, ac vltimo, caput præpilatæ haſtæ infixerunt.

Ad tam immanis ſupplicij ſimplicē apprehēſionē cohorruiſtis, quid futurum eſſet ſi ad illud vos damnandos dicerem? Non id dico, ſed hoc ſolùm, Purgatorij cruciatus, ad quos cito pede, magnis itineribus, ac ludibundi, dum ridendo, nulla planè ab ijs cauendi cura peccata quælibet, quia venialia, perpetratis, multo immaniores eſſe.

Marcus Aretuſius. S. Naziā. Orat. in Iulian. 1.

QVAM crudele tormentum excogitauit impietas Gentilium, cùm Marcum Aretuſium Martyrem arctiſsimè colligatum expoſuere nudum ad ſolē, mel-

melle perunctum, morsibus vesparũ, atque muscarum, quas nec recedendo ex eo loco, nec manibus repellere poterat.

Intolerabilius fortasse est culleo insui cum serpente & cane sicque in mare demergi. Quod auorum memoria accidit. *Thua. Tom. 1. in Andrea Auria.*

Item, dolio clauis acutis perforato includi, eoque in montis fastigio, per decliuiora præcipitato ferri in imũ. Quod apud Turcas haud inusitatum, vti & impalatio, quæ pænè apud illos quotidiana. *Thuan. lib. 34.*

SED an sunt in Purgatorio mitiora? Scribit Vincentius Belluacensis lib. 7. historialis Speculi, Monachum Cisterciensem ad extrema redactum, Angelo ductore, ad locum venisse, in quo erat cernere, multorum animas verubus, ac contis acuminatis infixas ad rogum maximum, in modum anserum torreri, assarique: ipsos autem crudelissimos tortores cum sufflatorijs, alijsque igneis instrumẽtis, miserorum tormenta totis nisibus accumulantes. Alios patellas & sartagines igni-

ignitas subijcientes, adipemque qui de iacētium membris fluebat colligentes, eundemque rursus bullientem refundentes. Interrogans autem ductorem suum Angelum, sic accipiebat. Quos in tormētis ijs videbat, esse familiæ suæ homines, qui licet sine peccatis lethalibus decessissent, tamen minus perfectè in religiosa disciplina versati erant, curiosi, faceti, vani, vagique, desidiosi, somnolenti, fabulis, iocis, leuitatibus indulgentes.

Nicol. Trigau. Triūp. cap. lib. 1. cap. 5.

Horror incussus fuit multis proximè, cum audiremus ex triumphis Iaponum Christianorum, Paulum Daifachi Conzuquedono, qui Imperatori Cubocanor fuerat à secretis alligatum palo, & circumstructo ad tres ferè passus igne lentè tostum fuisse. Sed hoc minus acerbum fuit, quam acuminato infigi conto, & ad ignem, instar nefrendis qui assatur, rotari, & nunquam vitam ponere, semper ad vitales flammas spirantem.

Non est quidem existimandum omnes in Purgatorio æqualiter torqueri: nam id iustitia vindicans distributi-

ua non

ua non permittit: cuius hoc est decretum: *Quantum glorificauit se & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum*, Apocalyp. XVIII.7. Certum tamen est quasdam animas ibi grauissimè torqueri. Neque negari illud potest, in quo Theologi omnes conueniunt; Pœnas Purgatorij esse maiores pœnis huius vitæ. Quod licet mitissimè exponat S. Bonauentura, vt verum sit hoc sensu, quoniā maxima pœna Purgatorij sit maior, quàm maxima pœna huius vitæ; tametsi aliqua pœna Purgatorij reperiatur minor aliqua pęna huius vitæ: tamen S. Thomas non dubitat adfirmare, minimam pœnam Purgatorij esse maiorem maxima pęna huius vitæ. Et loquendo de pœna sensus, quam in Purgatorio infert vel ignis, vel aliud iustitiæ vindicatricis instrumentum, ratio ostendit illam esse in anima inibi agente atrocissimam: cùm & potentia rationalis sit capacior doloris, quàm animalis; & anima si nuda immediatè torqueatur, magis per intellectum apprehendat suum contrarium, & per voluntatem magis detestetur,

S. Bonau. in 4. p. d. 20. art. 1. q. 2.

S. Tho. 4. d. 30. q. 1. art. 2.

ftetur aut abhorreat, & illud quod torquet intimius penetret animam, quam vlla pœna corporea corpus.

Duratio pœnarum Purgatorij

AT acerbifsimæ quidem funt pœnæ, inquies, quod Iuftitiæ imperium probat; fed fortaffe breues: momentaneus eft ifte per ignis calorem, & aquas niuium tranfitus, in quo Clementiæ Mifericordiæque eft focietas. Quare haud magis Iuftitiæ, quàm Mifericordiæ tribunal habet Purgatorium. Si breuitate fupplicij compenfaretur acerbitas, effet magnum clementiæ temperamentum, fateor; Sed breuitatis in eo loco pauca funt indicia, diuturnitatis quam plurima, vt videatur cum pœnarum atrocitate certare tardifsima mora temporis. Eft quidem Purgatorij pœna omnis temporaria, non autem æterna. Nam hoc eft præcipuum difcrimen inter Infernum ac Purgatorium. Cuius intuitu, eft optima illa D. Augustini regula difiunctiua: *Vel ignem fentiet purgatorium, vel ignem æternum.*

Lib. 2. de Genefi con- Ma-

Illud

Illud quoque indubitatum habent Catholici, Purgatorij cruciatus vltra diem iudicij, siue resurrectionis vniuersalis non duraturos. Verùm quàm diu anima quælibet crucietur, id ignotum mortalibus. Qui si non plenè purgati obierint, *quanto magis minusve transeuntia dilexerint* (verba sunt Augusti ni) *tanto breuius, tardiusve saluabuntur*: nam *quanta fuerit peccati materia, tanta erit transeundi mora*. Si reuelationibus adhibenda est fides, multæ aliquot annorum centurijs in tetro illo carcere detinentur. Nonnemo etiam ad extremum iudicij diem se mansurum adfirmare visus est longo sanè, & in multa secula protacto purgationis spacio. *Lib. 50. hom. in 16.*

NEQVE hic oggänniat quispiam. Si in vita hac mortali pœnis aliquibus non admodum atrocibus satisfacere possumus pro culpis minitioribus, & ab omni pœna mox liberari, cur non multo citius in Purgatorio, cum istæ pœnæ sint penè in infinitū grauiores, ac intensiores.

que habent B. Anselmus expositione sua in priorem ad Corinthios 3. & S. Bernardus sermone de obitu Humberti.

QVÆ si vera sunt, & cur non tantis viris fidem adhibeamus? maior nobis cura esse deberet, vt Purgatorij pœnas, quàm, vt quaslibet huius vitæ euaderemus. Quàm solicitè autem peccati genus aliquod vitaremus, si committenti illud, sciremus certo certius grauissimum, quodque vel auditione sola acceptum horrorem incutiat supplicium imminere? Narrabo vobis eius generis aliquot recentis memoriæ, vt vetera omittamus, quibus si diriora sunt quæ in Purgatorio perpetiuntur animæ, vt DEO Iudici iustè iudicanti satisfaciant, vos dijudicate, num eo in loco Iustitiæ tribunal stabiliendum sit.

NOTÆ. VIDIT Gallia, & horruerunt ciues Parisienses ad spectaculum Iustitiæ. Henricum IV. Regem Christianissimum audaci facinore, cultro in pectus adacto interemerat homo Gallus, patria Engolismensis, qui supplicium *Anno 1610* pertu-

pertulit, quod in pœnam parricidij sanciuerat Senatus-consultum, hac ferè formulâ. Præmissa corã primaria Ecclesiæ Parisiensis porta traductione supplici ac stigmatica, in plateam supplicio destinatam ducatur, ibique in tabulato forcipibus candentibus, mãmæ, brachia, femora, ac suræ illi inurantur. Manus dextera parricidij cultrum tenens igne sulphureo concremetur. In partes forcipibus inustas plumbum liquefactum, oleum feruẽs, resina accensa, ceraque simul cum sulphure liquefacta inijciantur. Quibus peractis, corpus eius à quattuor equis distrahatur: membra cum corpore igne consumantur: in cineres redigantur: cineres in ventum dispergantur. Hæc si tibi perpetienda essent ob iocosa aliquot mendacia, ob dicta scurrilia, ob verba minus decentia, ne dicam turpia, ob pœnitentiam in hac vita non cõpletam quæ in Purgatorio certissimè luenda sunt & peragẽda, nisi in hac vita expientur ac perficiatur, quam caueres diligenter ne committeres neve pœnitentiam differres? Et ta-

Quæ omnia reus sustinuit Anno 1610 27. Maij.

tamen Patrum Sanctißimorum consensu, maius est Purgatorij, quam quod descripsimus, supplicium.

Anno 1610 aut 11. Nicol. Trigautius in Annuis.

EXCIPITE nunc aliud. Eodem anno, quo istud sumptum est in Gallia, apud Sinenses fuit quidam, qui ex coëmptorum puerorum sanguine, quos clam mactabat, pharmaca composuerat, ad vitam producendam, vt commemorabat, idonea. Ea res foras erupit. comprehensus igitur, scelerisque conuictus fuit: ac tandem à diu dubijs Magistratibus, quâ pœna tantum scelus expiarent, hoc supplicio addictus est: vt ad palum alligati viuum corpus resectis nouaculâ ter mille carnis frustulis laceraretur: quâ in carnificina quoad fieri posset, vitæ parceretur. Ad Regem delato iudicio, rescripsit, eam pœnam sibi imparem tanto crimini videri, sed quoniam maiorem nullam inueniret, sibi arridere. Itaque nocens innocentum sanguinem tam diu luit, quam diu toto in corpore locus aliquis vulneri patuit, inter mil-

le

le frusta discerptus. At verò nec hoc tormentum cum Purgatrice flammâ conferri potest, qua leuiusculæ noxæ post hanc vitam puniuntur.

QVOD sequitur dedit Hollandia, cùm Guilhelmus Nassouius, Orangij Princeps tumultuum Belgicorum choragus Delphis ab adolescente Burgundo breuioris tormenti globulis catena ferrea iunctis traiectus, & vtroque globo per tergum ac vitalia transeunte concidit, post semihoram mortuus. Comprehensus enim in flagranti iuuenis in partem carceris deterrimam spurcissimamque fuit coniectus, nullo cibi nec potus exhibito solatio. Postero die coram iudicibus, post varias interrogationes vestes ponere iubetur. Quo facto, equuleo impositus, vrinaque veteri repletus, ventri insultabat tortor. Tum equuleo eductum ex duobus manuum pollicibus, è pensili trabe suspenderunt, centum plumbi libras pollicibus pedum alligantes: addidere pendenti fla-

Anno 1584. 10. *Iulij.*

NOTA.

hora diei vndecima. Erat in summo foro Delfensi; scena ædificata lignea amplissima. In hac eminebat scamnum oblongum, latumque, & ab altero latere aliud, in quo ferreum plaustrum ignitis carbonibus plenum. Adstabant duo carnifices ferreum forcipẽ amplum, in quo liba cancellata, aut azymæ placentæ coqui solent, aliosque minores forcipes manu tenentes, quibus in igni relictis donec canderent, adductus Adolescens, & a carnificibus sustentatus, quòd contracti pedum nerui eum stare non permitterent palo alligabatur. *VVasalen.*

Tum iussus, manum qua Principem traiecerat, laminæ candenti inferiori imposuit: mox carnifex inferiori adducta summa vi eam inclusit, carnemque cum neruis, partemque ossium, ita ignitum ferrum absumpsit, vt fumus, nidorque pene forum compleret. Deinde, brachia, crura, femora, tergum, scapuli, ac pectus ignitis minoribus forcipibus misere excarnificata horrorem videntibus incusserũt. Hinc cum bombardula, qua facinus

patra-

patrarat, caput eius crudeliter verberassent, illam deinde ferreis malleis ruptam hinc inde disiecerunt. Denique carnifices post tot tormenta iuuenem maiori scamno imposuerunt, ac ventre, cultello, quo porci iugulantur, sensim aperto, cor raptum, eductumque in faciem coniecerunt, intestina igne combusserunt: in quattuor partes sectum corpus quatuor portis suspenderunt, ac vltimo, caput præpilatæ hastæ infixerunt.

Ad tam immanis supplicij simplicē apprehēsionē cohorruistis, quid futurum esset si ad illud vos damnandos dicerem? Non id dico, sed hoc solùm, Purgatorij cruciatus, ad quos cito pede, magnis itineribus, ac ludibundi, dum ridendo, nulla planè ab ijs cauendi cura peccata quælibet, quia venialia, perpetratis, multo immaniores esse.

Marcus Aretusius. *S. Naziā. Orat. in Iulian. 1.*

QVAM crudele tormentum excogitauit impietas Gentilium, cùm Marcum Aretusium Martyrem arctissimè colligatum exposuere nudum ad solē, mel-

melle perunctum, morſibus veſparũ, atque muſcarum, quas nec recedendo ex eo loco, nec manibus repellere poterat.

Intolerabilius fortaſſe eſt culleo inſui cum ſerpente & cane ſicque in mare demergi. Quod auorum memoria accidit. *Thua. Tom. 1. in Andrea Auria.*

Item, dolio clauis acutis perforato includi, eoque in montis faſtigio, per decliuiora præcipitato ferri in imũ. Quod apud Turcas haud inuſitatum, vti & impalatio, quæ pænè apud illos quotidiana. *Thuan. lib. 34.*

SED an ſunt in Purgatorio mitiora? Scribit Vincentius Belluacenſis lib. 7. hiſtorialis Speculi, Monachum Ciſtercienſem ad extrema redactum, Angelo ductore, ad locum veniſſe, in quo erat cernere, multorum animas verubus, ac contis acuminatis infixas ad rogum maximum, in modum anſerum torreri, aſſarique: ipſos autem crudeliſsimos tortores cum ſufflatorijs, alijſque igneis inſtrumẽtis, miſerorum tormenta totis niſibus accumulantes. Alios patellas & ſartagines igni-

ignitas subijcientes, adipemque qui de iacētium membris fluebat colligentes, eundemque rursus bullientem refundentes. Interrogans autem ductorem suum Angelum, sic accipiebat. Quos in tormētis ijs videbat, esse familiæ suæ homines, qui licet sine peccatis lethalibus decessissent, tamen minus perfectè in religiosa disciplina versati erant, curiosi, faceti, vani, vagique, desidiosi, somnolenti, fabulis, iocis, leuitatibus indulgentes.

Nicol. Trigau. Triūp. cap. lib. 1. cap. 5.

Horror incussus fuit multis proximè, cum audiremus ex triumphis Iaponum Christianorum, Paulum Daifachi Conzuquedono, qui Imperatori Cubocanor fuerat à secretis alligatum palo, & circumstructo ad tres ferè passus igne lentè tostum fuisse. Sed hoc minus acerbum fuit, quam acuminato infigi conto, & ad ignem, instar nefrendis qui assatur, rotari, & nunquam vitam ponere, semper ad vitales flammas spirantem.

Non est quidem existimandum omnes in Purgatorio æqualiter torqueri: nam id iustitia vindicans distributi-

uanon permittit: cuius hoc eſt decretum: *Quantum glorificauit ſe & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum*, Apocalyp. XVIII. 7. Certum tamen eſt quaſdam animas ibi grauiſsimè torqueri. Neque negari illud poteſt, in quo Theologi omnes conueniunt; Pœnas Purgatorij eſſe maiores pœnis huius vitæ. Quod licet mitiſsimè exponat S. Bonauentura, vt verum ſit hoc ſenſu, quoniã maxima pœna Purgatorij ſit maior, quàm maxima pœna huius vitæ; tametſi aliqua pœna Purgatorij reperiatur minor aliqua pęna huius vitæ: tamen S. Thomas non dubitat adfirmare, minimam pœnam Purgatorij eſſe maiorem maxima pęna huius vitæ. Et loquendo de pœna ſenſus, quam in Purgatorio infert vel ignis, vel aliud iuſtitiæ vindicatricis inſtrumentum, ratio oſtendit illam eſſe in anima inibi agente atrociſsimam: cum & potentia rationalis ſit capacior doloris, quàm animalis; & anima ſi nuda immediatè torqueatur, magis per intellectum apprehendat ſuum contrarium, & per voluntatem magis dete-

S. Bonau. in 4. p. d. 20. art. 1. q. 2.

S. Tho. 4. d. 30. q. 1. art. 2.

ſtetur aut abhorreat; & illud quod torquet intimius penetret animam, quam vlla pœna corporea corpus.

Duratio pœnarum Purgatorij

AT acerbiſsimæ quidem ſunt pœnæ, inquies, quod Iuſtitiæ imperium probat; ſed fortaſſe breues: momentaneus eſt iſte per ignis calorem, & aquas niuium tranſitus, in quo Clementiæ Miſericordiæque eſt ſocietas. Quare haud magis Iuſtitiæ, quàm Miſericordiæ tribunal habet Purgatorium. Si breuitate ſupplicij compenſaretur acerbitas, eſſet magnum clementiæ temperamentum, fateor; Sed breuitatis in eo loco pauca ſunt indicia, diuturnitatis quam plurima, vt videatur cum pœnarum atrocitate certare tardiſsima mora temporis. Eſt quidem Purgatorij pœna omnis temporaria, non autem æterna. Nam hoc eſt præcipuum diſcrimen inter Infernum ac Purgatorium. Cuius intuitu, eſt optima illa D. Auguſtini regula diſiunctiua: *Vel ignem ſentiet purgatorium, vel ignem æternum.*

Lib. 2. de Geneſi contra Manich.

Illud

Illud quoque indubitatum habent Catholici, Purgatorij cruciatus vltra diem iudicij, siue resurrectionis vniuersalis non duraturos. Verùm quàm diu anima quælibet crucietur, id ignotum mortalibus. Qui si non plenè purgati obierint, *quanto magis minusve transeuntia dilexerint* (verba sunt Augustini) *tanto breuius, tardiusve saluabuntur*: nam *quanta fuerit peccati materia, tanta erit transeundi mora*. Si reuelationibus adhibenda est fides, multæ aliquot annorum centurijs in tetro illo carcere detinentur. Nonnemo etiam ad extremum iudicij diem se mansurum adfirmare visus est longo sanè, & in multa secula protacto purgationis spacio. *Lib. 50. hom. in 16.*

NEQVE hic ogganniat quispiam. Si in vita hac mortali pœnis aliquibus non admodum atrocibus satisfacere possumus pro culpis minutioribus, & ab omni pœna mox liberari, cur non multo citius in Purgatorio, cum istæ pœnæ sint penè in infinitũ grauiores, ac intensiores.

Nimirum hoc eſt, quod demonſtrare pergimus: hîc Miſericordiam regnare, cuius nunc tempus eſt acceptabile: cuius modò copioſa eſt redemptio: Miſericordia Domini hoc tempore plena eſt terra: ibi Iuſtitiam imperare, cuius rigor nullis argutationibus humanis infringitur. Eſt igitur Purgatorium Iuſtitiæ potius locus, quàm Miſericordiæ.

Miniſtri Iuſtitiæ in Purgatorio Cacodæmones.

QVOD miniſtri etiam per quos pœna infligitur perſuadere videntur: Sunt enim illi non Miſericordiæ, ſed Iuſtitiæ. Diſputari quidem poſſet, ſit-ne grauius ac magis acerbum manibus Iudicis, vel Principis, quàm carnificis, aut mancipij pœnam ſubire ac ſupplicio affici. Deinde, ſit ne Clementiæ, an ſeuerioris iuſtitiæ ſignum proprijs manibus malefactorem plectere. Hoc factum aliquando à Principibus lego, ſed à paucis laudatum.

Balduinus Comes ſua manu ſontes plectit.

Balduinus VII. Flandriæ Comes, quem vt æqui iuſtique cultorem antea nominabam, vndecim equeſtris

quæstris loci Viros, quod tres mercatores in via bonis, ac deinde vitâ exuissent, vocatos in palatium, " damnauit: statimque se coram, la- " queis collo iniectis, destitui super " tabulam adnexos ad trabem iussit, " tum ipse manu suâ tabulam subduxit, " ac pensiles fecit, suffocauitque. Id non Principis sed carnificis fuisse munus putatur, improbandum in eo, quem vt inter apes regem, decet sine aculeo esse; nec proprijs manibus tortorem agere. Ni mandatum DEI interueniat. Quod habuisse crediderim Samuelem, qui Agag regem Amalec *concidit coram Domino in Galgalis*; manu sua, vt sonant verba, non aliorum ministerio, vt vult Iosephus. Tale mandatum quoniam non agnoscebat Dauid, cùm iuuenem Amalecitam, qui Saulem interemerat, morti addixisset, vocauit *vnum de pueris*, siue satellitibus *suis*, cui dixit: *Accedens irrue in eum. Qui percussit illum & mortuus est.*

Lip. lib. 2. Exem.

I. *Reg.* XV. 33.

lib. 2. Reg. cap. 1. 15.

HOC tamen haud negandum

arbitror : in patre adfectus indulgentioris indicium esse, si ipse manus admoueat, ipse si filium corripiat & castiget. Sic *incorripiendo filio, quamuis asperè nunquam amor paternus amittitur*, vt scribit ad Marcellum Augustinus. In Principe verò etiam seuerioris iustitiæ signum esse, si dirissimis tortoribus illius exequutionem mandet : præsertim, si & hi vilia sint mancipia, & qui puniuntur sint è Principis domo. quid si filius? quid si sponsa, quam turpissimus æthiops flagellet? Horrendum, & inauditæ seueritatis, si non crudelitatis facinus illud est visum, cum anno superioris seculi LIII. Imperatoris Turcarum filius, iubente patre, per sordidum famulitium, eunuchos ac mutos homines, qui Turcico Sultano ad nutus semper præsto sunt, fuit comprehensus, in terram coniectus, neruoque gulæ circumducto strangulatus.

Aug. epist. 5. ad Marcell.

Mustafas Solimani filius. Thuan. lib. 12. hist.

NVNC verò, supra præscriptum

tum est, Animas in Purgatorio flammis expositas, & immersas non esse extraneas, sed diuinæ liberalitatis heredes, Patris æterni per gratiam adoptatas filias, Christi sorores, Spiritus-Sancti sponsas. A quibus autem torquentur? Constat, vt in qualibet Republ. ad punitionem reorum sunt administri vel exequutores Iustitiæ; ità DEVM in mundo habere Cacodæmonas quosdam huic rei destinatos, tum in terra tum locis subterraneis. Hos antiqui Hebræi appellabant *Angelos damni*, & alio nomine *Angelos mortis*, nec non *Tortores* & *Carnifices*. Ab his dirè torqueri demortuorum in Purgatorio spiritus multæ reuelationes ab auctoribus fide dignis perscriptæ indicant. Vt illa multis nota B. Fursæi apud Bedam Venerabilem lib. 3. histo. cap. 18. apud Dionysium Carthusianum libro de quattuor nouiss. & lib. 1. vitæ S. Bernardi cap. 10. Scio Scholasticorum Magistrorum plerosq; existimasse fœda illa seruitia in Purgatorio nullam exercere potestatem.

Dæmones carnifices animarū.

Angeli damni mortis. Tortores. Carnifices

Manasses ben-Israel Proble. 23. de Creatio.

Tum quia omnes animæ in Purgatorio commorantes cum essent in vltimo conflictu Diabolum superarunt: quocirca minus decens videtur vt à deuicto hoste diuexentur: Tum quia in terris etiam perfectos maximè viros aggrediuntur Dæmones ac cruciant, non nisi quoniam spem concipiunt ad peccatum illos pertrahendi: Sciunt autem animas in Purgatorio, ita in gratia esse confirmatas, vt cadere amplius non possint: & vexationem profuturam ijs ad celeriorem purgationem: Quare vix credibile quidam putant, Dæmonum opera animas illic excruciari.

At quid vetat dicere, DEVM illis hoc ministerium maximè nolentibus iniungere, ac velle his tortoribus ad Iustitiæ exactam rationem vti? Sunt enim praui illi Spiritus diuinæ Iustitiæ ministri communes in vindicandis peccatis post hanc vitam. Ipsi etiam in Iudicio cui omnes sistuntur partes suas strenuè agunt, & nullo discrimine iustos quoque accusant de quocumque

vel

vel leui lapſu, aut reatu. Sanè Religioſus ille, qui post mortem Sancto Bernardo apparuiſſe legitur, quatuor ſe traditum aſſerebat à quibus dilaceraretur, quique illum mirè cruciabant: Sancti tamen precibus ab ijs liberatus fuit. Quod ſi verum, Iuſtitiæ locum eſſe Purgatorium tam crudeles, implacabileſque tortores ſatis demonſtrant.

His addantur inſtrumenta, quæ non Clementiam, ſed Iuſtitiam mihi ſceptrum tenere confirmabunt: inſtrumenta ad omnem lanienam aptiſsima. Fruſtra ſim, ſi hic in catalogum conijciam vncos ad dilacerandum, pectines ad conuellendum, catenas ad conſtringendum, rotas ad confringendum, cataſtas ad extendendum; quæ paſsim in reuelationum tabulis occurrunt. Hæc ſiquidem & iſtiuſmodi plura nō niſi figuratè, per translationē in Purgatorio animarum vſurpari indubitatum habemus. Non dilacerantur animæ, quibus nulla quantitatis eſt continuatio: non con-

Inſtrumēta pœnarū.

uelluntur, quibus est in puncto integritas: non stringuntur nexibus funium, quibus non est corporalis dimensio: non constringuntur, quibus quicquid est, totum est: non extenduntur, quibus spiritualis est constipatio. Sed horum omnium vim habet vnum, quod omnibus in pœnalitate inferenda antecellit, & in Purgatorio fomentum suum habet, Ignis.

IGNEM dum nomino, designo, & vncum, qui animam in mille molestissimarum cogitationum partes dilaceret; & pectinem, qui in distortissimas imaginationum particulas diuellat; & catenam, quæ arctissimè, vt mouere se non possit, constringat; & rotam, quæ potentias dirè per minutissimas apprehensiunculas, appetitiunculasque diffringat; & catastam, quæ ad pœnarum acerbitatem, moræque pœnosissimæ longitudinem apprehendendam diducat, vt magis cruciet. Ignis præcipuum est in Purgatorio ad omnes cruciatus instrumentum: sed ignis, non, vt in hac vita, Mi-

ſericordiæ diſsimulantis gelu temperatus, verùm immutabilis Iuſtitiæ rigore, furore ferè dixiſſem, Prophetica phraſi (*Domine ne in furore tuo arguas me*) accenſus & inflammatus.

A T' qualis Ignis? Ignis verè materialis, ac corporeus, ſed quæ rem merè immaterialem ac ſpiritum torqueat. Quid frequentius occurrit in viſionum narrationibus, quàm purgatione egentium animas fluuijs ferrugineas piceaſque vndas voluentibus innatare, mergi, in ijſque truculenter torqueri, nimirum

Quando exercentur pœnis, veterumq; malorum
Supplicia expendunt. ——

Sed quonam corpus pacto in ſpiritum agit? ignis in animam? Officij non ſatis memor eſſem mei, ſi hiſce explicandis immorarer, & non aſſuetas Theologicis ſubtilitatibus teneras iuniorum aures tentarem, menteſque ſuſpenderem. Alia contemplationes iſtæ ſubſellia, aliud tempus exigunt. Sat ſit dicere, poſſe id ignem, veris quidem, ſed miris modis.

Hoc Augustini est proloquium, cui applaudo cum Theologorum Schola. Cur enim non dicamus, quamuis miris, tamen veris modis etiam Spiritus incorporeos posse, pœna corporali ignis affligi? Adhærebunt spiritus corporeis ignibus cruciandi accipientes ineffabilibus modis ab ignibus pœnas. Si modus Augustino Eloquentiæ Magistro fuit ineffabilis, quid nos balbutientes discipuli vltra argutamur, & conamur effari? *Ex igne visibili*, inquit Gregorius, *ardor atque dolor inuisibilis trahitur*. Itemque, *per ignem corporeum mens incorporea; etiam incorporea flamma cruciatur*.

Aug.li.21. de ciuit.

S. Greg.l. 4. Dial.c. 29.

QVIS non horreat, dum ignem illum concipit. Ignem efficacissimum, vehementissimum, ardentissimum, cuius comparatione ignes nostri fumariola quædam sunt, & carbonum vmbra. Harum tamen vi & vrbes & nō in frequētia regna absumpta sunt: harum violentia montes dissilierunt: harum edacitate quicquid in orbe

in orbe ad perpetuitatem ab homine fabricatum deuoratur. Hæc exemplaria sunt ardentium, animasque æternitatis candidatas inuoluentium flammarum. Hæc missilia sunt, & præcurrentia iacula emendatoriæ illius, quæ semper in Purgatorio ardet, fornacis. Multa sunt ab hominibus excogitata suppliciorum instrumenta, sed nullum vehementioris doloris, nullum acutius, nullum acrius igne.

Quare apud omnes penè nationes obtinuit, vt ad grauissima scelera punienda, qualia imprimis hæresis, & Sodomia, adhibeatur ignis. Cuius in Purgatorio violentiam incredibilem vel ex eo colligas, quod eiusdem sit rationis cum eo qui in Inferno vrit. Quod verissimum esse censent Theologi. Quis autem ambigat illius acrimoniam, indeque ortam acerbitatem omnes huius mundi cruciatus superare. An fortasse idcirco pœnas inferni, animarum quæ purgantur vocat Ecclesia, celebri illa in Missæ defunctorum oratiuncula, *Libera eas de pœnis in-*

ferni & de profundo lacu: per pœnas enim inferni non malè intelliguntur Purgatorij, ob eiusdem rationis instrumentum, ac cruciatum ab illo profectum.

Iustitia spectat æqualitatem.

HAEC haud dubiè satis essent æstimatori rerum prudenti, vt sibi persuaderi pateretur, in Purgatorio Iustitiæ tribunal erectum esse, non Misericordiæ, aut Clementiæ. Sed non idcirco est reticendum, vnde noua, & fortasse dictis firmior probatio desumitur, quod vbi de æqualitate damni & commodi, dati & recepti, passi & repassi, ablati & redditi, delicti ac supplicij, denique de tanto & quanto agitur, ibi Iustitia decretorias leges scribat, ac ius dicat; ex quo secundum arithmeticam vel geometricam commensurationem, singulis, quod suum est admetiatur.

Est enim Iustitia virtus, quæ in his similibusque æqualitatem constituit. Ceterùm, quamuis pro peccato mortali, nulla ab homine possit præstari DEO, qui offensus est, satisfactio æqualis ac condigna, nulla secundum

æqua-

æqualitatem restitutio. In quo Doctores Theologi consentiunt. Quocirca in inferno quoque citra condignum fit punitio. Pro venialibus tamen ab homine in gratia constituto, secundum omnem Iustitiæ rigorem potest fieri æqualis satisfactio. Qualis in Purgatorij carcere dependitur.

In Purgatorio æqualis peccato aut reatui pœna penditur.

IN Purgatorio obtinet illa interrogatio, *Quantum debes domino meo?* Lucæ XVI. 5. illud imperium, *Redde quod debes.* Matthæi XVIII. 28. illud decretum, *Quantum glorificauerit se, & in delitijs fuit, tantum date illi tormentum, & luctum. Reddite illi, sicut & ipsa reddidit vobis: & duplicate duplicia secundum opera eius: in poculo, quo miscuit, miscete illi duplum.* In Purgatorij carcerem si semel Iudicis æquissimi sententia coniectus fueris, non exies inde *donec reddas nouissimum quadrantem*, vt est Lucæ XII. vbi similitudo sumitur à debitore, qui ære dirutus, ob pecuniarium debitum trahitur & traditur in carcerem, & nisi ad nouissimum quadrantem, id est, minutissimam mone-

monetam (obolum nos diceremus) creditori satisfaciat, detinetur.

Quapropter monet Christus, vt in hac vitâ cũ DEO componamus, quando facile, tanquam in Misericordiæ officina impetramus remissionem pœnæ peccatis debitæ: non expectemus autem seculum futurum, quando tanquam in foro Iustitiæ exigetur seuerissimè æqualitas, & soluendum erit. *Centumpliciter, quæ fuerunt hic neglecta, redduntur in purgatorijs locis*, inquit Bernardus, *vsque ad nouissimum quadrantem.*

Hunc à te exiget DEVS creditor. Et antequam annuat, vt gratis quidpiam remittatur, donetur-ve, ipse potius de suo ponet, ne Iustitiæ exactissimæ rigor in hoc loco violetur. Quod sanè nouum est caput probationis ad Iustitiæ solium in Purgatorio firmandum. Nam si singulis donec nouissimum quadrantem ex propria pecuniâ, id est, satisfactione persoluerent, in carcere Purgatorij manendum esset, profectò, secula voluerentur antequam euolarent.

Quare

Quare permittitur, vt exhausti debitores isti, qui soluendo alioqui vix essent, Indulgentijs, seu pænarum condonatione iuuentur.

DICES fortasse, hoc Misericordiam olere. At ego censebam idipsum Iustitiam arguere: nec adhuc muto sententiam, hac ductus ratione. Indulgentia pro defunctis est applicatio meritorum Christi, pænaliumque ipsius operum; quæ conceditur in Purgatorio detentis per modum suffragij, non autem per modum absolutionis. Siquidem non absoluit Pontifex defunctos à pęnis quemadmodum absoluit viuentes, quoniam illi non sunt ei subiecti, ita vt sunt illi. Potest tamen, tanquam supremus dispensator thesauri Ecclesiæ communicare bona opera pænalia, quæ in gaza Ecclesiastica vt summi Regis numi reconditi seruantur in istiusmodi vsus. An nō hoc est Iustitiæ? Conijcit Princeps in carcerem villicum iniquitatis, debitorem, ob rationes conturbatas, decem millium, pronunciat, luendum esse vel in ære, vel in cute grauissima hominem

pæna

pæna manet, ſi vſque ad nouiſsimum quadrantem refundenda ſint ablata, vel detenta, quod Iuſtitia exigit. Quam ne violet creditor, partem pænæ ad ſe transfert; &, quod ſoluendũ ſupereſt, ex ſuis per diſpenſatorem numerari imperat. Quid cenſes? putas ne Iuſtitiã hic magis interuenire, an Miſericordiã?

Ego non dubitem pro Iuſtitia ſententiam ferre. Ita veteribus quoque ſapientia inclytis viſum. Apud quos de Iuſtitia commendatur Zaleucus Locrenſis, qui legem inter alias, tulerat, vt adulter oculis orbaretur, prudenter: nam conſiderabat pellucidos illos ac verſatiles in omnem partem orbiculos ad illud crimen illices eſſe, vel duces. At ecce filius paullo poſt commiſit facinus vtroque lumine luendum, legis reum, pænæ quoque oportuit eſſe. Hanc tamen populus vniuerſus, commiſeratione Legislatoris, qui alium filium non habebat, & in gratiam patris remiſit: ſed hoc abnuente ac indignante: Lex, aiebat, ſancta, & pæna etiam in nobis eſto. Sed viam repperi, quâ illâ & Iuſtitia

ſalua

ſalua humanitati indulgeamus: Ipſe & ego vnum ſumus: mihi ergo vnus oculus, alter ipſi eruatur. Sua ergo prius, deinde filij oculo eruto nobili temperamento, humanitati ac proceribus ſatisfaciens Iuſtitiæ ſeueritatem ſanxit. Eodem ſpectat exemplum Perſæ.

Artaxerxes Perſarum Rex, Longimanus cognomento, identidem obtundebatur à Satibarzane gratioſo ſatrapa in re quapiā iniuſta, quam alteri volebat impetratam. Ille tandem intellexit Satibarzanem viginti millibus Daricorum conductum vt à Rege obtineret. Vocat ad ſe igitur Satrapā, & Quæſtorem, quem iubet illico illi adnumerare triginta millia. Hæc inquiens cape à me & habe. Cū enim dedero nihil pauperior ero: at ſi illud cōceſſero multo iniuſtior. Nimirū ne Iuſtitiam violaret, ex ſuo dari voluit.

Iam verò Chriſtus, vt Iuſtitiæ æqualitas ſeruetur in Purgatorio, ex ſuo ærario bonam partem pendi iubet: & quadantenus pænarum partem luendam ipſe ſumit: quia pænis, quas hic tolera-

tolerauerat satisfacit. An non hoc igitur Iustitiæ attribuendum est? Sed hæc omnia firmentur testimonio hominis, qui experientiâ doctus, veritatem dicere potuit, quod non dixerit, cur suspicemur?

SCRIBVNT illi, quibus apparitiones demortuorum cum fide ad posteros transmittere curæ fuit, cuiusdam familiæ sacræ religiosum, cùm extremam sibi horam imminere animaduerteret, enixè à sodalibus, qui circumstabant, petiuisse, vt vltimam delictorum gratiam à domus Præside postularent, ne sine absolutione Ecclesiastica ad DEI tribunal transmitteretur. Quo minus voto ipsius satisfieret Abbatis absentia fuit in caussa. Illo redeunte petitio eius, qui vixerat, exposita Abbatem solicitum habuit. Qui eius animam, antequam terræ cadauer mandaretur, cum ante aram prostratus commendaret, ecce tibi fratris mortui vmbra, aut spiritus, benedictionem, condonationemque postulans. Prolatis ab Abbate solennibus verbis, quibus

post testatam DEI misericordiam absolutionem dari mos est, pænitentiæ aliquod opus sibi iniungi postulat Monachus. Hæsit Antistes, dubitans, quam nam demortuo pænitentiam perficiendam imponere posset. Tandem, pro salutari, inquit pænitentia in Purgatorio sit anima tua, donec corpus (quod mox futurum erat) sepulchro inferatur. Quo audito, territus defunctus, lamentabili voce, quæ amplissimi monasterij adyta personabat, exclamauit: O sine misericordia pænitentia! Papæ! sine misericordia. Profectò ni existimasset à Purgatorio Misericordiam abesse, nunquam pænitentiam in Purgatorio, vnius fortasse horulæ spacio exsoluendum pænitentiam sine misericordia vocasset. Itaque in Purgatorio Iustitia sola rerum potiri videtur.

IAM nostræ partes sunt vt ad Iustitiam supremi Iudicis conuersi, illā non modò supplici prece, sed & larga eleemosynarum distributione, calamitosorum subleuatione, Sanctorum inuocatione, quæque horum omnium

est anima, vitæ sequioris seriâ correctione, virtutumque Christianarum repetitis officijs, beneuolam, propitiamque, nobis, amicis, ac benefactoribus nostris faciamus. De hoc omninò certi, si semel è vitæ huius statione, in qua Misericordia DEI super omnia opera eius discesserimus, & ad tenebricosos illos Iustitiæ carceres amandati fuerimus, non exiturum inde vllum, nisi vel grauissima secundum æqualitatē rigorosam satisfactione ex proprijs, vel priuatis amicorū, aut cōmunibus Ecclesiæ suffragijs adiusus, rationibus omnibus Iustitia præside putatis, reddiderit vsque ad nouissimum quadrantem. Credite, & cauete.

NOTÆ.

5. PHILIPPVS II. *Rex Hispaniarum filium habuit Carolum* XXIII. *annos natum, quem sic interijsse quidam ferunt Anno* 1568. *Mendoza anno* 1567. *Opmerus in Chron.*

FILIVS

FILIVS ante DIeM patrIos InqVIrIt In annos

Franciſcus Haræus Tomo 3. Belg. Cum aliquamdiu in cuſtodia fuiſſet, menſe Iulio è vita ſublatus eſt. Famiani Stradæ alia eſt narratio in Leone Belgico.

§. ORIGENES.] *De huius errore Epiphanius epiſt. ad Ioann. Ieroſolym. Auguſt. lib. 21. de ciuit. cap. 17. & 27. Hier. in cap. 3. Iona. Gregor. lib. 9. Moral. cap. 45. & 46. item lib. 34. cap. 12. & 13.*

§. VIDIT Gallia.] *Anno 1610. 14. Maij Pariſijs in Ferroneria vico Henricus IV. à Franciſco Rauiliach Engoliſmenſi trucidatus eſt. 27. Maij pronunciata exequutionique eſt mandata ſententia. Petrus Matthæi, alijque Hiſtorici.*

§. HOLLANDIA.] *Anno 1584. 10. Iulij Balthaſar Girardus Burgundus 27. annos. Principem Orangium ſclopeto traiecit Hiſtorici varij, è quibus Franciſcus Haræus lib. 3. tumult. Belgic. à viro Delphenſi fide digno ſe accepiſſe teſtatur.*

CHRISTOPHORVS *Gama* ſtrenuus pro Luſitano Rege apud Indos dux, ter

Mau-

alapis & opprobrijs ob sonare patientiam inuictam: tandem manu ipse Rex sua sacrum illud caput impia securi resecuit. Nihil inter hæc Christophorus iterabat formido tua supplicia, miles CHRISTI sum & B. MARIAE. Deinde cadauer in quattuor partes sectum. *Ioann. Eusebius Nierembergius in historia naturæ, lib. 6. cap. 70.*

SERMO III.

PVRGATORIVM videri Misericordiæ theatrum.

Numquid obliuiscetur misereri DEVS? *aut continebit in ira sua misericordias suas?*

Psalmo LXXVI. 10.

Multa flagella peccatoris: sperantem autem in Domino Misericordia circumdabit.

Psalmo XXXI. 10.

Lex Clementiæ in linguâ eius. Prouerb. XXXI. 26.

 Mi-

Misericordia & Veritas custodiun Regem, & roboratur Clementia thro nus eius. Prou. xx. 28.

Iudicium sine Misericordia illi, qui non fe cit Misericordiam. Superexaltat au tem Misericordia Iudicium. Iacob II. 13.

HOc anniuersario Animarum in pace quiescentium die, sit B nefactorum nostrorum memoria benedictione, benè sit Amicis. be Serenifs. Principi MAXIMILIAN HENRICO, Præfecto Sodalita viuo. benè defunctis in Domino, Parthenicæ Congregationis N. Ben uolis. Pax cunctis à Domino, & æte num benè viuere ac felicitas in lu Sanctorum. Benefactorum hic est c talogus. *Legatur.* ———

Hos omnes, DEVS æterne, afflict rum solatium, in Te sperantes tua c cumdet Misericordia, de qua iam cere aggrediamur.

EA commentatione sacra, quam Purgatorio anno superiore ex h ipso loco habuimus, initium dat fuit disceptationi parænetica, *An P gatorium Iustitia potius, quàm Cl emen*

fuit c... *gatorium...*

seu Misericordia theatrum nũcupari debeat? Et tunc quidem seuerioris DIVAE suscepto patrocinio, ita eius solium in pęnali illâ regia firmasse visi sumus, vt Clementia veluti loco pulsa meritò conqueri posse videatur. Neque sanè demortuorum illis spiritibus, qui sub torrida illa zona pænis exercentur satis consultum esse potest, si excluso penitus Clementiæ moderamine, solius Iustitiæ, summum rigorem expetere solitæ satellitibus tradantur.

Verùm, nunquam mihi fuit consilium in Clementiam delinquere. Miseri sunt vndequaque, qui Misericordiam, quâ nisi volente ac propitia nemo est felix, offendunt. Miseri profectò, quibus Misericordiæ deficit benignitas. Infelices, quibus solius Iustitiæ acerbitatem experiri contingit. Neque animas illas electas, DEOque dilectas, ad societatem Cælitum, post breuem moram, transferendas irritare expedit, nobisque auersas, aut minus fauentes reddere. Quapropter hodie Misericordiæ, seu Clementiæ thronus

in Purgatorij ditione ſtabiliendus eſt. Nemo ſibi perſuadeat, nos ſeueritatis potius, quàm lenitatis tribunal exoptare. Scimus in conſpectu ſeueri Iudicis non iuſtificari omnem viuentem: Miſericordiam autem ſuperexaltare iudicium. Illius ergo faueamus imperio: illi Aram, non Vindictæ, ſtatuamus.

Et vos, Animæ electæ, ſi Iuſtitiæ præconium terruit, ſpem concipite, hodie Clementiæ litabimus: metum ponite, Miſericordiam ad vos inducemus. Eius ſenſu vos ſaluto, ſed verbis, quibus quondam Miſericordiæ Corculum Ioannes Electam Dominam & natos eius, quos diligebat in veritate.
2. Ioann. 3. *Sit vobis cum gratia, Miſericordia, Pax à* DEO *Patre, & à* IESV CHRISTO *Filio Patris in caritate & veritate.*

Miſericordia & Clementia eadem virtus. AIO Purgatorium Miſericordiæ, ſeu Clementiæ theatrum eſſe. Non lubet litigare de voce, ſi nullum rei ſit certamen. Chriſtianè loquimur, non Stoicè. Quam ſectam dum humanitati fauet, amo & æſtimo dum crudelitati, deſpuo, & abominor. Chriſtiani in ſacris

cris eloquijs Misericordiam & Clementiam, syllabis, non natura disterminant. Vtroque vocabulo virtutem designant, cuius fætus sit gratia, pax, remissio, venia. Nota sunt illa, in quibus vtriusque, sed alterutrius nomine expresso, est commendatio. *Misericordia & veritas custodiunt Regem, & roboratur Clementia thronus eius*, Prouerb. xx. 28 *Iudicium sine misericordia*, id est, absque Clementia, *illi qui non fecit misericordiam*, Iacobi 2. 13. *Multa flagella peccatoris, sperantem autem in Domino Misericordia circumdabit*. Psalmo xxxi. 10. Stoicis Misericordia est alterum extremum Clementiæ oppositum, quod nimia lenitas vocari potest.

Constituitur enim ab ijs Clementia inter Crudelitatem, & Lenitatem nimiam media, quam rectè describimus, cum Seneca lib. secundo de Clementia capite 3. *Temperantiam animi in potestate vlciscendi*: vel, si malis, *Lenitatem superioris aduersus inferiorem in constituendis pœnis, & in remittendis*. Idem censetur esse munus Misericordiæ, quæ virtus, vt disserit Augustinus, ita rationi seruit, vt con-

Clementia descriptio

Lib. 9. de ciuit. cap. 5.

vt con-

vt conseruetur Iustitia, siue cum tribuitur indigenti, siue cùm ignoscitur pænitenti. Clementia *est moderatio aliquid ex merita ac debita pœna remittens.* Atque ideò non est expectandum ad Clementiæ diuinæ commendationem, vt dicamus: In Purgatorio maculatas illas, ideoque supplicio addictas, & ad Superos adhelãtes animas, in igneis illis ergastulis tanquam in geniali toro detineri pænarum expertes: vel quod ridiculè magis sed ore blasphemo deblaterant sectarij, quasi nostrum dogma: In Purgatorio, velut in itinerantium diuersorio, aut taberna vinaria transeuntes animas degustandum à pocillatore vinum accipere, vt iter hilariores conficiant.

NON sunt mihi credite, & ijs, qui experientia docti, ad nos inde redeũt, illo in loco molles ad delitiandum lectuli, ad quiescendum accubitus: non substernuntur carbones, tanquam plumeæ, vel rosa fartæ inculcatæque culcitræ, non obteguntur inibi degentes alijs, quàm flammarum toralibus: non molliores experiũtur, quàm saxo-

rum

rum puluinos. Torquentur *miris*, sed *veris* modis, & tamen Clementiæ theatrum Purgatorium esse dicimus. Siquidem Clementia Iustitiæ vindicatiuæ officium non excludit, sed asperitatem mitigat. Est Clementia gratia quædam ac condonatio, sed non plena aut perfecta; alioqui non distingueretur à venia, sed ex parte. Facit, vt mitior irrogetur pœna, quàm secundum rigorem irrogari posset.

Mitigatio pœnarum duplex.

PORRO mitigari contingit pœnas vniuersè bifariam, extensionis nimirum & intensionis rationibus temperatis, ac terminis accisis. Extensio latitudinem, longitudinemque complectitur. Latitudinem voco, dum ad plures partes, quod arctari posset, tormentum diffunditur. Longitudo est temporis diuturnitas. Intensio in acerbitate grauitateque supplicij consistit. Hanc mirum, quam multa temperent in Purgatorio. Summa aliquot capita indicasse satis fuerit. Horum primum sit, Certitudo de salute. Est enim iam dudum explosa è nostris scholis, non tam doctrina, quàm opinatio

erronea quorundam, exiſtimantium, animas in Purgatorio non ſolùm non frui hac certitudine, verum in turbulento dubitationis ſolicitæ freto circumferri, & perpetuis anxietatis fluctibus agitari: imò nonuunquem in deſperationis ſcopulum impingere, eiq; adhæreſcere, ob grauiſsimos quos patiuntur dolores. Quem errorem Lutherus antequam Purgatoriu m prorſus negaret, complectebatur; ratus, illas animas verè deſperare, & eſſe id grauiſsimum eorum peccatum.

Mitius aliquantulum alij pronunciant, non deſperare quidem, aut peccare; ſimpliciter tamen eſſe incertas de ſuo ſtatu: &, an ſint perpetuò torquendæ, annon: imò, hanc maximam eſſe illarum pænam exiſtimant. Adducuntur ad hoc aſſerendum reuelationibus quibuſdã, quas ex Petro Cluniacenſi recẽſet Dionyſ. Carthuſianus lib. de quattuor nouiſsimis, artic. 47. In quadam ex ijs inducitur Anima hæc proferens: *Scio, quia ante Iudicij diem veniam non obtinebo*, an autem tunc, incertum habeo. Deinde interpoſitis nonnullis

nullis hæc ſubiunguntur. *Qui taliter torquebantur, communiter erant incerti an finaliter ſaluarentur, & quaſi deſperabiliter fluctuabant; qui in tormentis ſuis nihil exiſtimabant ita pœnale, ſicut incertitudinem indulgentiæ.*

Aliud habet ſana Theologorum doctrina, cuius hoc eſt pronunciatum, Animas illas electas nulla irrationabili; ac præpoſtera anxietate vel impatientia pœnas inflictas perpeti, nullis perturbari doloribus, nullis concuti anxietatibus vt deſperationi ſuccumbant. Abſit cogitare, tranquillis illis pectoribus vllos, quamuis diros, ſed meritos cruciatus patientiam extorquere. Valet hic quod à Sapiente vniuerſim eſt dictum: *Non contriſtabit Iuſtum quicquid ei acciderit,* Prouerbiorum XII. id eſt, non perturbabit, non deiectò illum animo faciet; ſed æquo feret omnia, probè ſciens, non abſque diuina prouidentia iuſtitiaque euenire, quæ patitur. Adde, ſecuras certaſque eſſe, tam de gratia diuina, quam amicitia DEI comitem habet, in qua ſunt cõfirmatæ; tum de beatitudine indubiè conſequenda: ſiue id habeant per ſci-

entiam intuitiuam euidentem, siue per nouas à DEO infusas menti imagines, siue per notitiam Theologicã ex principijs fidei deductam, siue per reuelationem, siue per viam aliquam aliam DEO haud incognitam.

Quantum autẽ pœnarum acerbitatem minuat, felicitatis arrhâ donatum esse, de eaque certissimò communicandæ securum agere, me tacẽte, quilibet intelligit. Date mihi aliquem, qui certitudinem habeat de salute, & beatitudine quam infallibiliter obtinebit: id est, certitudinẽ, cui falsum subesse nequeat, diuina reuelatione acceptam, & attestatione firmatam: huius autem contemplatione attentissimè fruatur, etiamsi flammæ illum admoueas, flagellis dilanies, vncis dilaceres, rota confringas, in boue igne supposito conclusum habeas, medio trãquillus in igne ridebit, cantillabit, & fortasse cum Laurentio, iocabitur in craticula, & ad maiora audenda, si ita visum iudici, vel carnificem, vel elementa ipsa animabit, cælum cogitans.

Occur-

Occurret frequenter inter crepitantes plagas, vel flammas illud, Ad patriam, ad patriam: recreabit istud, *Sic itur*: tandem perueniemus: hæc quondam meminisse iuuabit. Tantum de pœnarum sensu demit certitudo salutis, modò scias, quanti sit non posse excidere. Salutabat ille quondam adhuc spei dubius, salutabat tamen gaudens inter procellosa pelagi, illam, ob quã tam multis iactatus, iactabatur etiamnum regionem, exclamans identidem. *Italiam Italiam!* Quamuis igitur spes, quæ differtur, affligat, animam. si tamen coniuncta sit certitudo, quæ discriminis securam faciat, illa, vt timorem contrarij expellit, ita mirum in modum recreat, facitque, quæ videbantur intolerabilia, per quam facilia toleratu. Vt accidit animabus in Purgatorio.

QVARVM supplicium lenius quoque facit Impeccabilitas, quæ magni caussa est solatij. Existimamus enim iustorum animas purgatione temporanea indigentes in ipso mortis momento, ac separatione à corpore, ita in gratia ac bono confirmari, vt am- *Impeccabilitas animarum in Purgatorio.*

plius peccare non possunt. Hanc autem firmitatem Clementia in Purgatorio operatur. Cùm enim inibi DEVM clarè non videant, vt beati: cùm natura sua non sint immutabiles: cùm ad infallibilem illam constantiam habitus aliquis ipsis communicatus non sufficiat: nec possit ab intrinseca aliqua perfectione siue habituali, siue actuali, vel naturali huiusmodi prouenire perseuerantia, necesse est dicere, sua illam perpetua protectione Misericordiam efficere.

Visitatio, & consolatio ab Angelis. EIDEM adscribendum est, quod à bonis Angelis, & tutelaribus potissimùm Animæ in Purgatorio visitentur, animentur, ac consolationem identidem accipiant. Multum sanè facit ad doloris acerbitatem remittendam fidelis amici confortatio.

Hor. l. 1. Ep. 1. *Sunt verba & voces quibus hunc lenire dolorem,*
Possis, & magnam morbi deponere partem.

canebat ille. Id si valet in hominum euanidis ac nugacibus fabulamentis, an non locum habebit in solidis verissimusque cælitũ adhortationibus, qui non

non emortua verba, mortalium more, ſpargunt, ſed rem dare poſſunt, quæ animas voluptate iucundiſsimâ compleat. Videndos autem ſe dare bonos Angelos illis in Purgatorio æternitatis candidatis, cùm ijſque ſuauiſsimè colloqui, ſi vlla fides reuelationibus habenda eſt, negari non poteſt.

NESCIO quas ferias ijs, quæ torquentur animabus adſcribat Poëta Chriſtianus Prudentius:

Feriæ in Purgatorio

Sunt & ſpiritibus; ſæpe nocentibus
Pœnarum celebres ſub ſtyge feriæ.

Hym. de nouo lum. Paſchat. Sabbat.

Si de damnatis in inferno loquitur, ludit, vt Poëtis mos eſt, quibus quidlibet audendi, loquendique, imò fingendi nonnunquam æqua eſt poteſtas. Si de ijs, qui in Purgatorio, datur ne ijs vacatio aliquã & pœnarum intermiſsio, vt vires reſumant, ac animoſius deinde cataſtam ſubeant, & torqueantur. Suntne ijs in locis animabus, à ſupplicijs vt hic adoleſcentibus noſtris hebdomade qualibet à ſtudijs, remiſsionis dies? Non reor equidem: id enim ego non Clementiæ adſcriberem, ſed ſeueritati. Nam ad eaſdem pœnas redeundum eſſet, tem-

pusque quo carendum beatitudine prolongaretur, quod ijs minimè optandum.

Quod autem aliqui disputant. Vtrum Purgatorij inquilinæ ante absolutam planè purgationem, inde ad tempus exire valeant, ad has ferias minimè spectat. Siquidem ridiculum esset, ac puerile, existimare, quamuis egredi permitterentur, à pœnis liberas esse. Sed quemadmodum Dæmones hoc in aëre dum vagantur, vel in hominum sunt corporibus, ignem secum deferunt; ita suas secum Animæ flammas deportarent, etiamsi quandoque subterraneo ergastulo non detinerentur. Quod tamen haud contingit, nisi DEO præter legem semel fixam, quidpiam indulgente.

Feria animarum

Possunt igitur esse, & appellari Animarum feriæ, consolationes illæ, quas tum Angelorum visitatione, in eaque colloquio recipiunt, tum ab hominum Sanctorumque in cælis regnantium precibus nonnunquam habent: ijs enim internum quen-

quendam delectationis motum, & nobis inexpertam hilaritudinem impetrari, ac pro ijs supplicantes mereri de congruo mihi sanè nullum est dubium.

QVANTVM autem illud est exaggeratæ in Purgatorio Clementiæ, & mitigatæ pœnæ indicium, quod Ecclesia in Missæ Canone, in quo singula verba veritatis exactæ trutinâ librata sunt, dicat, eas in pace dormire ac quiescere, quod certè summam quandam lenitatem significat. Quid quod certis reuelationibus constet, aliquarum in Purgatorio agentium animarum pœnam tam esse exiguam, vt nihil penè pati videantur? Quales erant illæ, quæ vestibus albis indutæ visæ sunt in locis lucidis, & amænis, reor post tolerata in ignibus supplicia. De quibus V. Beda lib. v. historiæ cap. 13. nonnulla recenset.

Dormire in pace.

Quid quod omniũ pœnæ, licet anteà intensissimæ ita paullatim minuantur ac remittantur, vt tam sint modicæ, vt amplius vix remitti nequeat? Quod ex narratione D. Bernardi habetur in vita

S. Ma-

S.Malachiæ. Vbi ſcribit: oranti Epiſcopo pro ſorore defunctâ, ipſam ter apparuiſſe: primò quidem in veſte nigra, & extra Eccleſiam: ſecundò in ſubfuſcâ, atque intra eccleſiam: tertiò in veſtè alba ad ipſum altare cum Sāctis alijs. Ex quibus intellexit, animam ſororis, paulatim remittentibus ſe pœnis, ad finem purgationis veniſſe.

Quid quod quarundam tam velox ſit tranſitus, vt ſe penè haud prius in Purgatorio eſſe, quam fuiſſe intelligant? illudque admirabundæ decantent: *Tranſiuimus per ignem & aquam, & induxiſti nos in refrigerium.* Nimirum, cogitat DEVS publicum ſe parentem eſſe. Et quemadmodum priuati illi parentes liberos peccantes nonnunquam caſtigant: interdum virgas tantùm oſtendunt, rati hoc ſatis eſſe pœnarum, ſi inſtrumentum illarum videant, aut leniſsimè ſentiant, quo intelligant quid indulgens pater potuiſſet infligere. Haud ſecus ille facit aliquando & Clementiæ ſuæ obſequitur.

AT-

ATQVE hæc quidem sunt quæ demonstrant Clementiæ locum esse in Purgatorio, si pœnarum intensionem spectemus, quæ per illam mitigatur plurimum. Non minus autem ibi munus exercet illa suum in extensione contrahenda. Et quidem imprimis Clementiæ beneficium est, si dum Iustitiæ æqualitas posceret diuersorum membrorum cruciatum, vnius non acerbissimâ pœna satisfieri permittat. Sic è contrario, crudelitatis est, vltra, quàm leges præscribant, pœnam extendere. Fertur in publicum latronem multorum reum homicidiorum sententia, vt ignitis forcipibus in omni corporis parte, quæ musculosa, & compacta carnis pulpa est valida discerpatur, flagris concidatur, ignes pectori admoueantur, dorso nouacula, vt ex pelle ligulæ fiant, cruribus rotâ, vt ossa confringantur penitus, temporibus malleus, vt bouis instar, concidat, ceteris membris carbones igniti, vt in cineres bustum abeat.

Extensio pœnarum.

Misericors iudex constringat tot membrorum carnificinam, & vnius alte-

alteriusue membri cruciatu supplicium definiat, eo ipso Clementis titulum merebitur. Hanc pœnarum adstrictionem Purgatorij propriam esse, lege à Clementia inibi imperitante latâ, conuincit vnius tantum partis supplicium. Peccauit homo anima & corpore, hoc sæpe instigante, irritante, attrahente. Quis non videt, si coram Iustitiæ tribunali caussa ageretur vtrique æqualem quadantenus pœnam infligi oportere: vt quantum, in delitijs fuit pellex caro, tantum cum proco & amatore suo tormenti perferat. Sed auctoritatem suam interponit sospitatrix Clementia, & Iustitiæ rigore temperato, corpus à pœna eximit, modica complicis animæ afflictione contenta.

I. Cæsar. DEPRAEDICATVR à profanis Iulij Cæsaris mitis in reos animos. Is captus à piratis, iurauerat sæpius, se cruci omnes subffixurum, si in potestatem redegisset. Redegit haud ita multo post: æstuabat tamen, quod crudele videretut, supplices in crucem

cem agere, iurisiurandi autem religio veniam abnueret. In hoc certamine humanitatis ac fidei Clementia se mediam interposuit, & vtrique satisfaciendum hoc moderamine persuasit: iugulari prius posse, deinde suffigi. Hoc factum, & satis vtrique, neutrius violatione.

Crediderim equidem, si humana diuinis conferre, aut humanis diuina illustrare licet, & nostro more balbutire; cùm pœnæ demeritis in suprema cœlitum curia constituerentur, suasisse Amorem DEO, qui semper suorum est amans, & pater indulgens, vt mortalibus delictorum quorundam, quæ modica habentur, gratiam faceret, pœna omni condonatâ: intercessisse Iustitiam, & nihil sine illius expiatione, qui deliquit, condonandum, disputasse: hominem ex corpore & animâ constantem, vtraque parte puniendum: animam non peccare solam, carnem sociam ferè semper esse; ac sæpe illicem. In hoc conflictu Amoris & Iustitiç Misericordiam repperisse viam:

Ani-

Animæ supplicio Iustitiæ satisfaciendum, corporis exemptione Amori.
Psal. 144. Profectò, *Suauis est Dominus vniuersis, miserationes eius super omnia opera eius,*
Sap. 11. *Parcis omnibus, quoniam tua sunt Domine,* qui amas animas. *O quàm bonus, & suauis est Domine, Spiritus tuus in omnibus!* Misericordiæ moderamine Iustitiæ satisfieri nullum est dubium. Mitigat ergò Clementia, quam irrogare posset Iustitia pœnam in Purgatorio, si latitudinem extensionis spectemus.

Diuturnitas pœnæ. Nec minus si longitudinem, siue diuturnitatem, quam contrahit, in multas alioquin annorum centurias procursuram. Est Clementiæ arctare in hac re terminos. Hoc titulo Clementiæ laudem meruit, ille Deo cœloque plenus Rex, qui cum Absalomus filius fratrem Ammonem proteruè ac crudeliter in conuiuio interfecisset, & triennio apud auum maternum in Syria exulasset, fractus, & misertus, cùm tempus extendere posset, reuocauit. Est quidem singulis in Purgatorium ablegatis, decreto
lib. 3. Reg. 14.

diui-

diuino ſtatutus manſionis eo in loco terminus. Nouit perbenè mẽſurarum omnium, ac proportionum Dictator, quanti temporis ſupplicium, cuiuſuis generis peccatorum piaculis reſpondeat; ſed quâ eſt lenitate, & in electas animas clementia, non præfigit limitem, quem, ſi ſummo iuris habenda eſſet ratio, Iuſtitia poneret; ſed quem pangit Miſericordia. Cuius eſt, admirandis inuentionibus tempus alioqui longiſsimum abbreuiare. Quare attendite, quæſo vos, diligenter, & Clementiæ, vel potius vobis, quibus aliquando per illam ſubueniendum erit, fauete.

NON omnes ego quidem abbreuiandi modos commemorabo, id enim infinitum penè eſſet, ſed aliquos tantùm, qui magis ad inſtitutum noſtrum ſpectare videbuntur proferam. Principio, non probatur ſingularis illa Viri quamuis pij ac eruditi opinatio, neminem vltra decennium in Purgatorio detineri. Multo minus placet, quod errorem ſapit Lutheri, homi- *Abbreuiatio pœnarũ*

hominis Inferno, quem admittit, quam Purgatorio, quod exsibilat, magis fauentis, Purgatorium breuissimis lecti fatalis spacijs circumscribi, illiusque temporis momentaneo interuallo, ac morte terminari. Obstant vtrique persuasioni Patrum dicta, & reuelationes fide dignæ: licet non omnibus, quæ passim circumferuntur, absque iudicio fidem adhiberi velim; obstat denique ratio.

Intensio compensat extensionē.

Ille igitur abbreuiandi modus fortasse alicui in mentem venit, quo pœnarum duratio, ac cruciatuum extensio intensione compensetur. Quod fieri posse nullum est dubium. Manendum esset alicui xxx. annis, sed in pœna mediocri vt quattuor, phrasi philosophicâ: quantum augetur pœnæ grauitas, tantum extensioni demitur. Crescat igitur, vt vnius hebdomadæ supplicium acerbissimum triginta annorum mediocri respondeat; finita illa septimanâ euolabit. Applauderem, si, quam certum est, illud fieri posse, tam nobis exploratum esset, Clementiæ decreto fieri: aut

Mi-

Misericordiæ potius, quàm Iustitiæ id adscribendum esse; de quo haud immerito quis dubitet. Scio sentire magnum ætatis nostræ Theologum, Sanctos, qui pro animabus Purgatorij orant, petere posse, earum vt liberatio acceleretur, etiamsi necesse sit, diuturnitatem temporis intensione pænarum compensari. Verùm obseruat idem benè, hoc commutationis genus, quamuis aliquam gratiam continere videatur, non tamen excludere omninò æqualitatem Iustitiæ. Itaque missis ambiguis, illud statuamus.

Suarez disp. 48. de suffrag. sect. 5. n 9.

PROLIXAS Purgatorij pænas contrahi suffragiorum alienorum repetitione: eas autem ad pænarum remissionem, vel mitigationem acceptari Clementiæ lenitatem arguit. Imò, Iustitiæ, inquis, seueritatem; cùm nulla hic fiat gratuita condonatio, sed in compensatione seruetur æqualitas. Scrupulum hunc eximet cognitio modi, quo defunctorum animabus prosunt viuentium suffragia. Illud in

Suffragia pro Defunctis.

in confeſſo eſt apud omnes, Suffragia prodeſſe poſſe in Purgatorio exiſtentibus ad integram pœnarum remiſsionem. Siquidem pœna, quam debent animæ, cùm finita ſit, intenſiuè atque extenſiuè, per opus aliquod finitum compenſari poteſt. In omni etiam finita pœna certi ſunt gradus. quocirca ſi remitti poteſt per ſuffragia, quod nemo negauerit, poterit omninò tolli: aut illa ſucceſsiuè multiplicando, aut ſimul in diuerſis perſonis, aut ita augendo vnum idemque opus, vt multis operibus ſatisfactorijs, atque adeò toti pœnæ æquiualeat.

IAM verò, quoniam duobus vijs ad pœnarum remiſsionem, & abbreuiationem perueniri poteſt: nempè, vel impetrando, vt gratis remittatur; vel ſoluendo & ſatisfaciendo pro alio quam debet, exiſtimant non infimi ſubſellij Theologi, obtinere nonnunquam fideles à DEO, pro animabus ſibi carorum gratuitam ſupplicij remiſsionem per medium impetrationis. Quod ad Clementiæ

Caietan. Tom. 1. opuſcular. tractat. 16.

mentiæ tribunal ſpectat. Quid enim in hac clementiſsimi Patris conceſſione, quod non ſit eius bonitati conſentaneum? An non ſæpè à mitioris ingenij Principe, ſine æquiualenti ſatisfactione, pœnæ relaxatio impetratur? Et quo alio modo Beatæ Mentes, quas pro Purgatorij incolis ſupplicare nulla eſt ambigendi ratio, veniam poſtulant, & conſequuntur? Cùm enim non ſint amplius in ſatisfaciendi ſtatu, impetrant, vt gratis fiat remiſsio. Quò tendit benigna mater Eccleſia, cùm frequenter DEVM orat, vt per ſuam pijſsimam miſericordiam à tormentis piorum animas à pœnis eripiat.

SED ſit ita, vt volunt nonnulli huius temporis præclari Theologi: nunquam pœnarum condonationem elargiri DEVM in Purgatorio detentis: niſi ſatisfactione pro ijs oblatâ, adhuc contendere non verebor, cum multis; illam ipſam ſatisfactionem acceptare, eſſe Miſericordiæ; addunt aliqui, & quidem Miſericordiæ ſolius, vt Iuſtitiam excludant: ſed ego ſatis habeam, ſi ad- *Suarez ſect. 5. n. 5.*

ac Sanctorum, vt prosint defunctis. *Orationibus* inquit D. Augustinus, Sermone XXXII. de verbis Apostoli. *Sancta Ecclesia, & sacrificio salutari, non est dubium mortuos adiuuari.* Oratio autem non tantùm vt opus laboriosum est, verum etiam, vt est impetratoria, quod orationi est proprium, prodest non parum ex Clementiæ decreto. Quanta benignitas, Sacrificio, cuius infinitus est valor, si pro defunctis offeratur, infallibilem effectum, pœnæque remissionem tribuisse? Quid autem aliud est, Indulgẽtiarum distributio, quàm numorum (hoc exemplo vtendum ad vulgi captum) quibus talentorum aliquot debitum ad nouissimum vsque quadrantem persoluatur.

Nimirum, tu fortunis priuatus omnibus, post dilapidatam substantiam, innumera contraxisti nomina, nec soluendo esses, nisi quæ supersunt alicubi, diuenditis, pellem etiam poneres, ac in pistrino multos annos circumagereris scuticę expositus. Tui miſertus creditor numos non ad

testetur, modò sit, qui se offerat.

At omnes refugiunt, sui magis, quàm tui memores. Tunc ille idem & iudex & pater pius, nunc quoque tu alter, tibi decreta tormenta in se suscipit, vt tu libertatem consequaris; & non animaduertis in hominis illius animâ imperantis Clementiæ potentiam? Simile quid contingit, cum CHRISTI parentis indulgentissimi, ac Sanctorum passionibus per Indulgentias applicatis à pœna liberantur defunctorum animæ: & non cernis in Purgatorio longè lateque dominantem Clementiam? non iuuat accinere, regnat, regnet io semper in Purgatorio Misericordia!

OSTENDAM idem clarissimè ad popularem intelligentiam. Condonato tibi, vt quondam parricidæ Absaloni, mitissimi patris affectu parricidij crimine, exilij in inferno perpetui remissione facta, temporanea superest luenda pœna, conspectu Regis carendum: & qui ex ea orbitate dolor mœstitudo, cruciatus, lacrymæ perferenda: nec spes est admissionis, nisi

exacto triennij curriculo. Hinc tui misertus non nemo è Palatinorum numero, quid si sit Principis filius vnicè dilectus, patris delitiæ ac hæres? sacco induitur, intonsam demittit cæsariem, funem, vt reus, torquis vice, collo applicat, nudis pedibus, vdis oculis, diffibulato thorace, in nodum coactis manibus, scissa tunica, illuuie squalidus ad Regem ingreditur, ad genua accidit, eaque amplexatur, rogat, supplicat, obtestatur, voce, gemitu, suspirijs; regiam clementiam, paternum pectus, Principis misericordiam inuocat, sortem acerbam miseratus eius, cui facinus iam condonatum, diuturnitatem temporis, quo optatis imo lieri conspectu frui non licet, incidat: hanc filij longè carissimi solitudinem, hæc poenæ voluntariæ documenta multiplicia, has preces, lacrymas, dolores, ac gemitus compensationis loco accipiat.

POSSET hic dicere pater, si chalybem haberet circa pectus, ac iustitiam tantum spectaret, dentem pro dente, ocu-

oculum pro oculo, pellem pro pelle: anima quæ peccauerit, ipsa patiatur, donec satisfaciat, quid frustrà affligeris? Sed mitior DEVS, qui magis, quàm ille nomine etiam Mitio, tum quoque mitis est, cùm punit & obiurgat, in satisfactionem accipit, quæ offeruntur pro alienis debitis: & dubitas an in Purgatorio imperet Misericordia? Acclamemus omnes, ô Dominum mitem ac clementem!

SI inter homines fuerunt nonnulli tanta animi clementia, vt vindicare potuisse contenti, dum in manibus fuerunt hostes vindictam remisere: quid sentiendũ de DEO, cui propriũ est misereri sẽper & parcere, idq; erga amicos & filios, quales sũt omnes, qui in Purgatorio detinẽtur? Apud Romanos commendatur M. Bibulus. Huius duos filios præstantissimæ indolis, cum in Syria Proconsul ipse ageret, Gabianini milites in Aegypto per sæuitiam, ac proteruiam interfecerant. Hos Cleopatra Regina iustam iram viri principis verita, comprehensos ad ipsum misit

arbitrio eius puniendos. At ille, quamuis in recenti dolore, patrem, & quod fortaſſe alicui in mentem veniat, hominem exuit, vt humanitatem erga noxios retineret, ac ſepoſitâ omni vltione, eoſdem ad Cleopatram: intactos remiſit, ſat habens, vindicare potuiſſe. Quid de Chriſto iudicem, qui totus quantus eſt lenitas ac beneficentia?

Quanta illa fuit Clementia Octauiani Cæſaris, qui, dum Diomedem diſpenſatorem ſuum comitem haberet, & repetè ferus aper in eos incurreret, ſeruus Dominum ſuum oijciebens, manibuſque propellens poſt eum latuit. Atque Auguſtus quidem fato, aut animoſitate ſua ſeruatus fuit. Sed & diſpenſatori ignouit, nec vindictam ſumpſit cum poſſet, timori potius temerarium iſtud factum, quam noxæ adſcribens. An exiſtimamus DEVM homini in Clementiæ perfectione cedere?

Obiectio. AT enim, neſcio, quis mihi grauis & intempeſtiuus à tergo monitor aurem velit importunè: &, heus tu,

quò

tu, quò tandem inquit, vide, ne dum DEVM, vt misericordem extollis, iniustum facias. Caue, his Clementiæ haustris breui Purgatorium euacuabis. Nihil te delicatæ quorundam aures, nihil exasciata doctorum virorum iudicia, nihil Theologicus rigor commouet? Nihil me magnopere ista, vel alios perturbare debent. Nondum sententiam tuli de re tota. Iustitiam deprædicare nuper, nunc Misericordiæ partes tueri est propositum: alio tempore vtramque conciliabimus & nectemus.

Sed vtinam non tam ego verborum deprædicatione, quàm vos mecum pænalium operum multiplicatione pro electis in Purgatorio animabus, diuinæ Clementiæ refertos libellos supplices offerremus hodie, & nobiscum orbis Christianus vniuersus, fortasse crastina die mera esset solitudo & eremus Purgatorium, ignibus plenum, hominibus vacuum. Sed optare hoc licet, sperare, propudiosa mortalium ignauia, & ad

ſatisfaciendum pro ſe quoque, nedum pro alijs, tarditas vetat.

ILLVD tamen non eſt reticendum: Clementia, quam in Purgatorio poteſtate fungi probatum imus, inexhauſtam liberalitatem ne, an lenitatem conſideranti, in mentem veniſſe dubitare: An non aliquando, ac hoc potiſsimùm die, omnibus in illo carcere concluſis animabus euolandi poteſtatem faciat, ſicque locus ille torturæ deſtinatus, nullos, qui crucientur aliquando habeat, quod ad Clementiæ ſolium ibi ſtabiliendum haud parum eſſet opportunum. Sunt autem in hanc partem aientem præſidia minimè contemnenda.

NAM vt omittamus, quod incertum eſt, Chriſto Domino deuicta morte ad Inferos migrante, omnes fidelium, ac ſibi carorum animas, quæ in ſubterraneis locis eo tempore deliteſcebant, viſitaſſe primùm, deinde eduxiſſe, vt & ipſæ triumphalem Chriſti pompam adornarent,

& in

n cœli arces inueherentur. Si-
dem Rege recens inaugurato, aut
ceres visitante Principe, nullus
e solet, cuius compedes ad bene-
lum Solis illius aspectum non col-
quescant quodammodo ac diffluant.
d vt hoc (quod aiebam) linquamus
medio, perpendite mecum accura-
paucula hæc.

Imprimis, ex immenso penè il-
o quotidie nascentium, denatorum-
que numero ad Purgatorium non de-
nandari vllum infidelem, idolola-
tram, Mahometanum, hæreticum. Hos
aliud manet apud inferos diuerso-
rium, Purgatorio, haud paullo, si
non feruentius (nam eiusdem gene-
ris ignem vtrobique vigere volunt
Theologi) certè diuturnius, quippè
æternum. Deinde è fidelium Chri-
stianorum cœtu, quantulus autem
ille est ad numerosam illam fœcem?)
nemini Purgatorium obuenire, qui
nō ab omni noxiâ lethali liber in gra-
tia & amicitia DEI hinc emigra-
uerit. Horum verò quanta paucitas

nulla ministri sacrificantis indignitas, modò necessaria adhibeantur, nullum demeritum, nulla possit impedire improbitas.

Adde satisfactionum tum Christi Domini imprimis, tum Sanctorum, thesaurum omni exparte infinitum, qui per Indulgentias Pontificia auctoritate communicatas applicatus. Qua applicatione factâ, solui ad æqualitatem animarum debitum, atque idcirco illas infallibiliter liberari, magnorum in sacrâ doctrina Magistrorum est consensus. Adde altarium in omnibus pene basilicis quorundam à suprema potestate profectam benedictionem peculiarem, qua fit, alijs ad eam rem necessarijs non deficientibus, vt vnius sacræ hostiæ litatione, toties, quoties, anima à pænis eruatur.

Adde Priuilegia Religiosorum multorum, quibus concessum à CHRISTI Vicario, condonationum istiusmodi dispensatore, vt vel psalmi quinquagesimi, à prima voce *Miserere* celeberrimi, vel alia comprecatione, ante icunculas sacras profusa, vel simili

pietatis officio, animam vnam è flammis eripiant. Adde, tot DEO carissimorum in claustris degentiũ assiduas pro caris sibi, in Purgatorio agentibus corporis afflictationes, ieiunia, flagella, cilitia, vigilias. Adde, priuatorum suffragia, orationes, eleemosynas, supplicationes, lacrymas.

Adde Sanctorum, non Angelorum modò, sed & hominum cum Christo regnantium preces, atque intercessiones efficacissimas: quibus, vel gratuitam liberationem obtinent; vel, vt superabundantes satisfactiones, à se susceptæ, dum inter mortales agerent, animabus applicentur, rogant; vel ab alijs eadem felicitate fruentibus Diuis postulant, vt proprias satisfactiones animabus quibusdam adscribi patiantur. Adde denique, Ecclesiæ vniuersæ matris benignissimæ, & nunquam non pro suis in caritate decedentibus solicitæ communes obsecrationes, siue inter liturgiæ solennes ceremonias, siue in diurnis, nocturnisque psalmodijs profusis.

HÆC simul iunge, & Clementiam præsidere cogita, adfirmare ausim, venturum tibi in mentem, fieri vix posse, quin Purgatorium non rarò, & maximè *Commemorationis animarum* die sacro, enacuetur. Nam si tam paucis in Purgatorio locus conceditur, tam autem multa, certa, infallibilia, ad euocandas inde animas suppetunt remedia, videri posset facillimum esse, omnibus ibi commorantibus liberationem impetrare. Quod in Clementiæ regno non debet videri rationi minus consentaneum. Rationem inite eorum, qui in hac vrbe probabili coniecturâ benè ac feliciter vitam suam finiunt, tum sacrificiorum, suffragiorum, orationum, quas pro defunctis fundi hac ipsa in vrbe, vel à solis Ecclesiasticis certum est, fiet sanè admodum verisimile, non tot quotidie decedere, quot officia infallibilem pænæ remissionem postulantia frequentantur.

QVOD si de singulis animabus instituatur sermo, quam diu in Purgatorio moram trahere existimatis vnam, pro cuius vnius liberatione, decē aut

Religiosorum officia pro defunctis.

aut viginti, ſæpius etiam plurium ſacrificiorum millia à religioſiſsimis, DEOque gratiſsimis Sacerdotibus repræſentantur, addita poteſtate, per quodlibet animam è Purgatorio educendi? Statuere ego non poſſum DEO ſoli nota. Sanè hoc nomine felices ſæpe æſtimare ſoleo, Monaſteriorum, Collegiorum-ue ſacrorum fundatores, quibus tam varia poſt mortem donec mundus ſtabit manent ſubſidia.

SOCIETATIS IESV in benefactores gratitudo.

Quid in alijs DEO ſacratis familijs fieri ſoleat, ignoro: de hac noſtra affirmare poſſũ, quod quidã feſtiuè protulit; videri, ſed verè protulit: IESVITAS omnes fundatorũ, ac benefactorũ ſuorũ Sacellanos eſſe: ita perpetuò ferè pro ijs ſacrificãt, & orant. Sic ſe res habet. Qui quadraginta annis aut pluribus in Societate noſtra ſacris initiatus vixit, pluries pro ijs, quàm pro ſe ſacrificauit. Licet enim obligatione vlla, quæ iuſtitiæ debitum pariat, adſtringi nos non patiamur; plura tamen liberaliter damus, quàm à nobis exigi etiam à ſordidiſsimo poſſent. Gratis date volumus, quæ gratis accepimus:

cepimus: hoc profitemur: ita apud nos ſancitum: in id conſenſimus, cùm nomen religioni dedimus.

BENE ſit Inuictiſsimi, dum vixit nobiſcum Imperatoris RODOLPHI II. animæ. pax illi à Domino, & æterna gloria ac felicitas in luce Sanctorum, à cuius obitu ſuperioribus annis tanquam trium domiciliorum noſtri Ordinis Fundatoris, nouem omninò ſacra à quolibet Sacerdote è noſtris per mundum vniuerſum, ne quidem Iapone ac Sinis exceptis, dicta ſunt; dicentur autem in dotatis ab eo Collegijs, quot hebdomadis aliquot, quam diu ordo iſte florebit: nimirum, ad conſumationem ſeculi, vt ſperamus, ac vouemus.

Anno 1612. 10. Ianuar RODOLPHVS II.

PLVRA diximus, & dicemus, quamdiu SOCIETAS ſtabit, pro FERDINANDO II. verè illius Patre amantiſsimo & munificentiſsimo, qui erexit nobis noua domicilia non pauciora quàm decem. Domos Profeſſas duas, alteram Viennæ, alteram Pragæ. Domos Probationis totidem, Leobij & Viennæ. Collegia ſex: Labacenſe in Carnio-

Guilhel. Lamormaini in Ferdinando II. cap. 25.

Carniola, Clagenfurtense in Carinthia, Goritiẽse in Foro-Iulio, Ruttenbergense, & Lithomiriense in Bohemia, & in Silesia Glogouiense.

HENRICVS IV. *Anno* 1609. 14. *Maij.* HENRICI IV. Magni, Galliæ & Nauarræ Regis gloriosi memoria sit in benedictione, cuius generosissimum pectus, postquam feralis sica transfixit. ô facinus detestandum! illi, vt Fundatori liberalissimo, & Parent beneficentissimo, sex votiua sacrificia per vniuersum orbem Sacerdotes nostri omnes obtulerunt, & nunquam non, gratitudinis ergo, offerent.

HIC non est silentio inuoluendum quod habet Cancellarius Parisiensi *Serm. 45.* Ioannes Gerson commentario in Canticum, *Magnificat*, quem laudat Raulinus tomo 2. de Sanctis. Pie, inquit ille, creditur, DEI priuilegi in Virginis Assumptione euacuatur esse Purgatorium. Dum enim Princep coronatur, aperiuntur carceres; quan to magis in coronatione DEIPARÆ

Obijt anno 1072. Multum etiam ad rem nostrã faci quod B. Petrus Damiani Cardinali

narra

narrat libro tertio epistolarum, epistola vltima. Mulierem quandam Romæ defunctam alteri apparuisse, nocte Assumptionis Marianæ, cumque ab eâ quæreret, quemadmodum haberet: vsque hodiè, inquit, non leuis me pœna cruciauit: At hodie Regina Cœli pro nobis preces fudit, meque cum multis alijs de locis pœnalibus liberauit, totque inde eripuit, vt numerum totius Romanæ plebis excedat. Cùmque de rei veritate dubitaret mulier altera: Scito me, inquit, in signum veritatis, quam tibi modò aperui, te hac ipsa die post annum morituram. Quod factum est.

AN non hæc sat multa sunt & efficacia ad Misericordiæ sedem in Purgatorio stabiliendam? Verùm de toto hoc genere quid exertè sit statuendum, non ante enunciabimus, quàm lata maturrimè sententia disceptationi eatenus dubiæ finem imponemus. Fluctuare me facit aliquantulũ Thomas Aquinas, vir, qui tum in omni Theologiâ, tũ in hac potissimũ

de

de Purgatorio controuersia, solidis nititur fundamentis, nec facilè aurem friuolis quibusdam muliercularum reuelatiunculis, ab Ecclesia non probatis, multo minus improbatis accommodare solet. Is quodam loco quærit; *An Orationes Sanctorum pro nobis fusa semper exaudiantur?* Tum ita disputat.

S. Tho. 4. d. 45. q. 3. ar. 3. in 6. Suppl. q. 72. art.

Orationes totius cælestis curiæ, si aliquid impetrare possent, efficaciores essent, quàm omnia Ecclesiæ militantis suffragia. At multiplicatis Ecclesiæ militantis suffragijs pro aliquo in Purgatorio existente, totaliter absolueretur à pœna: Cùm igitur Sancti, qui sunt in patria eodem modo orent pro ijs, qui sunt in Purgatorio, sicut pro nobis, si nobis aliquid impetrant, illos profectò, qui sunt in Purgatorio totaliter orationes eorum à pœna absoluent. Quod falsum est, quia sic suffragia Ecclesiæ pro defunctis facta essent superflua.

HVIC obiectiuunculæ satisfacere conatur dissimilitudine quadam, quã inter suffragia Ecclesiæ militantis, & trium-

triumphantis constituit. Nimirum, quod suffragia hominum in terris viuentium pro defunctis sint quasi satisfactiones quædam mortuis donatæ, atque ita illos à pœna absoluant. At Sancti, qui sunt in patria, non sunt in statu satisfaciendi: ideò non est simile de eorum orationibus, ac suffragijs Ecclesiæ.

Dissimilitudinem capio, inquis, illud nondum: Quomodo Sanctorum cum Christo regnantium preces, quæ efficaciores sunt, quàm hominum in terris agentium, multis imperfectionibus implicatorum, & frequentius, ac feruentius profunduntur, siue illæ gratuitam pœnarum remissionem, siue satisfactionum applicationem impetrent, adiunctis viuentium & Ecclesiæ totius innumeris suffragijs Purgatorij euacuationem, si Clementia ibi præsidet, non obtineant. Hoc si non capis, sustine, in Clementiæ admirationem à Iustitiæ consortio nunquam auulsæ absorptus. *Quis nouit sensum Domini, aut quis consiliarius eius fuit?* *Roman. XI 34.*

ILLVD

ILLVD interim apud te fixum maneat, quod satis superque probatum est hodie: In Purgatorio Misericordiam superexaltare iudicium, & miris modis pœnam peccatis debitam mitigare, siue intensionem spectes, siue extensionem. Id multis contingere haud est dubium. De omnibus idem adfirmare quis audeâ? cùm non pauci inter mortales reperiantur, suæ & aliorum salutis immemores, rigidi, tenaces, auari, sordidi, inhumani, sine commiserationis affectu erga pauperes, & necessitate extrema laborantes. Qui neque eleemosynarum largitione, neque orationum frequentatione, neque operum pœnalium exhibitione, neque vllis Christiani hominis officijs vel viuentibus, vel in Domino defunctis, & opem mortalium, misericordiæ assidua imploratione flagitantibus subuenire solent. Viri non misericordiarum, sed crudelitatum. At sibi caueant; quia iudicium sine misericordia illi, qui non fecerit misericordiam.

NOTÆ.

NOTÆ.

§. MILLIA Sacrificiorum pro defunctis.] PHILIPPVS III. *Rex Catholicus, post obitum Coniugis* Margaretæ Austriacæ, *ipso exequiarum die in sola vrbe Madritensi, curauit fieri Sacra mille Septingenta: ex quibus ducenta octoginta ad Aras expiatrices, siue Priuilegiatas; & quinquaginta quattuor fuere solennia. Deinde, præter mille piacularia sacrificia, de quibus agebatur in testamento, curauit* Rex *alia fieri viginti millia.* Gusman in vita Margaretæ Austriacæ p.3.cap.3.

ISABELLA Clara Eugenia *Infans Hispaniarum profuncto coniuge suo* Alberto Pio *imperauit celebrari Sacrorum quadraginta millia, ac per triginta continenter dies astitit ipsa quotidie sacris decem.* F. Iacobus Courvvoisier in Mansolæo.

FERDINANDVS *Elector Coloniensis, mortua Coloniæ* Maria Medicæa *Galliæ Regina, Anno* 1642. 3. *Iulij, vt in extremis agentis desiderio ac petiti-*

petitioni satisfieret, simulque testamentariis tabulis, sex Missarum millia in Ciuitate Coloniensi fieri quam primum mandauit, quibus addita fuere plura alia.

MAXIMILIANVS *Elector Bauariæ erexit Monechij Catum Anno* 1615. *cui nomen Archifraternitas* Fidelium Animarum, *Pontificijs indulgentijs aucta, & tribus Aris piacularibus, seu Priuilegiatis honorata. In ea operantur sacris quotidianis viginti aut triginta Sacerdotes. Excipe festos, & Dominicos & Lunæ dies; vt alijs etiam templis sua pietas constet. Complures alij Sacerdotes eo se conferunt, & eodem loco multa istiusmodi Sacrificia curantur. Anno* 1627. *septem millia ducenta & decem sacrificia numerata sunt. Anno* 1628. *quingenta ac nouendecim supra quinque millia. Ieremias Drexelius in epistola manuscripta An.* 1629 3. *Sept.*

Anno 1637. *Brugis Flandrorum apud PP. Augustinianos instituta est Congregatio ab Episcopo in subsidium Animarum, quæ ad id Ara expiatrice pluribusque Indulgentijs ditata est, ac legibus stabilita.* Iudocus Andries in Purgatorio catholicè asserto, tract. 4.

Anno 984. *Sodalitas Romæ conflata est partim ex Sacerdotibus, partim ex Episcopis, eo con-*

eo consilio ac fine, vt post obitum singuli Sodalium mutuis sacrificijs iuuarentur. Huius Instituti etiamnum superest in Diaconio SS. Cosmæ & Damiani monumentum in tabula marmorea incisum, vbi ista leguntur: Constat, dilectissimi Fratres, de promissione, quam ex corde fecimus coram DEO & Sanctis eius, vt vnusquisque nostrum, Fratres, Sacerdotes, & Episcopi, & posteri nostri Sacerdotes, in perpetuum, qualiscumque ex hac luce migrauerit, quadraginta Missas pro eius Anima, per vnumquemque Sacerdotem, qui superstites sunt, canere promisimus. Ista promissio facta fuit ante Sacrosanctum altare, tempore Ioannis XIV. Papæ, mense Februarij die XXII. Indictione XII. Anno Dominicæ Incarnationis 984. *Cæsar Baronius. Tom. 10. Annal.*

Fuit Persona quædam ita addicta subsidijs Animarum in Purgatorio, vt inter pia legata constituerit, centum Sacra, vt fierent, pro Anima illa, quæ diutissimè arsisset. Totidem pro alia, cuius homines minimè meminissent. Iterum, centum pro Anima, quæ minimum DEO deberet. Denique, totidem pro ea, quæ plurimo apud DEVM ære teneretur.

Libellus, MARIA Patrona fidel. Animarum.

Romæ celebris est Confraternitas. B. Virginis de suffragio pro Animabus in Purgatorio existentibus, *quam Anno* 1603. *Clemens* VIII. *Pontifex M. confirmauit.*

HVC *spectant exempla earum Animarum, quæ ex Purgatorio liberatæ.* I. *Per sacrificia & sacram communionem.* II. *Per opera varia satisfactoria viuentium.* III. *Per corporis afflictationes.* IV. *Per eleemosynas.* V. *Per preces.* VI. *Per opera pia Defunctis transcripta.* VII. *Per sodalitia ad iuuandas in Purgatorio Animas instituta.* VIII. *Per frequentationem stationum, quæ pijs imaginibus sunt distinctæ, & adornatæ. Quorum multa congessit* Iudocus Andries *in Opusculo, Purgatorium Catholicè assertum tractatu* 4.

BONONIÆ *inualuit laude digna consuetudo, vt quo die corpus mandatur, eodem trecenta, sexcenta, mille sacra curentur, etiam plura, sicubi opes suppetūt vt quàm maturrimam opem Defunctis ferant. Non negligunt interim honestam piamque funeris pompam, eleemosynarum largitionem, vestium in pauperes distributionem, aut si quid a-*

liud

liud pium est ex more, instituoque maiorum. Sed nihil antiquius habent, quàm vt Studiosissimè Sacrificia numero maximo offerre iubeant, spretis superfluis sumptibus atque conuiuijs, quæ quandoque plus viuis nocent, quam mortuis prosint. Stephanus Binet de stat. Animar. Purg.

Ad Misericordiæ regnum in Purgatorio asserendum, plurimum faciunt Angelorum bonorum erga Animas in eo loco officia, & maximè Custodis, de quibus legatur Iacobus Hautinus libel. de Angelo Custode, in quo Capite 12. disserit, Quemadmodum Tutelares iuuent Animas in flammis purgantibus, de quo hac habet, I. Cur Tutelares ad ignem purgatorium Clientes deducant. II. Auctoritate & exemplo ostenditur, à Custode Clientem ad purgantia loca deduci III Preces & eleemosynas pro Cliente colligere Custodem. IV. Quibus modis sensibilibus preces pro Cliente in flammis constituto colligat nonnunquam Angelus. V. Quibus internis motionibus pios ad suppetias defunctis ferendas excitet Custos Angelus. De eadem re Consulatus Iacobus Salianus lib. 7. de Timore DEI cap. 11.

SERMO IV.

IN PVRGATORIO Misericordiæ æquè ac Iustitiæ esse scenam.

Misericordia & Veritas obuiauerunt sibi: Iustitia & Pax osculatæ sunt.

Psalmo LXXXIV. II.

Defunctorum mentio.

SOLENNE erat Romanis ad mentionem defunctorum, superstitiosè testari, memoriam eorum non solicitari à nomenclatore. At nos, quibus non licet esse superstitiosis, quoniam certum habemus, neque δυσφημίᾳ, seu malo mortis augurio, neque tristi omine mortalitatis, placitam defunctarum quietem vel minimum interturbari, quotannis, hoc die, qui animabus defunctorum, in templis lucet, cælo quamuis foris turbido ac tenebricoso, mor-

so, mortuorum nostrorum, qui benefactis id meruêre, nomina in catalogum relata, sigillatim per anagnosten enunciamus. Id enim vt solenne ac religiosum, antequam dicere incipiamus, hoc etiam anno nequaquam omittendum duximus.

——— *recitentur Benefactorum nomina.* ——— ———

Pro his nominatim, alijsque, quorum memoria in benedictione, defunctis amicis, ac Sodalibus, dicetur alternatim officium defunctorum, celebrabitur sacrum funebre, & communis fiet comprecatio. Nam *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur.* Ad quod vt incitemus Auditores nostros commentationem sacram exordiamur. Lib. 2. Machab. xii. 46.

DISPVTATVM est hactenus, vt meminisse potestis, diiudicatione litis hunc in diem dilata; censendumne sit purgatorium theatrum Misericordiæ potius, quàm Iustitiæ? Pro Iustitia pugnarunt acies integræ, in quibus eminent personæ,

quæ in illo loco torquentur: sunt enim omnes DEO gratæ, familiares, filij, hæredes. Deinde erratorum, quæ ibidem expiantur leuitas verè palearis: sunt enim quæ inibi exuruntur delicta, paleæ. Præterea, grauitas suppliciorum magis quàm plumbea. Ad hæc, duratio in pænis diuturna. Item, tortores Dæmones: instrumenta vel ipso nomine horrenda; imprimisque ignis, sine metaphora, corporeus, infernali germanus. Accedit analogia: imò æqualitas dati & accepti, criminum, licet remissorum, & pænarum acerbissimarum.

Pro Misericordia stetit, principio Certitudo de salute, indeque solatium maius, quàm verbis explicari posit. Tum suppliciorum temperamentum, abbreuiatio, ac mitigatio, spectata latitudine, longitudine, & intensione. Latitudinem contrahit vnius tantum partis, nimirum animæ cruciatus, cum vtraque noxæ rea ad pænam rapi posset. Longitudinem incidit suffragiorum diuersitas: quorum quadripartita

tita eſt diuiſio Sunt enim vel oblationes Sacerdotum, vel preces Sanctorum, vel carorum eleemoſynę, vel pænitentiæ amicorum. Intenſionem temperat tutelarium Angelorum patrocinium, eorumque viſitatio, ac conſolationes crebræ: impeccabilitas: amor & alia quædam, quæ ſatis copiosè in ſuperioribus explicata, hic repetere ſuperuacaneum eſſet. 13. Cauſ. q. 2. cap. Anima.

FACILIVS tamen id exequerer, quàm vt claram certamque de re maximè occulta, & mortalibus incerta ſententiam pronunciem. Eapropter DEVM ritè veneratus enixè precabar haud ita pridem, illudque obtinere contendebam infimis precibus, vt tantum lucis cælitus adfulgeret, quantum, ſi non ad denſiſsimas ignorantiæ tenebras omninò diſſipandas, ad temeritatis ſaltem voraginem declinandam videretur ſatis: malim enim in hac caligine rerũ ignorantis potius, quã temerarij cenſurã ſubire. Vtriuſq; fortaſſe effugerẽ,

de Purgatorio controuersia, solidis nititur fundamentis, nec facilè aurem friuolis quibusdam muliercularum reuelatiunculis, ab Ecclesia non probatis, multo minus improbatis accommodare solet. Is quodam loco quærit; *An Orationes Sanctorum pro nobis fusa semper exaudiantur?* Tum ita disputat.

S. Tho. 4. d. 45. q. 3. ar. 3. in 6. Suppl. q. 72. art.

Orationes totius cælestis curiæ, si aliquid impetrare possent, efficaciores essent, quàm omnia Ecclesiæ militantis suffragia. At multiplicatis Ecclesiæ militantis suffragijs pro aliquo in Purgatorio existente, totaliter absolueretur à pœna: Cùm igitur Sancti, qui sunt in patria eodem modo orent pro ijs, qui sunt in Purgatorio, sicut pro nobis, si nobis aliquid impetrant, illos profectò, qui sunt in Purgatorio totaliter orationes eorum à pœna absoluent. Quod falsum est, quia sic suffragia Ecclesiæ pro defunctis facta essent superflua.

HVIC obiectiuunculæ satisfacere conatur dissimilitudine quadam, quã inter suffragia Ecclesiæ militantis, & trium-

triumphantis constituit. Nimirum, quod suffragia hominum in terris viuentium pro defunctis sint quasi satisfactiones quædam mortuis donatæ, atque ita illos à pæna absoluant. At Sancti, qui sunt in patria, non sunt in statu satisfaciendi: ideò non est simile de eorum orationibus, ac suffragijs Ecclesiæ.

Dissimilitudinem capio, inquis, illud nondum: Quomodo Sanctorum cum Christo regnantium preces, quæ efficaciores sunt, quàm hominum in terris agentium, multis imperfectionibus implicatorum, & frequentius, ac feruentius profunduntur, siue illæ gratuitam pænarum remissionem, siue satisfactionum applicationem impetrent, adiunctis viuentium & Ecclesiæ totius innumeris suffragijs Purgatorij euacuationem, si Clementia ibi præsidet, non obtineant. Hoc si non capis, sustine, in Clementiæ admirationem à Iustitiæ consortio nunquam auulsæ absorptus. *Quis nouit sensum Domini, aut quis consiliarius eius fuit?* *Roman. xi 34.*

ILLVD

ILLVD interim apud te fixum maneat, quod satis superque probatum est hodie: In Purgatorio Misericordiam superexaltare iudicium, & miris modis pœnam peccatis debitam mitigare, siue intensionem spectes, siue extensionem. Id multis contingere haud est dubium. De omnibus idem adfirmare quis audeat? cùm non pauci inter mortales reperiantur, suæ & aliorum salutis immemores, rigidi, tenaces, auari, sordidi, inhumani, sine commiserationis affectu erga pauperes, & necessitate extrema laborantes. Qui neque eleemosynarum largitione, neque orationum frequentatione, neque operum pœnalium exhibitione, neque vllis Christiani hominis officijs vel viuentibus, vel in Domino defunctis, & opem mortalium, misericordiæ assidua imploratione flagitantibus subuenire solent. Viri non misericordiarum, sed crudelitatum. At sibi caueant; quia iudicium sine misericordia illi, qui non fecerit misericordiam.

NOTÆ.

NOTÆ.

§. MILLIA Sacrificiorum pro defunctis.] PHILIPPVS III. *Rex Catholicus, post obitum Coniugis* Margaretæ Austriacæ, *ipso exequiarum die in sola vrbe Madritensi, curauit fieri Sacra mille Septingenta: ex quibus ducenta octoginta ad Aras expiatrices, siue Priuilegiatas; & quinquaginta quattuor fuere solennia. Deinde, præter mille piacularia sacrificia, de quibus agebatur in testamento, curauit Rex alia fieri viginti millia.* Gusman in vita Margaretæ Austriacæ p.3. cap.3.

ISABELLA Clara Eugenia *Infans Hispaniarum profuncto coniuge suo* Alberto Pio *imperauit celebrari Sacrorum quadraginta millia, ac per triginta continenter dies astitit ipsa quotidie sacris decem.* F. Iacobus Courvvoisier in Mausolæo.

FERDINANDVS *Elector Coloniensis, mortua Coloniæ* Maria Medicæa *Galliæ Regina, Anno* 1642. 3. *Iulij, vt in extremis agentis desiderio ac petiti-*

petitioni satisfieret, simulque testamentaris tabulis, sex Missarum millia in Ciuitate Coloniensi fieri quam primum mandauit, quibus addita fuere plura alia.

MAXIMILIANVS *Elector Bauariæ erexit Monechij Catum Anno 1615. cui nomen Archifraternitas* Fidelium Animarum, *Pontificijs indulgentijs aucta, & tribus Aris piacularibus, seu Priuilegiatis honorata. In ea operantur sacris quotidianis viginti aut triginta Sacerdotes. Excipe festos, & Dominicos & Lunæ dies; vt alijs etiam templis sua pietas constet. Complures alij Sacerdotes eo se conferunt, & eodem loco multa istiusmodi Sacrificia curantur. Anno 1627. septem millia ducenta & decem sacrificia numerata sunt. Anno 1628. quingenta ac nouendecim supra quinque millia. Ieremias Drexelius in epistola manuscripta An. 1629 3. Sept.*

Anno 1637. Brugis Flandrorum apud PP. Augustinianos instituta est Congregatio ab Episcopo in subsidium Animarum, quæ ad id Ara expiatrice pluribusque Indulgentijs ditata est, ac legibus stabilita. Iudocus Andries in Purgatorio catholicè asserto, tract. 4.

Anno 984. Sodalitas Romæ conflata est partim ex Sacerdotibus, partim ex Episcopis, eo con-

eo consilio ac fine, vt post obitum singuli Sodalium mutuis sacrificijs iuuarentur. Huius Instituti etiamnum superest in Diaconia SS. Cosmæ & Damiani monumentum in tabula marmorea incisum, vbi ista leguntur: Constat, dilectissimi Fratres, de promissione, quam ex corde fecimus coram DEO & Sanctis eius, vt vnusquisque nostrum, Fratres, Sacerdotes, & Episcopi, & posteri nostri Sacerdotes, in perpetuum, qualiscumque ex hac luce migrauerit, quadraginta Missas pro eius Anima, per vnumquemque Sacerdotem, qui superstites sunt, canere promisimus. Ista promissio facta fuit ante Sacrosanctum altare, tempore Ioannis XIV. Papæ, mense Februarij die XXII. Indictione XII. Anno Dominicæ Incarnationis 984. *Cæsar Baronius. Tom. 10. Annal.*

Fuit Persona quædam ita addicta subsidijs Animarum in Purgatorio, vt inter pia legata constituerit, centum Sacra, vt fierent, pro Anima illa, quæ diutissimè arsisset. Totidem pro alia, cuius homines minimè meminissent. Iterum, centum pro Anima, quæ minimum DEO deberet. Denique, totidem pro ea, quæ plurimo apud DEVM ære teneretur.

Libellus, MARIA Patrona fidel. Animarum.

Romæ celebris est Confraternitas. B. Virginis de suffragio pro Animabus in Purgatorio existentibus, *quam Anno* 1603. *Clemens* VIII. *Pontifex M. confirmauit.*

HVC *spectant exempla earum Animarum, quæ ex Purgatorio liberatæ. I. Per sacrificia & sacram communionem.* II. *Per opera varia satisfactoria viuentium.* III. *Per corporis afflictationes.* IV. *Per eleemosynas.* V. *Per preces.* VI. *Per opera pia Defunctis transcripta.* VII. *Per sodalitia ad iuuandas in Purgatorio Animas instituta.* VIII. *Per frequentationem stationum, quæ pijs imaginibus sunt distinctæ, & adornatæ. Quorum multa congessit* Iudocus Andries *in Opusculo, Purgatorium Catholicè assertum tractatu* 4.

BONONIÆ *inualuit laude digna consuetudo, vt quo die corpus mandatur, eodem trecenta, sexcenta, mille sacra curentur, etiam plura, sicubi opes suppetūt vt quàm maturrimam opem Defunctis ferant. Non negligunt interim honestam piamque funeris pompam, eleemosynarum largitionem, vestium in pauperes distributionem, aut si quid aliud*

liud pium est ex more, instituto que maiorum. Sed nihil antiquius habent, quàm vt Studiosissimè Sacrificia numero maximo offerre iubeant, spretis superfluis sumptibus atque conuiuijs, quæ quandoque plus viuis nocent, quam mortuis prosint. Stephanus Binet de stat. Animar. Purg.

Ad Misericordiæ regnum in Purgatorio afferendum, plurimum faciunt Angelorum bonorum erga Animas in eo loco officia, & maximè Custodis, de quibus legatur Iacobus Hautinus libel. de Angelo Custode, in quo Capite 12. disserit, Quemadmodum Tutelares iuuent Animas in flammis purgantibus, de quo hæc habet, I. Cur Tutelares ad ignem purgatorium Clientes deducant. II. Auctoritate & exemplo ostenditur, à Custode Clientem ad purgantia loca deduci III Preces & eleemosynas pro Cliente colligere Custodem. IV. Quibus modis sensibilibus preces pro Cliente in flammis constituto colligat nonnunquam Angelus. V. Quibus internis motionibus pios ad suppetias defunctis ferendas excitet Custos Angelus. De eadem re Consulatus Iacobus Salianus lib. 7. de Timore DEI cap. 11.

SERMO IV.

IN PVRGATORIO Misericordiæ æquè ac Iustitiæ esse scenam.

Misericordia & Veritas obuiauerunt sibi: Iustitia & Pax osculata sunt.

Psalmo LXXXIV. II.

Defunctorum mentio.

SOLENNE erat Romanis ad mentionem defunctorum, superstitiosè testari, memoriam eorum non solicitari à nomenclatore. At nos, quibus non licet esse superstitiosis, quoniam certum habemus, neque δυσφημίᾳ, seu malo mortis augurio, neque tristi omine mortalitatis, placitam defunctarum quietem vel minimum interturbari, quotannis, hoc die, qui animabus defunctorum, in templis lucet, cælo quamuis foris turbido ac tenebricoso, mor-

ſo, mortuorum noſtrorum, qui benefactis id meruêre, nomina in catalogum relata, ſigillatim per anagnoſten enunciamus. Id enim vt ſolenne ac religioſum, antequam dicere incipiamus, hoc etiam anno nequaquam omittendum duximus.

—— *recitentur Benefactorum nomina.* —— ——

Pro his nominatim, alijsque, quorum memoria in benedictione, defunctis amicis, ac Sodalibus, dicetur alternatim officium defunctorum, celebrabitur ſacrum funebre, & communis fiet comprecatio. Nam *Sancta & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur.* Ad quod vt incitemus Auditores noſtros commentationem ſacram exordiamur. Lib. 2. Machab. x11.46.

DISPVTATVM eſt hactenus, vt meminiſſe poteſtis, diiudicatione litis hunc in diem dilata; cenſendumne ſit Purgatorium theatrum Miſericordiæ potius, quàm Iuſtitiæ? Pro Iuſtitia pugnarunt acies integræ, in quibus eminent perſonæ,

quæ in illo loco torquentur: sunt enim omnes DEO gratæ, familiares, filij, hæredes. Deinde erratorum, quæ ibidem expiantur leuitas verè palearis: sunt enim quæ inibi exuruntur delicta, paleæ. Prætereà, grauitas suppliciorum magis quàm plumbea. Ad hæc, duratio in pœnis diuturna. Item, tortores Dæmones: instrumenta vel ipso nomine horrenda; imprimisque ignis, sine metaphora, corporeus, infernali germanus. Accedit analogia: imò æqualitas dati & accepti, criminum, licet remissorum, & pœnarum acerbissimarum.

Pro Misericordia stetit, principio Certitudo de salute, indeque solatium maius, quàm verbis explicari possit. Tum suppliciorum temperamentum, abbreuiatio, ac mitigatio, spectata latitudine, longitudine, & intensione. Latitudinem contrahit vnius tantum partis, nimirum animæ cruciatus, cum vtraque noxæ rea ad pœnam rapi posset. Longitudinem incidit suffragiorum diuersitas: quorum quadripartita

tita est diuisio Sunt enim vel oblationes Sacerdotum, vel preces Sanctorum, vel carorum eleemosynę, vel pænitentiæ amicorum. Intensionem temperat tutelarium Angelorum patrocinium, eorumque visitatio, ac consolationes crebræ: impeccabilitas: amor & alia quædam, quæ satis copiosè in superioribus explicata, hic repetere superuacaneum esset. 13. Caus. q. 2. cap. Anima,

FACILIVS tamen id exequerer, quàm vt claram certamque de re maximè occulta, & mortalibus incerta sententiam pronunciem. Eapropter DEVM ritè veneratus enixè precabar haud ita pridem, illudque obtinere contendebam infimis precibus, vt tantum lucis cælitus adfulgeret, quantum, si non ad densissimas ignorantiæ tenebras omninò dissipandas, ad temeritatis saltem voraginem declinandam videretur satis: malim enim in hac caligine rerũ ignorantis potius, quã temerarij censurã subire. Vtriusq; fortasse effugerẽ,

 si in

si in hanc concionem inducere liceret quempiam, qui in abstrusâ illa vastitate vbi ignes animas carpunt, ac nutriunt, dum incredibiliter vrendo adfligunt, cruciatuum acerbitatem expertus, vel me loquente sessitaret in labris, ac titubantem moderaretur freno adducto, laxatoque; vel tacente me, quid sentiendum, claré ediceret, vel ego illo vsus interprete, conceptum iudicium efferrem in publicum.

Hoc cùm maximè efflagitarem, nescio, quis mihi aurem vellens, illud identidem insusurrabat: Habes Mosen, Prophetas, & Euangelistas, audias illos, & ex ijs pronuncies. At ego non Pater, sed si quis ex mortuis venerit ad eos, credent, & pænitentiam agent, ne veniant in illum locum tormentorum. Sed ille rursus: *Si Mosen,*
Luc.16. *& Prophetas, ac* Euangelistas *non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.* Subticui ad veritatis oraculum.

Non potui tamen mihi imperare, quin hominem iam dudum in amicæ

quie-

quietis reconditorio cubantem euocare conarer, nam adducere, non est opis humanæ; & sciscitarer, ecquæ illi experientia instituto hac de re staret sententia? respondere is visus est sine ambage: Purgatorium Iustitiæ regnum videri: Misericordiam ab eodem exulare. Exhorrui steteruntque comæ. Dubitaui tamen an sensum percepissem exactè: contingit enim aberrare nonnunquam, dum ambigua ad aures non semper officio idoneas commeant. Itaque illum vobis sistere erat animus, narrata historiæ totius serie, vt illam à fide dignis testibus accepimus, nisi hoc in prima huius disceptationis actione factum fuisset. Reuocate in memoria animæ comparentis & lamẽtabiliter clamantis ô *sine misericordia pænitentia in Purgatorio peragenda!*

ITE ite iam vanitatis amatores improuidi, quibus nulla leuium, siue venialium offensarum cura, fortasse neque grauium & lethalium: ita vestium luxus, oculorum non vagus modò, sed & impudicus per

omnia iactus, superuacaneæ vel in locis DEO dicatis fabulæ, risus, ioci, ocio a, imò scurrilia verba. an in theatris tantum & foro? fortasse etiam in basilicis, distractiones, euagationes spontaneæ demonstrant, Hæc autem & similia sine numero in Purgatorio expiantur, quo tu nimirum, tanquam ad ludicram aliquam palæstram properas. Sed experieris, & ô felix! si experiaris: non ob minutorum delictorum copiam, sed ob maximorum absentiam, quorum singula æternis excoquentur, & nunquam absumentur ignibus, quid si cumulum deferas innumerabilium? conscientiam excute, fortasse numerum inire non poteris. Caue, iudicium fiet sine misericordia, qui nõ fecit secum misericordiam, in se, quàm in alios crudelior. At nescio quomodo Purgatorium ad vicinam ei regionem linguam detorsit, quam nunc reuocemus, aliàs illi habenas laxaturi.

ET quoniam vnius testimonio nutat subinde fides; in ore autem

tem duorum aut trium testium stabit omne verbum, ex DEI decreto, Deuteronomij XIX. aduocetur alius, quem cogitate hic præsentem. Dic tu, vir optime, qui in viuis cum esses, trihorium Purgatorij annuo languori ante tulisti, & mox in flammis constitutus infirmitatem secularem, imò vsque ad mundi interitum assiduam potius, quam loci illius cruciatus horarias optasti, quid censes? Nota est multis narratio, cuius scriptorem laudo Cameracensem Proepiscopum Thomam Cantipratensem. *Deut. 19.15.*

Erat vir fidelis & bonus, qui post diuturnam pænitentiam, quam sanus egerat, in languorem grauissimum incidit: eo grauiter integro ferè anno exercitus, & morbi vi exhaustus, orauit DEVM, non sine lacrymis, vt miseriarũ huius vitæ termino, morte, tot ærũnis finẽ imponeret. Audijt preces miseriarũ Pater: mittit è Cælitibus aliquem, qui nunciet, voti compotem fore, optione data, vt *Cantipra. l. 2. Apiar. c. 51. p. 11.*

 aut

aut tribus diebus Purgatorij pœnis cruciaretur, si confestim è vita excederet; aut annum adhuc pristinam ægritudinem toleraret, tuncque recta ad cælos euolaturum. Prius magis placuit. Annuit Angelus, & fiat, inquit, secundum verbum tuum. Nec mora, moritur, Anima in Purgatorium demigrat, aduolat paullò post idem nuncius, quærit, quomodo habeat? Anima in flammis, quas leuiores non experta crediderat: Seductor, inquit, non Angele, tres dies præfixisti, &, en annis aliquot, decepta crucior. Erras, ait Angelus: nō tempore, sed pœnarū acerbitate deciperis. Vnum de tribus nōdum in Purgatorio exegisti. Sed euolandi modus est: si electionem emendes, & ad corpus, quod nondum sepulturæ traditū, redire velis, & annuum languorem sustinere. Cui Anima, non anni, sed seculi morbum præopto: imò, vsque ad mundi finem, languore detinear acriori, & hinc emigrare illicò detur. Factum. Anima corpori restituta, libens morborum molestias qualescum-

que

que annuo spacio pertulit: & re tota amicis communicata, multos ad resipiscentiam animauit, ac tandem anno euoluto, iterum hic viuere desijt.

Hæc si æquè certa, ac indubitata haberentur, quàm sacra Mosis, & Prophetarum oracula, valeret illud.

Ohe iam satis est.

abite porro Patres: non opus alio ad litem dirimendam decreto. Verùm, quum etiam ij, qui hæc talia ab Ascetis miræ simplicitatis hominibus, sine fuco narrata, vt acceperant ingenuo candore tradiderunt, ijs maiorem, quàm sit humana, fidem adhibere non possint, vel ab alijs poscere: ea autem semper imbecillis, errorique, certè, formidini sit obnoxia; constetque multa in istiusmodi narrationibus reperiri, quæ ne quidem fidem humanam à Sapientibus impetrent; adferamus *firmiorem Propheticum sermonem, cui benefacietis, attendentes, quasi lucerna lucenti in caliginoso loco*, donec *dies illucescat, & Lucifer oritur in cordibus vestris.* 2. Pet. 1. 19.

LEAQVE re omni diligenter præ-

cogitatâ, & expensis libratisque partis vtriusque momentis, ita pronunciandum arbitrabar: In Purgatorio
Ps. 84. 11. *Misericordia & Veritas*, siue Iustitia, *obuiauerunt sibi: Iustitia & Pax*, siue Clementia. *osculata sunt*, Clarius nostro sensu: Purgatorium Mise-
Ps. 88. 16. sericordiæ ac Iustitiæ theatrum videri. Nimirum, Misericordia ac Veritas præcedunt faciem DEI, vt cantat regius Vates: Duo illa antequam ad faciem DEI contemplandam etiam iusti admittantur viam sternunt.

DE Iustitia cessat omnis dubitatio, post tot in eius gratiam argumenta superius adducta, ac roborata: quibus adiungere lubet: DEVM optimum Patremfamilias, siue dum mercedem hominum meritis rependit, siue dum pœnarum gradus ac incrementa demeritis constituit, & irrogat à Iustitiæ orbitâ non solere deflectere: & in vtraque tam Iustitiæ commutatiuæ, quàm distributiuæ rationibus demensum accommodare. De quo est quidem inter Doctores huius

huius æui controuersia aliqua. Volunt enim nonnulli in reddendâ mercede DEVM iustit æ commutatiuæ canonem solummodò attendere, cùm in remuneratione, pœnarumque irrogatione spectet tantum æqualitatem meriti, demeritiuè ad prœmium vel supplicium, quod Commutatiua attendit, ac præscribit: non autem personarum aliam dignitatem, prout distributiua mandat. Alij existimant in hac re DEVM seruare tantum modò leges distributiuæ, eo, quod commutatiua inter DEVM ac homines, qui ipsi nihil tribuunt, intercedere nequeat. Vtriusque seruare regulam docent aliqui, quamuis diuersimodè: distributiuæ simpliciter; commutatiuæ quoad aliquid, siue, vt in scholis loquimur, secundum quid.

Duran. 2. d. 27. q. 2.

Sot. l. 3. de Iust. & iure q. 5. ar. 4. S. Th. o. 1. p. q. 1. art. lib. 1. cont. gent. c. 93. Caiet. 22. q. 6. art. 4. Ferra. 1. cō. gen. c. 93. Capr. 2. d. 27. q. 1. Vide Vasquez 1. p. q. 65. & 66.

Me tamen nunquam pœnitebit asseruisse, eo modo, quo DEO erga mortales Iustitia conuenire potest, vtriusque ab illo, cùm in puniendo, tum in remunerando rationem

nem haberi. Commutatiuæ quidem, quia hæc præscribit, vt merces & pœna reddatur merito & demerito; virtuti, & delicto, nullo personæ, eiusque dignitatis aliunde spectatę intuitu. Id autem contingit non solùm dum redditur prēmiū operibus bonis, sed etiam dum prauis supplicium quà æternum in tartaro, quà temporaneū in Purgatorio. Consulamus Paulum Apostolum diuini Iurisconsultissimum: audiemus edicentem absque exceptione vniuersis: *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque propria corporis* (τὰ διὰ τοῦ σώματος, ea quæ per corporis) *prout gessit, siue bonum, siue malum* secundo ad Corinthios 5.10. Nimirum, secundum mensuram proportionem æqualitatem boni & mali, vt videntur exponere D. Ambrosius, Oecumenius, Theophylactus, Syrusque interpres. *Secundum duritiam tuam,* fulminat idem Paulus, vt Ecclesiastes diuinus, *& impœnitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iusti iudicij* DEI, ad Romanos 2.5. addit: *Qui reddet vni-*

cuique

cuique secundum opera eius. Enunciat idem, ceu Doctor è cathedrâ: *Non est acceptio personarum apud* DEVM. DEVS in retributione, personas ex genere, patria, opibus: ingenio, iudicio, memoria; sanitate, pulchritudine, doctrina; seruitijs, clientelis, titulis; Principatu, Regno, Imperio, tiarâ, sceptro, coronâ non metitur. Nullius apud ipsum est personarum respectus, qualis apud homines, qui aliorsum flectit. Rom. 7. 11.

IN Purgatorij non minus, quàm inferni foribus, vel insculptum est, velut celto in silice, vel inscriptum vt in tabulâ capitalibus litteris, vel ad tubæ sonitum, inconditâ præconis tartarei vociferatione publicari, licet mente concipere illi, qui non nisi corporeis est assuetus: ego his minimè opus reor, sed experimento tamen omnes sentire opinor enunciatum seueri Iudicis: *Quantum glorificauerit se, & in delitijs fuit, tantum date ei tormentum, & luctum. Reddite illi, sicut & ipsa reddidit vobis; & duplicate duplicia secundum opera eius: in poculo quo miscuit, miscete illi duplum.* Apocalypsis XVIII. 5.

Profe-

Profectò ſi viſa referre licet, videor mihi videre quandoque, dum in ſubterraneas illas lacunas cogitatione migro, ipſo in limine ſeueriſſimum exactorem, non ſine trutina, illud ferali ſono ingeminantem *Quãtum debes domino meo?* iamque in crepitantium flammarum ergaſtulo præ ſuppliciorum acerbitate gementi, idemtidem reſponderi, redde quod debes. Iterum iterumque Clementiæ dexteram obteſtanti, repetitò refundi: *Quâ menſura menſus fueris, remetietur tibi*, Condonationis aliquid miſerabili vociferatione poſtulanti decretoriè edici; *Non exies inde donec reddas nouiſſimum quadrantem*. Sanè, in quo foro de tanto & quanto, de æqualitate accepti & paſſi; damni & commodi, delicti & cruciatus agitur; ibi ſecundum Iuſtitiæ commutatiuæ decretorias leges, reus examinatur, & ius dicitur: ſeruataq; proportione arithmetica, cuilibet, quod ſuum eſt, adiudicatur.

SATIS ne videtur Iuſtitia in Purgatorio tribunal firmaſſè ſuum, ſi com-

commutationem attendas? Non desiderabis autem distributiuam, si mentem hàud ineruditam aduertas. Annon enim DEVS reddit *vnicuique secundum opera sua*? Vtique, vt dicitur Roman. 2.5. Itaque, ea proportio est inter supplicia, ad quæ diuersi adiudicantur, quæ inter personas ratione delictorum, quibus illa debentur. Quod spectare videretur ad modum iustitiæ distributiuæ, quæ seruatâ dimensione geometricâ cuilibet tribuit maiora, vel minora commoda, aut incommoda, prout persona est magis minusq́ digna. Ceterùm, quoniam illa dignitas respectu pœnarum oritur ex peccatis, respectu præmij ex meritis, non est ita pressè, ac propriè ea commensuratio iustitiæ distributiuæ, nisi secundum modum. Sed hæc longiorem subtilioremque explicatum flagitant, quæ alterius est exedrę. Istud modò firmum maneat, Iustitiam in Purgatorio, vt proprio theatro personam agere.

AN hoc fortasse indicat, quæ nunc opportunè venit mihi in mentem pictu-

pictura illa vulgo nota, & tam caninis aduersariorum rictibus, quàm acri Theologorum quorundam disceptationi exposita? MICHAEL Archangelus læuâ libram tenens, in cuius vnâ lãce animula, in altera huius animulæ opera repræsentantur; in dextera ensis potestatis insigne, iudicis gestamẽ. Quam quidem imaginem in Symbolicis reponendam censeo, quæ aliquid nimirum non historicum, sed dogmaticum significet. Et licet non nemo ex Catholicis Doctoribus, inter eas hanc numeret, quæ periculosi erroris occasionem rudibus præbere possint: quasi ijs hinc pronum sit colligere, saluandos eos, qui & si opera mala habeant aliqua, bona tamen plura secum deferant, quæ illis præponderent; & è conuerso, damnandos, in quibus mala bonis sunt grauiora; tamen quid vetat in meliorem partem accipere, quæ sic interpretari non est arduum, & ad pietatem periculi expertem hanc iconem trahere.

Ioan. Molanus lib. de pictur. cap. 6.

Quod fiet percommodè, si dicamus D. Michaelis libram, siue stateram

indi-

ndicare, vel deponendum esse *omne ondus, & circumstans nos peccatum,* ad quod exhortatur Apostolus Hebræorum XII. vt Sanctus Michaël repræsentet nos in lucem sanctam: vel hominum opera diligenter post mortē discuti, examinari, & expendi; ita, vt si nimia criminum grauitas lancē deprimat, pereundum sit; si secus, ad æternam vitam ascendatur. Nam & simile quid per Symboli notas significat apud Ciceronem Critilai libra. Et illa, quam inter sydera, quæ Zodiacum duodena cingunt suo iure collocarunt Astrologi. Multo autem magis ea, quam graphicè depinxit Daniel, cum Regi Babylonio explicuit illud ferale, *Thecel: appensus es in staterâ, & inuentus es minus habens.* Atque hinc fortasse origo picturæ, in qua Michaël cum libra. Nam & Symbolica illa horrifica in Balthasaris pariete Angelus descripsit: idemque ab Angelo in statera est appensus. Dan. 5. 27.

HAS equidem accommodatas, & maximè pias librantis Angeli signifi-

ficationes esse,negare non possum: sed præter illas,aliam adiungere placet, quæ rem ipsam,quam hactenus verbis descripsimus,oculis subijciet. Arbitror sanè haud malè opinari, qui putant,animas Deo caras à iudicio particulari suscipi ab Angelis,& ad locum destinatum deportari. Decantata est illa antiphona Ecclesiastica in laudum matutinarum odis tertia, in qua Devs ita pronunciat. *Archangele Michaël constitui te Principem super omnes animas suscipiendas*. Suscipit ergo animas Michaël, siue per se, siue per administros, ac substitutos Angelos. Cùm itaque nonnullæ omninò puræ, rectà ad cœlum ducantur, eorum comes est & ductor Angelus, sed staterâ minimè indiget: pleræque sanctæ quidem, siue iustæ, sed paullulum adhuc purgandæ ad emendatorium ignem proficiscuntur. Hic Ductor ad ingressum (inuestiganti enim locum,in quo Angelus Princeps statera & gladio visendus collocetur, commodior non occurrit) in vna lance animam, in altera lignum, fœnum,

fœnum, ſtipulam leuium delictorum, & reatum pœnæ, pro peccatis diuina gratia hic remiſsis, reſiduum ponit: vt quantum hæc præponderauerint, tantum detur torméti, donec exurantur. Niſi fortaſſe dicere libet, quod vtique licet in iſtiuſmodi Symbolicis; in vna lance lignum, fœnum, ſtipulas; in altera, flammam, & cætera pœnarum inſtrumenta collocari; vt tantum præcisè pœnarum, quantum ſtipularis grauitas poſtulat, animæ irrogetur. Quod Iuſtitiæ rigorem indicat, ſiue illam commutatiuam, ſiue diſtributiuam dixeris. Staterâ quoque & gladio ſumma poteſtas, Iuſtitiæque æqualitas declaratur.

NEQVE iſtud reticendum videtur. Quicquid tandem pœnarum ab animabus expetitur, id Iuſtitię adſcribendum eſſe: nimirum illi, quæ Vindicatiua nominatur, quã diuerſam eſſe à nominatis ſpeciebus, Cõmutatiua, & Diſtributiua ſuſpicari quis poſſet. Eſt autem illius officium, pro iniuria, vel offenſa pœnam rependere; ſiue reddere malum pœnale pro malo

culpæ

culpæ ad æqualitatem, vt iniuria reparetur.: & quoniam hoc ad rectum vniuersi ordinem exigitur, ac peccantum meritis congruit. Præclarè Anselmus. *Cùm punis malos iustum est, quia illorum meritis conuenit. Cùm parcis malis iustum est, quia bonitati tuæ condecens est.*

Citat. S. Tho. 1. p. q. 21. a. 3.

NVNC autem ita Iustitiam in Purgatorio solium suum habere, vt sedem quoque in ea teneat Misericordia, præter ea, quæ in superioribus fusè disputata sunt, illud omninò conuincit, quod multo maiori misericordià erga animas gratia & caritate sibi deuinctas DEVM ferri dicere oporteat, quam erga illas, quas, vt nunquam sibi reconciliandas æternis cruciatibus addixit. Constat autem in has etiam aliquid misericordię à Misericordiarum Patre effundi, licet in imo Tartari detentas. Multo igitur magis in Purgatorio sese exercet. Periculosè ratiocinaris, dicet aliquis. In Inferno etiam Misericordiam constituis. Nunquam tibi lectum, aut excidit illud Iacobi capi-

te

te secundo: *Iudicium sine misericordia fiet ei, qui non fecit misericordiam.* Quales sunt omnes damnati, qui sibi saltem misericordiam negarunt, in se, quàm in alios magis truculenti.

Vidit hoc vbique perspicax D. Thomas Aquinas, & respondet: Quædam opera attribui solere Iustitiæ, & quædam Misericordiæ: quoniam in quibusdam vehementius, inquit, apparet Iustitia, in quibusdam Misericordia. Et tamen in damnatione reproborum apparet Misericordia, non quidem totaliter relaxans, sed aliqualiter alleuians, dum punit citra condignum. Quod indicatur à D. Chrysostomo homilia 37. in Genes. & Augustino lib. 21. de ciuitate cap. 24. recipiturque ab omnibus Theologis. Quod autem ait Sanct. Iacobus, significat, nullum ex misericordià saluandum, sed omnes, qui malè egerunt, condemnandos: non futurum vllum intercessioni locum: nullum veniæ subsidium: nullum perfugium malefactoribus. Siquidem ad iudicium S.Thom. 1. p. q. 21. art. 4. ad 1.

 post-

postquam peruentum fuerit, solius Iustitiæ, commutatiuæ, distributiuæ, ac vindicatiuæ legibus agendum. erit *Zelus* enim *& furor viri* (videlicet Christi iudicis) *non parcet in die vindictæ; nec adquiescet cuiusquam precibus; nec suscipiet pro redemptione plurima* Prouerbiorum VI. Tunc adimplebitur illud Ieremiæ XVII. *Ego Dominus scrutans corda, & probans renes, qui do vnicuique iuxta viam suam, & iuxta fructum adinuentionum suarum. Ego venio cito*, inquit in Apocalypsi cap. XXII. ipse Iudex, *& merces mea mecum est reddere vnicuique secundum opera sua.*

Prou.6.34 35.

Ier. XXII. 10.

Apoc.XXII 12.

LICET autem tam in Inferno, quàm in Purgatorio DEVS puniat citra condignum, quod est Misericordiæ, non tamen inde colligas Iustitiæ leges violari: nihilominus enim æqualitatem seruat: & quantum glorificauerunt se & in delitijs fuerunt, tantum datur illis tormentum. Nimirum tantum puniuntur, quantum merentur secundum legem à DEO sancitam, quæ

est

est Iustitiæ; ad quam pertinet pœna peccatis commensuratas constituere. Haud dispari modo, docent Theologi, DEVM remunerãdo opera iustorum bona, dare præmium vltra condignum, Quod colligitur ex S. Basilio in Psal. CXXIII. Bernardo Sermone I. de Annunciat. Fulgentio lib. I. ad Monimum cap. 10. Chrysostomo homilia XXXVIII. ad popul. D. Augustino in Enchirid. cap. CXII. & D. Prospero, qui idem carmine complectitur. Atque ita meritis gloria maior erit. Et tamen seruabit in ea ipsa re Iustitiæ commutatiuæ regulam vel modum. Nimirum opera fidelium pia facta in gratia, quâ iusti sunt imbuti, habent quidem proportionem, ac dignitatem cum prœmio beatitudinis: non tamen sunt tanti valoris, vt illud æquent. DEVS tamen, quâ est liberalitate, ac munificentia prœmium illud ijs daturum se promisit, sancita lege. Tantum ergo reddit quantum merentur opera tum ex se, tum ex promissione DEI; ac proinde dicitur reddere prœmiũ ex

iustitia, liberalis promittendo, iustus reddendo.

ITAQVE in Purgatorio, Misericordia & Veritas obuiauerunt sibi, Iustitia & Pax osculatæ sunt. In hac regione vmbræ mortis vniuersæ viæ Domini, sunt Misericordia & Veritas.
Ps. 24. Inter hos duos cleros, in igneo, flammantiq; strato fatigatæ animæ quiescũt. Inter hæc duo Spõsi brachia, læuã & dexteram, Sponsa, nigra, sed formosa, Aethiopissa legislatoris vxor cubare cogitur. Hos simul duos pedes memor afflictionis osculatur peccatrix. Propter hæc duo assimilat Christum iudicem capreæ, hinnuloque ceruorum. Has virtutes, canendo, dum pergit ad patriam, nunquam dissociat lugubris Psaltria. Est in Purgatorio calix in manu Domini plenus mixto, & inclinat ex hoc in hoc. Misericordia Iustitiam mitigat: Iustitia Misericordiam temperat. Ibi Misericordia & Veritas
Psal. Lxxxviii præcedunt faciem DEI postea contemplandam. Ibi cantatur: Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Virga Iustitiæ recta firmaque

que in castigando: baculus, vt sustentaculum in consolando. Ibi rosæ quidem consolationis aliquæ, sed pungẽtibus flammarum spinis internascũtur. Ibi mella sed per fauos currunt. Ibi saccharum aliquod ad condimentum acerbitatis pœnarum, sed durissimo cortice ambitur. Ibi gemmæ aspirationum, sed in conchis.

AT quomodo, inquis, in eodem Theatro Misericordia & Veritas, Iustitia & Pax, Ignis & Aqua? DEI proprium est, quæ maximè dissita, ac penè pugnantia abdito quodam nexu coniungere ac colligare. Nunquam auditum erat, vnius satisfactionem, & Iustitiæ rigorem summum, & misericordiæ lenitatem summam iunctim habuisse. Id posse fieri DEO placuit ostendere. Mittit è sinu proprium gnatum, & vnigenam. Is in vnica sanguinis guttula omnem Misericordiæ Iustitiæque immensitatem conclusit. Vulgo iactabatur,

——*Nec eadem in sede moratur*
Maiestas & Amor.——

Idem DEI Filius à nobis abituriens, condito testamento orbiculum reliquit singulis heredibus, tam paruum, vt coriandri atomum sæpe vix æquet. In eo tamen cum toto suo comitatu inclusus splendet infinitus Amor, & sedet Omnipotentis Maiestas, tam amicè, vt alterius benignitas, nihil de alterius imminuat dignitate. Quid miraris, si idem theatrum Misericordiæ & Veritati, Iustitiæ & Paci adsignemus? Aliquid simile in humanis reperio, sed simile cum claudicatione, quod nuper dedimus, dum Zaleuci & Artaxerxi in sumendo supplicio lenitatem rigori iunctam deprædicaremus. Et DEO id non tribuas? cùm

OMNES *viæ Domini sint Misericordia & Veritas*, Psalmo XXIV. Vbi veritatis nomine sicut alibi sæpe Iustitiam intelligo. Iustitiæ autem diuinæ, veritatis appellatio tribuitur, quæ propriè pertinet ad intellectum significans adæquationem eius ad res, cùm iustitia sit in voluntate: quoniam, vt docet S. Thomas, quando

1.p.q.21. art.2. & 4 & in 4.d. 46.q.1.a.3

do intellectus est caussa rei comparatur ad illam, sicut regula & mensura illius. Talis est intellectus DEI, qui non accipit scientiam à rebus, sicut noster; sed res ipsæ veræ sunt, quatenus intellectus diuini regulæ adæquantur: quemadmodum opus artis verum est, quando conuenit cum arte, quæ est in intellectu artificis. Atqui Iustitia DEI constituit in rebus ordinem conformem rationi sapientiæ suæ, quæ est lex omnis operis: operaturque DEVS secundum Iustitiæ ordinationem, quæ intelligitur inclinare DEVM, vt in operando conformet se regulæ suæ Sapiẽtiæ. Ex quo probat idẽ S. Doctor, In omnibus DEI operibus Misericordiam & Iustitiam reperiri. Est enim vbique dulcis & rectus Dominus Psalmo XXIV. Dulcis, suauis, mansuetus, benignus, misericors, miserator, longanimis, patiens: sed simul rectus, iustus, verax. Inde sperandum: hinc timendum. Mel & lac sub lingua eius, vt est Canticorum IV. Sed si vilescant dulcia, efferuescit ira: tanto magis, *Psal. 24. 8.* *Cant. 4. 11.*

quanto antea benignior Misericordia, quam caue, irrites obstinatione, & malignitate.

MISERICORDIA, & Veritas, siue IVSTITIA, duæ sunt viæ Domini. Dicuntur autem viæ, DEI opera, quia per ea quodammodo egreditur extra se, vndè dicitur habere actionem egredientem, seu transeuntem. Duo tantùm sunt DEI itinera, inquit Abbas Tuitiensis, Misericordia, ac Veritas. Hæc ipsa sunt crura, sicut columnarum marmorearum super bases aureas, Canticorum v. Columnis istis tota penè domus incumbit: totum diuinæ Scripturæ, electionis diuinæ, prædestinationis humanæ ædificium innixum est. Nam quicquid legimus, quicquid audimus, quicquid in nobis sentimus, aut experimur, quicquid in alijs animaduertimus de vniuersis vijs Domini, aut Misericordia est, aut Veritas: imò, Misericordia simul ac Veritas. Has virtutes canendo, vt fecit Dauid; & hos osculando pedes, vt Magdalena, seiungere nunquam oportet.

Lib. 3. Reg. cap. 7. Can. v. 15

Ps. 14 & 100. 1. Luc. 7. 3.

SED

SED auebit tandem ſcire quiſpiam: cùm in Purgatorio ſit Miſericordiæ & Iuſtitiæ Societas, quænam magis emineat vt regnare videatur: rectè enim dictum eſt ab Aquinate, in aliquibus DEI operibus vnam, in alijs alteram magis apparere, ac ſplendeſcere. Hic hæreo equidem, & terret me Miſericordiæ encomiaſtes egregius Bernardus Abbas, quem memini dicere alicubi, CHRISTVM eſſe Apem, qui mel attulerit in hanc, aculeum in alteram vitam reſeruauerit. At ſit ita, cùm de nunquam finienda ſupplicij irrogatione ſermo eſt: cum de temporaria Purgatorij pœna loquimur, inclinat animus in mitiora: ac pro Miſericordià ſententiam non fero. qui enim nos homulli? qui maiores noſtri? ſed à Numine ipſo diuino latam, vt opinor, ambabus amplector vlnis, & exoſculor. Id naturæ ſummi Principis magis conſentaneum, cuius proprium eſt miſereri ſemper & parcere, quia

P.p.q.21. ar. 4. ad 1.

Ser. 2. de Aduent.

Pater misericordiarum, miserationum Dominus, Rex clementiæ, qui censet à se extraneum & peregrinum opus, punire.

Caſſ. lib. 11 Variar. Veri benignique Principis est, vt scribit Cassiodorus, ad Clementiæ commodum transilire interdum terminos æquitatis, quando sola est Misericordia, cui omnes virtutes cedere honorabiliter non recusant. Nolim quidem ego æquitatis terminos transiliri, sed summum rigoris. Quod de DEO fidenter adfirmo, cuius miserationes super omnia opera eius. Iustitia tua, Iudex æquissime, in Purgatorio, sicut montes DEI: at magna super cœlos, Pater indulgentissime Misericordia tua. Maior cœlorum est, quam montium altitudo. Iustus es Domine, & Zelotes visitans iniquitatem Patrum in filios in tertiam, & in quartam generationem. At facis misericordiam in millibus. Stillat in Purgatorio furor & indignatio, fateor. Magnus furor Domini stillabit supernos, aiebat pœnas metuens Anima, sed, quid stillæ ad torrentem,

rentem, guttæ ad Oceanum? *Declinabo*, inquit optimus Pater *super eam*, Animam dilectam, vbi? in terrâ tantùm? sub terra quoque, *quasi flumen pacis, & quasi torrentem inundantem* effundam super vos aquam mundam, mundantem etiam. In Purgatorio parcendo & miserendo maximè Omnipotentia manifestatur. Ibi, dum Misericordiâ & Iustitiâ, tanquam pedibus subsistit Diuinitas. Misericordiæ dexteram, vt ad motum priorem & accommodatiorem, prius, firmiusque figit. Ad Misericordiam Bonitas, quæ DEVS est, DEVM impellit: ad Iustitiam, vt demeritis supplicia rependat, hominis malitia, quæ est planè nihil. Plus ne virium habeat NIHIL quàm OMNIPOTENTIA? *Isa. LXVI. 12.*

DICAMVS igitur, in Purgatorio Misericordiam eminere. Hanc ego velut copiosum imbrem concipere soleo, qui non guttatim stillet, sed magno impetu in Purgatorij ignem à Iustitia accensum feratur, illumque tandẽ extinguat. Quo facto Misericordia

Victoriam consequitur. Hic opportune recordor illius certaminis, quod olim inter Ignem & Aquam est habitum memorabili vnius triumpho. Fabula ne sit, an historia non contendam: vt rei sacræ symbolum intueri eam soleo. Ferunt aliquando Chaldæos Ignem DEVM suum circumferentes cum omnium prouinciarum Dijs habuisse conflictum, quo scilicet qui vicisset hic DEVS ab omnibus crederetur. Reliquarum prouinciarum Dij, æris, auri, argentiue, vel ligni aut lapidis, aut alia quauis materiâ constabant, quæ per ignem procul dubio corrumpitur. Hoc cum audisset Canopi Sacerdos callidum quiddam excogitat. Hydriæ fieri solent in Ægypti partibus fictiles, vndique crebris, & minutis admodum foraminibus patulæ, quibus turbida aqua desudans defæcatior ac puior redditur. Harum ille vnam cerâ foraminibus obturatis, desuper etiam varijs coloribus pictam aqua repletam statuit in DEVM, & excisum veteris simulachri, quod Menelai gubernatoris ferebatur, caput

Ruffin. lib. 2. cap. 26. Baroni. tom. 4 p. 406.

put desuper positum diligenter aptauit.

Adsunt post hæc Chaldæi itur in conflictum: circa hydriam ignis accenditur: cera, qua foramina fuerant obturata, resoluitur. Sudante hydria ignis extinguitur. Sacerdotis fraude Canopus Chaldæorum victor ostenditur. Vnde Canopi simulachrum pedibus per exiguis attracto collo, & quasi sugillato, ventre tumido in modum hydriæ cum dorso æqualiter tereti formatum ex hac persuasione, velut DEVS victor omnium colebatur. En aquam extinguentem ignem: illa Misericordiæ, hæc Iustitiæ est symbolum: quarum vtraque in Purgatorio certat, sed hæc tandem cedit, & Misericordia triumphat.

VERVM ex hac Misericordiæ magnitudine Iustitiæ seueritatem colligite. Neque enim indiuidua hæc societas facit, quo minus in Purgatorio ignis ardeat, cuius intuitu hic noster, qui vrbes sæpe vorat, & adhuc famet, picti speciem obtinet. E quo cum longiore comprecatione, quam disputa-

tione animas liberari sit certum, quæso Vos, enixè à DEO contendite, vt miserationum suarum memor, vel vni è benefactoribus nostris missionem dare dignetur, quæ vt omnibus contingat, singulorum in vnum iunctis votis apprecamur.

SERMO V.

Satius-ne sit, Animabus in Purgatorio quàm viuentibus in mortali peccato detentis, ac miserè vexatis, prece, eleemosyna, sacrificijs, alijsque remedijs opem ferre.

Miseremini mei, miseremini mei saltem vos amici mei. Iob. XIX. 21.

IN hac anniuersariâ fidelium defunctorum memoriâ honos à nobis habetur ritu veteri munificis Sodalitatis Marianæ, cuius Præfecturam gerit Sereniss. MAXMILIANVS HENRICVS, Princeps munificentiss. benefacto-

factoribus;& eorum nominibus sigillatim è tabula recensitis, gratam iuxta piamque erga eorum manes beneficentiam suademus: tum verò ijs à bonorum remuneratore DEO pacem ac felicitatem supplicibus votis precamur. *Nominum hic est syllabus —— legatur.——*

IAM concipite animo, hos omnes, vel horum aliquos cum aliorum multitudine penè innumera, ex ijs, qui vos sanguine, affinitate, notitia, cõsuetudine attingebant, dum adhuc in viuis essent, densato agmine per decumanã illam portam Aulæ sese infundere, omnes miserabili specie, & ad horrorem simul, ac commiserationem ciendam composita, flammeis inclusos ergastulis, oculis lacrymarum fluxu continuo exesis, è naribus ignem expirantibus, manibus ac pedibus catenis ignitis oneratos, collo serpentum voluminibus torquato, toto corpore vulneribus conciso, & sanie taboque defluente, vultu supra carbones denigrato: sicq; nemine opitulãte per totã illã viã ad vos arrepere, aduolui genibus, prensare velle dexteras, dolorẽ,

supra

supra quam credi posset aut fingi, acerbissimum conari exprimere; tandemque alta, sed flebili, & suspirijs gemitibusque intercisa voce, illud pedibus vestris hærentes ingeminare lamentabiliter, & cum eiulatu maximo:

Miseremini mei, miseremini mei saltem vos amici mei.

Esset ne vlli è vobis tantum chalybis circa saxeum pectus, vt fastidiosè à se hanc miserorum cateruam, subsidij spe frustratam omni repelleret, si hæc intueretur? Quod autem oculis hisce corporeis non subijcitur, id illustrato sacra fidei face intellectu coram aspicimus, si expiatorium ignem, in quo pœnas luunt peracerbas fidelium animæ non satis expurgatæ alicubi adhuc superesse non dubitamus. Et erit aliquis tam ferreis præcordijs, qui harum obtestationibus, quas multiplicare haud est dubium, non moueatur? nec largissimè ad illarum laxamentum & solatium, prece, eleemosyna, supplicijs voluntarijs, sacrificio Christiano concurrere proteruus recuset?

SED

SED vnum fortasse quibusdam remoram inijcit, quod existiment, viuis potius opitulandum, in quibus beneficij fructus constat, ac cerni potest: defunctorum procurationem huius fori non videri, ideoque non admodum curandam, nec solicitè suscipiendam. Curent, qui cum illis agunt. Hoc nimirũ erat, quod hodie vna commentatione excutiendum sumpsimus: ijs tamen positis, quæ fusè annis superioribus, ex Christiana Theologia de Purgatorij fide, natura, conditionibus, alijsque annexis, & repetenda non sunt, disputauimus. Aures, quæso vos, animosque arrigite.

LIS fuit orta inter duos religiosæ familiæ Sodales, pietate, doctrinaque imprimis Theologica illustres. Magis ne rationi sit consentaneum, & expediat, demortuorum animabus, quæ in purgantis incendij cruciatu detinentur, an degentibus apud nos, & lethifericriminis flammis haud paullo periculosius ambustis, orationibus, sacrificijs, eleemosyna, voluntariè susceptis pænis, flagris, cilitio, xerophagia,

gia, peregrinationibus, votiuis supplicijs, vltraneis corporis afflictationibus, similibusque pietatis Christianæ munijs suppetias ferre? Qui viuentibus fauebat, ita ratiocinabatur. In subterraneis illis specubus, aut vbi vbi tandem leuioris noxæ conscij cruciariam ignis vini perpetiuntur, & expiantur, de beatitudine æterna consequenda non coniecturis agitur, sed illius certitudo habetur; siue reuelatione, & ab Angelis, siue alijs minimè fallentibus indicijs. Dubium non est, quod inde emigrabunt aliquando etiamsi mille annis permaneant. quantulum istud ad æternitatem? *Mille anni in conspectu tuo, Domine, tanquam dies hesterna, quæ præterijt.* ô magnum nihil! Psal. 89. 4.

Itaque horunce calamitas non est cum illorum conferenda, qui lethalibus premuntur criminibus, quorum sors est miserrima. Nam imprimis, si in eo statu persistant, certum est, æternis addicendos tormentis; incertum, an vnquam ijs sint vinculis eximendi: indubitatum, iram eos diuinam promeruis-

meruiſſe: adde, caſibus infinitis eſſe expoſitos: magis ærumnoſos, quàm in latrocinio deprehenſi, qui ad furcam ducuntur: magis diſcriminibus obiectos, quàm qui concitato tempeſtate pelago in naui penè luxata ſine armamentis nauigant: minus tutos, quàm qui in capitaliſsimorum hoſtium manus incidunt: æquè morti vicinos, quàm, quorum ingulum à latrone appoſita ſua premitur. Ijdem ſunt hominum peſtes, Angelorum bonorum horror, malorum præda, DEI odium inuiſa omnibus, & inimica capita. An non potius igitur, illis, omiſſa animarum cura, alibi deliteſcētium, quibus nobiſcum amplius non eſt familiaritas, & conuerſatio, quæque periculis amplius non ſunt expoſitæ, ſubueniendum eſt?

Adiungere licet, illorum, qui nobiſcum degunt, periculum videri poſſe internum & domeſticorum: Animarum autem externum & alienorum. Quod argumentum magni facerent in Imperio Domini, qui in Germania dicuntur Proteſtātes: hi penè ſemper eo in diſsimili cauſſā vtūtur in Comitijs.

No-

Norunt qui in istiusmodi Imperij conuentibus vel interfuere ipsi, vel commentaria de jis, quæ inibi acta perlegerunt, Protestantes, vt se ab auxilijs contra hostem communem Christianitatis præstandis subducant, vafrè illud multis exaggerationibus solere proponere: interno prius, quàm externo occurrendum periculo: flammas quæ domi serpunt, quàm quæ in propinquo grassantur sopiendas potius: cuiuis suo quam alterius morbo medicinam adhibendam. Itaque si quid petat Imperator intercedere solent Protestantes, ac dicere, prius fiduciam inter status conciliandam esse, Cameræ Cæsareæ cursum promouendum, renouandam de pace religionis constitutionem, imò transactionem Passauicam: sicque miserrimè luduntur Catholici, & neque internis, neque externis periculis occurritur, post toties tentata incassum, Augustæ, Spiræ, VVormatiæ, Passauij, Ratisbonæ remedia.

Ita nimirum, si pro defunctis orandum

dum indicatur, prius, potiusque pro viuentibus faciendum contendunt; vicè versâ oppoſitum defenſuri, ſi pro viuentibus peccatoribus preces imperentur. Vt Proteſtantes, dum de interno periculo auertendo agitur. Quod in ſuperioribus comitijs fuit animaduerſum, in quibus, de reſtituenda iuſtitia prima erat futura deliberatio, ſed tantundem, ac in ſuperioribus eſt actum. At hæc παρέργως: non tamen extra chorum.

IAM verò alter, qui animabus in Purgatorio concluſis patrocinabatur hunc ferè in modum diſputabat. Qui mortiferis peccatis torquetur, voluntatis, libertatisque poteſtatem expeditam habet. Neque enim ita delirandum, vt exiſtimemus peccatum æquè liberi arbitrij, ac ſanctitatis orbitatem inducere. Eſt ergo illi ab hac miſeria eripiendi ſe facultas, ſi diuinæ gratiæ auxilio, quod nulli non ſufficienter adeſſe credimus, cooperatricem dexteram non deneget. Ni faciat, ſibi imputet, ſe accuſet, de ſe conqueratur. Quid alienam opem flagitat, qui

ſuam,

ſuam, ſibi nequam non præſtat? quid me fatigat, qui ocioſus in propria cauſſa deſidet? Tu pro illo ſis ſolicitus, qui ignauus ſui curam negligit? de illo magnoperè labores, quem quicquid facies, non ſapiet, niſi velit, quod poteſt; non velle autem eum dum peccato decipit, nec illud abijcit, apertè teſtatur. Illius ſalutem omnibus procurandam auxilijs ſuſcipe, qui talibus detinetur vinculis, vt iis, etiamſi maximè velit, liberari propria ope nequeat, tuamque multis titulis expoſcit, & lamẽtabiliter identidem inclamat: *Miſeremini mei, miſeremini mei ſaltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.* Si vnus ex amicis tu annueris, vſuram ſpondet beneficij præſtiti, quàm primum ad meliorem fortunam penienerit: perueniet autem citiſsimè, modò tu velis, & pecuniolæ pauxillũ de tuo exponas. Ad Superos ipſe delatus, tanquam ad patriam ſedem, domi ſuæ nobilis & locuples larga manu rependet. Quod ceſſas? Se. poſita viuentium cura, quam ipſi de ſe ſuſcipiant, ni perire velint, defunctorũ

animá-

animabus ad mortalium auxiliaria munia aſpirantibus, anhelantibuſque te impende, ſi vtrumque non poſsis perficere, ſupplica, ieiuna, peregrinare, pauperibus eleemoſynas diſtribue, vt, vel vnam animulam tibi olim fortaſſe percaram, & domeſticam ex Purgatorij flammis eripias.

VERVM, hæc ſimiliaque non fuere tanti roboris, vt alterius opinationis patronum à ſuſcepta ſemel ſententia, cui fixus, vt ſcopulo, inhærebat auellerent: maioribus opus erat ad perſuadendum præſidijs, acrioribus ſtimulis. Itaque nocte concubia adeſt Anima, ex ijs, opinor, quæ precibus hominis iuuari debuerant: dormienti, an vigilanti adſtiterit, dicere non habeo. Virgas expedit. Virgas cum dico , non concipite ludicras puerorum quibus matres metum infantibus incutiunt, non lædunt; ſed denſas & ingentes lictorum, ex vlmo, paliuris, vrtica, quibus perforata primo contactu cute, carneque lacerata ad neruos & oſſa peruenitur. Virgis ergo pertinacem cecidit Anima (diſputent

poſtea

postea Philosophi, qua motrice potentia) donec sententia mutata, ad socij opinionem accederet, clamans haud dubiè, ac eiulans.

REM hanc, ne fabulam narrasse dicar, breuius exequitur vir, apud Germanos etiam notus, scripto Hispanicè, & in nostrum idioma transfuso libro de Regno DEI Petrus Sanchez. fides auctorem appellet. Cuius narratio in quibusdam similis illi historia S. Dominici, in qua hæc habetur. Bertrandus ex primis socijs S. Dominici frequentius pro viuis, rarius pro defunctis sacrificium offerebat. Quæ siui ex eo Benedictus alter sociorum è cætu Dominici, quid ita faceret? Quià, inquit, mortuorum animæ, si perpetuis cruciantur pænis, nullam à nobis, qui superstites sumus, opem expectant: sin temporalibus, quia diuina gratia non carent, inde aliquando eximentur. Cui Benedictus. Si duo sint mendici pari laborantes inopia, sed alter firmis sit viribus, & incolumis: alter ita confectus, vt se mouere non poss t, cui magis subueniendum putes? Ei, qui se mo-

Pet. Sancher par. 6. cap. 4. p. 720. Bzouius Tom 13. An. 1220

se mouere nequit, respondet ille. Tunc Benedictus: sed animæ, quæ in Purgatorio igne torquentur, persimiles sunt ægroto illi, qui se mouere non potest: nam nec pedes, nec manus habent, nec oculos, aut linguam, aut alia, quibus corpora viuentium non carent: nec sibi vllam ipsæ opem adferre queunt: aliena maximè indigent. At superstites, quibus adhuc est integrum, pedem referre, & ad rectam viuendi normam reuerti, sibique ipsi multis possunt modis opitulari, & suis operibus abundare, multo minus aliena ope indigent. Verum cùm in sua Bertrandus pertinax sententia esset, nocte, quæ sequuta est, horribile spectaculum quiescenti contigit. Vidit enim plus decies mortuum quendam sepulchrum ligneum secum trahentem, sibique obstrepentem, & impetum minaci vultu facientem, ac sepulchrum, quod dixi, quatientem. Narrauit postea Benedicto, quod vidit, & à monitione illius frequentius pro mortuo orauit.

IDEM omnibus faciendum existi-

mo,& vtinam vt faciant, multis persuadeam. Reor ſanè in hac controuerſia pro animabus Purgatorij ſtandum eſſe, ijſque litem adiudicandam, non magis narratis viſis, quæ non reijcio, quam ratione inductus. Nam vt premamus paullulum, quæ in aliena perſona ſuperius diximus: Finge, ſi placet, duos, facto naufragio, fluctuare in pelago opis alienæ indigos. Alterum natandi minimè gnarum, & cui porrecta tabula ſubuenire non poſsis, nec aliter diſcrimini ſubducere, quàm ſi lembo adnauiges, ac eripias è fluctibus, & ad portum perducas: hoc illum te per ſuperos, per tibi carum caput, per quicquid vbique venerabile, rogare, & obteſtari, cum fide data, ſe memorem fore, ac gratum, ſponſione interpoſita, & DEO, tanquam fide iuſſore inuocato: Alterum natandi non omninò ignarum, modò tabula aliqua adiuuetur, quam fluctuanti corpori ſupponat: tabulam verò haud longè abeſſe, modò manum ipſe extendere & arripere, quæ offertur, non pigeat, At non lubet illi membra commouere:

uere: adhæret scirpo, aut arundini in aqua extanti, quæ si vento succutiatur, se & adhærentem vndis inuoluet. hoc videt naufragus, sed quasi securus futuri, id flocci facit. auxilium tamen alicunde præstolari videtur, quod non flagitat quidem precibus, sed contrarium potius ore, vultu, gestu significat. Dic mihi, quæso te, sepositis tot Theologorum subtilitatibus, & ambagibus scholasticis, cuinam tu primùm subueniendum arbitrarêre? Dicis: frustra hoc quæri de quo nemini est dubium: quis enim ambigat an priori illi auxilium quamprimum, præ altero sit ferendum? Breuiter itaque, & penè verbulo. Luctantur cum fluctibus in Purgatorio Animæ, & clamant semper, *Fluctus tui super me transierunt*. Psal. XLI. imperitæ natandi. Nam *nec opus, nec ratio, nec sapientia erunt apud inferos*, Ecclesiastæ IX. hoc est, in subterraneis animarum receptaculis, siue limbo, siue Purgatorio, siue damnatorum domicilio. Intelligunt quidem animæ separatæ, sed non est illis ratio, scientia, aut sapientia ad

Ps. 41.8.

Eccles. 9. 10.

meritum: ne Christo quidem fuit dum apud inferos moraretur. Nam idem se operari oportere dixit *opera eius, qui miserat ipsum, donec dies esset*: venturam
Ioan. 9. 4. noctem, *quando nemo poterit operari* Ioannis IX. nemo manus ad natandum extendere. *In diluuio aquarum multarum nullus* ad DEVM, sic natando *approximabit*, psalmo XXXI. Ob eandem cau-
Ps. 31. 6. sam, tabula pænitentiæ ibi non prodest ad euasionem: decursum est merendi, ac pro se impetrandi spacium. Vnicum superest remedium, si quis viuentium adnauiget, & in inonerariã suam, eleemosynarum, orationum, & sacrificiorum panibus onustam, has obtestantes tuam fidem, ac opem implorantes recipias.

IAM verò peccator, qui nobiscum inter viuos agit, fluctuat ille quidem in vndis mortalitatis, decumanis criminum penè obrutus, sed, si secundam post naufragiũ tabulam arripere velit, certo certius euadet. Audit inclamantem: Pænitentiam amplexare *sicut naufragus alicuius tabulæ fidem*, vt lo-
lib. de quitur Tertullianus. despicit. Videt porrigentem, non absque obtestatione: In-

ne. Insiste miser, fortiter inhære, *tanquam naufragus tabulæ,* vt hortatur S. Antistes Ambrosius, dissimulat. Sentis stimulantem conscientiam: quid perire cupis, cùm saluus esse posis? irridet. Accurrunt multi, certum spondent auxilium. piget, vel extremum sinistri pedis digitulum porrigere, cui funis ad extrahendum innectatur. Vsurpat fortasse illa meritorum nostrorum osoris Lutheri: *Ego, si cœlum apertum viderem, idque culmo straminea de terra sublato, mereri possem, nollem tamen illum attollere.* Adhæret interim peccator fragili cannæ mortalitatis, quæ, si febriculæ ventus vrens incumbat, & agitet, mergetur, ex æternis damnationis vndis nunquam eruendus. Et adhuc dubitas, cui ferendum sit auxilium? Pereat, dum non vult, qui saluari non vult, dum potest. quod non optantis sit, sed prædicentis, aut malè ominantis.

Amb. ad virg. lapt. cap. 18.

Colloq. fol. 356. & fol. 59. plura locat citat Henricus Fitz-Simons in Britan. lib. 1. cap. 10. lib. 2. cap. 2.

ROBVR hæc accipiunt à vulgari, vt vocamus, casu. Inuadit te prædo, vt vitam tibi eripiat, aut rem aliquam, quæ vitâ multo est vilior. Tu, vt il-

Iam retineas, ſicam vibras; &, quamuis non ignores, hominem lethifero obnoxium eſſe peccato, ideoque æternis addicendum ignibus, ſi transfigatur, cor tamen petis, ac tranſuerberas. Hic ſemidoctus exclamet. heu! quantum à te vno ictu commiſſum eſt piaculum? Cur ita? Quoniam plus diligere deberes vitam ſpiritualem alterius, quàm tuam corporalem: illius temporalem magis, quàm bona tua temporalia: itaque, non ſine noxa vitam illi adimis, quem anima corporeque interiturum animaduertis. At non ea mens eſt peritioris Theologi, qui iure mactatum pronunciat, nullo commiſſo ob id crimine, ſi inculpatæ tutelæ moderamen haud abfuiſſe conſtet. Cauſarum omnium nucleus eſt iſte, quod, qui te inuaſit, non cenſeatur fuiſſe in neceſsitate, cùm liberè ſe coniecerit in id periculum, à quo ſe expedire nullo negocio potuiſſet. Quocirca non tenebaris tu vitam illius actu diligere: habebas autem iuste, ac tua diligendi; ideoque remouendi

S. Antonin 3. p. tit. 4. cap. 3. Sylueſt. v. Bellum. q. 2. Caiet. 22.

uendi omnia, quæ cum efficaci hac dilectione pugnabant. Quare fas tibi fuit, vitam inuasoris, vt obstaculum, remouere. At, non est in maiore necessitate quilibet peccator, qui sciens volens in crimine perseuerat. Est autem in maximâ necessitate Anima, dum in Purgatorio constringitur, nec se à cruciaria ignis violentia potest eripere.

q.64.ar.7. Sot.lib.5. de Iust.q.5.art.3. Nauar.ca. 15.n.2. Valen.tom 3.disp.5. q.8.p.4,

SED esto, vtriusque sit par, quoad necessitatem, conditio: An non æquũ esset, illi prius succurrere, quem pluribus amare debes titulis, quàm quem vno tantùm, aut paucioribus? quam, qui in se habet aliquid, quod odisse possis, quum nihil in altero sit, quod non amare debeas? quàm, qui inuisus est illi, cui nisi acceptus fiat, beneficij à te collati irritus erit euentus? Hoc autem inter Animam in expiatorio igne, atque peccatorem est discrimen. In anima est natura, & gratia. Vtrumque ex caritate diligendi est caussa. In peccatore est natura, secundum quam ex caritate illi debetur dilectio. Est etiam culpa, quæ

DEO est aduersa. At secundum culpam, quæ DEO est inimica, sunt odio habendi quicumque peccatores inquit Doctor Angelicus, etiam pater, mater, & propinqui, vt habetur Lucæ XIV. *Debemus* enim *in peccatoribus* (verba sunt eiusdem Magistri) *odire, quod peccatores sunt, & odire, quod inimici DEI sunt, & diligere, quod homines sunt beatitudinis capaces.* Quare peccatoribus dicere potuit Dauid: *Conuertantur peccatores in infernum.* Psalmo IX. *Diabolus stet à dextu eius: cùm iudicatur, exeat condemnatus* Psalmo CVIII. *Vtinam abscindantur, qui vos perturbant,* inquit Gentium Apostolus. Pluribus itaque titulis animæ DEO caræ amorem mortalium prouocant.

S. Thomas 22. q. 25. ar. 6.

Ad Galat. 5.

HIS nititur altera ratio superiori gemina. Quo quis est, tum DEO, tum nobis propinquior eo frui magis eum decet propinquioris subsidio, si indigeat, multo maximè, si postulet. Alter ergo in illum animo ac propensione promptius, citiusque ferri debet. Quod penè argumentatione physica demonstrari potest. Quia motus om-

S. Thom. 22. q. 26. ar. 7.

nis

nis accipit quasi pondus suum quo tendit in terminum ex ipso sui principio potissimùm, à quo nimirum procedit: quemadmodum ex termino, vel obiecto sumit specificationem, & quandam determinationem. Itaque necesse est etiam motum caritatis, maiori quasi pondere, ideoque promptius, & expeditius ferri in illud, quod est coniunctius principio, à quo procedit dilectionis motus: videlicet ipsi diligenti. Sunt autem multo coniunctiores hominibus iustis animæ Purgatorij, quàm peccatores viuentes. Coniunctionem enim habent cum ijs arctissimam, quam gratiæ & caritatis nexus reciprocus efficit. Vnde consequitur, vt sint amici ac fratres tum nostri, tum Christi, filij autem DEI. Hoc vinculo carent peccatores, qui idcirco sunt inimici & abominabiles.

Neque obest locorum distantia. Nam vt rectè Augustinus, *Caritas ipsa vera est, quæ corporaliter separatos consueuit spiritualiter copulare*, atque arctissimè coniungere. Duo enim, qui se spiritualiter diligunt sancto amore, *Serm de temp.*

 etiam-

etiamsi vnus in Oriente alter, sit in Occidente ita in caritate conglutinante iunguntur, vt nunquam ab inuicem separentur. Atque hæc magis mouent, si etiam carnalis intercedit coniunctio; vt si patris, matris, cognatorum sint spiritus: addo, etiam benefactorum quibus id officij genus impendere cogimur.

VIDETVR hic fuisse sensus religione ac doctrina præstantium virorum à quibus plurima pro Animabus in Purgatorio luentibus inuenta sunt, atque vsurpata subsidia, quibus tamen de peccatoribus vitam mortalem cum ipsis degentibus tanta non fuit cura. Mos est in sacratis DEO familijs, vt vita functo è Socijs quocumque, nomen ipsius schedæ inscriptum ad proxima domicilia, deinde ad propinquiores prouincias, tandemque in remotissimas orbis partes (si in Ordine communis sit Antistes, & per mundum vniuersum communicatio) deferatur: vt quamprimum sacrificia, ac preces fiant pro animæ liberatione, si fortasse in Pur-

gatorij

gatorij flammis detenta crucietur. Ita in Societate IESV per orbem vtrumque sparsa, nomina etiam illorum, qui apud Iapones, ac Sinas decedunt, post mortem quantocius ad omnia Collegia transferuntur. Idem in Sodalitatibus B. Virginis DEI PARÆ receptum videmus: Nam si quis moriatur è Sodalium numero, eius nomen ad omnes Sodalitates confœderatas mittitur, & preces ex pacto postulantur.

POSSET id nuperum haberi, ac superstitiosè inuentum ab ijs, qui omnia velle nouare per calumniam dicuntur, nisi consuetudinis minimè nouitiæ vetus superesset attestatio. Qui Antiquitates Fuldenses euulgauit vir eruditus & facundus, Christophorus Brovverus, epistolam laudat Custodis Monasterij principis, ante centum amplius annos scriptam ad Decanum Monasterij S. Sixti in Holtzkircha, qui, cùm alia ei quæsita proponebat, quibus is eruditè respondit, tum præcipuè cognoscere cupijt: quid muneris ac officij monaste- *Hist. Fuld. lib 2. cap. 18.*

rium principale defunctis impertiret?
,, Rescribit itaque Custos hoc inolesse
,, moris, vt, quem DEVS ex hac vita Sa-
,, cerdotem euocarit, huic Sacrificio
,, trino, vnoque Psalterio iusta persolu-
,, ta censeantur. Qui ordinis illius ex-
,, sors vixerit, ei ternis vigilijs, cum
,, psalterio parentari. Porrò, nomen de-
,, functi in ephemeridem referri, vt in-
,, de exemptum aliquando veniat in no-
,, titiam eorum, quibuscum sit suffragi-
,, orum, atque orationum inita societas.
,, Quippe, id moribus receptum anti-
,, quis, septēnio quoque descripta sche-
,, dis defunctorum nomina omnem in
,, partem traijci. Quo tempore Rotula-
,, rio id curæ mandatur, vt confæderata
,, monasteria obeat: penes singula me-
,, moriæ, & officij caussâ defunctorum
,, titulos relinquat, pijsque suffragijs eo-
rum, pro fæderis icti sanctimoniâ
commendet.

ID verò Fuldæ ritus extitisse pecu-
liare, vt, qui Monachus humanis ex-
cessisset, ad funeris vsque tricesi-
mam, ceu superstes itidem esset, ci-
bi sui demensum acciperet: & portio
hæc,

hæc, siue præbenda, vt nuncupant, eius nomine, alicui intereà pauperi cederet. Hic verò pauper, siquidem visus idoneus, & locũ defuncti in triclinio occupabat, & vnà assidens, cibum cum Cænobitis capiebat: ita vt nec solitæ refectionis quicquam huic detrahi posset. Sin communis mensę capax non fuisset, extra cænationem præbebatur idem cibi modus. Addit huius ritus obseruator, rem in memoriâ Patrum fuisse Fuldæ gestam insigni piaculo huius defunctorum manibus subductæ pietatis. Et digna est quæ multorum animis insculpatur.

IN magna mortalitate triginta simul ferè cænobitas morbi atrocitas abstulerat. Hic Cellarius, penes quem administratio victus, indignans tantam ali quotidie pro defunctis pauperum turbam, præbendam imminui iubet, audetque accidere solitam agapen. Sed non diu impunè sordes eas, an transgressionem? tulit. Matutinæ horæ inuitabant hominem ad stata precum, & nocturnam psalmodiam. Hæc dum numero petit, ob-

uios habet defunctos magno venerabilium Monachorum comitatu. Sistunt euntem, & ad exedram piacularem, siue Capituli locum, cogunt diuertere. Hic veste nudatum humi sternunt (loquor cum veteri Scriptore) *& virgis ad sanguinis copiosam effusionem disciplinantes, relinquunt seminanimem.* Abeuntium hæc vna, & minax oratio. *Quare subtraxisti nobis portionem nostram? Breui moriêre.* Et comminatio, prædictioque veracem illicò euentum habuit. Eãdem historiam primùm VVilhelmus Malmesberiensis, prudens Angliæ Scriptor publicauit. Inde ex hoc Vincentius suo in Speculo, ad Annum Christi M.C.IV. retulit.

SED multo ante, tum Fuldæ, tum alibi obtinuit cõsuetudo, pro defunctis non domesticorum solùm, sed exterorum etiam suffragia ac sacrificia postulare. Diui Bonifacij Germaniæ Apostoli tempore ritu haud dubiè, à Patribus accepto, idem vsurpabatur. Ille in epistolis sæpe ac seriò, preces & Missas petit pro mortuis Sodalibus suis, expresso eius, qui obierat, nomi-

ne.

ne. Epistola XXIV. *Similiter, inquit, vt pro dormientium Fratrum animabus, qui nobiscum laborarunt in Domino, orationum adjuuamina, & Missarum solennia celebrare faciatis, rogamus: quorum nomina gerulus harum litterarum demonstrabit.* Idem faciunt alij quam plurimi in epistolarum Sancti illius volumine. Epis. 35. 36 70. 74. 76 77. 84.

IN Synodo Bauaricâ, celebratâ sub Tassilone Bauariæ Duce, temporibus Caroli Magni, Anno septingentesimo septuagesimo secundo, id est, ante annos plus quam octingentos hæc leguntur, titulo, *De collaudatione, quam Episcopi & Abbates in Baioaria inter se fecerunt pro defunctis fratribus.* In Christi nomine. *Vt eorum quis* (præmittuntur plura nomina) *de hac luce migrarit, vnusquisque superstitum Episcoporum, vel Abbatum, pro defuncto in domo suâ episcopali, vel cœnobio, centum Missas speciales, & eodē numero psalteria cantare faciat Vel à religiosis sibimet subiectis implere omninò prænotatum faciat numerum Presbyteris, siue Monachis, cùm de hoc sæculo migrauerint. Episcopus, seu Abbas, vni Presbytero, vel vni Monacho triginta Missas speciales, totidem psalteria faciant celebrari.* Henricus Canisius edidit.

His

His adde certo dierum recurrentium numero hebdomadariam & menstruam, tum anniuersariam in Domino quiescentium animarum memoririam, in templis, minimè superstitiosam: imò, quotidianam in sacrificio quolibet recordationem.

EST ne quid simile, in tota, vel antiquitate, vel nouitate ad peccatorum liberationem institutum? Profectò si quis Monachus, Ecclesiasticus, Clericus, Sodalis grauiter delinquit, iuuatur quidem priuatim aliquorum precibus. Quod præstatur etiam Turcis, Idololatris, Apostatis, capitalissimisque Ecclesiæ ac religionis inimicis; sed non indicuntur in toto monasterio, multo minus in prouincia communes omnium supplicationes: non exiguntur longissimarum comprecationum pensa, & sacrificiorum sibi succedentium subsidia, sicut pro defunctis. Nomen delinquentis refertur fortasse in tabulas, sed vt in Capitulo vapulet, vt in carcere pœnas luat, vt supplicio, & publicâ notâ reliquos terreat; non vt pro eo oretur.

Non

Non dantur, eius caussâ, eleemosynæ: non celebratur septima, trigesima, annua commemoratio. Nimirum, viget insita mortalium animis opinio, quæ auelli nequit à benè institutis, in mortuorum subsidium impensius, quàm in viuentium, qui sui sunt iuris, esse incumbendum.

QVAM Ecclesia approbare videtur, cuius institutione, haud dubiè, diuini Spiritus instinctu, magna est in sacrorum rituum libris, pro fidelium defunctorum è Purgatorio liberatione officiorũ multitudo, ac diuersitas. Vnus ipsis anno quolibet sepositus est dies, quo omnis conditionis fideles, sacri profanique ad eorum fauorem conspirant: templa, altaria, sacerdotes, cantus, suspiria, gemitus ipsorum expiationi deseruiunt. Ipso statim obitus, depositionis, ac funeris die sacrâ hostia litatur, vt quam breuissimo tempore purgationem subeant. Canitur, recitatur-ue Defunctorum, vt vocamus, Officium. Tertio, septimo, trigesimo, propria, & ad dies annumerata liturgia iuuantur. Missæ Sacrifi-

crificium quotidianum ipsorum in gratiam conficitur.

AN his paria frequentantur pro peccatoribus, qui plurimi inter nos degunt? Missale Romanum inspicite, ac peruoluite, omnes Missarum formulas excutite, vnicam reperietis, cum inscriptione, *Pro peccatis.* Sed tam rarò dici solitam, vt multos esse Sacerdotes opiner, qui cum triginta, aut pluribus annis sacrificauerunt, nunquam tamen illis in mentem venerit, Missam *pro peccatis* dicere. Cùm tamen nemo reperiatur, vt arbitror, modò celebrandi consuetudinem hahabeat, quem non vel obligatio, vel peitas ac deuotio instiget, vt aliquoties pro defunctis Missa ijs inscripta sacrificet. Et fortasse non desunt (quod mirificè mihi probatur) qui quoties rem diuinã alio fine ex Præsulum præscripto facere non tenentur, in animarum gratiam sacrificant. Illud quoque à me est obseruatum, totam illam *Pro peccatis* Missam, non tam dirigi ad peccatoris, miseriam suam vel ignorantis, vel corrigere negligentis subsidi-

ſidium, quàm ad veniam ipſi celebranti impetrandam, & pœnæ condonationem obtinendam: vel alijs, quos delictorum pœnitet, & redeundi cum DEO in gratiam eſt animus.

QVID? quod cùm tot paſsim legantur, & tam variæ orationes, pro defunctis ſiue perſonas omnis conditionis, ſexus, dignitatis; ſiue temporis diuerſitatẽ ſpectes, ſintque quam plurimæ pro alijs neceſsitatibus; tamẽ nulla reperiatur, quæ ad meam notitiam peruenerit expreſſè *Pro peccatoribus.* Nam quæ *Pro remiſſione peccatorum* inſcribitur, & *Pro* publicè *pœnitentibus*, huc nõ ſpectant. Quæ autẽ in veteri erat Miſſali, *Pro tribulatione peccatorũ*, & ad hoc maximè faciebat, antiquata, in correcto codice omittitur. Tã ſedula eſt Mater noſtra Eccleſia pro defunctorum animabus deprecatrix, vt tota in eo occupata, aliorũ penè curam ſe poſuiſſe videri poſsit, licet in omnium ſalutẽ promouendam incũbat ſedulò.

EADEM fuit aſsiduitas orandi, ſacrificandique pro Purgatorij hoſpitibus quorundam ab omni virtute

tute laudatissimorum virorum. Inter quos nominandus meritò S. Nicolaus Tolentinas. Erat hic in eremo Vallimauensi iuxta Pisas, & cotidie celebrare sacrum erat solitus. Cùm autem nocte Dominicæ proximè sequentis, quo die, pro hebdomadario, erat in summâ arâ facturus, paullulum obdormisset; ecce tibi Spiritus, qui non sine eiulatu inuocat Nicolaum quiescentem. Expresso enim nomine, vir DEI, clamabat, respice in me. Percunctanti quis esset? nomen edidit, addens, se purgatricibus flammis torqueri, ideoque subsidium petere, quod Sacrificio Missæ adferre posset. Excusare primùm Nicolaus, quod fas non esse diceret, ministerium impositum deserere: muneris rationem haud pati, vt pro defunctis celebraret, solenni, ac dominico die. Instare Anima & obtestari impensius. Vt autem permoueret magis, duxit in campum, vbi ingentem vidit omnis generis turbam opem ipsius enixè implorantem.

Horum precibus adductus, mane

Præ-

Præsidi supplex factus est, petijtque potestatem sibi fieri octiduo illo pro defunctis offerendi. Annuit Cœnobij Moderator. Sic ille totâ hebdomade, & sacrificium pro defunctis obtulit, & diu noctuque multis cum lacrymis DEI misericordiam implorauit. Quibus tantum profecit, vt iterum viuendam se præbens Anima, gratias pro beneficio ageret, magnamque miserorum partem diceret, eius beneficentià à pœnis liberatam in cælos euolasse.

NOVI ego Romæ quondam, qui Pontificis concessione, nullo intermisso totius anni die, pro animâ Cardinalis defuncti funebre sacrum dicebat. Ad quod quam diu viueret reor fuisse obligatum.

ANNO MDLXXXIX. piè obijt *Ioannes Ximenius* Coadiutor Societatis IESV. De hoc refertur in vitâ Balthasaris Aluarez, cum coram B. Virginis imagine mente reuolueret pœnas eorum, qui Purgatorij ignibus detinentur, auditum ab eo esse istam vocem. *Et tu quoque eorum memineris.* Ad NOTA.

quam

quam ipse, *Id vero præstabo Domine*. Quare deinceps omnia merita sua ijs applicauit.

Quod, si non omnibus integrum est, nec consultum sibi quibusdam videtur, nemo tamen è Sodalium numero reperiri deberet, qui non quotidie, memor Animarum in Purgatorio gementium, pio gemitu, oratione, & DEO gratis operibus, & pro cuiusque facultate, eleemosynâ, aliquid ijs subsid j adferre conaretur. Quod haud dubiè faceret quilibet, si animo recogitaret, & audiret mœstissimas illas voces, quibus misericordiam viuentium implorare quælibet ex ijs cogitari potest.
Thren.1.12 *O vos omnes qui transitis per viam, attendite & videte si est dolor, sicut dolor meus!*

(∴)

NOTÆ.

NOTÆ.

DIONYSIVS *Carthusianus refert B. Gertrudem quicquid in suis operibus atisfactorium esset patientibus Animabus ngenti affectu addixisse. Verùm Sanctā Virinem cùm è vitâ discederet, ea cura nō mediocriter angebat, ne cùm omnes per vitam actuum bonorum fructus aliis tradidisset, ipa se spoliatam omnibus reperiret. Sed Christus frustra solicitam ita solatus est :* Vt intigas, quàm grata mihi fuerit caritas tua, quā erga Animas vsa es, remitto iam nunc omnes pœnas, quæ tibi essent subeundæ. Et qui pro vno spopondi centuplum, liberalitatem meam modò ostendam tuamque gloriam cumulabo.

Lugduni duo SS. Theologiæ Doctores, cum suis non paucis discipulis, accuratè expensis rationum momentis ex Tractatu de Purgatorio Ioannis Euseb j Nierembergij *vniuersa totius vitæ satisfacientia opera patientibus Animabus obtulêre.* Libell. *Modus se citò ditandi.*

Thomas

Thomas Morus Angliæ Cancellarius & Martyr sub noctem coactâ in vnum familia, cum alias preces, tum Psalmum De Profundis *pro Animabus recitabat.* Thomas Stapleton. in vita cap. 9 S. FRANCISCVS Xauier *Indiarum Apostolus post Solis occasum ipsemet Vrbem obiens, incolas tintinnabulo excitatos solenni carmine admonebat, vt pro cruciatis purgatorio igni Animis proque hominibus scelerum veterno sopitis diuinam clementiam implorarent. Horatius Tursell. in vita lib. 2. cap. 17.*

In multis Italiæ locis, sub noctem, datur pulsu campanæ templi signum omnibus recitandi Psalmum De profundis in solatium Animarum.

Acerbissimis pœnis sponte susceptis DEVM *animabus propitium reddebat S. Ludgardis. Quare Maria Ogniacensis dicere solita erat;* Sub cœlo neque fortior, neque constantior peccatorum & Animarum patrona, quàm Lutgardis. *Surius tomo 3. 16. Iun.*

Incredibile ferè sunt quæ in subsidium Animarum in Purgatorio gementium peregit Christina Mirabilis. Lege Surium tomo 3. 23. Iun.

B. FRANCISCVS BORGIA *ante*

initium

initam religionem cum in ægritudinem ardentissimam incidisset, & nouercali die intima quæque illius molestofebriū igne æstuarent, pia mentem tum pupugit meditatio ecquanam illos flamma torrerent qui purgante igne cum futuræ beatitudinis spe expiarentur. Pro his igitur ex illo tempore, & orare indies, & rem diuinam curare cœpit. Andreas Schottus *lib.1.c.5.*

Idem Prorex Gothalaniæ dum pro muneris sui ratione complures sicarios, qui Barcinonensem agrum latrocinijs infestabant ad meritam necem damnasset, eorum interim vicem miseratus, cùm ad supplicium raperentur sacrificia pro singulis triginta fieri suo ære iussit. Idem in vita lib.1.cap.8.

FERDINANDVS II. *Imperator maximè pius, in Animas quæ purgatorio igne torquentur commiseratione tangebatur singulari. Quoties aliquem è notis audiuit viuis cessisse, quoties conflictum factum inaudijt, illicò pro illis, militibusque catholicis suffragia & Sacra curauit, & ipsemet ardenter pro ijs DEVM orauit.*

Huc spectat quod grandem habuerit catalogum mortuorum, pro quibus quotidie DEVM precabatur, Summorum Pontificum, Imperatorum, Regum Catholicorum,

I qui

qui eius tempore vixerunt: Consiliariorum *item qui ei seruiebant*, *& dum viuorent, seruierant. Item*, Confessariorum *olim suorum. Et, quod magis mirere, priuatorum Religiosorum, quos amauit, & à quibus se dilectum fuisse existimauit*. Gulielmus Lamormaini lib. de Virtutib. Ferdinandi II. cap. 21.

SERMO VI.

An prudenter à mortalibus pœna pro peccatis in hac vita subeunda ad Purgatorium remittatur.

FACIMVS hodie ritu Christiano, quem fides orthodoxa induxit, firmauit pietas, in amicorum gratiam, quorum Spiritibus pacem suppliciter poscimus à SpirituumDomino: Quod nobis optabimus, mortalitate positâ, fieri ab amicis, dum felici sorte, salutis securi, in expiatricibus Purgatorij flammis, pœnis exerçebimur, igneis induti culleis. quis scit quam diu? veterumque malorum supplicia expendentes ad libertatem anhela-

helabimus soliciti. Quam equidem felicem sortem appello. Vtrum plerisque è nobis ea obueniet ego sanè secretorum diuinorum nescius, planè ignoro. HOC adfirmare ausim, haud paucissimos eo magnis itineribus videri pergere, vnde negant redire quemquam: certè, vbi nulla est redemptio: vix vnum alterum-ue ex millibus millium, nisi prius ignibus emaculentur à næuis animæ Cælitibus adscribi: reliquos omnes in carceres subterraneos, vbi ineffabilibus modis torquentur fidelium bonorum Spiritus detrudi, ac detineri arctissimè, donec vel satisfiat Iustitiæ vindicatrici, vel Misericordia mortalium votis fatigata subueniat.

ISTVD hodie nostrarum est partium, pro ijs, quorum hæc, dum in terris nobiscum agerent, erant nomina. Vnum excipio, quem extra ordinem pono, viuum adhuc (diutissimè vt sit faxint Superi, quos eius rei gratia supplex appello.) SODALIDATIS MARIANÆ Præfectum

nunquam non nobis nominandum, celebrandum semper. Serenissime ac Reuerendiss. MAXIMILIANE HENRICE Princeps florentissime, multos annos, viridem senectã ac æternam memoriam felicitatemque precamur. Annuat ô! qui nutu dare potest.

Obierunt in Domino —— *Legitur Benefactorum catalogus.* ——

His omnibus, & si qui fortasse nomenclatorem latent.

Annua vota modò, sollennesque ordine pompas
Exequimur, struimusque sacris altaria donis.

Esse pretium operæ huius intelligunt, qui, quanta sit pænarum acerbitas ijs in locis, vbi animarum maculæ eluuntur, quique vim suffragiorum fide docti non ignorant: quibus etiam persuasum, quod à fide dignis accepimus, pænas Purgatorij in seculum sæpe alterum, & quod excurrit, protrahi. Quæ omnia, & his adnexa, varijs commentationibus sunt hoc eodem loco, & apud eosdem auditores pertractata diligenter, vt non sit necesse eadem repetere.

cen- Quo

Quocirca illuſtrabimus alia quæ-
n ad Purgatorium ſpectantia, nouo
ıdo, tædij leuandi cauſsâ, quod pa-
rerum ſimilitudo. Et conſultatio-
n Theologicam hodie inſtituemus,
ius reſponſis, nonnulla, quæ à Pieta-
eruditæ candidatis ignorari mini-
è conuenit, illigabimus, adfectus pij
ınquam immemores. Conſultationi
à paræneſi ſit diuerſa, præfigatur
ıc lemma:

Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me.

EIVS porro hæc fuit occaſio.

Malateſtæ Bibulo de ſuis crimini-
us, apud Virum æquè doctum ac pi-
m, & in officijs conſcientiam concer-
entibus apprimè inſtructum confeſ-
ı pænitentia imponebatur, non tam
x rigore Canonum, ac iuſtitiæ præ-
cripto grauis & acerba, quam beni-
nitate Præſidis ſpiritualis, tempera-
a, ac leuis. Ille tamen, vt erat inge-
ıio præferoci, & agreſti, tergiuerſa-
i primùm, ſed friuolis ex cauſsis: tum
leprecari, ſed irrito conatu, Confeſſa-
tio, patrem, ſimulque iudicem agente:

tandem recuſare omninò cœpit; abſolutionem ſacramentalem nihilominus pertinaciter flagitans; ſibique deberi contendens: quod diceret, nolle ſe pro pœna temporali hac in vita ſatisfacere; ſed in Purgatorium remittere, quicquid perferendum ſit: ibi ſe ſtare velle DEI iudicio, & quodlibet ſibi irrogandum ſupplicium luere: hoc ſatius videri quam modò neceſſarijs ſe ſatisfactionis piaculis ſubijcere.

EA de re conſultus, non ſine ſtomacho condemnaui hominem, vel argui potius intolerabilis inſcitiæ, & non ferendæ væcordiæ, ac imprudentiæ ſingularis. Inſcitiam illud prodit imprimis, quod opinetur, eum, qui in Sacramento pœnitentiæ petit à Sacerdote, beneficio Chriſtianis conceſſo, à peccatis abſolui, ac animę ſuę vulneribus mederi, poſſe pœnam, quæ ſibi claue non errante ab illo indicitur, recuſare aut admiſſam ſemel non dependere, quod in Purgatorio expiari magis placeat. Quam opinationē cum generalium Conciliorum Sanctionibus; cum magno-

ıagnorum Theologorum auctorita-
;,cum ratione mirè pugnantem, &
oſt Synodum Tridetinam plenam pe-
iculi ſentiunt, qui aliquid in conſci-
ntiæ foro ſapiunt.

Contrarium verò, nempe, Confeſ-
arium poſſe obligare pœnitentem, vt
atisfactionem acceptet, atque imple-
t;proindeque illum cogi pœnam im-
ɔoſitam per ſoluere, tam certũ eſſe hoc
tempore, definit nominatiſsimus, do-
ctiſsimuſque Theologus Franciſcus
Suarez tom. v. in tertiam partem S.
Thomas diſputatione XXXVIII. Se-
ctione VII. concluſione I. vt ſine te-
meritate negari non poſsit. Nam ferè
apertè id definiuit Concilium Tri-
dentinum: adeò vt magnus in Theo-
logiâ Magiſter Franciſcus Victoria
exiſtimauerit, illud eſſe de ſide. Col-
ligitur ex verbis Leonis Papæ, epi-
ſtola LXXXX. IX. aliis XCI. &
habetur in cap. *Multiplex* de Pœni-
tent. diſtinct. I. & Concilio Sale-
guſtadienſi capit. XVIII. in tomo
tertio Conciliorum: *Multi*, dici-
tur ibi, *tanta falluntur ſtultitia*, *vt*

 capi-

capitali crimine culpati pœnitentiam à suis Sacerdotibus acceptare nolint.

Concilium Lateranense, cui præfuit Innocentuis III. mandat, vt liquet ex Cap. *Omnis vtriusque, de pœnit. & remiss.* vt quilibet vtriusque sexus fidelis, qui doli est capax, singulis annis semel saltem proprio Sacerdoti confiteatur omnia peccata in Paschate, & Eucharistiam sumat, ac iniunctam pœnitentiam proprijs viribus adimpleat. Quid autem tria illa, confiteri, suscipere, adimplere, aliud, quàm eius qui confitetur necessaria officia indicant?

Non conuincis, inquis, hoc testimonio peruicacem. ita & ego opinor. Addatur igitur Lateranense aliud, cui Leo x. præsedit. In hoc præcipitur, vt qui DEVM, Diuosque contumeliosis verbis insectantur, à blasphemia in foro conscientiæ absolui non possint, nisi (Verba sunt concilij) grauissima pœnitentia seueri confessoris arbitrio iniuncta. Sed reus blasphemiæ Sacerdotis absolutionem absque scelere contemnere nequit. Ergo nec satisfactio-

onem, aut pænitentiam impositam.
ona est haud dubiè ista collectio,
iam munit Concilium Florentinum
i præcipit de Sacramento pæniten-
e hunc in modum: *Pars pænitentiæ sa-*
factio est secundum arbitrium Sacerdotis.
: quæ concernunt doctrinam Sacra-
entorum, ac rationem quemadmodũ
Christo sunt instituta ac tradita, nō
liberam cuiusque voluntatem, sed
necessitatem, & obligantem legem
feruntur, vt immutare, aut imminu-
e quicquam planē sit inconcessum,
nefarium.

SED rem planè conficit Concilium
ridentinum, cuius verba, vt opinor,
cultatē sentiendi contrarium planè
llit. Nā in sessione XIV. cap. 8. quod
t de satisfactionis necessitate & fru-
u hunc in modum præscribit. *Debent*
acerdotes Domini, quantum spiritus &
udentia suggesserit pro qualitate criminum
pænitentium facultate salutares, & con-
nientes satisfactiones iniungere, ne si fortè
ceatis conniueant, & indulgentius cum pæ-
tentibus agant, leuissima quædam opera
o grauissimis delictis iniungendo alienorum
eccatorum participes efficiantur. Habeant
utem præ oculis, vt satisfactio, quam impo-

ponunt , non sit tantum ad nouæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum; sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & castigationem. Nam claues Sacerdotum non ad soluẽdum duntaxat, sed & ad ligandum concessas etiam antiqui Patres & credunt, & docent Canone autem XV. ita definit: *Si quis dicerit, Claues Ecclesiæ esse datas tantùm ad soluendum, non etiam ad ligandum: & propterea Sacerdotes dum imponunt pœnas confitentibus, agere contra finem clauium, & contra institutionem Christi, anathema sit.* Ex quo Canone sic licet argumentari: Finis Clauium, ac Christi institutio id exigit, vt pœnitentibus pœnæ in Sacramento imponantur. Itaque hunc finem, atque hanc Christi institutionem peruertere, nec Sacerdoti, nec pœnitenti, nec vlli potestati humanæ permissum est.

HIC fuit sensus magnorum in Theologia Magistrorum, quorum auctoritas plurimum in hac re valere debet.

Richardus de S. Victore, cuius dicta Magistralia appellat S. Thomas in tractatu de potestate ligandi & soluendi cap. 8. sic habet: *Pœniten-*

tem,

ꝫ à debito damnationis DEVS absoluit tali conditione, vt eum oporteat, pro-potest Sacerdotis absolutionem quærere; & eius arbitrium, debito more satisfacere. am si satisfacere neglexerit periculum a-rnum non euadit. Quæ significant, œnitentem lege necessariò cogi ad tisfactionem Sacerdotis arbitrio esignatam.

Magister Sententiarum idem lanè indicat in 4. distinct. 18. ac S. homas ibidem, & in Additioni-us quæst. 18. art. 3. & in 3. parte uæst. 80. art. 2. vbi sic scribit. *Re-uiritur ex parte pœnitentis, Primò uidem voluntas compensandi, quod fit er contritionem.* Secundò, *quod se subijci-t arbitrio Sacerdotis, loco DEI, quod fit er confessionem* Tertiò, *quod recompen-et, secundum arbitrium ministri DEI, uod fit per satisfactionem. Et ideò contri-io, confessio, satisfactio ponuntur partes Pœ-itentiæ.* Idem S. Doctor in 4. dist. 16. *Recompensatio*, inquit, *pœnitentiæ tri-ius gradibus perficitur; quorum* Primus *est displicentia culpæ præteritæ: aliàs non spon-te ad satisfactionem accederet, & hoc per*

contritionem perficitur. Secundus *est*, *ut culpas suas notificet DEO per Sacerdotem, aliàs non se ad recompensationem secundum arbitrium eius in quem peccauit offerret, & quantum ad hoc, est confessio.* Tertius *est, ut compenset DEO secundum arbitrium Sacerdotis, & ad hoc est satisfactio.*

Clarissima etiam sunt illa in dist. 17.q.3.ait.3.qla.4 *Cùm Sacerdos non absoluat, nisi ligando ad aliquid faciendum, ille solus potest absoluere: qui potest per imperium ad aliquid faciendum obligare.*

Item 2.2.q.67.art.1.docet sententiam iudicis esse veluti legem ad singulare factum admotam. Vt autem lex generalis vim habet cogendi, ita sententia iudicis vim habere debet coactiuam, alioqui iudicium non esset efficax. Tandem in 4.dist. 19.q.1.art.1. agens de clauibus: Iudicium, inquit, dici non potest, nisi vim coactiuam habeat. Iudicium autem exercet, dum sententiam fert in tribunali pœnitentiæ confessarris.

Eiusdem sententiæ est Alensis 4.p. sum.q.24. mem. 4. ait. 5. Durandus in 4. d. 20. q. 1. & 2. Richardus in 4.d.18.ar.1. q.5. Paludan. in 4.dist.20.

q.1.ar.

ar.2. & q.2.art.3.& quæst.1.art.2.
rmat quemlibet Christianum ad
sfaciendum cogi arbitrio Petri.
nsentit Maior in 4.dist. 17. quæst.
lmainus dist.18. q. 1.art.2.vbi ad-
hat hanc esse opinionem antiquo-
n. Franciscus Victoria quæsito 209.
m.Sot.in 4. dist.20 q.2.art.2.Mel-
or Canus 5. par. relect.de pænit.
rus Soto lect.2.de pænit. Ledesma
.q.20.art.3.Roffensis art.5. contra
therum.Suarez.tom.4.in 3.p. dist.
sect.7.Tapperus articulo 3. deni-
e, qui omitti nullo modo debuit B.
ntoninus 3.p.tit.18.ca.19.§.19.quàm
nsa hæc testium est nubes?
IDEM verò firmissimis rationibus
bilitur. Aliquas adferamus. Prima
. Sacramentum pænitentiæ est Sa-
amentum iurisdictionis, de quo
bitare non licet. Hinc est, quod non
ilibet Sacerdos ius dicere queat in
c tribunali; sed is duntaxat, qui ad
testatem ordinis adiunctam habet
testatem iurisdictionis. At iurisdi-
io fine coërcitione nulla est, vt paf-
n Iuris-consulti docent: & constat

ex ff.de officio eius, cui mandata est iurisdictio l.postrema,& cap.Pastoralis de officio Iudicis delegati. Itaque si Sacramento pœnitentiæ iurisdictione vtitur, necessarium est, vt habeat vim puniendi, ac coërcendi..

Huic adfinis est altera, aut potius superioris confirmatio. Nemo mediocriter versatus in fidei Christianæ arcanis negarit, Sacramentalem absolutionem Sacerdotis esse actum iudicialem. quod clarum est ex Canone IX. sess.XIV.Concilij Trident. At sententia iudicialis ferri non potest, vel vt loquitur S.Thomas in 4.dist.19.q.1.art.1. iudicium dari nequit, nisi vim coactiuam habeat. Quare Sacerdos cogere potest ad pœnam suscipiendam ac ferendam. Et nonne ciuilium capitaliumque caussarum iudices à seculi Principibus dati imperio cogere possunt reos ad præstanda ea, quæ sententiæ æquitas postulat?& id negetur sacrarum cõfessionum iudici, qui DEI personam sustinet, & in eo iudicio, in quo de summa rerum agitur?

Sic etiã licet arguere. Nemo sibi est

iudex, aut ius sibi dicere debet. In re enim propria, inquit lex, iniquum admodum est alicui licentiam tribuere sententiæ, L. vnica Cod. *ne quis in sua caussa iudicet*. An non igitur iniquum reputari debet, in iudicio, quo à pœnitente pœna iuste repetitur, eius auctoritate, qui, vt DEI Vicarius, tribunal occupat, reum spretâ iudicis sententiâ, suo arbitrio punitionem metiri velle, & de loco illius, ac tempore decernere?

Nec parum roboris habet ista ratio. Confessarius tenetur satisfactionem imponere pœnitenti. Itaque pœnitens tenetur illam acceptare. Tum quia cum vterque concurrat ad Sacramentum, vterque tenetur integritatem illius seruare. Tum quia alioquin ad modum inefficax esset potestas Sacerdotis vindicatiua, quam tamen Christus præcipuam esse voluit.

Videtur etiam species iniustitiæ ac defraudationis in Purgatorum reijcere pœnam peccatis debitam. Siquidem in purgatorio non viuit totus homo,

homo, qui Deum offendit, sed anima tantum. Totus autem homo offendens DEVM iniuriæ factæ pænas debet luere: sicut toti homini destinatum fuit Sacramentum pænitentiæ. Itaque in hac vita pænam ac satisfactionem DEO dare ac subire debet. Et sanè satisfactio illa, quam in Purgatorio DEO præstat multum differt ab eâ quam DEVS in Sacramento pænitentiæ à toto homine exigit. Addamus, quod sicut in Purgatorio satisfacit anima ad arbitrium DEI, ita in hac vita voluit totum hominem satisfacere ad arbitrium Sacerdotis. Denique, Sacramentum pænitentiæ constat essentia & integritate, atque vtrumque habet à Christo, & vtrumque est iuris diuini. Integritatis autem pars est satisfactio, quamuis essentiam non ingrediatur. Itaque non est in potestate hominis satisfactionem nō suscipere. Nam violaret integritatem Sacramenti. Ergo non licet pænitenti pænam sibi iniunctam aut debitam in alteram vitam reijcere.

SED detur tibi, quod non est hu-

mauæ

manæ potestatis concedere, fas esse, neglecto Sacerdotis satisfactionem præcipientis imperio pœnam omnem temporariam alteri vitæ reseruare, & Purgatorij cruciatus præeligere, nemo, nisi planè sit delirus & rerum alterius vitæ ignarus hos illi prætulerit, quod è duobus principijs, quæ omnium calculis comprobantur, manifestum faciam.

Vnum suggerit Philosophia moralis. Sapientis est è duobus malis, cum vtrumque euitari non potest, illud, quod est minus arripere. Eius non obscura vestigia cernuntur in omni rerum genere, ac primò in sensu animaque carentibus. Maius malum est vniuerso, eiusque partibus inane, quàm ignem descendere, aquam sursum niti, aërem rarissimum reddi, terram in exhalationes fatiscere. Sit vacui periculum in follibus, tubis, dolijs. Eligit natura, quod minus malum. ruit ad inferiora ignis, ascendit aqua, extenuatur aër, terra resoluitur. Manifestius id inanimantibus deprehēdes, quibus cum malorum maximum sit inte-

interitus, quidlibet præ hoc eligunt. Quod si alicui vt minus malum mors videtur, in mortem ruit, ne in maius malum incurrat. Sic mus Armenius, aut Ponticus fame vel siti prius occumbit libens vel à venatoribus se capi sinit, quam luto sordibusque quibus cingitur, candidissimam pelliculam & elegantem patiatur defædari. Hinc illud. *Mori malo, quàm fædari.*

Plin. lib. 8. cap. 38. Pier. lib. 13. hierog. Ioach. Camera. in Symb. 81. Claud.

Nempe mori satius, vita quàm ferre pudorem.

Peius est profectò caput quàm manū lædi: idcirco, si petatur caput, quis non manum obijcit? Animalia id norunt rationis expertia, quibus caput abscondere in discrimine vsitatum, tam stolidè nōnunquam, vt reliquum tunc corpus, quamuis expositum celo, in tuto locatum existiment.

Hominibus maior est prouidentia, certè in rebus corpus cōcernentibus. Quis non vstionem admittit ne gangræna serpat? Lapillus in renibus sectionem impetrat, quia minus malum censetur breuis, quàm longus

dolor.

dolor. Iaces in lecto paraylsi ligatus arctius, quam funibus: nulla voluptas te inde eripiet: inuadat cubiculum flamma, arrepat ad lectum ignis vorax, & minetur iacenti, exilies reor, vt à quodam factum, cui inde salus. nimirum, maius malum mors, quàm vitæ est cruciatus.

Similis est electio sapientis dum mala externa cum internis, animæ cum corporis, æterna cum temporarijs confligunt. Malum est, nominis iacturā pati. quid si accedat certa mors, malorum cumulus? peius tamen est, Numinis offensionem incurrere. quid eligis? Audi mulierem sapientem: *Melius est mihi absque opere incidere in manus vestras* (hominum) *quàm peccare in conspectu DEI Domini*. Daniel. XIII. 23. Tentat te domina Caro Putipharis vxor, allicit, arripit, raptat, sed pallio tenus, quo circumdatus. nisi obsequaris, infamia, paupertas, carcer, fors etiam laqueus te manet, magnum malum; sed quo maius est vetita libido. Quid moraris? minus est eligendum si sapis. fuge. accuset meretricula,

tricula, condemnet Putiphar, ſuſcipiat carcer, detineant compedes, eripiet DEVS.

Deliquiſti in leges. obtorto collo duceris. ſiſtis te iudici, audis ſententiam: obnubito, infelici arbori ſuſpendito. ſupernè putreſcat, aut in rota alitibus ſit eſca. defertur ad Principem iudicium: mitigat pænam, dat aliquid nobilitati generis, antiquis obſequijs, amicorum precibus: optionem permittit gladij, reſtis, ſepulchri: amens ſit ac furioſus, eoque furca dignus, qui furcam eligat, nimirum, maius malum.

Accuſatur quiſpiam damnatæ ſuperſtitionis, & vetitarum artium, examinatur, cõuincitur, adiudicatur igni, traditus carnifici, ducitur, comportantur ligna, aggeruntur in ſtruem, rogus ardet. Fit gratia miſero. Eodem in loco flammis ex vna parte crepitantibus pyra pingitur tam fabrè, vt ignis videatur, ſed fallit oculus, nec ignorat id reus, aut iudex, quem iuuat ludere. Fit poteſtas malefico eligendi quod malit, verum, an pictum ignem:

ignem:illum antehabere est animus. Explicatur illi supplicij grauitas, atrocitas, diuturnitas. nihil agis. ille verũ ignẽ destinatò præ eligit. Pictus ille puerorũ sit, inquit, in ignẽ verum cõijciendum se tradit. Insane, demens, furiose quo ruis? perpende quid eligas? considera factam tibi gratiam. frustra hæc occinis. Nam in hoc ipso de sapientia sua sibi blanditur. Ignem Purgatorj nostris collatum cruciatibus, esse vt verum picto oppositum sapientũ vox est. nihil addo. stultitiam quorumdam miror.

Risimus scurram nescio quem, qui cùm denudato tergo, carnifice virgatore insequente horrendum in modum flagris concideretur, longumque iter, donec metam attingeret, superesse non ignoraret, posset autem etiam properare, ille grauissimi viri æmulatus gressum, testudineo planè gradu, ac si sponsus ad templum progrederetur, itabat. Aurem vellicante socio, illudque insusurrante, ecquid morari? cur non properas? currendum esset, tametsi claudo, tu benè à pedi-

pedibus, à tergo tam malè, subsistis ille conuerso ad sodalem vultu grauitate quadam incredibili. pulsabatur interim dirissimè à carnifice; heus, inquiebat, socienne, tua cum res agetur, progredi licebit, vt lubebit: mihi ista dicata est pompa. hoc iuuat gradu, & sic lentè festinare. Quis non exclamet, delirum caput. At quotidie apud nos ita deliratur. Punctulo temporis in hac vita ab immanibus tormentis te eriperes. negas te velle. Longissimum Purgatorij stadium ignitis carbonibus stratum, non vno flagrione perurgente, vt rosetum percalcari oportere dictitas. Perge porro. experiere. tarditatis pænitebit.

PVEROS magis metuere flexilem ex vlmo virgulam, quàm ancipitem è chalybe benè temperatum gladium, plusque dolere de luteis in glarea excitatis domunculis, si pede euertantur, quàm hereditate deperdita: eosdē fugere personatos amicos, tanquam furias, amplexari crudeles aduersarios, & videmus, & miseramur, ac infantiæ adscribimus, quæ nobis, viginti, trigin-

triginta, imò sexaginta annorum pueris etiamnum adhæret.

Ad puerilem in hac vita virgam, famem, bellum, pestem, orbitatem, pauperiem, ignominiã, morbos, similiaque trepidamus; districtum Iustitiæ gladum, post funus nostrum, diros omnis generis cruciatus vltro accersimus. *Vsquequo paruuli diligitis infantiam, & stulti ea, quæ sibi sunt noxia cupient?* Quam hoc puerile, cùm vnica oratiuncula ad DEVM aut Cælites beatos feruenter effusâ; exiguâ vna eleemosyna, ex caritate DEI & proximi pauperculo erogata, haustu etiam frigidæ, quid facilius? ridenti ore oblata; breui aliquâ carnis maceratione, abstinentia, sacco, cilicio, humicubatione, flagellatione (quę verborum sono ter. rent inexpertos, reipsa, succo pietatis condita amaroris vix quicquã habent) eximere nos possimus à tormẽtis longè acerbissimis, hæc tamẽ præ illis eligere? An nõ hoc cõtra cõmunẽ est sensũ, è duobus minus malũ eligẽdũ esse? *Prou.1.*

Si nauiges, & oneraria sit plena mercibus, insurgant autem venti pernities nauigantium. fit clamor

Stri-

—— Stridens Aquilore procella
Velum aduersa ferit, fluctusque ad sidera
tollit
Franguntur remi, tum prora auertit &
vndis
Dat latus, insequitur cumulo praruptu
aqua mons
Prasentemque viris intentant omni
mortem.

edicit Nauarchus, heus Euclio, velmer ces in mare iacta vel morere. nulla mora. plena smaragdis vasi Ocean committit institor, siccis sæpe oculis sed etiamsi madescant, nunquam im petrabit à Theologo, aut Iurisperi to, vt non pronuncient, simpliciter vo luntariam esse illam mercium proie ctionem, licet metu factam. nimirum quia voluntariè minus malum pr maiori eligit.

QVOD adeò necessariò fieri qu dam existimant, vt velint aliter, no solùm à pecude, sed neque ab homi ne cui sua libertas constat haud po se contingere. Nam ita statuunt. Fie nequit vt eligatur æquale, aut etia minus bonum, si vt tale est, cognosca tur. At maius malum intuitu minor

est minus bonum. Dum enim ex duobus malis alterũ eligitur, non quà malum, in quod non fertur voluntas, sed quà bonũ, quod eripit ab aliquo malo, arripitur. Itaq; si agnoscas vnum malum esse altero maius, cogeris ad id quod minus est manum extendere: nisi iudicium mutare placeat, & maiori malo aliquid adfingere, quo minus altero fingenti, seu deliranti videatur. Quod fieri posse nullum est dubium: & vtinam sæpe cùm minimè deberet, haud contingeret.

EXEMPLO quod posui illustro. Maius haud dubiè malum est sapientũ calculis ebrietas, quàm amici sine iusta caussa offensio. Cum ebrietas, Basilio teste, sit rationis euersio, roboris corruptio, senectus immatura, breuis temporis mors, voluntarius Dæmon, vitij mater, virtutis interitus: Augustino sit insania spontanea, flagitiorum genitrix, radix criminum, origo vitiorum: Chrysostomo sit morbus nõ habens veniam, ruina carens excusatione, malum infinita dignum damnatione. Quis hæc non postponat

Basil. homil contra ebrios.

August lib de sobr & ebriet. ca. 3.

Chrysost. hom. 54. ad pop. Antioch.

X indig-

indignationi alicuius, quem sobrietate tua & negatione haustus æqualis fortasse offendis, placandum facile risu & ratione. Hoc multi nō ignorant: maius tamen malum eligunt, quia ebrietatis malum delectationis pallio circūdāt, & sic eius turpitudinem minuunt, & offensionis in amico grauitatē augent. Quod ni facerent, nunquam maius malum possent eligere, vt quidam existimant.

Quod licet negent alij, qui opinantur hominem innata sibi libertate, non solùm æquale, sed minus etiam bonū, iudicatum tale, posse eligere: maius autem malum minoris mali collatione est minus bonum; tamen sapientis officio non satisfaceret, qui duorum malorum optione datâ, maius eligeret: præsertim, si nullo alicuius virtutis intuitu moueretur. Nec quisquam prudentum de hac re ambigit.

IAM verò, alterius positionis doctrix est Theologia Christiana, quæ asserit, grauius multo & acerbius esse Purgatorij, quàm vitæ huius qualecumque supplicium. Quod indefinitè dictum

dictum & generatim omni probationum genere stabiliri posset, sed nolo diffundi: digitum tantum intendo in nonnulla rerum præcipuarum capita. In Purgatorio vt in inferno duplex est pæna. Vnam efficit carentia visionis beatæ, in qua nostra consistit felicitas. Quis autem dicat non dolere, & consequenter non cruciari summoperè animas, dum animaduertunt se suis impediri culpis à summi boni fruitione. Atque hæc vocatur pæna damni: quæ tanta est, vt humana nulla eloquentia pro dignitate satis explicari valeat.

Nolo mihi credatis. Credite illi, qui sapitumē suffragiis sapientiæ corculum audire potest, Doctori orbis, Thomæ Aquinati. Is eo loco, vbi non Latinè loqui solet, sed Theologicè, & horridâ quibusdam, sed leni & amicâ Scholasticis simplicitate, hæc duo enunciat. *Primum*, pænam damni esse maximā pænarum, tā quæ in Purgatorio, quàm quæ in hac vita sustinentur. *S. Tho. in 4. d. 20. q. 1. art. 2.* *Secundum*, minimam pænam Purgatorij esse maiorem maximâ huius vitæ. Prius illud probat. Quoniam

 sicut

ſicut poſſeſsio deſiderati boni generat gaudium, ſic abſentia eiuſdem gignit dolorem. At bonum quod animæ in Purgatorio efflictim deſiderant eſt ſummum, deſiderium verò etiam eſt maximum. Siquidem intellectus clarius cognoſcit, quàm ſit magnum bonũ videre DEVM, & appetitus, tum naturalis; tum infuſæ caritatis exerit vires, & intentiſsimus eſt: neque impeditur à mole corporea, ac ſenſibilibus voluptatibus.

Ah! quantus inde dolor? quem non mitigat boni vicinia, ſed auget. O! quàm hic verum, *Spes quæ differtur affligit animam.* Finge quempiam inanitate ſtomachum inſidente vehementiſsimã fame diuexari, maiori profectò, quã quæ ad canes, mures, equos, ſoleas, fimum, & obſcæna quælibet, ac quod horreat auditus hominis, humanas carnes, ipſumq; vteri ſui fœtũ dilaniandũ deuorandumq; adegit: ardeat idem ſiti intolerabili, ſiccitate æſtuq; præcordia perurente. Videat autẽ haud ita procul menſam opiparè inſtructã, pane, piſce, herbulis, altilibus, elixis, aſsis,

aſsis,paratis: cernat appoſitum vini genus omne Italici,Hiſpanici, Cretici: manum conetur extēdere,ſed fruſtraneo niſu, diducto rictu ac morſu de propinquo patinas ſibi arridentes ſalutet,ſed non niſi morſu, qui linguā vellicet: oculis iam deuoret, quæ ſibi parata nouit,araneante interim ventriculo.quantus inde cruciatus?maior ſanè quam Tantalo affinxerunt Poëtæ.

Poſterius ſic confirmat S. Doctor. Quicumque Purgatorio detinetur,hac ſaltem damni pæna cruciatur,quæ eſt maxima.Itaq; minima Purgatorij pæna maior eſt quā huius vitæ maxima. Supplicium ingens, ac penè omniū grauiſsimū Romanis ciuibus videbatur, cū vel iudicū sētētia,vel aduerſariorū inuidia, vel præſentiū tædio, vel ſenatus ingratitudine ab vrbe abeſſe, & familiariū vſu quotidiano priuari, ciuiū conſuetudine ac cōſpectu carere, dulciſsima populariū alloquutione & cōuictu orbari cogebantur.Quod ſi etiā ad inſulas longè remotas deportabantur,ſi in Sardinia,in Ponto,in Euxini deſerto aliquo loco cōmorari cogeban-

gebantur, malorũ putabatur summa: lamentationibus, næniis, elegijs calamitatẽ suã deplorabant. Legistis haud dubiè aliquãdo Nasonẽ in Tristiũ elegijs. quid vnicè postulet? reditum in patriam. quid ceteri exules? idẽ erat omnium votum. eo aspirabant, eò gemitu, suspirijs, lacrimis tendebant. Quod si spes adfulgeret, quantum inde gaudium? Sed quod dilatione calamitatem augebat. reditum reditum exoptabãt. Italia Italia ingeminabatur. post reditum lætitiæ magnitudo desiderium absentis declarabat.

Ciceronis adhuc illa aurem verberãt, quæ à pueris in gymnasio declamitantur, & quæ ille cùm ab exilio reuocatus, quasi nouũ orbẽ ingressus esset, terramq; cum cælo commutasset, stupore, lætitiaq; à sensibus penè alienatus profudit: Quæ species Italiæ? quæ celebritas oppidorum? quæ forma regionum? qui agri? quæ fruges? quæ pulchritudo vrbis? quæ humanitas ciuium? quæ Reipublicæ dignitas? quæ vestra maiestas, ô! Errat decem annis Vlyxes. vagatur per ignotas terra marique regiones, scrutatur inuia.

tentat

tentat omnia, nec quiescit donec intueatur desertæ rudera Ithacæ, patriæ & vilis, & angustæ, quæ potius volucrum nidum, quam hominum domicilium referebat. Non videmus syluilis & paganis sordere ingẽtes Principum moles, ampla palatia, deauratas àulas, neque his tristitiam pellere, nisi haris suis & cucumerarijs in quibus nati sunt & alti reddantur.

Assuetos tauri saltus, assueta leones,
Non feritas illos impedit, antra petũt.

QVANTVM ergo par est credere doloris illos percipere, qui à cælesti patriâ, ad quã nati, à republica Sãctorũ, ad quã adscripti, ab illis felicissimis regionibus, quibus destinati, ab illa vrbe, cuius iure donati, ab illo regno ad quod [illegible] missi; vbi regnat pax, caritas, trãquillitas, gaudiũ; vbi resonat vox laudis & exultationis, vbi perpetuũ cantatur Alleluia; ab illâ denique purissimâ luce, quæ lætos ac beatos efficit intuentes, abesse, & in teterrimis carcerũ subterraneorum receptaculis, omni penè supplicioriũ genere excarnificantur?

O Pater, inquit fortasse quispiam, omnibus ijs à te hactenus enarratis in: præsentiarũ careo: in cælo nondũ versor: societate beatorum non fruor: lucẽ illam clarissimã non intueor: suauissimũ illũ concentum non haurio: amœnitatẽ illam cælestem non vsurpo: palatia illa ingentia non inhabito; neque tamen idcirco admodum crucior. Imò, si hoc in corpore manere hic semper, & præsentibus abundare ac frui bonis liceret, patriæ alterius bonis me priuari facile paterer, & desiderium omne, quin etiã cogitationẽ deponerẽ. Hoc ignorantiæ, ac infidelitatis est testimoniũ. hic quorundã non nisi terrena sapientium stupor. Nescit videlicet ignarus meliorũ, alios post mortẽ oculos, aliam habituros nos à corpore abiunctos intelligentiã, quâ boni illius dilatio maior videbitur pœna, quã flammarum globi & incendium.

ID de amissione gloriæ æternę pronunciauit D. Chrysostomus homilia xxiv. in Matthæum; ego ad temporalẽ etiam refero. *Noui*, ait, *quia plurimi pertimescunt gehennam: Ego tamen illius gloriæ amis-*

amissionem multo amarius quidesse, quam ipsius gehennæ dico esse supplicium. Si verò id non possum sermone demonstrare, nihil est omnino mirandum. Neque enim nouimus illorum beatitudinem præmiorum, vt infelicitatem quoque de eorum amissione scire possimus. Nos autem hanc absque dubio discemus, cùm experimento cœperimus edoceri. Itaque tunc velamen auferetur: tunc aperientur oculi: tunc cum ingenti dolore impij videbunt, quid inter bonum æternum, ac summum, & hæc fragilia caducaque discriminis sit.

SED præter hanc pænam est alia, quæ vocatur pæna sensus, quam infligit ignis, non metaphoricus, sed verus ac corporeus, eiusdem cum elementari, cuius ardorem tantoperè horremus, naturæ. Quod licet non sit definitum ab Ecclesia, ideoque ad fidei professionem non spectet; probabilitatem tamen summam habet; ob Scholasticorum consensum, auctoritatem Patrum, apparitionum veritatem, aliaque haud leuia documenta. Docent itaque constanter cum Patribus Scho-

læ Doctores: Purgatorij pœnas tam esse atroces, vt cum illis huius vitæ supplicia comparari nequeant.

AVDIATVR Augustinus, qui enarratione in psalmum XXXVII. *Quamuis, inquit, salui per ignem, grauior tamen erit ille ignis, quam quicquid potest homo pati in hac vita.* Cui consonat, quod scribit Papa Gregorius in psalmum tertium pœnitentialem: *Illum transitorium ignem omni tribulatione præsenti existimo intolerabiliorem.* Venerabilis Beda in eundem psalmum scribit, nulla esse supplicia martyrum, aut latronum cum illis Purgatorij pœnis conferenda. Idem habet S. Anselmus in priorem ad Corinthios cap. 3 nec non S. Bernardus sermone de obitu Humberti. Lutherum, si placet, audite, qui antequam planè deliraret sic scripsit, tomo I. Geman. editionis Ienensis, & tom. 7. Germ. VVitenberg. *De Purgatorio firmiter credendum est, & ego verum esse scio, miseras animas ibi* INTOLERABILITER *cruciari, nosque obligatos teneri ad opem illis ferendam.* Idem confirmant plurimæ reuelationes, quæ apud V. Bedam,

Tom. I. fol. 165.

Bedam, lib. 3. & 5. histor. apud S. Brigittam, apud Dionysium Carthusian. & in vita Christinæ mirabilis inueniuntur.

IDEM demonstrat ratio. Siquidem doloris æquè ac gaudij intensionem tria efficiunt, potentia, obiectum, & vtriusque coniunctio. Si potentiam spectes, absque controuersia capacior est doloris potentia rationalis, quàm animalis. Nam quantum ad apprehensionem, intellectus est veluti fons, appetitus tanquam riuulus. Cùm itaque anima ipsa nuda in Purgatorio torqueatur, maximus sit oportet dolor ex parte patientis. In hac vita enim non tam anima quàm corpus patitur, & per corpus aliquis dolor transit ad animam, sed non nisi vmbratilis. Si obiectum attendas, illud est in Purgatorio ignis, hunc in finem diuina potentiâ constitutus, vt sit instrumentum iustitiæ vindicatiuæ, cui placuit in hoc Omnipotentiæ documentum aliquod dare. Si nexum vtriusque consideres, intimus erit. Inter mortales quidem, vbi omnia

 sunt

sunt corporalia, connexio non fit nisi per contactum extremitatum, ac superficierum. In Purgatorio in animam ipsam illabetur, ac intimè penetrabit tormenti acerbitas.

Cvm itaque hæc semper fuerit de supplicij atrocitate, quo in Purgatorio expiantur Animæ, prudentũ æstimatio, nõ est inuentus sapientũ quisquã, qui non quantumuis longã & acerbam in hac vita pænitentiã, præ illo, acceptauerit libenter, si libera ipsi fuit electio, & à Deo idem non expetierit. Huc spectat oratio Regis Dauid: *Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me*, Psalmo VI. In qua multi distinguunt furorem, & arguendi verbũ, ab ira ac verbo corripiendi; illudque pertinere volunt, ad æternam damnationem, hoc ad Purgatorij pænas. Ita haud obscurè S. Gregorius, Haymo, Alcuinus, Remigius, idemq; innuit S. Augustinus. Quocirca negant aliqui hæc pertinere ad pænas præsentis vitæ, cùm Iob verissimè dixerit: *Nunc DEVS non infert furorem suum, nec vlciscitur valdè.*

Iob. XXXV. 15.

Pro

Pro eodem supplicabat Ieremias cap. x. *Corripe me Domine, veruntamen in iudicio, & non in furore tuo* (hoc est, non vt aduersarius & inimicus, verùm vt pater, quemadmodum Hieronymus exponit) *ne fortè ad nihilum redigas me.* Quando valdè irascitur DEVS in hac vitâ, ne in iudicio quidem irasci vult: immò irasci omninò non vult: & *requiescet*, inquit, *indignatio mea in te: & auferetur furor meus à te, & quiescam, nec irascar amplius, eò, quod non fueris recordata dierum adolescentiæ tuæ, & prouocasti me in omnibus his. Quapropter & ego vias tuas in capite tuo dedi, ait Dominus DEVS, & non feci iuxta scelera tua in omnib. abominationibus tuis.* Non fuit imprudens votum, optantis anni integri morbos grauissimos potius, quàm vnius diei purgatorias flammas perpeti.

Iere. x. 24.

Ezec. xvi. 42. 43.

ET tu temperatam patris beneuolentia à Confessario pœnam cum Purgatorij tormentis commutare desideras. At, graue est, dicis, spontaneam flagellationem subire, quam imposuit mihi seuerus ille Iudex. Impoposuisse vix credo: nam hactenus non

tempore luiturum te putas? quis spopondit? Reperies, si vera narrationum fides, quosdam seculo, alios seculo non vno torquendos. esse qui vltimum iudicij diem expectat in pœnis; & hac se spe solari, quod æterna non sit futura. Papalium condonationum bullatas chartas inspice: in ijs leges, qui hoc studuè fecerit, centum, mille, decem millium annorum indulgentias consequetur, & totidem quadragenas. An fortè, quod sentiat Pontifex quibusdam tot annorum tormenta præscripta ibi esse à Iustitia, quæ hic facili pœnitentia ad Misericordiæ tribunal tollantur? An potius, quod sentiunt alij, Pontificem, pœnas tanti temporis Canonum seueritate imponendas contrahere? Vtrumque te iugulat. Vide, quam imprudenter agis dum pœnam à Confessario ad mensam hic dependere detrectas, vt in altera vita plenè satisfacias.

IN quo si obstinatas etiamnum hæres, caue, mi homo, ne existimem prauæ electionis causam deliran-

rantis cerebri errorem esse: tibique persuadeas, vel cum Ioanne Caluino, Purgatorium esse exitiale Satanæ commentum, vt hæresiarcha ille scribit, quod Christi crucem euacuat, quod contumeliam non ferendam DEI misericordiæ irrogat, quod fidem nostrã labefacit & euertit. Vel cum Martino Luthero in hac re verè Protheo, siue afferente, Purgatorium, lectum esse cuique fatalem; pœnas non alias, quàm in eo horrorem, mortisque pœna purgari, si quid purgandum superfit: siue insanè declamitante: Cùm negatis Purgatorium, dãnatis Missas, vigilias, cœnobia, monasteria, & quicquid per hanc imposturam erectum est, per omnia etiam probo: siue contestante, defunctorum animas ferreo quidem, sed suaui somnio delinitas molliter cubare. quis hanc quietem longæ molestæque peregrinationi non anteponat?

Lib. 3. inst. c. 5. § 6.

Lib. de abroganda Missa priuata.

Lib. ad VValdẽses de Eucha.

FORTASSE Regis Britanni Iacobi te transuersum agit opinatio. Is enim cum de Purgatorio multa ex Catholicorum scriptis accepisset, Purgato-

gatorium velut locum amœnitate plenum concepit, ideoque recreationibus Principum perquam idoneum. Quare adeo is ei locus arrisit, vt in libello, quem edidit, vocauitque Præfationem monitoriam ad Principes, quos eo, velut clasſico contra Pontificem Romanũ in vnum agere destinarat animo, solicitè exquisiuit, vt erat amœnæ vir ingenio: An etiam in Purgatorio campus sit patens & iucundus, in quo ipse, si fortè illuc deueniret, aucupio operam dare, otiumque oblectare posset? Digna Rege Iacobo quæstio, qui aliud fortasse in Purgatorij spacijs non concipiebat, quàm vel locum plantis semper virentibus consitum, vel syluulam opacitate vmbrosam, vel agrum omni felicium arborum copia adantem, & fructum abũdantia opulentum: denique hortos Midæ, Tantali, Adonidis, inibiq; venationes, aucupia, ludos, naumachias, choreas, aulas, palatia, lectos eburneos. Qui hac persuasione ducitur, næ ille prudenter, meo quidem iudicio faciet, si pœniten-

nitentiam omnem in hac vitâ impositam recuset, in tali Purgatorio luere, id est, ludere paratus.

AN fortasse tabernam vinariam, quæ tam auidè à multis frequentatur, Purgatorium esse quispiam tibi suggesſit, vbi haustu more gentis nostræ refocillentur animæ, vt eo alacriùs cœptum iter conficiant? Fuit nescio quis superiori seculo, qui hanc conceptionem ignaris suadere conatus est, aut potius scurrili sarcasmo fidem de Purgatorio eleuare; vt narrat Gallus historicus, si non fingit ex suo sensu. Quem semel hæc dementauit insania, vt Purgatorium, tanquam in itinere ad æternitatem diuersorium opinetur, in quo genio tantisper indulgeatur, donec progredi placeat, is profectò catè rem suam instituit, si satisfactionis pœnitentialis locum Purgatorium sibi destinet.

Thuan. lib.3. anno 1547.

VERUM cùm hæc stulta cogitatio procul esse debeat à Christiani hominis mente, qui non ignorat, certè non debet, locum esse pro vitâ functis,

ctis, in quo, tanquam in carcere horrido atrocissimas pœnas sustineant, ac velut in Iustitiæ vindicatricis theatro incredibili tormentorum multiplicium acerbitate exerceantur demortuorum spiritus, donec ad nouissimum quadrantem persoluant, quæ debere se ante Christi Iudicis tribunal agnouerunt. Imprudentissimus autem habeatur oportet ille, qui leues, facilesque pœnas, grauissimis, difficillimisque commutare temerarius audet: & quod incredibile, verum ignem pictó ad supplicium suum ante habeat. Vobis verò à Christiana prudentia ac pietate debetur commendatio, SODALES, qui amicos benefactoresque illo in loco auxiliarem vestram dexteram assiduò implorantes, promptè, alacriterque porrigitis: & veritis suffragijs quam plurimos etiam eripere è molestissimo illo carcere contenditis. Quod hactenus à nobis factum sedulo, nunquam post hoc intermittamus. Et gratissimus semper in eorū morte memoriaque decoranda non tam inanibus verborum

borum encomijs, quam solidis Christianæ pietatis officijs castisque precibus, cnm nullam iam aliam gratiam illis referre possimus.

SERMO VII.

De pœnarum in Purgatorio duratione.

ET

An probanda sit consuetudo anniuersariorum suffragiorum sine termino?

Amen dico tibi non exies inde donec reddas nouissimum quadrantem. Matt. v. 26.

QVOD anno quodlibet Sacris piacularibus, amicorũ, benefactorumq; in Domino defunctorũ animas impetratâ ijs à viuorum DEO pace, ad tranquillæ felicitatis domicilium, ac Cœlitum acropolim transferre conamur, & benè facimus, & religiosè: neque id à quoquam reprehēdi solet, potes-

potest ire, qui non furialibus actus sectariorum intemperijs, funestam Matri sacrosanctæ Ecclesiæ, receptisque ab omni antiquitate cæremonijs bellum indicere animo obstinato decreuerit. Sed hoc fortasse cuiquam non malè de ritibus Christianis opinanti, at minus in Theologicis exercitato, dubitationis aliquid ingeneret: An fas sit, vel expediat, post lustra aliquot, & multo magis, post non paucas annorum centurias euolutas, ab eo die, quo quis viuere hic desijt, nominatim illius ad aram sacram in Sacrificio meminisse, diuina hostiâ, ad eius tranquillandos manes litare, preces pro illo, vt emendatorijs è pœnis eripiatur, ac liberetur: fundere: similiaque Christianæ pietatis officia in illius gratiam peragere, vt habet recepta in orbe Christiano consuetudo. Quæ vtrum probanda sit, hodierno die à nobis disputabitur.

DVBITATIONIS autem huiusce, sine difficultatis, momenta à tribus desumuntur enunciatis. Horum *Primum* est, Beatis cum DEO felici æuo

fruen-

fruentibus mortalium suffragijs opus haud esse. Quamuis enim rectè, dum sacrificium peragitur, in Missâ nominentur, & inuocentur Sancti; ipsi quoque eâ de re lætentur, vt docet S. Thomas opusculo LVIII. cap. 25. quod non ab ijs solùm, sed etiam à nobis, DEO, cui soli Sacrificium proprie offertur, de eorum victorijs agãtur gratiæ; idque ex antiquissimâ Ecclesiæ consuetudine; vt constat ex liturgijs SS. Iacobi, Basilij, Chrysostomi: & ex Cyrillo catechesi. v. mystagogica, Epiphanio hæresi LXXV. Augustino tractatu LXXXIV. in Ioann. lib. VIII. de ciuit. cap. 27. lib. XXII. cap. 10. Lib. XX. contra Faust. cap. 21. & Concilio Tridentino Sess. XXII. cap. 3. Non tamen pro ijs offertur, nec prodesse ijs potest, vel ad delictorum expiationem, vel ad remissionem pœnarum, quæ felicissimo illi statui repugnant, vel ad gratiæ, & essentialis felicitatis augmentum; cum non sint amplius in via. Quocirca S. Augustinus tractatu LXXXIV. in Ioann. & sermone XVII. de verbis Apostoli, scribit, in Sacrificio

ficio memoriam quidem fieri eorum, sed non orari pro ipsis. Et Innocentius III. capit. *Cùm Marthæ, de celebratione Missarum,* Sanctos nos indigere orationibus nostris, quia cùm sint perfectè beati, omnia illis succedunt ad vota. Estque hæc communis Scholasticorum Doctorum sententia.

ENVNCIATVM *Secundum* est. Nec preces fundi, nec sacrificium fieri posse pro defunctis ijs, qui pœnis inferni, & cruciatibus æternis, condemnatione immutabili sunt addicti. Neque sanè fructuosa illis possunt esse suffragia, quorum culpæ ac pœnæ sunt irremissibiles. Vt disertè docet S. Augustinus in Enchiridio cap. CIX. & CX. Cyprianus lib. 1. epist. 9. Gregorius lib. XXXIV. Moralium cap. 12. & 13. ac secundum aliam editionem, 16. Idemque lib. IV. Dialogorum cap. 58. Damascenus lib. II. de fide cap. 4. Bernardus Sermone VIII. in psalmum, *Qui habitat.* Scholastici Magistri, S. Thomas, Alensis, Bonauentura, Richardus in 4. dist. 45. ex interpretibus Sacræ-scripturę Abulēsis lib. IV. Regum,

Regum, cap. IV. quæst. 57. ex Canonici iuris Doctoribus Nauarrus tractatu de Oratione num. 19. & 63. ac Not. 22. num. 46. Quicquid de pœnarum infernaliũ mitigatione, & alleuiatione per Sacrificia ac preces commenti sunt, Glossator in Can. *Tempus* 13. q. 2. Præpositiuus in Compendio Theologiæ ad finem, Altisiodorensis lib. IV. versus finem, Augustinus de Ancona lib. de potestate Ecclesiæ. Nam si istud semel admittatur, illud consequitur: posse adeò multiplicari illhæc suffragia, vt penitus tollatur pœna omnis. Quod est contra æternitatem ac incommutabilitatem illius status. Eandem ob caussam prohibetur Sacrum fieri, pro his qui sibi ipsi manus violentas inferunt, & in peccato mortali notorio moriuntur in Concilio Braccarensi I. cap. 34. & Can. *pro obeuntibus*, 13. q. 2.

QVOD autem recitari solet ex Augustino scribente in Enchiridio loco indicato, *Suffragia piorũ prodesse defunctis, aut, vt plena sit remissio, aut vt tolerabilior damnatio*, constringi debet ad eos, qui

ad

ad Purgatorij carcerem, & in eo luendum damnati sunt. Siquidem horum aliqui plenam libertatem mox consequuntur, quibusdam mitigatur solummodò pœna. Neque aliud euincitur ex Innocentij III. verbis, cap. *Cùm Martha, de celebratione Missarum.* Ex mortuis quosdam esse valdè bonos, qui non indigent suffragijs: quosdam valdè malos, qui non possint iuuari; quosdam mediocriter malos, quibus prosunt ad propitiationem. Quod membrum videri posset conuenire damnatis in inferno, non tamen pessimis. Sed non ita se res habet. Nam per *mediocriter bonos*, intelligit eos, qui solùm reatum pœnæ habent; per *mediocriter malos*, qui etiam culpam venialem, vt exponunt graues auctores. Quæ autem narrari solent de animâ Traiani, precibus S. Gregorij ex inferno euocatâ, & alijs quibusdam, fabulis, quam veris historijs viciniora iudicantur, & suo loco examinata ac reiecta sunt.

Sebastian. Perez de Eucharist. cap. 24. Bellarm. lib. 2. de Purg. c. 18.

ENVNCIATVM ex propositis *Tertium* sit. Nemo in Purgatorio cru-

ciatur vltra decennium, vel summum, viginti annos. Certè Dominicus Sotus Theologus imprimis nobilis, & auctoritatis magnæ in 4. distinct. 19. quæst. 3. art. 2. ita scribit; *Clementia DEI non fert multo tempore amicos suos à suo conspectu cohibere, & ide o sapientissima eius prouidentia fuit, illas pœnas ad eos expurgandos instituere, quæ breui tempore possent animas illic perpurgare. Nam cùm illa supplicia sint super naturalia, quæ subiectū corrumpere non possunt, potuit quamcumque temporis longitudinem accumulatis pœnis supplere. Quapropter crediderim nunquam aliquem in Purgatorio viginti annis extitisse. Imò, vt mea fert opinio, nec decem. Nam cùm nemo ibi sit, nisi DEI amicus, contritio eius, & post Christum passum, Sacramenta, & suffragia, & bona, quæ egit opera ad cumulum ei satisfactionis accedunt. In summa non est credibile, vt quos pœnarum accumulatione expedire DEVS breuius inde potuit, temporis prolixitate detineat.*

Ex hisce enunciatis talis struitur ratiocinatio. In Purgatorio nemo vltra vigesimum annum demoratur; eo igitur à morte cuiusque decurso, vel cælitibus adiunctus est, vel inferni man-

mancipatus supplicijs quisquis hinc migrat. Atqui neque pro ijs, qui cum superis regnant, neque pro ijs qui torquentur eum damnatis, sacrificare, & preces fundere conuenit. Est itaque Christianæ prudentiæ minus consentaneum, post annos viginti, demortui alicuius solicitudinem suscipere, aut sacrificijs, orationibusque iuuare velle, cum eo tempore elapso, aut non egeat, aut nullius mortalium subsidia prodesse possint. Ad quid igitur anniuersaria sacra in tot annos pro defunctis ante triginta ac pluribus annis, quorum nomina ex tabulis longo ordine recitantur? Ad quid post annos quadraginta, ante quos aliqui ex ijs, quos audistis legi, obierunt, preces, eleemosynæ, suffragia?

Hvic qualicumque dubitationi, quæ in speciem adornatis argumentis, vendibili probandi genere, fulciri videtur, non satisfiet plane, nisi pœnarum in Purgatorio, si durationem spectes, limites constituerimus. In qua re primò, vt certum

pronuncio: Purgatorij pœnas non fore perpetuas. Hoc siquidem est veluti discrimen maximum, & , vt loquuntur, essentiale, inter Infernum & Purgatorium. Atque hoc sensu credunt fideles Purgatoruim aliquod reperiri. Itaque dixit Paulus Apostolus in priore ad Corinthios 3. *Saluus erit, sic tamen, quasi per ignem.* Vnde est optima illa distinctio S. Augustini lib. 2. de Genes. contra Manichæ. qui hinc migrat cum reatu peccatorum, *vel ignem sentiet Purgatorium, vel pœnam æternam.*

Deinde, explorata est veritas: Pœnas Purgatorias duraturas non esse vltra diem vniuersalis iudicij. Quod his verbis expressit S. Augustinus lib. XXII. de Ciuit. DEI cap. 16. *Purgatorias pœnas nullus futuras opinetur* (homo fidelis) *nisi ante illud vltimum tremendumque iudicium.* Nec aliud vt credamus, patitur suprema Iudicis Christi sententia, quæ fertur in omnes, qui propria opera habuerunt, illi autem omnes , vel ad beatitudinem recipiuntur; vel in gehennam relegantur. Illâ igitur pronunciatâ, non erit amplius

plius purgandi locus: sed purgati erunt omnes, antequam ad decretoriã sententiam audiendam conueniant. Siquidem antecedit iudicium particulare singulorum: post quod erit tempus sufficiens purgationis. Nam pœna secundum iustitiæ canonem debita ita augeri poterit, vt quicquid residuum fuerit perfectè posit purgari, & anima ad gloriosam resurrectionẽ disponi. Deniq; ante iudicium omnes tam saluandi, quàm damnandi resurgent: & illi quidem impassibiles, ac immortales Pauli Apostoli attestatione. 1. Corinthiorum XV. *Seminatur corpus animale, surget spirituale: seminatur in corruptione, surget in incorruptione: seminatur in ignobilitate surget in gloriã.* Quem locum illustrans Origenes, scribit, piaculum esse maximum cogitare, corpus resurgens fore sordidum, vel pollutum, aut purgatione indigens.

ILLVD igitur in quæstionem venire posse video: An in Purgatorio animæ vsque ad ipsum diem iudicij excrucientur? Si de omnibus intelligatur quæsitum, asserendum est: nequã-

quam durationem illam omnibus esse destinatam. Nam alioquin duratio pœnarum omnibus esset æqualis. Cuius contrarium docet vniuersa Theologorum Schola doctore Augustino libro de octo quæstionibus ad Dulcitium quæst. 1. circa finem, & libro quinquaginta homiliarum in xvi. Quia enim non omnes animæ decedunt cum æquali reatu peccatorum remissorum, non potest secundum iustitiam pœna esse æqualis, si intensionem extensioni iungas. Quare quanto magis minus-ue transeuntia dilexerunt, tanto citius tardiusùe ad felicitatis portum peruenient. Nam quãta fuerit peccati materia, quæ igne est absumenda, tanta erit transeundi mora, vt disserit Augustinus.

Atqve hic omninò videtur sensus Ecclesiæ, quæ credit animas Purgatorij incolas successiuè ad beatitudinem transire prout in ijs reatus maior minoruè, breuius, aut tardius expiatur. Fateor, si de summâ, absolutaque Dei potentia sit sermo, potuisse constitui æqualitatem durationis

tionis in pœna cum inæqualitate intensionis: nempe, vt omnes vſque ad diem iudicij punirentur, ſed leniſsimè ij, qui minimum reatus adferrent, grauius alij. Quod mirum videri non debet, qui conſideret, peccata etiam venialia coniuncta cum mortalibus in inferno puniri pœna æterna. Adde, probabile eſſe, ſi quis ad vſum rationis perueniens cum peccato originali, committeret tantummodò peccatum aliquod veniale (quod contingere poſſe arbitrantur nonnulli) ac ſic moreretur obnoxius originali ac veniali, damnatũ iri ad infernum, in quo æternùm ſuſtineret leuiſsimam eam pœnam, quæ reſpondet veniali. Verùm illa durationis æqualitas in tanta diſparitate demeritorum, minus conſentanea diuinæ erga amicos clementiæ meritò videretur: neque ita accidere certò ſtatuendũ arbitror.

Suarez. to. 4. in. 3. p. d. 11. ſect. 2.

NON me fugit Venerabilẽ Bedam lib. v. hiſtoriæ ſuæ cap. 13. non tam referre, vt loquuntur aliqui, quàm inſinuare, animas, pleraſq; oẽs purgãdas, vſq; ad diẽ iudicij in Purgatorio deti-

neri ex lege DEI ordinaria, neque ex eo carcere egredi, nisi Ecclesiæ intercessione, ac fidelium suffragijs iuuentur aliquæ, ac citius abeundi facultatem impetrent. Opinatus itaque videtur, pœnas Purgatorij in omnibus durare vsque ad iudicij extremi tempus, regulariter, seclusis Ecclesiæ suffragijs. Veruntamen id à vero longius recedere, quàm Theologici canones ferant, viros huius æui & doctissimos, & pijssimos sequutus, planè mihi persuadeo. Tum ob ea, quæ hactenus in contrarium allata sunt. Tum quoniam esset aliqua inæqualitas minus consona iustitiæ diuinæ regulis, vt si quispiam sanctitate eximius cum leuissimo peccati quotidiani reatu multo ante alios, peccatorum lethalium quondam pondere pressos decederet. Tum quia ante Christi Domini aduentum erat etiam transitio à Purgatorio ad Sinum Abrahæ: alioquin illas solas animas ibi Christus inuenisset, quæ ex hac vita sine vllo reatu temporalis pœnæ hinc migrarāt, quod nulla probabilitate assereretur. Itaque multo ma-

magis erit modò transitus ad beatitudinem persoluto pœnarum debito.

QVOCIRCA si quæ sunt reuelationes quæ contrarium innuere videantur, illæ vel exponendæ sunt de toto Purgatorio, quod vsque ad extremum iudicium persistet, in eoque semper reperientur aliqui purgationis indigi: non autem de singulis personis. Aut, si hanc interpretationem non patiantur, ex albo verarum expungendæ sunt, cum Theologiæ pronunciatis ex diuinæ Scripturæ promptuario desumptis non congruant. Illud autem quod ex Ruperto Abbate lib. 3. in Genes. cap. 32. adducitur: Ante Saluatoris Christi aduentum nemini fuisse peruium Purgatorium, sensum habere potest istum, quod non fuerit peruiũ vsque ad beatitudinem; cuius portas referauit primogenitus mortuorum & salutis auctor. Vel intelligi debet de afflictionis igne, quem nominat: nam & eo designari potest detentio in aliquo inferni loco.

CVM igitur in confesso sit apud bonos Theologos, non omnes animas

to : qui me ducebat. Deuenimus autem ad vallem multæ latitudinis, & profunditatis, infinitæ autem longitudinis, quæ ad læuam nobis sita, vnum latus flammis feruentibus nimium terribile, alterum furenti grandine, ac frigore nimium omnia perflante, atque verrente non minus intolerabile præferebat. Vtrumque autem erat animabus hominum plenum, quæ vicissim hinc inde videbantur, quasi tempestatis impetu iactari. Cùm enim vim feruoris immensi tolerare non possent, prosiliebant miseræ in medium frigoris, & cùm neque ibi quidpiam requiei inuenire valerent, resiliebant rursus in medium flammarum inextinguibilium. Cùmque hac infelici vicissitudine longè latèque, prout aspicere poteram, sine vlla quietis intercapedine, innumerabilis spirituum deformium multitudo torqueretur, cogitare cœpi, quod hic fortè esset infernus de cuius tormentis intolerabilibus narrare sæpius audiui.

Respondit cogitationi meæ Ductor, qui me præcedebat: non hoc, inquiens, *suspiceris; sed vallis illa, quam aspexisti est locus, in quo examinandæ, & ca-*

ſtigandæ ſunt animæ illorum, qui differentes confiteri & emendare ſcelera ſua, quæ fecerunt, in ipſo tandem mortis articulo ad pœnitentiam confugiunt, & ſic de corpore exeunt: qui tamen quia confeſsionem & pœnitentiam vel in morte habuerunt, omnes in die iudicij ad regnum cœlorum peruenient. Multos autem preces viuentium & eleemoſynæ & ieiunia, & maximè celebratio Miſſarum, vt etiam ante diem iudicij liberentur, adiuuant.

His adiunxit Beda: *Cùm ille incredibili auſteritate corpus ſuum vexaret, & in fluminibus gelu concretis oraret, & pſalleret, dicentibus ſocijs: mirum F. Drithelme, quod tantam frigoris aſperitatem vlla ratione tolerare praualeas: & reſpondebat ille, frigidiora vidi. Et cùm dicerent, mirum, quod tam auſteram tenere continentiam velis, reſpondebat, auſteriora ego vidi. Sic autem vſque ad diem ſuæ vocationis infatigabili cœleſtium bonorum deſiderio corpus ſenile inter quotidiana ieiunia domabat; multiſq; verbo ac conuerſatione ſaluti fuit.*

HANC hiſtoriam, inquit Cardinalis Bellarminus, ego veriſsimam eſſe non dubito. Tum quia eſt conſentanea Scrip-

Scripturæ dicenti Lib. Iob cap. xxiv. *Ad nimium calorem transeunt ab aquis niuium.* Tum quia testem habemus Bedam, virum optimum, & qui rem gestam suo tempore narrat. Tum, quia sequutus est ex ea visione fructus, quem DEVS requirere ex istiusmodi solet, non curiositas, non vanitas, sed salus animarum multarum per conuersionem ad pænitentiam.

ALTERA historia est apud Thomam Cantipratensem de B. Ludgarde, quam exscripsit Surius tomo III. ad diem Iunij XVI. Hoc ferè tempore, ait Auctor, Dominus Innocentius Papa III. post celebratum Lateranense concilium, ab hac vitâ migrauit, moxque apparuit visibiliter Ludgardi. Illa autem, vt vidit eum ingenti flamma cinctum, quisnam esset, percunctatur. Respondit, se esse Innocentium Papam. Et illa, cum gemitu, quid hoc est, inquit, communem omnium nostrum Patrem tam dirè cruciari? Respondit ille, tres ob caussas ita crucior, quæ etiam æternis supplicijs me iustissimè addixissent, nisi per intercessionem

aduerſus occaſum habentem, circumſtante eum in prato exercitu Angelorum. Vidit etiam à parte occidentali eiuſdem prati hominem toto corpore nudum, ſed infula pontificali decoratum verſus ſedentem in throno velociſsimè currentem, & altâ voce clamantem, Miſerere mihi miſero miſericordiſsime DEVS. Aſpexit inſuper, quia inſequebatur eum currentem magnus draco, vt deuoraret ipsũ, cumq; conſequi non poſſet illum draco, ſedentẽ in throno alta voce acclamauit: iuſtè iudica iuſtiſsime Iudex. Et cùm hæc Abbas audiſſet & vidiſſet, moxe uigilauit, & viſio diſparuit. Ille autem diſceptationis exitum ſcire nullatenus potuit, donec aſcenderet Peruſium. Cui adpropinquans, audiuit ſonum campanarum, & luctum plangentium, & vocem lamentantium dicentem: Heu! Papa Innocentius defunctus eſt.

HÆC in Eccleſiaſticos annales retulit Abrahamus Bzouius ad annum Chriſti M. CC. XVI. vbi narratâ morte Innocentij, tali illum celebrat elogio: *Dignus planè, qui propter vitæ* *Tomo xiii.*

innocentiam, & Pontificatus integerrimam administrationem, inter Sanctos Pontifices referatur.

QVOD considerans Cardinalis Bellarminus, loco indicato, Hoc, ait, exemplum me quidem sæpe maximo timore & tremore afficere solet. Si enim tam laudabilis Pontifex, & qui in oculis hominum non probus ac prudens solùm, sed etiam sanctus, & imitatione dignissimus est habitus, tam parũ abfuit à gehenna, & vsq; ad diem iudicij Purgatorij incẽdijs atrocissimis puniendus est, quis Prælatus nõ trepidet? quis nõ accuratissimè conscientiæ suæ secreta rimetur? Ego enim facilè mihi persuadeo, tantũ Pontificẽ non potuisse lethalia peccata committere, nisi sub specie boni deceptũ ab adulatoribus, & domesticis, de quibus in Euangelio dicitur Matthæi x. Inimici hominis domestici eius. Itaque hic tam magno exemplo discamus omnes solicitè scrutari conscientiam nostram, ne fortè erronea sit, cùm nobis recta & sana videatur.

Ex quibus conficitur, non malè opinari

nari nonnullos, aliquas animas vsque ad extremum iudicij diem torqueri igne Purgatorij. Verùm cùm non eadem fide, ideoque nec eadem certitudine, qua in diuinis Scripturis reuelata credere iubeamur ea, quæ narrauimus, non est tanta eorum quanta articulorum fidei firmitas. Imò in historia de Innocentio III. sunt quædam, quæ innuere videntur, sententiam iudicis fuisse conditione aliqua limitatam: nempe, destinatam fuisse animam cruciatibus vsque ad diem iudicij: habita summi rigoris & æqualitatis, quam Iustitia spectare posset, ratione, nisi suffragijs piorum tempus contractum fuisset.

Ad quid enim suffragia Sanctissimæ Virginis Ludgardis petiuisset sine spe leuaminis. Quod si leniri potuerunt pænæ, vel precibus, vel sacrificijs, hæc ita augere non fuit difficile vt penitus, tandem pæna omnis sublata sit. Sanè, quicquid minuitur, multiplicatione eius quo minuitur, & desinit. Ita probant Theologi, habitum fidei in homine fideli non posse fieri mino-

rem, quia tandem omninò auferretur citra peccatum illi oppositum infidelitatis.

HIS addatur, Suffragia ac Sacrificia pro defunctis quædam esse communia, quæ pro omnibus piè mortuis peraguntur: Vt sunt illa, quæ per totum orbem Christianum hodie commemorationis animarum repræsentantur: quædam particularia, vt quæ ab amicis aut consanguineis, vel alijs peculiariter offerri curantur. Ex his particularia non prosunt æquè omnibus: quicquid aliqui senserint apud S. Thomam in 4. dist. 45. q. 2. art. 4. Sed illi pro quo fiunt singulariter opitulantur, vt docet S. Augustinus lib. de cura pro mortuis cap. 4. sumiturque ex S. Hieronymo in cap. 11. Prouerb. ac probat Dominicus Sotus in 4. dist. 45. q. 2. art. 4. & Card. Bellarminus lib. 2. de Purgatorio cap. 18. & communiter Scholastici. Cùm enim istiusmodi bonorum applicatio pendeat ex intentione applicantis, & similis sit solutioni pecuniæ, quæ persoluitur pro aliquo nominato, illi tantum prodest.

Com-

Cõmunia autem prosunt omnibus in Purgatorio commorantibus. Non solùm ratione gaudij; quod commune est operi cuicumque bono, cùm de eo omnes gaudeant: quo pacto participem se dicebat Rex Dauid omnium timentium Dominum, psalmo CXVIII. sed etiam ratione satisfactionis, cum nulla sit caussa, cur excludantur aliqui. Atque hæc est communis Theologorum sententia. Neque dissentit S. Augusti. lib. XXI. de Ciuitate cap. 15. aut in Enchiridio cap. CIX. vel lib. de cura pro mortuis cap. 1. dum ijs tantũ prodesse asserit, qui dum viuerent meruerunt, vt sibi viuorum suffragia sufficerent. Siquidem id sufficienter meruisse censentur, qui DEI gratia ita vixerunt, vt sine peccato mortali decesserint. Quod desumitur ex S. Thoma in Additione quæst. 71. art. 2. & 3. Dominico Soto in 4. dist. 21. q. 2. ar. 3. & dist. 45. q. 1. art. 1. & 2. Ledesma in 2. 4. quæst. 29. art. Nauarro de Indulgentijs not. 22. num. 39. & 46. Corduba lib. 5. quæst. 30. quibus accedit

Bellar-

Bellarminus lib. 2. de Purgatorio cap. 18. Hæc si vera sunt, vix fieri posse videtur, quin aliquando Purgatorium euacuetur, nulla in eo persistente ad longiorem pœnam anima ex ijs, quæ diutius inibi fuerunt: maximè si multiplicentur legitimè indulgentiæ Papales, quæ in subsidium animarum concedi consueuerunt.

ROBVR hæc accipiunt ex eo, quod suffragia pro mortuorū satisfactione acceptet DEVS certo ac infallibiliter, quasi ex lege statuta cum hominibus, non autem ex sola misericordia. Sanè, prius illud esse magis pium ac probabilius docent, S. Thomas in 4. dist. 45. q. 2. art. 3. ad 3. Albertus art. 3. ad 6. Durandus distinct. 12. q. 4. Petrus Soto lect. 7. de Eucharist. Lindanus lib. 4. Panopliæ cap. 51. Couarruuias Cap. *Alma Mater* part. 1. §. 5. num. 11. Nauarrus de Oratione not. 22. Bellarminus lib. 2. de Purgatorio cap. 18. Suarez disp. 79. sect. 10. Azorius tom. 1. lib. 10. cap. 22. Sebastianus Barradas tom. 4. lib. 5. cap. 16. Nam animæ quamdiu sunt in Purgatorio, cum nondum ad vltimum

mum terminum peruenerint de viatorum conditionibus plurimum participant quo ad remissionem pœnarum, aut etiam venialium peccatorum obtinendam: quocirca eo modo, quo viatores, nondum autem triumphantes ad Ecclesiam militantem pertinent. Et tametsi non possit eas Ecclesia absoluere à peccatis, potest tamen eas iuuare: cùm DEVS ex institutione sua voluerit etiam pro his sibi offerri sacrificia: nam ex traditione Apostolica habemus, iussisse Dominum pro viuis & defunctis in Ecclesia sua sacrificari.

HÆC persuasionem minimè inanem inducunt, animas vsq; ad vltimum diem iudicij in Purgatorio non torqueri, certè ordinariè non ita fieri. Dicis fortasse, ad quid ergo Sacra anniuersaria, sine vllo, quamdiu mundus stabit termino? Cur nominatim recitantur multi, qui ante plurimos annos defuncti sunt, cùm penè constet, eos nostris non egere subsidijs?

DICAM breuiter quod sentio. Anniuersarias sacrorum pro animabus procurationes sine certo durationis appo- *Anniuersaria sacra probantur.*

appositæ termino non reijciendas arbitror, sed probo magnoperè, & vt omnes, quibus tantum est in bonis fortunæ sibi illas constituant summoperè sum auctor. Addo tamen, me optare, vt conscientiarum præsides, viri docti ac pij, qui de huiusmodi consulendi essent à minus peritis, suggererent, vt non ita sibi nominatim & adstrictè sacrificia illa & suffragia prodesse velint, vt eorum fructus deinde ad cognatione, vel amicitia proximos, tum ad familiæ benefactores, & adfines, & etiam quod Christianæ perfectionis esset, ad inimicos: denique vniuersim ad magis indigos haud deriuetur. Imò hanc participationem optent, ac significent: hæcque omninò sit animi conceptio. Cupio in animæ imprimis meæ subsidium quotannis sacrificium fieri. Quod si ad superos translatus eo adiumento non egebo, prosit posteris in emendatorio igne aliquando versantibus. Si nulli sint, fructus idem in magis indigentes redundet. Denique DEVS æquissimus bonorum distributor, & arbiter communicet alijs, vt visum fuerit. Atque

fuc.

Atque ita introductam in Ecclesiam annuæ commemorationis pro certis animabus consuetudinem pronum est credere: & fundari in pietate illorum qui suffragia fieri postulabant non solum ad commodum proprium, sed etiam vt prodessent alijs, quando ipsi non indigerent mortalium solatio.

QVOD si de hac conditione ipsi non cogitent, neque illam in tabulis funeralibus exprimant, tamen, cùm modo optimo, & Sapientum præceptionibus consentaneo facere velle censeantur, quod vltimis suis voluntatibus adnectunt, tacitè semper inuolui, neque vnquam negligi existimari poterit. Illud quoque dispositionem de anniuersarijs nullo termino ac conditione apposita tuetur, quod non sit certum, animarum aliquas vsque ad iudicij diem non cruciari: imò certum esse quidam opinari possint, plurimi hinc emigrantibus durationem illam in Purgatorio esse constitutam.

Sunt enim eiusmodi pronunciata apud Theologos non pauca, quæ licet quibusdam ambigua, alijs tamen certa iudicantur, & ijs actio-

nes,

nes, sententiæque aliæ nituntur. Exempli caussa. Controuersum erat olim apud Theologos, an Pontifex haberet potestatem committendi Sacerdoti simplici administrationem Sacramenti Confirmationis in casu necessitatis: dubitabant multi: negabant aliqui, & quidem Viri pietate ac doctrinâ insignes, Bonauentura, Durandus, Adrianus: Pontifices tamen, iique optimi ac integerrimi, & inter eos Papa Gregorius ea potestate vsi sunt. Non quod sequerentur opinionem tantum probabilem, vt reor; sed quod certò eam sibi potestatem competere arbitrarentur. Item, Pontifices sæpe dispensarunt cum Principibus, qui in religione approbata solenne castitatis votum emiserant, vt matrimonium contraherent Quod de Constantia Rogerij Siciliæ Regis filia: de Casimiro Poloniæ, & Ramiro Aragoniæ Regis F. de Nicolao Iustiniano nobili Veneto, alijsque historiæ prodiderunt. Nam licet Theologi contenderent, verum summus Pontifex in voto solenni castitatis dispensandi auctoritatem habeat, certum

certum tamen ius dispensandi sibi cõpetere Pontifex opinari potuit, atque secundum illud procedere.

Plura istiusmodi adferri possent, quibus demonstretur, prudenter quidpiam constitui, quod nititur fundamento alicuius sententiæ, quæ aliquibus dubia videtur ac incerta. Atque ita in re præsenti non malè anniuersaria animarum subsidia in omne æuum duraturi orbis curantur ex persuasione, quod ex animabus non paucæ, inter quas fortasse erit mea, tua, illius, ad vltimum iudicij diem sint ignibus inuoluendi, nec antea liberandæ.

ACCEDIT omnibus istis, quod prudenter homo Christianus, dum saluti animæ prospectum cupit, vtatur opinione quorundam doctrina excellentium Doctorum probabili. Quod adeò certum existimant Scholastici, vt id etiam obtinere velint in Sacramentorum administratione, quando necessitas vrget, idque communis Ecclesiæ consuetudo confirmat. Vt liquet cùm infans baptizatur in manu duntaxat, eo quod aliæ partes non exeran-

tur. Prætereà, cùm is, qui dedit ligna contritionis in absentiâ Sacerdotis, absoluitur deinde à superueniente, amisso rationis vsu. Adhæc, cùm Sacramentum extremę vnctionis confertur in dubio, an expirauerit æger.

Multo magis id verum est in alijs quibusdam. Sic quando agitur de dispensationibus in impedimentis matrimonij, prudenter agere censetur Pontifex, quamuis non sit omnimoda apud omnes certitudo potestatis, sed solum magna probabilitas. Vt si petatur facultas contrahendi inter nouercam & priuignum: aut inter neptem & tritauum, si cui tantum ætatis suppeteret. Similiter, inter eos, quorum alter certo modo videtur impotens. Idem cernitur in conferendis certâ quantitate indulgentijs. Non enim planè constat, tantam mensuram, qualis aliquando nominatur in bullâ, conferri posse pro tam exiguo opere, in talem vel talem finem, seu ob talem caussam præstito. Est tamen probabile, ac proinde, in prudentiam non peccatur, si concedat, qui auctoritatem habet.

H aud

Haud dispari ratione, vt talis vel talis forma contractus mihi sit licita, & absque peccato, vel prudentiæ læsione possit celebrari, satis est, iudicio Doctorũ probabile esse, quod sit licita. Sic permittuntur, ac vsurpãtur cẽsus personales, cõtractus mercatorũ triplex Societatis; varij contractus cambiorũ, retrouenditionis, emptionis anticipatâ venditi solutione, & similes. Eodem modo, vt reor, licitum est adire hereditatẽ, ac capere legatum ex testamento minus solenni. Sunt eius generis plurima alia.

Nimirum in rebus humanis, vt quis licitè, prudenterque agat non requiritur semper certitudo absoluta, sed sat est sæpe numero probabilitas. Cùm itaque probabile sit, animas quasdam vsque ad iudicij diem detineri in Purgatorio, contra prudentiæ præscriptum non censetur agere, qui ex ea persuasione annua subsidia toto tempore orbis in hoc statu permansuri, absque restrictione in testamento firmare conatur.

PORRO sciscitanti quid de illa

innocentiam, & Pontificatus integerrimam administrationem, inter Sanctos. Pontifices referatur.

QVOD considerans Cardinalis Bellarminus, loco indicato, Hoc, ait, exemplum me quidem sæpe maximo timore & tremore afficere solet. Si enim tam laudabilis Pontifex, & qui in oculis hominum non probus ac prudens solùm, sed etiam sanctus, & imitatione dignissimus est habitus, tam parũ abfuit à gehenna, & vsq; ad diem iudicij Purgatorij incẽdijs atrocissimis puniendus est, quis Prælatus nõ trepidet? quis nõ accuratissimẽ conscientiæ suæ secreta rimetur? Ego enim facilè mihi persuadeo, tantũ Pontificẽ non potuisse lethalia peccata committere, nisi sub specie boni deceptũ ab adulatoribus, & domesticis, de quibus in Euangelio dicitur Matthæi x. Inimici hominis domestici eius. Itaque hic tam magno exemplo discamus omnes solicitè scrutari conscientiam nostram, ne fortè erronea sit, cùm nobis recta & sana videatur.

Ex quibus conficitur, non malè opi-

narii

nari nonnullos, aliquas animas vsque ad extremum iudicij diem torqueri igne Purgatorij. Verùm cùm non eadem fide, ideoque nec eadem certitudine, qua in diuinis Scripturis reuelata credere iubeamur ea, quæ narrauimus, non est tanta eorum quanta articulorum fidei firmitas. Imò in historia de Innocentio III. sunt quædam, quæ innuere videntur, sententiam iudicis fuisse conditione aliqua limitatam: nempe, destinatam fuisse animam cruciatibus vsque ad diem iudicij: habita summi rigoris & æqualitatis, quam Iustitia spectare posset, ratione, nisi suffragijs piorum tempus contractum fuisset.

Ad quid enim suffragia Sanctissimæ Virginis Ludgardis petiuisset sine spe leuaminis. Quod si leniri potuerunt pænæ, vel precibus, vel sacrificijs, hæc ita augere non fuit difficile vt penitus, tandem pæna omnis sublata sit. Sanè, quicquid minuitur, multiplicatione eius quo minuitur, & definit. Ita probant Theologi, habitum fidei in homine fideli non posse fieri mino-

ren,

rem, quia tandem omninò auferretur citra peccatum illi oppositum infidelitatis.

HIS addatur, Suffragia ac Sacrificia pro defunctis quædam esse communia, quæ pro omnibus piè mortuis peraguntur: Vt sunt illa, quæ per totum orbem Christianum hodie commemorationis animarum repræsentantur: quædam particularia, vt quæ ab amicis aut consanguineis, vel alijs peculiariter offerri curantur. Ex his particularia non prosunt æquè omnibus: quicquid aliqui senserint apud S. Thomam in 4.dist.45.q.2.art.4. Sed illi pro quo fiunt singulariter opitulantur, vt docet S. Augustinus lib. de cura pro mortuis cap.4. sumiturque ex S. Hieronymo in cap.11. Prouerb. ac probat Dominicus Sotus in 4.dist.45.q.2. art. 4. & Card. Bellarminus lib. 2. de Purgatorio cap. 18. & communiter Scholastici. Cùm enim istiusmodi bonorum applicatio pendeat ex intentione applicantis, & similis sit solutioni pecuniæ, quæ persoluitur pro aliquo nominato, illi tantum prodest.

Com-

Cõmunia autem prosunt omnibus in Purgatorio commorantibus. Non solùm ratione gaudij, quod commune est operi cuicumque bono, cùm de eo omnes gaudeant: quo pacto participem se dicebat Rex Dauid omnium timentium Dominum, psalmo CXVIII. sed etiam ratione satisfactionis, cum nulla sit caussa, cur excludantur aliqui. Atque hæc est communis Theologorum sententia. Neque dissentit S. Augusti. lib. XXI. de Ciuitate cap. 15. aut in Enchiridio cap. CIX. vel lib. de cura pro mortuis cap. 1. dum ijs tantũ prodesse asserit, qui dum viuerent meruerunt, vt sibi viuorum suffragia sufficerent. Siquidem id sufficienter meruisse censentur, qui DEI gratia ita vixerunt, vt sine peccato mortali decesserint. Quod desumitur ex S. Thoma in Additione quæst. 71. art. 2. & 3. Dominico Soto in 4. dist. 21. q. 2. ar. 3. & dist. 45. q. 1. art. 1. & 2. Ledesma in 2. 4. quæst. 29. art. Nauarro de Indulgentijs not. 22. num. 39. & 46. Corduba lib. 5. quæst. 30. quibus accedit Bellar-

Bellarminus lib. 2. de Purgatorio cap. 18. Hæc si vera sunt, vix fieri posse videtur, quin aliquando Purgatorium euacuetur, nulla in eo persistente ad longiorem pœnam anima ex ijs, quæ diutius inibi fuerunt; maximè si multiplicentur legitimè indulgentiæ Papales, quæ in subsidium animarum concedi consueuerunt.

ROBVR hæc accipiunt ex eo, quod suffragia pro mortuorũ satisfactione acceptet DEVS certo ac infallibiliter, quasi ex lege statuta cum hominibus, non autem ex sola misericordia. Sanè, prius illud esse magis pium ac probabilius docent, S. Thomas in 4. dist. 45. q. 2. art. 3. ad 3. Albertus art. 3. ad 6. Durandus distinct. 12. q. 4. Petrus Soto lect. 7. de Eucharist. Lindanus lib. 4. Panopliæ cap. 51. Couarruuias Cap. *Alma Mater* part. 1. §. 5. num. 11. Nauarrus de Oratione not. 22. Bellarminus lib. 2. de Purgatorio cap. 18. Suarez disp. 79. sect. 10. Azorius tom. 1. lib. 10. cap. 22. Sebastianus Barradas tom. 4. lib. 5. cap. 16. Nam animæ quamdiu sunt in Purgatorio, cum nondum ad vltimum

mum terminum peruenerint de viatorum conditionibus plurimum participant quo ad remissionem pœnarum, aut etiam venialium peccatorum obtinendam: quocirca eo modo, quo viatores, nondum autem triumphantes ad Ecclesiam militantem pertinent. Et tametsi non possit eas Ecclesia absoluere à peccatis, potest tamẽ eas iuuare: cùm DEVS ex institutione sua voluerit etiam pro his sibi offerri sacrificia: nam ex traditione Apostolica habemus, iussisse Dominum pro viuis & defunctis in Ecclesia sua sacrificari.

HÆC persuasionem minimè inanem inducunt, animas vsq; ad vltimum diem iudicij in Purgatorio non torqueri, certè ordinariè non ita fieri. Dicis fortasse, ad quid ergo Sacra anniuersaria, sine vllo, quamdiu mundus stabit termino? Cur nominatim recitantur multi, qui ante plurimos annos defuncti sunt, cùm penè constet, eos nostris non egere subsidijs?

Anniuersaria sacra probantur.

DICAM breuiter quod sentio. Anniuersarias sacrorum pro animabus procurationes sine certo durationis appo-

appositæ termino non reijciendas arbitror, sed probo magnoperè, & vt omnes, quibus tantum est in bonis fortunæ sibi illas constituant summoperè sum auctor. Addo tamen, me optare, vt conscientiarum præsides, viri docti ac pij, qui de huiusmodi consulendi essent à minus peritis, suggererent, vt non ita sibi nominatim & adstrictè sacrificia illa & suffragia prodesse velint, vt eorum fructus deinde ad cognatione, vel amicitia proximos, tum ad familiæ benefactores, & adfines, & etiam quod Christianæ perfectionis esset, ad inimicos: denique vniuersim ad magis indigos haud deriuetur. Imò hanc participationem optent, ac significent: hæcque omninò sit animi conceptio. Cupio in animæ imprimis meæ subsidium quotannis sacrificium fieri. Quod si ad superos translatus eo adiumento non egebo, prosit posteris in emendatorio igne aliquando versantibus. Si nulli sint, fructus idem in magis indigentes redundet. Denique DEVS æquissimus bonorum distributor, & arbiter communicet alijs, vt visum fuerit. Atque

Atque ita introductam in Ecclesiam annuæ commemorationis pro certis animabus consuetudinem pronum est credere: & fundari in pietate illorum qui suffragia fieri postulabant non solum ad commodum proprium, sed etiam vt prodessent alijs, quando ipsi non indigerent mortalium solatio.

QVOD si de hac conditione ipsi non cogitent, neque illam in tabulis funeralibus exprimant, tamen, cùm modo optimo, & Sapientum præceptionibus consentaneo facere velle censeantur, quod vltimis suis voluntatibus adnectunt, tacitè semper inuolui, neque vnquam negligi existimari poterit. Illud quoque dispositionem de anniuersarijs nullo termino ac conditione apposita tuetur, quod non sit certum, animarum aliquas vsque ad iudicij diem non cruciari; imò certum esse quidam opinari possint, plurimi hinc emigrantibus durationem illam in Purgatorio esse constitutam.

Sunt enim eiusmodi pronunciata apud Theologos non pauca, quæ licet quibusdam ambigua, alijs tamen certa iudicantur, & ijs actio-

nes,

nes, ſententiæque aliæ nituntur. Exempli cauſſa. Controuerſum erat olim apud Theologos, an Pontifex haberet poteſtatem committendi Sacerdoti ſimplici adminiſtrationem Sacramenti Confirmationis in caſu neceſsitatis: dubitabant multi: negabant aliqui, & quidem Viri pietate ac doctrinâ inſignes, Bonauentura, Durandus, Adrianus: Pontifices tamen, ijque optimi ac integerrimi, & inter eos Papa Gregorius ea poteſtate vſi ſunt. Non quod ſequerentur opinionem tantum probabilem, vt reor; ſed quod certò eam ſibi poteſtatem competere arbitrarentur. Item, Pontifices ſæpe diſpenſarunt cum Principibus, qui in religione approbata ſolenne caſtitatis votum emiſerant, vt matrimonium contraherent Quod de Conſtantia Rogerij Siciliæ Regis filia: de Caſimiro Poloniæ, & Ramiro Aragoniæ Regis F. de Nicolao Iuſtiniano nobili Veneto, alijſque hiſtoriæ prodiderunt. Nam licet Theologi contenderent, verum ſummus Pontifex in voto ſolenni caſtitatis diſpenſandi auctoritatem habeat,

certum

certum tamen ius dispensandi sibi cō-
petere Pontifex opinari potuit, atque
secundum illud procedere.

Plura istiusmodi adferri possent,
quibus demonstretur, prudenter quid
piam constitui, quod nititur funda-
mento alicuius sententiæ, quæ aliqui-
bus dubia videtur ac incerta. Atque ita
in re præsenti non malè anniuersaria
animarum subsidia in omne æuum du-
raturi orbis curantur ex persuasione,
quod ex animabus non paucæ, inter
quas fortasse erit mea, tua, illius, ad
vltimum iudicij diem sint ignibus in-
uoluendi, nec antea liberandæ.

ACCEDIT omnibus istis, quod
prudenter homo Christianus, dum sa-
luti animæ prospectum cupit, vtatur
opinione quorundam doctrina excel-
lentium Doctorum probabili. Quod
adeò certum existimant Scholastici,
vt id etiam obtinere velint in Sacra-
mentorum administratione, quando
necessitas vrget, idque communis Ec-
clesiæ consuetudo confirmat. Vt liquet
cùm infans baptizatur in manu dun-
taxat, eo quod aliæ partes non exeran-

tur. Prætereà, cùm is, qui dedit ligna contritionis in absentiâ Sacerdotis, absoluitur deinde à superueniente, amisso rationis vsu. Adhæc, cùm Sacramentum extremę vnctionis confertur in dubio, an expirauerit æger.

Multo magis id verum est in alijs quibusdam. Sic quando agitur de dispensationibus in impedimentis matrimonij, prudenter agere censetur Pontifex, quamuis non sit omnimoda apud omnes certitudo potestatis, sed solum magna probabilitas. Vt si petatur facultas contrahendi inter nouercam & priuignum: aut inter neptem & tritauum, si cui tantum ætatis suppeteret. Similiter, inter eos, quorum alter certo modo videtur impotens. Idem cernitur in conferendis certâ quantitate indulgentijs. Non enim planè constat, tantam mensuram, qualis aliquando nominatur in bullâ, conferri posse pro tam exiguo opere, in talem vel talem finem, seu ob talem caussam præstito. Est tamen probabile, ac proinde, in prudentiam non peccatur, si concedat, qui auctoritatem habet.

H ìud

Haud diſpari ratione, vt talis vel talis forma contractus mihi ſit licita, & abſque peccato, vel prudentiæ læſione poſsit celebrari, ſatis eſt, iudicio Doctorũ probabile eſſe, quod ſit licita. Sic permittuntur, ac vſurpâtur cẽſus perſonales, cõtractus mercatorũ triplex Societatis; varij contractus cambiorũ, retrouenditionis, emptionis anticipatâ venditi ſolutione, & ſimiles. Eodem modo, vt reor, licitum eſt adire hereditatẽ, ac capere legatum ex teſtamento minus ſolenni. Sunt eius generis plurima alia.

Nimirum in rebus humanis, vt quis licitè, prudenterque agat non requiritur ſemper certitudo abſoluta, ſed ſat eſt ſæpe numero probabilitas. Cùm itaque probabile ſit, animas quaſdam vſque ad iudicij diem detineri in Purgatorio, contra prudentiæ præſcriptum non cenſetur agere, qui ex ea perſuaſione annua ſubſidia toto tempore orbis in hoc ſtatu permanſuri, abſque reſtrictione in teſtamento firmare conatur.

PORRO ſciſcitanti quid de illâ

M 2 ſen-

ſententia ſtatuendum, quæ opinionem inducit, neminem vltra decennium in Purgatorio torqueri? Quidam reſpondent, pro ſcribendam eſſe ab Eccleſia, & graui cenſura notandam. Tum, quia ex varijs fide dignis relationibus habetur, aliquas iuſtorum animas diutius purgantes pænas perpeti. Tum, quia vſus Eccleſiæ videtur id ſupponere in ſuffragijs pro defunctis peculiaribus, qui ante complures annos deceſſerunt. In forma quoque concedendi indulgentias plurium annorum idem inſinuatur haud dubiè.

ET quidem Cardinalis Bellarminus lib. ſecundo de Purgatorio, poſtquã dixiſſet ſententiæ illi repugnare probatiſsimas viſiones Sanctorum apud V. Bedam lib. v. hiſtoriæ cap. 13. & Dionyſium Carthuſianum: & incontrarium eſſe Eccleſiæ conſuetudinem, quæ anniuerſaria ſacra celebrat pro defunctis, licet conſtet eos ante centum, vel ducentos annos mortuos eſſe, addit, non niſi temere poſſe terminum certum conſtitui. Idem lib. 2. de gemitu Columbæ, ſic ſcribit: *Purgatorij pænas*

vltra

vltra decem, aut viginti annos extendi, & fortasse vltra centum, & vltra mille annos propagari posse non dubium est. Diuturnam autem esse commorationem probat ex Tertulliano, qui libro de Anima cap. 17. de Purgatorio, vt altera inferni parte loquens, sub inferni nomine, scribit: *In carcerem te mandet infernum, vnde non dimittaris, nisi modico quoque delicto mora resurrectionis expenso.* Adde Cyprianum, qui clarius de diuturnitate pœnarum Purgatorij scribens epistola secunda libri quarti, sic habet: *Aliud est pro peccatis longo tempore cruciatum purgari in igne, aliud peccata omnia passione purgasse.*

Gregorius autem de Valentia ex ordine nostro Theologus nobilis tomo IV. Theologicorum commentariorum de hac ipsa re disputans, pronunciat, sententiam Dominici Soto non satis cautam esse. Nam alioqui, frustra inquit, & ineptè oraret Ecclesia pro his, qui fuêre mortui ante centum annos & ducentos.

Henricus verò Henriquez ex eadem nostra familia Doctor insignis lib. VII. Summæ cap. 16. numero 4. asserit,

eos qui prædicant nullam animam constringi in Purgatorio vltra decē, aut viginti annos, non sine temeritate quadam ex leuibus rationibus loqui contra morem Ecclesiæ, quæ pro defunctis & certa vna anima celebrat anniuersarias Missas & officia vltra ducentos annos. Tunc subiungit: Nec rigor DEI est iniustus, si ab anima, quæ proprie non satisfacit, sed satis patitur exigat longas pænas; vt pro mortali vno exigit æternas. Quare illam sententiam quidam insignis Prædicator Minorita à sacro Inquisitionis Senatu compulsus est retractare, eo quod retrahat viuos ab operibus satisfactorijs, & Missis offerendis pro suis defunctis. Et quidam Patres significent quarundam animarum in Purgatorio pænas duraturas vsque ad diem iudicij.

Iacobus deinde Gretzerus celeberrimus in Germaniâ Scriptor è nostris in disputatione I. *de animarum receptaculis* contra *Samuelem Huberum Prædicantem*, initio Caluinianum, Lutheranum postea, scribit thesi 51. non satis con-

conſideratè loquutos, qui expiandis animabus certum tempus præſtituerint, vt decénium v.c. *Quod non ideò aſſerunt Catholici, ne prouentu anniuerſariorum fraudentur*, vt calumniatur Prædicans; ſed *quia abſolutè definiri nequit, quanto tempore hæc vel illa anima in Purgatorio detineatur*: mentiturque Prædicans, dum ait, iudicio Catholicorum tam diu animas in Purgatorio cruciari, quoad illis perſoluuntur anniuerſaria iuſta: quibuſdam autem perpetuò perſolui, perpetuo igitur eas ex ſententia noſtrâ Purgatorij tormentis excarnificari.

Theſi 105.
Theſi 107.

Mitiſsimè Franciſcus Suarez ſummus hoc tempore multorum applauſu Theologus, tomo IV. in 3. par. diſp. 46. ſect. 4. cùm dixiſſet, quoſdam graui cenſura notare ſententiam illam Soti, eam refellit hoc potiſsimùm argumēto, quod illa annorum menſura nullo fundamento nitatur, & coniecturæ Soti non magis probent de viginti vel decem, quàm de quinque, vel vno. Addit autem, hoc argumento non pro-

bari iudicium illud Soti esse errone-um, vel dignum aliqua censura, sed esse incertum, ac voluntarium. *Quod ego*, inquit vir ille modestissimus, *verum censeo. Quamuis nec facile credendas censeam reuelationes, quæ de diuturnitate harum pænarum circumferuntur: præsertim, si generaliter fiant de illis animabus, & non de vna, vel alia in particulari: in quibus facilius credi potest aliquando contingere, vt pæna multo maiore tempore durent, quàm homines interdum cogitant. Quod satis esset, vt suffragia post multos etiam annos fiant pro quibuscumque animabus, quia iudicia DEI occulta sunt. Quamuis fortasse consuetudo Ecclesiæ non in hoc solũ fundatur, sed in pietate, qui talia suffragia fieri præceperunt, non solum propter suam vtilitatem, sed etiam vt alijs prodessent, quando ipsi non indigerent.* vt superius quoque diximus.

EGO sanè omnibus magna diligentia inuestigatis, & maturè perpensis censeo imprimis: Tempus quo animæ in Purgatorio detinentur planè incertum esse; licet certum arbitrer, illas, quibus plus pænæ persoluendum restat, diutius ibi, si cetera sunt paria, permansuras. Deinde prudenter &

Chri-

Christianis moribus consentaneè facere eos, qui non solùm in multa secula, sed vsque ad mundi occasum pro animabus suis, modo superius indicato, sacrificia ac suffragia procurant. Tandem, licet constaret pænas illas vltra decennium non produci, omnibus tamen modis satagendum, vt quam primum nos, & amici omnes eriperemur. Sunt enim, si vera memorant Patres, quibus credere par est, atrocissimi, ac penè intolerabiles cruciatus. Vt benè scripserit Cæsarius Arelatensis: *Dicet aliquis, non ad me pertinet, quam diu moras traham, tantum, vt ad vitam æternam perueniam. Nemo hoc dicat, fratres carissimi, quia ille ipse purgatorius ignis durior erit, quàm quod potest pænarum in hoc seculo aut sentiri, aut videri, aut cogitari.* Cæs. hom. 8.

Vulgatū est quoque quod Auctore pistolæ sub nomine Cyrilli ad D. Augustinū, tomo IX. operum S. Hieronymi sibi confirmatum à quodam testatur, qui reuixerat impositione cilitij S. Hieronymi, dum cadaueri imponeretur; Si viuentes scirent atrocitatem pænarum Purgatorij, præoptarent omnes simul pænas & tormenta pati

vsque ad finem mundi, quas omnes homines huc vsque pertulerunt, quàm vno die esse in Purgatorio, & minima illius pœna cruciari. Quod si verum, profectò suppliciter à misericordiarum Patre sæpe sæpius petere possumus: A Purgatorij cruciatu libera nos Domine.

SERMO VIII.

DE

Funeris Solennitate,

ET

An prosit animabus defunctorum Sacra Sepultura?

Mortuo ne prohibeas gratiam.
Ecclesi. VII. 37.

STABILITIS de Purgatorio ijs, quæ ad illius fidem, locum, tempus,

pus, ac cruciatuum qualitatem videri poterant minus firma, ventum est ad disceptationem illam, quæ de præsidiis, quibus iuuantur animæ in purgatricibus flammis detentæ à Theologis instituitur, & suffragiorum titulo pertractatur à Doctoribus Scholasticis vberius. In qua cùm Doctor noster Aquinas quattuordecim omninò articulis copiosè subtiliterque, vt semper disputatorem agat, si quotannis vel vnus ex ijs seligatur, qui paulo fusius explicetur, quando vnquam Oratori sacro deesse poterit de mortuis ad Purgatorium religatis dicendi materia? Sed nobis non est propositum ad Doctoris Angelici ordinem religiosius dictionem nostrā adstringere, de quo ne quidem in Theologicis scholis nobis legē diximus. Quocirca vt dispositione propria nobis æquè ac auditoribus satis fiat, ab ijs ducatur initum, quæ recens extincto sunt propiora.

INTER quæ primum est funeris ac sepulturæ solennitas, de qua hæc est digna Theologo, vestrisque auribus ac

mentibus disquisitio : *An animabus defunctorum prosit, sepeliendi certis in locis, & cum sacris ceremonijs ritus?* Hic nolim vos audire Nouatores, quibus, vt in ceteris, sic in hac re quoque displicet antiquitas, & vniuersè pronunciant: meram esse superstitionem, velle sepeliri in vno loco potius , quàm in altero, aut in locis DEO vel Sanctis dicatis: cùm locus vnus, in quiunt, nihilo sanctior sit alio: impium autem putãt sentire vel docere quod id prosit defunctorum animabus. Quod est effatum Petri Vermilij Caluinistæ celebris commentantis in epistolæ prioris ad Corinthios caput 15. ac locis communibus, quem non pudet coarguere S. Augustinum, quod aliter senserit, atque scripserit. Et nos, inquit, illud planè non recipimus. Petrus quoque Viretus eiusdem sectæ homo pestilens in suis instructionibus idem irridet, ac reprobat. Cuius verba, vt aliorum recitat Franciscus Feu-ardentius in Theomachia Caluinistica libro XII.

HAVSERVNT hoc dogma, vt alia pleraq;, in schola Caluini, qui ne quidẽ in tem-

in templũ inferri cadauer voluit. Sic enim scribit ad Mompelgartenses epistola quinquagesima prima. In sepultura mortuorum hanc velim moderationem adhiberi, ne in templum funus deferatur. An metuebat homo nefarius ne suorum quispiam sacri loci admonitu defuncto benè precaretur, ac requiem æternam exoptaret? Est autem illud luculentum mendacium Hospiniani Caluinistæ in Centone suo de origine templorum lib.3.cap.1.scribentis fidenter, morem sepeliendi mortuos in templis natum esse ex auaritia Sacerdotum. Quod falsum esse ex ijs etiam quæ hic subiungemus palam fiet. Antiquiores Caluinistis quidam in Bohemia hæretici morem eundem reprehendebant, vt habet Aeneas Syluius in Originibus Bohemor. *De orig. Bohe.c.35.*

ORTHODOXORVM hæc est sententia. Sepeliri in locis DEI cultui & Sanctorum consecratis, idque exoptare, ac præscribere in testamento ad superstitionem minimè pertinere, sed esse pium, fideique Sacrosanctæ con-

ſentaneum, defunctis vtile, viuis ſolatium. Huius rei gratia OBSERVO. Sepulturæ finem alium eſſe politicũ, alium religioſum: vtrumque varium, ſiue ſuperſtites ſpectem is, ſiue demortuos: ſiue corpus, ſiue animã. Finis politicus imprimis eſt honeſtas publica, quæ non ſinit corpora incompoſita omniũ oculis exponi, & iacere nuda. Partes corporis quaſdã non defunctis minus quã viuẽtibus tegi verecundia imperat: leges vetant vel pictura exprimi. Quæ leges vtinã vigerent, non conſpicerentur, ſiue in priuatorũ ædibus, ſiue magnatũ palatijs, nuda, nullo diſcrimine virorũ, alteriuſ-ue ſexus, quod fœdũ, ac deteſtandum, corpora. Romani olim, quãuis gẽtiles Chriſtianis quibuſdã huius tẽporis religioſiores vetabant ne in cõmuni balneo lauarentur parẽtes cum filijs, eadem de cauſsâ, ob quam corpora ſepeliri conuenit, quoniam indecorum eſt à filijs conſpici in maioribus, quæ pudor velari præcipit.

Deinde, ad finem eundem ſpectat ſanitas, quæ infecto cadauerũ paſsim iacentiũ & inſepultorũ fœtoribus aëre non

non esset tuta à contagione. Hinc lues & pestilitas bellorum tempore, vel cũ greges mortui in agris cõputrescunt, pisces in littore. Huc respiciebat Seneca, libro de remedio fortunæ: *Non defunctorum caussa*, inquit, *sed viuorum inuenta est sepultura, vt corpora & visu & odore fœda amouerentur.* Quocirca, quæ monumenta, non nemo munimenta vocari posse existimat, à muniendo. Hoc etiam adiungatur, si insepulta iacerẽt cadauera, magna vbique esset luporũ canum que rabidorum multitudo, quæ ad carnes humanas deuorandas accurrerent: vnde certissimum vitæ multorum crearetur periculum.

FINIS politicus ad viuorum quoq; solatia extẽditur, dum carorum cadaueribus honestè, ac honorificè sepeliendis opera datur. Caussam hanc adsignat S. Augustinus libro de cura pro mortuis gerenda ad Paulinum cap. 2. *Omnia ista*, ait, *id est, curatio funeris, conditio sepulturæ, pompa exequiarum, magis viuorum solatia sunt, quem subsidia mortuorũ.* Ad idem extimulat affectus humanitatis ac amoris cuius testimonia sunt sepulturæ propinquorum.

Arte-

Artemisia Cariæ Regina cũ Mausolo marito sepulchrum augustissimum,à quo mausolæa deinde Regum sepulchra appellata sunt, excitasset,non contenta hoc caritatis officio,cineres mariti ex potu hausit, & mortui reliquias in pectoris ac cordis reconditorio reposuit. Vtrumque ad defuncti viuam memoriam, sui solatiũ, & amoris,ac fidei coniugalis testimonium. Hæc & illi spectabant, qui carorum cineres non tumulo solùm, sed statuis etiam honorabant.Vnde omnis idololatriæ initium. *Acerbo enim luctu dolens pater citò sibi rapti filij fecit imaginem,& illam,qui tunc quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquam DEVM colere cœpit, & constituit inter seruos suos, Sacra & sacrificia*, Sapientiæ XIV.

Sap. 14.15.

IAM verò finis religiosus sepulturæ vel viuos respicit, vel mortuos. Si viuos, est fides ac spes resurrectionis futuræ:tum mortis pia meditatio. Si mortuos, animarum salus ac subsidium.Sunt sepulchra fidei ac spei tesseræ,sunt etiam symbola, quæ resurrectionem futuram significant. *Vt cor-*

pori-

pori, inquit Augustinus de cura pro mortu‹ *sed tamen vt resurrecturo, & in æternitate mansuro impensum huiusmodi officium, sit etiam quodammodo eiusdem fidei testimonium.* Viua autem est in sepulchrorũ intuitu mortis memoria, vt quasi mẽtẽ mouentia monimẽta Latinis dicta quidam haud ineptè opinentur.

PORRO sepulturæ ritum, si certo in loco fiat, valere ad subsidium defunctorum, & animarum salutem, vt citius è Purgatorij cauernis educantur apud catholicos Theologos in confesso est. Siquidem docent ex Patrum antiquorum consensu, sepeliri in locis sacris, ac Sanctorum memoriæ consecratis prodesse quibusdam, obesse alijs: prodesse probis in Christoque mortuis, quos aliqui mediocriter bonos vocant: obesse improbis, seu valde sceleratis, ac sine pœnitudine mortuis. Ita iam olim alijs verbis respondit Magnus Papa Gregorius. Apud quem lib. IV. Dialogorũm cap. 50. inquirit Petrus: *An prosit animabus mortuorum si corpora in Ecclesia sint sepulta?* Respondet quæstioni Pontifex. Quos gra-

grauia peccata non deprimunt , hos commodum pro animabus inde accipere. Nam quos peccata grauia deprimunt, nō ad absolutionem potius, quàm ad maiorem damnationis cumulum eorum corpora in Ecclesijs ponuntur. Quod posterius membrum sequentibus capitibus per exempla probat. Et sanè sunt aliquot quæ horrorem incutiunt.

Vt illud de fœmina sanctimoniali à linguæ procacia, & stultiloquio infami. Hanc in templo sepultam vidit custos Ecclesiæ per reuelationem deduci ad altare, & ibi duas in partes dissecari: quarum altera igne cremabatur, altera intacta remanebat. Et quidem sequenti die vestigia flammarum marmor retinuit. Adiungit Gregorius: *Qua ex re apertè datur intelligi, quia hi, quibus peccata remissa non fuerint ad euitandum iudicium sacris locis post mortem non valent adiuuari.*

Illud quoque de Valeriano Patricio, qui vsque ad ætatem decrepitam *leuis & lubricus extitit*, ait S. Gregorius, mediumque suis prauitatibus ponere con-

contempsit. Eadem verò nocte, qua sepultus est, B. Faustinus martyr in cuius Ecclesia corpus illius fuerat humatũ custodi suo apparuit dicens, vade, & dic Episcopo, qui ob id pecuniam accepit, vt proijciat hinc fœtentes carnes, quas hic posuit: quod si non fecerit, die trigesimo ipse morietur. Quam visionem custos timuit Episcopo referre, & rursus admonitus declinauit: die autem trigesimo Episcopus, cùm vesperi sanus atque incolumis ad lectum iuisset, subitâ & inopinata morte defunctus est.

Valentini etiam Mediolanensis Ecclesiæ defensoris, hominis lubricissimi, ac leuissimi defunctum corpus, cũ in Ecclesia B. Martyris Syri sepultum esset, nocte media ibidem exauditæ sunt voces veluti violenter foras eiecti; ad quas cùm accurrissent custodes viderunt duos deterrimos Spiritus Valentinum clamantem ac vociferantem foras pedibus reuinctum extrahentes: ac postridie mane effossâ terrâ, sepulchrum vacuũ reperere, cadauer verò ipsum extra Ecclesiam

in

in alium locum reuera exportatum manibus adhuc pedibusque ligatis.

Non minorem fidem meretur istud de tinctore, qui sepultus in templo S. Ianuarij, nocte clamare cœpit audiente custode, ardeo, ardeo. Custos narrat vxori. Illa ad contribules pergit, eosq; ad sepulchrũ mittit. Sepulchrũ aperiunt, vestes vident, corpus nullibi. Qua ex re colligẽdũ monet D. Gregorius, quã vltione anima eius dãnata sit, cuius & caro est ab Ecclesiã proiecta. Sacra loca igitur sepultis nõ prosũnt, quãdo hi, qui indigni sunt ex ijsdem diuinitus proijciuntur.

QVOD accidit etiam Sacerdoti illi, cuius est mentio in epistola Cyrilli ad Augustinum, in qua refertur ebriosum illum, luxuriosumque cum alijs sepultum, iusso S. Hieronymi subitò apparentis refossum, extractum, flammis traditum, concrematumque fuisse ad pestilentiam discutiendam.

RECENTIVS est, quod auorum memoria accidit in regno Congo, descriptum à Petro Iarrico tomo secundo Thesauri rerum Indicarum.

Rex

Rex Aluarus licet Christianus, quod iuuenili licentia efferuesceret, & parum firmas in fide radices egisset, voluptatibus plus nimio, cùm à nemine officij commonefieret, habenas laxabat: diuina desipiebant, ad idololatriã iterum aspirabat, eoque deducta res erat, vt iam de fide publice deserendâ ageretur. Ad eam dementiam Regem adduxerant tum alij quidam deliri adolescentes, tum imprimis Franciscus Bullamaterius illi consanguineus. Sed diuinæ bonitati ac clementiæ obicem huic molimini obijcere visum, dum in nefarij huius consilij auctorẽ suasoremque grauissimè animaduertit. Mors enim improbum iuuenem peccatis inuolutum, & blasphemantem improuisò oppressit.

Mortuum Rex, quamuis publicum fidei desertorem, quod sibi adfinitate iunctus esset, solenniter in S. Crucis templo condi iussit. Sed res subinde accidit admirabilis, quæ veluti frenum eos, qui fidem iam iam abiuraturi erant, retinebat, & qui in eadem nutabundi vacillabant, confirmabat.

Nocte

Nocte enim post sepulturam primâ, magno fragore excitato, magnaque violentia Dæmones templum ingrediuntur, vt eminus audiri possent. Hic templi tectum perfringere, storeas è quibus constructum erat frustratim comminuere, impium cadauer tumulo eruere, & secum, flammis, vt creditur infernalibus, vna cum animâ vstulandum, abripere. Postridie tota ciuitas hoc repentino de nocte fragore excitata ad templum spectandi gratia confluit. Hic tectum perfractum, tumulum vacuum, corpus ablatum demiratur. Nemo quo delatum esset, nouerat. Sed omnes consternatos magnus incessit metus: vt Rex, & quotquot in fide ancipites fluctuabant, ducti pœnitentiâ ab impio proposito destiterint; & alij de fide Christianâ rectius, quàm antea sentirent.

QVOMODO autem obsit alijs Sacra scriptura explicat Papa Gregorius libro indicato cap. 52. his verbis: *Ex qua re collige Petre, quia his, quos peccata grauia deprimunt, si in sacro loco sepeliri se fa-*

se faciant, restat, vt etiam de suâ præsumptione iudicentur, quatenus eos sacra loca non liberent, sed etiam culpa temeritatis acc use. In eundem sensum S. Thomas in supplemento quæst. LXXI. art. II. ad 5. respondet, sepulturam in loco sacro impio defuncto non nocere, nisi *quatenus hanc sepulturam sibi indignam propter humanam gloriam procurauit.* Quare arrogantiæ, temeritatisque meritò accusantur, qui in loco sacro sepulturam ambiunt, qua indigni sunt, ac sepulti audire merentur, *Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialẽ? ligatis manibus & pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores. foris canes. foris canes.* *Mat. 22. 13* *Apoc. 22. 15.*

EANDEM ob caussam detrimentosa potest esse criminosis quibusdam omnis illa funeris solennis pompa: Religiosorum ac linteatorum longus ordo, & comitatus, æris campani compulsatio ac strepitus, cereorum prælatio, harmonicus comploranti-um concentus, & similia. Non id dicerem, nisi Patronum laudare possem fide dignissimum Religiosorum Patri-

triarcham antiquiſsimum Pachomium, de quo hoc refertur in Vitis Patrum.

Vitæ PP. l. 1 Vitæ Pachomij ca. 34. CVM viſitaret monaſteria antiquiſſimo inſtituto, occurrit fortè, cùm funus offerretur, exequijs fratris cuiuſdam, qui vitam ſuam negligenter conſumpſerat. Fratres autem monaſterij illius funus proſequebantur honorificè, pſalmos ſolitos concinentes, præſentibus quoque defuncti parentibus & propinquis. Qui cùm vidiſſent Pachomium, feretrum continuò depoſuerunt, vt tam pro mortuo, quam pro ſe Domino ſupplicaret. Qui mox vt orationem debitam DEO perſoluit, conuerſus ad Fratres, ait, deſinite pſallere. Tum defuncti veſtiměta ſplendida, quibus indutus erat præcepit auferri, quæ coram omnibus fecit exuri; atque ita cadauer efferri iuſſit, ac ſine pſalmodia ſepeliri.

Igitur Fratres, cum parentibus eius & vniuerſis, qui aderant, nouum genus ſpectaculi contuentes, & obſtupefacti nimium precabantur ſenem, vt conſuetam ſuper eum pſalmodiam

cele-

celebrari permitteret. Quibus, cùm non adquiesceret, cœperunt parentes defuncti culpantes eum, dicere: Quod est hoc spectaculũ nouum? quis mortui non misereatur, licet sit inimicus? Sufficiẽs per se ipsa est calamitas. Noli, quæsumus, inferre mortuo, quod nec belluæ facerent, nec tuam cõdecet penitus sanctitatem. Nam & nos hinc notamur maximo opprobrio, aliaque quam plurima suspicionum probra nascuntur. Vtinam nunquam ad hunc locum venissemus! vtinã nec iste Monachus esset effectus! non hunc æternum nobis dolorem infligeret. Rogamus igitur, vt solitam nobis psalmodiam restituas.

Quibus respondens, ait, verè Fratres, & filij, plus vobis præsentis mortui misereor, intantum, vt vobis de visibili re, ac temporali curantibus, ego de inuisibili eius substantia solicitudinem geram: & idcirco, hæc erga eum fieri decernam. Et vos quidem maiores ei dolores per hunc honorẽ, quem putatis, adquiritis. Ego autem quantulamcunque ei requiem vel sa-

 tisfa-

ſentaneum, defunctis vtile, viuis ſolatium. Huius rei gratia OBSERVO. Sepulturæ finem alium eſſe politicū, alium religioſum: vtrumque varium, ſiue ſuperſtites ſpectem is, ſiue demortuos: ſiue corpus, ſiue animā. Finis politicus imprimis eſt honeſtas publica, quæ non ſinit corpora incompoſita omniū oculis exponi, & iacere nuda. Partes corporis quaſdā non defunctis minus quā viuētibus tegi verecundia imperat: leges vetant vel pictura exprimi. Quæ leges vtinā vigerent, non conſpicerentur, ſiue in priuatorū ædibus, ſiue magnatū palatijs, nuda, nullo diſcrimine virorū, alteriuſ-ue ſexus, quod fœdū, ac deteſtandum, corpora. Romani olim, quāuis gētiles Chriſtianis quibuſdā huius tēporis religioſiores vetabant ne in cōmuni balneo lauarentur parētes cum filijs, eadem de cauſsâ, ob quam corpora ſepeliri conuenit, quoniam indecorum eſt à filijs conſpici in maioribus, quæ pudor velari præcipit.

Deinde, ad finem eundem ſpectat ſanitas, quæ infecto cadauerū paſsim iacentiū & inſepultorū fœtoribus aëre non

non eſſet tuta à contagione. Hinc lues & peſtilitas bellorum tempore, vel cũ greges mortui in agris cõputreſcunt, piſces in littore. Huc reſpiciebat Seneca, libro de remedio fortunæ: *Non defunctorum cauſſa*, inquit, *ſed viuorum inuenta eſt ſepultura, vt corpora & viſu & odore fœda amouerentur.* Quocirca, quæ monumenta, non nemo munimenta vocari poſſe exiſtimat, à muniendo. Hoc etiam adiungatur, ſi inſepulta iacerẽt cadauera, magna vbique eſſet luporũ canum que rabidorum multitudo, quæ ad carnes humanas deuorandas accurrerent: vnde certiſsimum vitæ multorum crearetur periculum.

FINIS politicus ad viuorum quoq; ſolatia extẽditur, dum carorum cadaueribus honeſtè, ac honorificè ſepeliendis opera datur. Cauſſam hanc adſignat S. Auguſtinus libro de cura pro mortuis gerenda ad Paulinum cap. 2. *Omnia iſta*, ait, *id eſt, curatio funeris, conditio ſepulturæ, pompa exequiarum. magis viuorum ſolatia ſunt, quem ſubſidia mortuorũ.* Ad idem extimulat affectus humanitatis ac amoris cuius teſtimonia ſunt ſepulturæ propinquorum.

Arte-

Artemisia Cariæ Regina cū Mausolo marito sepulchrum augustissimum, à quo mausolæa deinde Regum sepulchra appellata sunt, excitasset, non contenta hoc caritatis officio, cineres mariti ex potu hausit, & mortui reliquias in pectoris ac cordis reconditorio reposuit. Vtrumque ad defuncti viuam memoriam, sui solatiū, & amoris, ac fidei coniugalis testimonium. Hæc & illi spectabant, qui carorum cineres non tumulo solùm, sed statuis etiam honorabant. Vnde omnis idololatriæ initium. *Acerbo enim luctu dolens pater citò sibi rapti filij fecit imaginem, & illam, qui tunc quasi homo mortuus fuerat, nunc tanquam DEVM colere cœpit, & constituit inter seruos suos, Sacra & sa-*
Sap. 14. 15. *crificia*, Sapientiæ XIV.

IAM verò finis religiosus sepulturæ vel viuos respicit, vel mortuos. Si viuos, est fides ac spes resurrectionis futuræ: tum mortis pia meditatio. Si mortuos, animarum salus ac subsidium. Sunt sepulchra fidei ac spei tesseræ, sunt etiam symbola, quæ resurrectionem futuram significant. *Vt cor-*

pori-

pori, inquit Augustinus de cura pro mortu: *sed tamen vt resurrecturo, & in æternitate mansuro impensum huiusmodi officium, sit etiam quodammodo eiusdem fidei testimonium.* Viua autem est in sepulchrorũ intuitu mortis memoria, vt quasi mẽtẽ mouentia monimẽta Latinis dicta quidam haud ineptè opinentur.

PORRO sepulturæ ritum, si certo in loco fiat, valere ad subsidium defunctorum, & animarum salutem, vt citius è Purgatorij cauernis educantur apud catholicos Theologos in confesso est. Siquidem docent ex Patrum antiquorum consensu, sepeliri in locis sacris, ac Sanctorum memoriæ consecratis prodesse quibusdam, obesse alijs: prodesse probis in Christoque mortuis, quos aliqui mediocriter bonos vocant: obesse improbis, seu valde sceleratis, ac sine pœnitudine mortuis. Ita iam olim alijs verbis respondit Magnus Papa Gregorius. Apud quem lib. IV. Dialogorum cap. 50. inquirit Petrus: *An prosit animabus mortuorum si corpora in Ecclesia sint sepulta?* Respondet quæstioni Pontifex. Quos gra-

grauia peccata non deprimunt, hos commodum pro animabus inde accipere. Nam quos peccata grauia deprimunt, nō ad absolutionem potius, quàm ad maiorem damnationis cumulum eorum corpora in Ecclesijs ponuntur. Quod posterius membrum sequentibus capitibus per exempla probat. Et sanè sunt aliquot quæ horrorem incutiunt.

Vt illud de fœmina sanctimoniali à linguæ procacia, & stultiloquio infami. Hanc in templo sepultam vidit custos Ecclesiæ per reuelationem deduci ad altare, & ibi duas in partes dissecari: quarum altera igne cremabatur, altera intacta remanebat. Et quidem sequenti die vestigia flammarum marmor retinuit. Adiungit Gregorius: *Qua ex re apertè datur intelligi, quia hi, quibus peccata remissa non fuerint ad euitandum iudicium sacris locis post mortem non valent adiuuari.*

Illud quoque de Valeriano Patricio, qui vsque ad ætatem decrepitam *leuis & lubricus extitit*, ait S. Gregorius, modumque suis prauitatibus ponere con-

contempsit. Eadem verò nocte, qua sepultus est, B. Faustinus martyr in cuius Ecclesia corpus illius fuerat humatū custodi suo apparuit dicens, vade, & dic Episcopo, qui ob id pecuniam accepit, vt proijciat hinc fœtentes carnes, quas hic posuit: quod si non fecerit, die trigesimo ipse morietur. Quam visionem custos timuit Episcopo referre, & rursus admonitus declinauit: die autem trigesimo Episcopus, cùm vesperi sanus atque incolumis ad lectum iuisset, subitâ & inopinata morte defunctus est.

Valentini etiam Mediolanensis Ecclesiæ defensoris, hominis lubricissimi, ac leuissimi defunctum corpus, cū in Ecclesia B. Martyris Syri sepultum esset, nocte media ibidem exauditæ sunt voces veluti violenter foras eiecti; ad quas cùm accurrissent custodes viderunt duos deterrimos Spiritus Valentinum clamantem ac vociferantem foras pedibus reuinctum extrahentes: ac postridie mane effossâ terrâ, sepulchrum vacuū reperere, cadauer verò ipsum extra Ecclesiam

in

in alium locum reuera exportatum manibus adhuc pedibusque ligatis.

Non minorem fidem meretur istud de tinctore, qui sepultus in templo S. Ianuarij, nocte clamare cœpit audiente custode, ardeo, ardeo. Custos narrat vxori. Illa ad contribules pergit, eosq; ad sepulchrũ mittit. Sepulchrũ aperiunt, vestes vident, corpus nullibi. Qua ex re colligẽdũ monet D. Gregorius, quã vltione anima eius dãnata sit, cuius & caro est ab Ecclesiã proiecta. Sacra loca igitur sepultis nõ prosunt, quãdo hi, qui indigni sunt ex iisdem diuinitus proiiciuntur.

QVOD accidit etiam Sacerdoti illi, cuius est mentio in epistola Cyrilli ad Augustinum, in qua refertur ebriosum illum, luxuriosumque cum aliis sepultum, iusso S. Hieronymi subitò apparentis refossum, extractum, flammis traditum, concrematumque fuisse ad pestilentiam discutiendam.

RECENTIVS est, quod auorum memoria accidit in regno Congo, descriptum à Petro Iarrico tomo secundo Thesauri rerum Indicarum.

Rex

Rex Aluarus licet Christianus, quod iuuenili licentia efferuesceret, & parum firmas in fide radices egisset, voluptatibus plus nimio, cùm à nemine officij commonefieret, habenas laxabat: diuina desipiebant, ad idololatriã iterum aspirabat, eoque deducta res erat, vt iam de fide publicè deserendâ ageretur. Ad eam dementiam Regem adduxerant tum alij quidam deliri adolescentes, tum imprimis Franciscus Bullamaterius illi consanguineus. Sed diuinæ bonitati ac clementiæ obicem huic molimini obijcere visum, dum in nefarij huius consilij auctorẽ suasoremque grauissimè animaduertit. Mors enim improbum iuuenem peccatis inuolutum, & blasphemantem improuisò oppressit.

Mortuum Rex, quamuis publicum fidei desertorem, quod sibi adfinitate iunctus esset, solenniter in S. Crucis templo condi iussit. Sed res subinde accidit admirabilis, quæ veluti frenum eos, qui fidem iam iam abiuraturi erant, retinebat, & qui in eadem nutabundi vacillabant, confirmabat.

Nocte

Nocte enim post sepulturam primâ, magno fragore excitato, magnaque violentia Dæmones templum ingrediuntur, vt eminus audiri possent. Hic templi tectum perfringere, storeas è quibus constructum erat frustratim comminuere, impium cadauer tumulo eruere, & secum, flammis, vt creditur infernalibus, vna cum animâ vstulandum, abripere. Postridie tota ciuitas hoc repentino de nocte fragore excitata ad templum spectandi gratia confluit. Hic tectum perfractum, tumulum vacuum, corpus ablatum demiratur. Nemo quo delatum esset, nouerat. Sed omnes consternatos magnus incessit metus: vt Rex, & quotquot in fide ancipites fluctuabant, ducti pœnitentiâ ab impio proposito destiterint; & alij de fide Christianâ rectius, quàm antea sentirent.

QVOMODO autem obsit alijs Sacra scriptura explicat Papa Gregorius libro indicato cap. 52. his verbis: *Ex qua re collige Petre, quia his, quos peccata grauia deprimunt, si in sacro loco sepeliri se fa-*

se faciant, restat, vt etiam de suâ præsumptione iudicentur, quatenus eos sacra loca non liberent, sed etiam culpa temeritatis accuse. In eundem sensum S. Thomas in supplemento quæst. LXXI. art. II. ad 5. respondet, sepulturam in loco sacro impio defuncto non nocere, nisi *quatenus hanc sepulturam sibi indignam propter humanam gloriam procurauit.* Quare arrogantiæ, temeritatisque meritò accusantur, qui in loco sacro sepulturam ambiunt, qua indigni sunt, ac sepulti audire merentur, *Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialē? ligatis manibus & pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores. foris canes. foris canes.* Mat. 22. 13 Apoc. 22. 15.

EANDEM ob caussam detrimentosâ potest esse criminosis quibusdam omnis illa funeris solennis pompa: Religiosorum ac linteatorum longus ordo, & comitatus, æris campani compulsatio ac strepitus, cereorum prælatio, harmonicus complorantium concentus, & similia. Non id dicerem, nisi Patronum laudare possem fide dignissimum Religiosorum Patri-

triarcham antiquiſsimum Pachomium, de quo hoc refertur in Vitis Patrum.

VitaPP.l.1 Vita Pachomij ca. 34. CVM viſitaret monaſteria antiquiſſimo inſtituto, occurrit fortè, cùm funus offerretur, exequijs fratris cuiuſdam, qui vitam ſuam negligenter conſumpſerat. Fratres autem monaſterij illius funus proſequebantur honorificè, pſalmos ſolitos concinentes, præſentibus quoque defuncti parentibus & propinquis. Qui cùm vidiſſent Pachomium, feretrum continuò depoſuerunt, vt tam pro mortuo, quam pro ſe Domino ſupplicaret. Qui mox vt orationem debitam DEO perſoluit, conuerſus ad Fratres, ait, deſinite pſallere. Tum defuncti veſtimẽta ſplendida, quibus indutus erat præcepit auferri, quæ coram omnibus fecit exuri; atque ita cadauer efferri iuſſit, ac ſine pſalmodia ſepeliri.

Igitur Fratres, cum parentibus eius & vniuerſis, qui aderant, nouum genus ſpectaculi contuentes, & obſtupefacti nimium precabantur ſenem, vt conſuetam ſuper eum pſalmodiam cele-

celebrari permitteret. Quibus, cùm non adquiesceret, cœperunt parentes defuncti culpantes eum, dicere: Quod est hoc spectaculũ nouum? quis mortui non misereatur, licet sit inimicus? Sufficiẽs per se ipsa est calamitas. Noli, quæsumus, inferre mortuo, quod nec belluæ facerent, nec tuam cõdecet penitus sanctitatem. Nam & nos hinc notamur maximo opprobrio, aliaque quam plurima suspicionum probra nascuntur. Vtinam nunquam ad hunc locum venissemus! vtinã nec iste Monachus esset effectus! non hunc æternum nobis dolorem infligeret. Rogamus igitur, vt solitam nobis psalmodiam restituas.

Quibus respondens, ait, verè Fratres, & filij, plus vobis præsentis mortui misereor, intantum, vt vobis de visibili re, ac temporali curantibus, ego de inuisibili eius substantia solicitudinem geram: & idcirco, hæc erga eum fieri decernam. Et vos quidem maiores ei dolores per hunc honorẽ, quem putatis, adquiritis. Ego autem quantulamcunque ei requiem vel sa-

tisfactionem per hanc iniuriam præparo. Propter quod non curo, quod pro exanimi corpusculo, & circa illud multa fiant; sed pro immortali eius animâ satago, quę hanc carnem rursus in resurrectione receptura est incorruptam, & integram. Alias autem, si hoc, quod vultis, annuero, veluti placens hominibus iudicabor: atque vt ad præsens vobis satisfecisse videar, id dispicio, quod ei prodesse poterit in futuro.

Fons enim bonitatis DEVS noster existens occasiones quærit, per quas opulenta super nos dona pietatis suæ effundat, remittatq; nobis peccata, nō solum in hoc seculo, sed etiā in futuro. Nam cùm dicat in Euangelio: *Qui blasphemauerit in Spiritū Sanctū non remittetur ei neq; in hoc seculo, neq; in futuro.* Matt. XII. dat indubitantur intelligi, quod sint quædā delicta, quæ possunt & post hanc vitā, si pro ijs supplicetur, ignosci. Nos igitur quos dignos iudicauit Christi potentia diuinæ suæ dispēsationis exercere medicinā, si nō vnicuique cōgruens adiutoriū proferamus, pro-

profectò, veluti contẽptores æstimabimur, & audiemus illud, quod scriptũ est in Propheta: *Videte contẽptores, & admiramini, & disperdimini*, Habacuck 1. Et ideò, quæso, finite defunctũ à proprijs malis aliquatenus exui, & quantulamcunque requiẽ in illo futuro examine promereri. Sepelite ergo eũ sine psalmis, vt dixi. Potens est enim DEVS, benignus & clemens, multumq; misericors pro supplicatione nostræ paruitatis, eum in æternã suam requiem collocare. Hæc cum dixisset Senex abiecerunt cadauer, & secundum quod præceperat, in monte, vbi erant parata monumenta sepeliri curarunt, lugubri spectaculo.

HANC ego Pachomij doctrinam, cùm ad Theologiæ trutinam reuocarem, vt debent plurima, quæ in Eremiticis monumentis reperiuntur, ne superstitio, religionis loco, imbibatur, haud aliter, quàm ex S. Thomæ sententia explicandã censebam: obesse potuisse honorificã funeris põpam, in quâ solennis psalmodia, quod ea ex ambitione potius, fastuq;, quà defũcti, quâ

amicorum persolueretur. Quòd etiam annotatum inuenio à viro Ordinis nostri erudito Heriberto Rosvveydo, qui libros decem historiam eremiticam complectentes, auctoribus suis, ac nitori pristino restitutos notationibus illustrauit.

CETERVM, ob contrarium affectū odi plurimum adferre potest de- o, non sacra ac honorifica, sed ofana ac vilis, quæ pecudum videri posset, sepultura, si illam quis peccati grauioris, aut etiam leuioris sibi cōscius expetat, & antequam è viuis excedat procuret. Certum enim est, humiliatione, ac sui contemptu mereri dū adhuc sunt in viuis, vt facilius expientur post mortem piorum spiritus. Animaduertit hoc ingeniosè Augustin. lib. pro mortuis, deque ipsorum cura ad Paulinum. c. 1.

Nam cùm Paulinus obiecisset, non videri posse iuuari defunctorum animas sacrâ sepulturâ, quæ ab alijs post mortē curatur: id enim contrarium videri Apostolicæ illæ censuræ: *Omnes adstabimus ante tribunal Christi, vt ferat vnusquisq; secūdum ea, quæ per corpus gessit,*

siue

siue bonum, siue malum, 2. ad Corinth. v. c. Quippe hæc sententia admonet fieri ante mortem : non tunc, quando iam recipiendum est; quod quisque gessit ante mortem. Respōdet August. quoniam quodam vitæ genere adquiritur, dum in hoc corpore viuitur , vt aliquid adiuuent ista defunctos: per hoc, secundū ea, quæ per corpus gesserūt, eis , quæ post corpus religiosè illis facta fuerunt, adiuuantur.

HOC haud dubiè spectauit Marcellinus Pontifex Maximus: qui sceleris, ex thure Dijs oblato persequutione grassante sibi conscius, sepeliri se vetuit , sed voluit projici vt iumentum saluti id animæ profuturum credens.

LVTETIAE Parisiorum ostendi ferunt rerum Gallicarum curiosi in foro frumentario (ni fallor) os cloacæ in quâ sepeliri se iusserit , qui Regi solicito ob angustias rei pecuniariæ, suaserat, vt ex minutis quibusque rebus , quas rustici in vrbem deferunt, vnum alterum-ue numum æreum exigeret , idque duntaxat in bien-

nium: cum scilicet animaduertisset, hortatu suo non remitti, quod semel cœptum erat: imò plures eo exemplo exactiones excogitatas esse. Nimirum, fori illius sordibus commaculari ac inuolui voluit, in quo manet etiamnum in diem hunc (vt perhibẽt) pecuniariæ illius extorsionis exequutio. Ita concilij sui malignitatem castigans, vt DEVM in altera vita haberet propitium.

HVC etiam refero, quod est libro VI. Vitarum SS. Patrum, auctore Græco, cuius interpretem egit Ioannes S. R. Ecclesiæ Subdiaconus. Narrauit quidam Patrum, inquit, quia erat aliquis solitarius in eremo Nicopoleos, & ministrabat ei quidam secularis, sed fidelis. Erat autem & in eadem ciuitate homo, qui erat diues & impius. Contigit autem vt moreretur diues ille, & ducebat eum tota ciuitas, simul & Episcopus cum lampadibus. Egressus est autem ille etiam, qui ministrabat solitario secundum consuetudinem portans illi panes. & inuenit, quia comederat eum bellua, & cecidit

dit in faciem suam in conspectu Domini dicens: Non surgam hinc, donec demonstretur mihi à DEO, quæ sunt hæc : quia impius ille talem apparatum habuit in deducendo; hic verò, qui seruiuit tibi die ac nocte ista pertulit. Et ecce Angelus Domini veniẽs dixit ei. Ille impius habuit paruum opus bonum in hoc seculo, & recepit illud hic, vt illic nullam requiem inueniat: iste autem Solitarius, quia homo erat ornatus omni virtute, habens tamen & ipse vt homo, modicum aliquid culpæ, recepit illud hic, vt ibi inueniatur purus coram DEO. Et ita consolatus in his verbis, abijt glorificans DEVM super iudicia eius, quia vera sunt.

EODEM intuitu, & ad aliorũ exemplum ac terrorem reor Gregorium Papam, Monachum proprietarium in fimeto cum aliquot nonnullis sepeliri voluisse.

AN eandẽ ob caussam Rex Manasses tot criminũ reus, pœnitens deinde, & cum DEO in gratiam restitutus, non fuit sepultus, ipso fortasse postulãte,

in sepulchris Patrum suorum, sed in priuato 2. Regum 21. 18. *Dormiuit Manasses cum Patribus suis, & sepultus est in horto domus suæ, in horto Oza,* vt scribitur lib. IV. Reg. cap. XXI.

HIS ita constitutis, quod plurimũ emolumẽti spiritualis ex sacra sepultura ad piorum animas deriuetur, ostendit, si non à natura insitum omnibus, certè à religione infusum fidelibus, ac bonis desiderium, quo flagrãt, vt loco aliquo ad cultum religionis destinato cadauer post obitum consignetur. Quod ne recens existimetur, & à superstitione profectum, repetamus ab orbis incunabulis ad nos deductam memoriam.

ADAM primus omniũ parens, sepeliri voluit, vt traditione antiquissima habetur, in mõte Caluariæ, Golgotha quondam dicto. Quod ex Latinis scripserunt, Tertullianus lib. secundo carminum aduersus Marcionẽ, Cyprianus tractatu de operib. Cardinalibus Christi. Ambros. epist. IX. August. sermone LXXI. de tẽpore, Hieron. epist. ad Marcellã, E Græcis, Origenes tra-

ctatu

ctatu xxxv. in Matthæum, Basilius cōment. in 5. Isaiæ. Athanas. sermone de Passione ac Cruce. Epiphanius hęresi XLVI. Chrysost. homil. LXXXIV. in Ioann. Quo fine? fas est suspicari cum nōnullis, quod reuelatione didicisset, CHRISTVM Saluatorem, cuius fide ad salutarem pœnitentiam perductus erat, montem illum sua morte ac sanguine sanctificaturum tandem aliquando.

IACOBVS Patriarcha morti proximus Iosephum suum ita adiurando alloquitur: *Facies mihi misericordiam & veritatem, vt non sepelias me in Ægypto, sed dormiam cum Patribus meis, & auferas me de terrâ hac, condasque in sepulcro maiorum meorum.* Genesis XLVII. 30. deinde reliquos filios: *Sepelite me cum Patribus meis in spelunca duplici, quæ est in agro Ephron.* Genesis XLIX. 30. Quærunt solicitè Interpretes SS. cur tātoperè cupiuerit Iacob sepeliri corpus suum in terra Chanaā. Omitto caussam, quam habet Theodoretus, Oleaster, alij. Placet illa, quæ proponitur ab Auctore historiæ Ecclesiasticæ

cap.100. qui ita ſcribit. *Cura fuit Sanctis illis ſepeliri in terra Chanaan, in quâ ſciebant Chriſtum moriturum & reſurrecturum, vt cum eo reſurgerent.* Diſtat verò Abrahamium (id eſt) locus vbi ſepultus fuit Abraham iuxta Hebron à monte Caluariæ triginta fermè milliaribus.

HOC ipſum pluribus tradit Lyranus: Et *non ſolùm*, inquit, *propter Abrahã & Iſaac illic ſepultos deſiderabat Iacob ibidẽ ſepeliri, ſed principaliter, quod in illa terra redemptio generis humani peragenda erat à Chriſto qui in ea terra naſciturus, & conuerſaturus, & moriturus & reſurrecturus erat, de quibus Iacob habuit fidem & notitiam aliquam. Forſitan etiam videbat in Spiritu, Chriſto reſurgente multos de mortuis cum eo reſurrecturos, de quorum numero etiam ipſe ſe fore ſperabat.* Idem refert, atque adprobat Epiſcopus Abulenſis.

EADEM fuère hominum DEO carorum vota tempore legis ſcriptæ, ac poſterioribus temporibus. Optabant nimirum, non ſolùm in Palæſtina, quã peculiari modo non ſolùm ſanctificatam non ignorabant, ſed in ſanctiore aliquâ eius parte ſepeliri: gaudebantque

que eo in loco tumulari, quem patres ipsorum, vera religione insignes attactu suo quodammodo consecrarant.

Hinc illa in diuinis litteris frequēter occurrunt: *Mortuus est, & positus ad Patres suos*: aut, *ad populum suum*: aut, *sepultus in sepulcho Patrum suorum*. Et sunt sanè, qui existimant aliquod esse pro salute Salomonis argumentum, quod in Sacra-Scriptura dicatur sepultus in loco, qui alios Reges iustos receperat. Libro tertio Regum XI. 43. *Dormiuit Salomon cum Patribus suis, & sepultus est in ciuitate Dauid patris sui*. Ex quo loco sic deducit Bachiarius Salomonis saluationem. *Veniam ex hoc consequutum esse agnoscimus, quia cum solutus fuisset à corpore, sepultum illum inter Regum Israelitarum corpora Scriptura commemorat. Quod tamen alibi peccatoribus regibus abnegatum esse cognoscimus, qui vsque in finem vitæ suæ in propositi peruersitate permanserunt. Et ideò quia inter Reges iustos meruit sepeliri, non fuit alienus à veniâ.*

Robur hæc accipiunt ex aliorum Regum obitu ac sepultura. Nam Amō Rex impius sepultus est in horto Oza

lib.IV.Reg. XXI.26. neque dicitur appositus ad patres suos. Et Ioram secundo Paralipomenon XXI.20. ambulauit non rectè, & licet sepeliuerint eum in ciuitate Dauid, verumtamen non in sepulcro regum. Item pessimus Ioas non est appositus ad patres suos, & quamuis sepeliuerunt eum in ciuitate Dauid, non tamen in sepulchris regum lib.2. Paralip. XXIV.25.

VIGVIT etiam semper in Christianorũ animis hæc persuasio, animabus nondum plenè expiatis perquam fructuosum esse in loco sacro corpus deposuisse. Scribit Eusebius lib.IV. vitæ Constantini M. exoptasse Imperatorem illum fidelem ac pium in loco Apostolorum memoriæ dedicato condi. *Quem votis*, inquit, *expetiuit locum Apostolorum memoria celebrem consequutus est.*

Quo loco, &, ob quam caussam, nõ in alio, S. Ambrosius Satyrum fratrem tumulauerit, narrat Dungalus vetus Scriptor qui nuper in tomo I. Auctuarij ad Bibliothecam SS. Patrum lucem aspexit in libro contra Claudiũ Taurinen-

nensem ad Ludouicum Pium, vbi hunc in modum scribit: *Idcirco*, id est, subsidij à Martyre impetrandi gratia, Ambrosius suum fratrem Satyrum, quem nimium dilexerat, iuxta S. Martyrem Victorem sepeliuit, ac dictauit epitaphium hoc tetrasticho expressum.

Vranio Satyro supremum frater honorem
Martyris ad lauam detulit Ambrosius.
Hac meriti merces, vt sacri sanguinis humor
Finitimas penetrans abluat exuuias.

Ipse quoque S. Ambrosius in basilica à se erecta, in quam transtulerat corpora SS. Martyrum Geruasij & Protasii sibi sepulcrum elegit: idque ex maiorum instituto, vt ipse adfirmat, siue Maximus Taurinensis sermone LXXVII. inter Ambrosianos: cuius hæc sunt verba: *Ideò à maioribus prouisum est, vt Sanctorum ossibus nostra corpora sociemus, vt dum illos tartara metuunt, nos pœna non tangat: dum illos Christus illuminat, nobis tenebrarum caligo diffugiat. Cum sanctis ergo Martyribus quiescentes euadimus inferni tenebras eorum proprijs meritis, attamen consocij sanctitate.*

S. Ambrosium fratri suo Satyro tam

ſolicitè de ſepultura ſacra prouidentem imitatus videtur S. Paulinus, qui ad finem panegyrici Celſo puero dicti ita canit:

Quem Complutenſi mandauimus vrbe propinquis
Coniunctum tumuli fœdere Martyribus.
Vt de vicino Sanctorum ſanguine ducat,
Quo noſtras illo purgat in igne animas.

Beata quoque Macrina S. Gregorij Nyſſeni ſoror ob eundem dubio procul finem in baſilica Martyrum ſepulta eſt, quemadmodum & parentes illius.

FLORA matrona nobilis ac opulenta, cum curaſſet filium ſuum Cynegium humo mandari in eccleſia, S. Felicis Epiſcopi memoriæ dicata, quæſiuit à Paulino Epiſcopo, an id eſſet, profuturum animæ fili ſui defuncti? Annuit Paulinus, qui deinde Auguſtini ſententiam exquiſiuit. Hic non contentus reſpondiſſe, quod ſat fuiſſet epiſtolio, librum conſcripſit non paucorum capitum, in quo copioſè de totâ hac materia diſputat.

Ex

Ex quo discimus, quomodo animabus iam defunctorum hæc sepulturæ sacræ ceremonia sit subsidio. Posset enim quis existimare, locum ipsum per sese, ac vi sua plurimum valere, proindeque directè animabus opem ferre. Quod si verum esset, consequeretur inde, sepulturam sacram ex opere operato, vt loquuntur Theologi defunctis prodesse. Quomodo sacramenta legis Christianæ gratiam conferunt: & quorundam sententia liberalius Sacramentalia venialium peccatorum condonationem. Censent enim nonnulli, per aquam lustralem, quæ inter Sacramentalia locum haud postremum obtinet, veniales noxas, dum corporis pars aliqua ritè aspergitur, aboleri, ipsa illa aspersionis actione.

VERVM, ad sepulturam sacram id transferri non debere in confesso est. Quocirca Theologicè respondet S. Thomas: Quod sepultura in loco sacrato mortuo prodest, nõ quidẽ est ex ipso opere operato, hoc est, ex vi

vir-

virtuteque loci, vbi cadauer conditur, sed magis ex opere operantis. Nimirum, dum se, vel ipse defunctus, vel alius corpus eius tumulari in loco sacro disponens, patrocinio alicuius Sancti eum committit. Cuius precibus per hoc credendum est eum adiuuari. Et adiutorio quoque eorum, qui loco sacro deseruiunt. Siquidem pro inibi sepultis frequentius ac specialius orant.

Suppl. q. 71. a. 11.

Scripserat hoc multo ante B. Paulinus apud S. Augustinum, libro indicato de cura pro mortuis; vbi initio: *Dicis*, inquit, *videri tibi nō esse inanes motus animorū religiosorū, atque fidelium pro suis ista curantium. Adiungis etiam vacare non posse, quod vniuersa pro defunctis Ecclesia supplicare consueuit. Vt hinc & illud conijci possit, homini prodesse post mortem, si fide suorum humando eius corpori talis prouideatur locus, in quo appareat opitulatio etiam isto modo quæsita Sanctorum.*

IDEM alijs verbis dicit Papa Gregorius libro IV. Dialogorum, cap. 50. *Quos grauia peccata nōn deprimunt, hoc prodest mortuis si in ecclesia sepeliantur, quod eorum*

rum proximi, quoties ad eadem loca sacra conueniunt, suorum, quorum sepulcra conspiciunt, recordantur, & pro ijs Domino preces fundunt. Ijsdem verbis ad consulta Bulgarorum respondet Nicolaus I. Papa, cum illi quæsiuissent, num Christianum intra Ecclesiam sepelire ius, fasque esset.

ITAQVE, dum in cap. *Sacris. Extra. de sepulturis* dicitur: nihil obesse hominibus pijs sepulturam vilem, vel nullam, enunciat Pontifex, nec per se prodesse sepulturam, nec obesse per se ad salutem consequendam, licet per accidens ratione precum prodesse possit. Dum autem Augustinus lib. 1. de ciuitate DEI cap. 12. & libro de mortuorum cura scribit, sepulturam ac funeris pompam solatia esse viuorum, non mortuorum præsidia, intellige eum loqui eodem sensu. Siquidem per accidens ijs iuuantur animæ.

QVI ergo in basilica aliqua tumulum habet, iuuari censetur posse loci sanctitate, vt facilius post mortem expietur. Nimirum, quoniam vel sua vel ami-

amicorum funus curantium, vel vtrorumque destinatione, pioque voto, Sanctis huius loci præsidibus, non tā cadauer, quam eius domicilij incola olim anima impensius est commendata. AEquum autem est, & caritati, quæ militantem triumphantemque Ecclesiam nectit, consentaneum, vt Cælites sibi commendatorum patrocinium singulari affectu suscipiant. Hæ operantium intentiones, piæque ad Sanctos fusæ preces nisi interueniant parum in loci sanctitate est præsidij.

Adde, quod qui in aliqua Ecclesia DEVM religiosè colendo sunt addicti, dum orationes siue priuatim, siue publicè profundunt eorum potissimùm meminisse solent, quorum corpora fidei quasi ipsorum concredita esse ex dypticis suis intelligunt.

Ad hanc memoriam solicitandam valent tumulorum ornamenta, cenotaphiorum moles, epigraphe, epitaphia, ac his similia, quæ si ostentationis caussa solùm, aut alius finis æquè vani gratia, vel curata fuère à mortuo,

dum

dum in viuis erat, vel erigantur ab amicis, non tam animæ in Purgatorio agentis & implorantis opem sunt subsidia, quàm diuinæ irritamenta iracundiæ.

ATQVE ad hanc Ecclesiæ Magistrorum mentem, & Theologici iudicij regulas reuocanda sunt, quæ non nunquam, & in orationibus funebribus quorundam imperitorum minus exactè scripta leguntur, & à popularibus concionatoribus interdum proferuntur. Qui quoniam Theologiæ Scholasticæ & altioris aliquando minus sunt gnari, hallucinari in dogmatibus fidei explicandis haud est mirum. Dolendum tamen quod ea ab ijs in publice subinde spargantur apud vulgus, quæ auditores rudes, ac idiotas, inani superstitione, religionis prætextu imbuere possunt, aut fascinare, aduersarijs autem Catholicæ fidei ansam præbere nostra carpendi, & quæ de Purgatorio docet Ecclesia in alienum detorquendi sensum. Quod detestamur, vtinam emendare possemus.

SED

SED iam finis huic Commentationi imponatur, si quod à superioribus auelli nō potest, indicauero: An in tēplo sepultis magis prosit in choro, vel ad arā maximā, alioúe loco celebri, quàm in vestibulo, vel cæmiterio locum elegisse? Non dubito sanè magis expedire ijs, qui sibi sepulchri sui locum destinant, minus celebrem, imò vilissimum elegi. Auctor est Chrysostomus, homilia xxvi. in epistolam 2. ad Corinth. homil. LXVI. ad populum Antiochen. homilia, quod Christus est DEVS aduersus Gentiles Constantinum Imperatorem magni honoris loco habuisse, quod præ foribus Piscatoris Petri sepeliretur, factus illius ianitor. Idem scribit Constantinopolitanos Reges ac Imperatores magni fecisse, quod corpora sua, non quidem propè Apostolos, sed in vestibulo templi ipsorum memoriæ dicati sepelientur. Theodosium sanè iuniorem, patremque illius Arcadium, nec nō auum Theodosium in porticu templi Apostolorum sepultos legimus. Plures nominat ad hanc rem Onuphrius Panuinius

ninius in libro de ritu ſepeliendi mortuos, in quo integrum texit catalogum Principum, Regum, Imperatorum, Epiſcoporum, Pontificum, alijſque dignitatibus illuſtrium virorum, qui vel ad limina, vel in porticibus Eccleſiarum ſepulti ſunt.

Oſtenditur etiamnum Romæ in veſtibulo templi B. Virginis Mariæ ſupra Mineruam FF. Prædicatorum epigraphe in minuto lapide, Thomam de Vio Cardinalem Caietanum, virum dignitate Eccleſiaſtica, & doctrina eminentiſsimum ibi ſepultum eſſe ſignificans.

RECREAVIT me Chriſtiana in hoc genere modeſtia Sanctiſsimi Antiſtitis Caroli Borromæi, qui antiquorum Epiſcoporum deſiderium poſt mortẽ ſuã apud Mediolanenſes reliquit. Is humillimum in Eccleſia ſua locum ſepulturæ deſignans, quam eſſet ab omni ambitione alienus facilè oſtendit. *Conditus eſt*, inquit vitæ ſcriptor, loco humillimo, cum ſequenti inſcriptione, quam in teſtamento ſuo viuens expreſſerat.

CAROLVS CARDINALIS *titulo S. Pra-*

S. Praxedis, Archiepiscopus Mediolani, frequentioribus Cleri, populique; ac deuoti fœminei sexus precibus commendatum se cupiens hoc loco sibi monumentum viuens elegit. Addit Vitægraphus: *Talem de se reliquit mundo opinionem, & famam eximiæ sanctitatis, vt, quemadmodum multi Cardinales Episcopi, alijq; diuersarum nationum Scriptores codices suos immortali nomine, & gestis, Caroli gloriosissimis decorarunt, ita humile hoc ipsius sepulcrum multiplicitate miraculorum, concursu hominum cuiuscumque sexus & conditionis perpetuò, margaritis ac statuis, aureis, argẽteisque anathematibus, monumentum omnibus deinde seculis venerandum euaserit.* An fortasse optimus Præsul existimauit, quemadmodũ primos accubitus ambire in vitâ ex Christi præcepto non licet, ita multo minus id oportere facere post vitam pro putente cadauere? Et sane priscos illos Ecclesiæ Antistites non fuisse loci dignioris ambitiosos translationes ipsorum testantur.

Ex hactenus autem allatis intellexistis, opinor, abundè, ab omni memoria vros pietate eximios, vera religione eruditos, arbitratos esse, multum opis

ac sub-

ac subsidij adferre animabus, si mortui in locis DEO peculiari ceremonia dicatis sepulcrum nanciscantur: desiderium autem quorundam Sanctis se iungendi, persuasisse Christianis, vt in Ecclesijs Martyrũ vel iuxta Martyres per optarent quiescere. Sic animabus se suis optimè cõsulturos credebãt. Et quid optabilius, quã ijs in locis, quæ Sãctorũ reliquijs asseruãdis, Sacræ Agni immaculati victima immolandæ, publicis, priuatisque precibus fundendis destinata sunt, corpus, animæ olim hospitium æternitatis candidatum, vt depositum carissimum collocare? Nam hac ratione tot sacrificiorum & orationum sese participem fore quilibet nõ vanè sperat, vt & intercessionis illorum Cælitum, quorum reliquiæ ijs in Ecclesijs coluntur.

NVNC verò nostri muneris est, quoniam locus ipse non vi sua è Purgatorij pænis animas eximendi potestate est præditus, sed id habet ex adeuntium potissimùm supplicationibus, ad quas excitat, ita à Spirituum Domino benefactorum, amicorumque nostrorum anima-

animabus pacem, multiplicatis orationibus exposcere, vt spe sua, quam nostro in sinu habent repositam, non omninò frustrentur.

IESVS -- MARIA.

S.
D. I.
H. E. G.

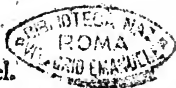
APPROB.

APPROBATIO.

OPVSCVLVM, cuius titulus, LIBELLVS SVPPLEX *Animarũ* è PVRGATORIO, ad *Sodales Marianos, sermonibus sacris explicatus* à P. MAXIMILIANO SANDÆO Societatis IESV D. Theologo, cùm à deputatis ad id Theologis sit lectum & approbatum, Ego GOSWINVS NICKEL Societatis IESV in Prouincia Rhenanâ inferiore Præpositus Prouincialis, concessa mihi potestate ab Adm. R.P.N. MVTIO VITELLESCO Generali Præposito, vt typis excutur, potestatem facio, his litteris à me subscriptis, & officij mei sigillo munitis.

Coloniæ XVIII. Nouemb. Anno M. DC. XLII.

Goswinus Nickel.

INDEX

INDEX

Titulorum.

INDEX
Verborum & Rerum.

A.

 gatorio

B.

C.

D.

E.

F.

H.

I.

L.

M.

P.

R.

S.

Sa-

T.

V.

AVCTORES.

A.

Alexander Alensis.
S. Antoninus.
S. Augustinus.
Alexius de Salo.
Ægidius Koninck.
Adamus Tannerus.
S. Ambrosius.
Anselmus.
Andreas Schottus.
Almainus.
Alcuinus.
Albertus M.
Azorius.
Abulensis.
Altisiodorensis.
Augustinus de Ancona.
Adrianus.
Æneas Syluius.

B.

Baronius.
Bellarminus.
S. Bonauentura.
Blosius Abb.
S. Bernardus Abb.
Bzouius.
S. Basilius.
V. Beda.
Bachiarius.

C.

Con. Braccarense.
Conc. Lateranense
Conc. Tridentinum.
Conc. Florentinum.
Caietanus.
Christophorus Brovverus.
Capreolus.
Casiodorus.
D. Chrysostomus.
Corduba.
S. Cyrillus.
B. Cæsarius.

D.

S. Damiani.
Dauroultius.
Dionysius Carth.
Desiderius Abb.
Durandus.
Dom. Sotus.
Dungaius.

E.

Emissenus.
Epiphanius.

F.

Famianus Strada.
Franciscus Haræus.
Ferrariensis.
Fulgentius.
Franciscus Victoria.

G.

Guido Carmel.
Gregorius de Valentia.
S. Gregorius.
Guilhelmus Lamormain.

Gus.

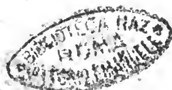
FINIS.

ERRATA

Corrige.

LO.pag.7.loco. Instriptus.9.lege Inscriptus. lest. 13.est.meo.13.in eo.id ex.19. id est, calidè.38.validè.postula 68.postulat.adiusus. 70.adiutus.meoque.25. in eoque. audem. 118. audeat.hen.Israel:55 Ben-Israel.Monechij.120 Monachij.Coetus 20.Cœtus.Eaproptot.p 127. eapropter.Condignam.145. Cōdignum. sicut. 151.sicut.Dextis.p.176.dextris. puior. p.156. purior:Vini.162.viui.penierit. 166.peruenerit. Quod 166.Quid.Sancher.Sanchez Purgatorum 122. Purgatorium. Quæsiui p. 168. Quæsiuit. habeas.p.186.habeat. munctis.p.188. muneris. Contilium.p.199. Concilium. side 199.fide. dolictis 201.delictis. dicerit.202. dixerit.sit. 209.sic:Purgatorium.p.244.Purgatorium.feuires.230. fæuires.conamur. 236. conamur. Duratio animarum.p.248.Duratio pœnarum. Ugna contritionis.signa 266. In Libello *Supplici* c. 4.vt hic minima sit maior. lege.vt hic minima non sit maior.

BIBLIOTECA NAZ
ROMA

